

AELIIAN

TONII NEBRISSEN-
SIS GRAMMATICA.

46
Epigramma verissimum.

Mille locis opus hoc uitiatat Calcotyporum
Error, & heu mendis creuerat innumeris.
Addidit huic limam, mendosaq; sustulit aptè
Calcographus, quoq; se præstitit Ortographum;
Ergo agite o iuuenes incumbite pectore toto
Grammaticæ, ars sine qua nulla uigere potest.
Non hic errandum salebrosa per auia late,
Certa sed eloquiû meta petenda patet.

ANTVERPIÆ,

In ædibus Ioannis Steelsii, Anno
M. D. XLII.

AD AL

TISSIMUM SERENISSI

umq; Dominum Philippū Hispania
rum Principem &c. Xanthus Nebrif
fensis in patris sui artem nunc de-
nuo excusam. Præfatio.

Commodum Nebriffensis patris mei artē
excudendam mandaueram, Serenissime
Princeps, cum mihi renunciatum est uelle cel-
situdinem tuam Latinis literis operam dare.
Quo nomine tibi ne potius an uniuersę reipub-
licæ gratulemur, parū cōpertum habeo. Quip-
pe tunc regiōs omnia prospere cedere, tunc
etiam bene cum republica agi omnibus persua-
sum est, cum reges literas ipsas (per quas ad sa-
pientiam facile peruenitur) uel didicerint, uel
amauerint. Præbuit hæcenus Serenitatis tuę in-
fantia optimæ indolis plurima documenta: fa-
cit & pueritia summæ uirtutis, quantum in ista
ætate uix optari potest, specimen maximum.
Sed hoc unum iamē poterat uideri ad tantę ex-
pectationis cumulum deesse, ut armorum potē-
tiæ, quam ex longa progenitorū serie uelut hæ-
reditario iure obtinebis, literarum simul peritiã
coniungere uelles. Cæsar ille primus, unde no-
men hoc ad inuictissimum vsq; patrem tuū de-
riuatum est, non minus laudis apud suos ex lite-
ris sibi cōp. rauit quàm gloriæ apud posteros
ex armis reliquit. Et nescio an illam animi man-
suetudinē

*uice uicinis amara omnia
diferio aliquis de hinc*

suetudinē, qua seipsum etiā uincebat, prudentiē
quam ex literis didicerat, potius quā ingenio
aut naturæ acceptam referre debuerit. Alexan
der Macedo uniuersi ferè orbis expugnator
prius sub Ariſtotelis disciplina militauit, quā
ad imperium capeſſendum aciesq; instruendās
descenderet: quem etiam inter bellorum æſtus
Iliadis Homericæ lectione ſolitus, librumq;
ſimul cū pugione ſub puluino habuiſſe memo
riæ proditum eſt. Ego certe, quæ meæ partis
ſunt, aliquod munuſculū Principi meo offerre,
quod tam optimo deſiderio uel auxilio uel leua
mini eſſe poſſet, non ab re fore putaui. Decre
ui itaq; quam artem pater meus olim maxime
Iſabellæ Regiſſæ proauix tuæ conſecrauerat, eā
dem celſitudini tuæ, ubi prima rudimenta inue
nire, & literarum tyrociniū ponere ualeant,
nunc denuo nuncupare. Ne autem tanto uolu
mine, quanto hætenus indies creuerat, aut one
ri aut faſtidio foret, magna eius parte detracta,
quæ non niſi prouectioribus uſui eſſe poterat;
in breue compendium illam redegimus, ut ma
nibus tuis non graue geſtamen, ſed leue uelut
enchridion eſſe uideretur, Hoc igitur quod ex
priſtino pondere leuatum eſt, quod leuius atq;
habilius redditum, tuis uſibus dicatum uolo.
Vale Princeps maxime, & artem hanc proauo
rum tuorū primò deinde inuictiſſimi patris tui
priuilegijs ſuſſultam, tu itidem amplecti & fo
uere non dedigneris.

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including the name 'A. S. in' and other illegible cursive text.

AELII AN-

TONII NEBRISSENSIS

Grammatici in Latinarum introductionū

ultimam recognitionem, præfatio

incipitur ad Lectorem.

Nunquam putaram posse fieri, iucundissime lector, vt ad secundam meam inductionum Latinarum editionem aliquid addi detrahi aut immutari posse videretis: & ecce nunc aliquid addendum, non nihil tollendum, quædam etiam immutanda occurrunt. Quod si verum est illud Ciceronis, non esse sapientis dicere: Nunquam putaram, fateor insipientiam meam, qui non omnia prospexerim anteaquam in vulgus ederetur, tametsi possum ego hanc leuitatem meam excusare, quod non id tam mea sit culpa factum, quam rei, de qua agitur, incertitudinis, quæ adeo lubrica, instabilis & uaria est, vt non natura, sed autorum usu (qui prope innumerabiles sunt) constare posse videatur. Quod si mea culpa ulla est, non est alia profecto, quam legisse multa, atque ex longa lectione deprehendisse aliquid quod in artem reponi deberet, quæ manet adhuc, æternumque manebit obnoxia & aperta, ut ad suum iure

incrementum aliquid semper accipiat: Quid?
Quod multa erant deprauata, tum ab excusori-
bus, tum etiã ab ijs qui in alieno labore uolunt
uideri ingeniosi, cũ alioqui nihil ipsi possint ex
se gignere: sed, quemadmodum ait poëta Mar-
tialis, corrumpunt sine talione cęlibes. Et ne,
quod ante hac fecimus in prologis scribendis,
opera abutamur, illud tantum hoc in loco di-
cãm, me non sine pudore quodam accessisse ad
tertiam hanc editionem faciendam. Pollice-
orque, atque tenens aras persanctę iuro, nun-
quam post hac ex illa quicquam immutaturum
atque huius mei iurisiurandi non petiturum re-
laxationẽ, etiam si, ut isti dicunt sit cõtra bonos
mores. huiusque ultimę uoluntatis meę reli-
cturũ in membranis archetypa exemplaria ex
autographo meo dispuncta, interpuncta, in-
ducta & emendata in omnibus bibliothecis ec-
clesiarum cathedralium totius Hispanię, atque
in primis Salmaticensis gymnasij, ubi contigit
mihi puero erudiri, atque postea grandæuo eru-
ditionem acceptam referre, ut si quando subor-
ta fuerit dubitatio, quid ego ex sententia mea
scriptum reliquerim, ad prototypa illa exem-
plarja recurratur, simul etiam ut mihi nullus ad-
ueniã regressus posset relinqui. Sed quia opus
est de rebus minutissimis, hoc est, de literis, de
syllabis, de punctis, de accentibus, in quibus
transcribendis facilis est lapsus in errorem, li-
buit in fronte præmittere adiurationem illam

Irenæi apostolorum discipuli , quam libris suis præposuit , quàmque postea Aquitanicus ille Prolper usurpauit in emendatione Chronico- rum Eusebii. Ea est huiusmodi :

ADIVRATIO IRENAEL

¶ Adiuuro te qui transcribis librum hunc, per Dominum nostrum Iesum Christum , & per gloriosum eius aduentum, quo iudicaturus est uiuos & mortuos, ut conferas postquam transcripseris, & emendes illum ad exemplar unde scripsisti diligentissime . Hanc quoque obtestationem quam facio, similiter facias & transferas ut inuenisti in exemplari.

Liber

Domine in futuris actibus
Domine
ma

LIBER PRIMVS DE NOMINIS DECLINATIONE.

¶ Prima nominis declinatio. Caput I.

Nominatiuo hæc musa, Genitiuo musæ, Datiuo musæ, Accusatiuo musam, Vocatiuo ò musa, Ablatiuo à musa.

Plurali Nominatiuo musæ, Genitiuo musarum, Datiuo musis, Accusatiuo musas, Vocatiuo ò musæ, Ablatiuo à musis.

¶ SECUNDA DECLINATIO.

Nominatiuo hic dominus, Genitiuo domini, Datiuo domino, Accusatiuo dominum, Vocatiuo ò domine, Ablatiuo à domino.

Plurali nominatiuo domini, Genitiuo dominorum, Datiuo dominis, Accusatiuo dominos, Vocatiuo ò domini, Ablatiuo à dominis.

¶ Nominatiuo hoc templum, Genitiuo tèpli, Datiuo templo, Accusatiuo templum, Vocatiuo ò templum, Ablatiuo à templo.

Plurali nominatiuo templa, Genitiuo templorum, Datiuo templis, Accusatiuo templa, Vocatiuo ò templa, Ablatiuo à templis.

¶ TERTIA DECLINATIO.

Nominatiuo hic sermo, Genitiuo sermonis, Datiuo sermoni, Accusatiuo sermonem, Vocatiuo ò sermo, Ablatiuo à sermone.

Plurali nominatiuo sermones, Genitiuo sermonum, Datiuo sermonibus, Accusatiuo sermones, Vocatiuo ò sermones, Ablatiuo à sermonibus.

¶ Nominatiuo hoc tempus, Genitiuo temporis, Datiuo tempori, Accusatiuo tempus, Vocatiuo ò tempus, Ablatiuo à tempore.

LIBER I.

Plurali nominatiuo tempora, Genitiuo temporum, Dativo temporibus, Accusatiuo tempora, Vocatiuo ò tempora, Ablatiuo à temporibus.

¶ QVARTA DECLINATIO.

Nominatiuo hic sensus, Genitiuo sensus: Datiuo sensui, Accusatiuo sensum, Vocatiuo ò sensus, Ablatiuo à sensu.

Plurali nominatiuo sensus, Genitiuo sensuum, Datiuo sensibus, Accusatiuo sensus, Vocatiuo ò sensus, Ablatiuo à sensibus.

*omnia, cum
sicut iste
sua*
¶ Nominatiuo hoc veru, Genitiuo veru, Datiuo veru, Accusatiuo veru, Vocatiuo ò veru, Ablatiuo à veru.

*omnia, cum
sua*
¶ Plurali nominatiuo verua, Genitiuo veruum, Datiuo verubus, Accusatiuo verua, Vocatiuo ò verua, Ablatiuo à verubus.

¶ QVINTA DECLINATIO.

Nominatiuo hic dies, Genitiuo diei, Datiuo diei, Accusatiuo diem, Vocatiuo ò dies, Ablatiuo à die.

Plurali nominatiuo dies, Genitiuo dierum, Datiuo diebus, Accusatiuo dies, Vocatiuo ò dies, Ablatiuo à diebus.

¶ ADIECTIVA PRIMAE ET secundæ declinationis.

Nominatiuo bonus bona bonum Genitiuo boni bonæ boni, Datiuo bono bonæ bono, Accusatiuo bonum bonam bonum, Vocatiuo ò bone bona bonum, Ablatiuo à bono bona bono.

Plurali nominatiuo boni bonæ bona, Genitiuo bonorum bonarum bonorum, Datiuo bonis, Accusatiuo bonos bonas bona, Vocatiuo ò boni bonæ bona Ablatiuo à bonis.

¶ ADIECTIVA TERTIAE declinationis.

¶ Nominatiuo hic & hæc & hoc prudens, Genitiuo prudentis, Datiuo prudenti, Accusatiuo prudentem & prudens, Vocatiuo ò prudens, Ablatiuo à prudente vel prudenti.

Plurali

hic hæc per 3 declinationis comit

DE NOMIN. DECLINAT.

Plurali Nominatiuo prudentes & prudentia, Genitiuo prudentum vel prudentium, Datiuo prudentibus, Accusatiuo prudentes & prudentia, Vocatiuo o prudentes & prudentia, Ablatiuo a prudentibus.

¶ Nominatiuo hic & hæc brevis & hoc breue, Genitiuo brevis, Datiuo breui, Accusatiuo breuem & breue, Vocatiuo o brevis & breue, Ablatiuo a breui.

Plurali Nominatiuo breues & breuia, Genitiuo breuium, Datiuo breuibus, Accusatiuo breues & breuia, Vocatiuo o breues & breuia, Ablatiuo a breuibus,

¶ Nominatiuo hic & hæc breuior & hoc breuius, Genitiuo breuioris, Datiuo breuiori, Accusatiuo breuiore & breuius, Vocatiuo o breuior & breuius, Ablatiuo a breuiore vel breuiori.

Plurali Nominatiuo breuiores & breuiora, Genitiuo breuiorum, Datiuo breuioribus, Accusatiuo breuiores & breuiora, Vocatiuo breuiores & breuiora, Ablatiuo a breuioribus,

¶ Nominatiuo hic acer hæc acris hoc acre, Genitiuo a cris, Datiuo acri, Accusatiuo acrem & acre, Vocatiuo o acer acris acre, Ablatiuo ab acri.

Plurali Nominatiuo acres & acria, Genitiuo acrium, Datiuo acribus, Accusatiuo acres & acria, Vocatiuo o cres & acria, Ablatiuo ab acribus.

¶ NOMINA IRREGVLARIA.

¶ Nominatiuo hæc domus, Genitiuo domi vel domus, Datiuo domui, Accusatiuo domum, Vocatiuo o domus, Ablatiuo a domo,

Plurali Nominatiuo domus, Genitiuo domorum vel domuum, Datiuo domibus, Accusatiuo domos vel domus, Vocatiuo o domus, Ablatiuo a domibus.

¶ Plurali Nominatiuo duo duæ duo, Genitiuo duorum duarum duorum, Datiuo duobus duabus duobus, Accusatiuo duos vel duo duas duo, Vocatiuo duo duæ duo, Ablatiuo a duobus duabus duobus.

Plurali Nominatiuo ambo ambæ ambo, Genitiuo amborum ambarum amborum, Datiuo ambobus amabus ambobus, Accusatiuo ambos vel ambo, ambas

LIBER I.

ambo, vocatiuo ambo ambæ ambo, Ablatiuo ab am-
bobus ambabus ambobus.

Nominatiuo hoc plus, Genitiuo pluris, Datiuo plu-
ri, Accusatiuo plus, Vocatiuo plus, Ablatiuo à pluri.

Plurali nominatiuo plures & plura, Genitiuo plu-
rium, Datiuo pluribus, Accusatiuo plures & plura, Vo-
catiue plures & plura, Ablatiuo à pluribus.

¶ De prima pronominis declinatione.

CAPVT II.

Nominatiuo Ego, Genitiuo mei, Datiuo mihi
vel mi, Accusatiuo me, Ablatiuo à me.

Plurali nominatiuo Nos, Genitiuo nostrū vel
nostri, Datiuo nobis, Accusatiuo nos, Ablatiuo à no-
bis.

Nominatiuo Tu, Genitiuo tui vel tis, Datiuo tibi,
Accusatiuo te, Vocatiuo ô tu, Ablatiuo à te.

Plurali nominatiuo vos, Genitiuo vestrum vel ve-
stri, Datiuo vobis, Accusatiuo vos, Vocatiuo ô vos,
Ablatiuo à vobis.

Genitiuo sui, Datiuo sibi, Accusatiuo se, Ablatiuo
à se.

Plurali Genitiuo sui, Datiuo sibi, Accusatiuo se, Ab-
latiue à se.

¶ Secunda pronominis declinatio.

Nominatiuo hic hæc hoc, Genitiuo huius, Datiuo
huic, Accusatiuo hunc hanc hoc, Ablatiuo ab hoc hæc
hoc.

Plurali nominatiuo hi hæc hæc, Genitiuo horum ha-
rum horum, Datiuo his, Accusatiuo hos has hæc, Ab-
latiue ab his.

Nominatiuo iste ista istud, Genitiuo istius, Datiuo
isti, Accusatiuo istum istam istud, Ablatiue ab isto
ista isto.

Plurali nominatiuo isti istæ ista, Genitiuo istorum
istarum istorum, Datiuo istis, Accusatiuo istos istas
ista, Ablatiue ab istis.

Nomina

DE PRONOM. DECLINAT.

Nominatiuo ille illa illud, Genitiuo illius, Datiuo illi, Accusatiuo illum illam illud, Ablatiuo ab illo illa illo.

Plurali nominatiuo illi illæ illa, Genitiuo illorum illarum illorum, Datiuo illis, Accusatiuo illos illas illa, Ablatiuo ab illis.

Nominatiuo Ipse ipsa ipsum, Genitiuo ipsius, Datiuo ipsi, Accusatiuo ipsum ipsam ipsum, Ablatiuo ab ipso ipsa ipso.

Plurali nominatiuo ipsi ipsæ ipsa, Genitiuo ipsorum ipsarum ipsorum, Datiuo ipsis, Accusatiuo ipsos ipsas ipsa, Ablatiuo ab ipsis.

Nominatiuo is ea id, Genitiuo eius, Datiuo ei, Accusatiuo eum eam id, Ablatiuo ab eo ea eo.

Plurali nominatiuo ei vel ijæ ea, Genitiuo eorum earum eorum, Datiuo eis vel ijs, Accusatiuo eos eas ea, Ablatiuo ab eis vel ijs.

¶ TERTIA PRONOMINIS

declinatio.

Nominatiuo meus mea meum, Genitiuo mei meæ mei, Datiuo meo meæ meo, Accusatiuo meū meā meū, Vocatiuo ô mi mea meum. Ablatiuo à meo mea meo.

Plurali nominatiuo mei meæ mea, Genitiuo meorum mearum meorū, Datiuo meis, Accusatiuo meos meas mea, Vocatiuo mei meæ mea, Ablatiuo à meis.

Nominatiuo tuus tua tuum, Vocatiuo caret,

Nominatiuo Suus sua suum, Vocatiuo caret.

Nō Noster nostra nostrū, Vocatiuo noster nra nrm

Nominatiuo Vester vestra veſtrū, Vocatiuo caret.

¶ QUARTA PRONOMINIS

declinatio.

Nominatiuo hic & hæc & hoc nostras, Genitiuo nostratis, Datiuo nostrati, Accusatiuo nostratem & nostras, Vocatiuo ô nostras, Ablatiuo à nostrati.

Plurali nominatiuo nostrates & nostratia, Genitiuo nostratium, Datiuo nostratibus, Accusatiuo nostrates & nostratia, Vocatiuo ô nostrates & nostratia, Ablatiuo à nostratibus.

Nominatiuo

LIBER I.

¶ Nominatiuo hic & hæc & hoc vestras,
Vocatiuo caret.

NOMINA PER SECVNDAM
declinationem pronominis
declinata.

apud...
tra. mem.
ut...
v...
Nominatiuo vnus vna vnum, Genitiuo vnius,
Datiuo vni,
Nominatiuo nullus nulla nullum, Genitiuo
nullius, Datiuo nulli.

ali...
ali...
ali...
Nominatiuo solus sola solum, Genitiuo solius, Dati-
uo soli.

Nominatiuo totus tota totum, Genitiuo totius, Dati-
uo toti.

Nominatiuo alius alia aliud, Genitiuo alius, Datiuo
alij.

Nominatiuo alter altera alterum, Genitiuo alterius,
Datiuo alteri.

Nominatiuo vter vtra vtrum, Genitiuo vtrius, Dati-
uo vtri.

mem...
Nominatiuo neuter, neutrum, Genitiuo neutrius, Da-
tuo neutri.

Nominatiuo vterque vtraq; vtrunque, Genitiuo v-
triusque, Datiuo vtrique.

DE HOC NOMINE QVIS
vel qui & eius compositis.

Caput III.

Nominatiuo quis vel qui quæ quod vel quid, Ge-
nitiuo cuius, Dariuo cui, Accusatiuo quem quæ
quod vel quid, Ablatiuo à quo qua quo vel qui
Plurali Nominatiuo qui quæ quæ, Genitiuo quorū
quarum quorum, Datiuo quis vel quibus, Accusatiuo
quos quas quæ, Ablatiuo à quis vel quibus. *ut...*

¶ Composita à quis vel à qui.

Quisque quæque quodque vel quidque, Genitiuo cu-
iusque.

Quisquis quicquid in nominatiuo & accusatiuo tātū
Quisnam quænam quodnam vel quidnam.

Genitiuo cuiusnam.

Quispiam

habent ha...
quisnam...
quisnam...

DE CONIVGAT. VERB.

Quispiam quæpiam quodpiam vel quidpiam,

Genitiuo cuiuspiam.

Quisquam quæquam quodquam vel quidquam,

Genitiuo cuiusquam.

Quisputas quæputas quodputas vel quidputas,

Genitiuo cuiusputas.

Quicumque quæcunque quodcunque vel quidcunque

Genitiuo cuiuscunque.

Quidam quædam quoddam vel quiddam,

Genitiuo cuiusdam.

Quilibet quælibet quodlibet vel quidlibet,

Genitiuo cuiuslibet.

Quiuis quæuis quoduis vel quiduis,

Genitiuo cuiusuis.

Aliquis aliqua aliquod vel aliquid, Genitiuo alicuius.

Ecquis ecqua ecquod vel ecquid, Genitiuo eccuius.

Nequis nequa nequod vel nequid, Genitiuo necuius.

Nunquis nunqua nunquod vel nunquid,

Genitiuo nuncius.

Siquis siqua siquod vel siquid, Genitiuo sicuius.

Vnusquisque vnaquæque vnumquodque vel vnumquidque, Genitiuo vniuscuiusque.

IN CONIVGATIONEM

verbi Sum es fui, & aliorum verborum. Caput III.

Vm es fui, Hoc verbum ideo præposuimus alijs verbis regularibus, quia necessarium fuit ad circumloquia verborum passiuorum aut passiuam vocem habentium declinanda. In imperatiuo es vel sis posuimus, quanq̄ aliàs diximus sis non esse eiusmodi vocis, sed es tan-

tum: nam si habet sit & simus, site & sint, cur non habeat & sis? Et cum Vergilius dixit primo Æneid. Sis bonus ò felixq̄ tuus, cur magis sit opratiui sis, quam de precatiui, hoc est, imperatiui modi? Sed quod de site dixi, apud antiquiores tantum fuit, vt apud Plautum in

Curgulione:

*quis quis quid quid cuius cuius, in iis quibus
quidquid in iis. Plautus.
quis quis in iis quibus quibus*

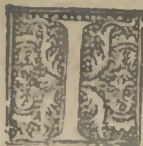
LIBER I.

Curgulione: Site mihi volentes propiciæ. Et in eodẽ:
 Site causa mea lydæ Barbari. Sustulimus vero quod a
 lij perperam posuerunt, effendo effendum, quæ gerunt
 dia nusquam apud Latinos reperire verissime scripsit
 Valla. Ens vero etsi Latine dici non posse Seneca in
 quadam epistola asseuerat, posuimus tamẽ illud, quia
 Priscianus ait apud antiquos fuisse, & ab eo composi-
 ta absens & præsens adhuc extant: & Philosophi ne-
 cessitate coacti vtuntur eo ad exprimendum quod ex
 Græco interpretatur onusa on, pro hic ens hæc ens hoc
 ens. Futurum quoque ab alio verbo sumptũ est quod
 in vsu non extat, hoc est, suo fuis, à quo etiã mutuati
 sumus præteritum & tempora quæ ab eo formantur.
 Fore quoque ab eo quod est forem, sumptum est, pro
 eo quod futurum est circumloquium, videlicet futuri
 infinitiui modi. Composita vero ab hoc verbo ratio-
 nẽ simplicis sequuntur, nisi quod possum à pos & sum
 aliquãdo recepit t mediam, vt: potes, potest, potestis,
 poteram. In imperatiuo poteste, potestote. In præteri-
 to & temporibus ab eo formatis s mutatur in t, vt
 potui. In futuro quoque indicatiui t interponitur, vt
 potero: & in participio præsentis temporis, vt potens
 quod magis nomen esse videtur. Inuenimus quoque
 possetur pro posset: Quadrigarius apud Marcellum:
 Cum non possetur discerni vtrius putaretur victoria.
 Poteratur pro poterat, Cælius dixit apud eundem: Si-
 ne periculo bellum geri poteratur. Vergilius quoque
 lib. 8. Liquidoue potestur electro dixit. Prorsum quoq;
 à pro compositum sequenti vocali, d recipit, Cum præ-
 positionibus frequenter componitur, his scilicet: ad, ab
 de, in, inter, ob, præ, pro, super, vt: adsum, absum, de-
 sum, insum, intersum, obsum, præsum, prosum, super-
 sum. Sed quemadmodum possum accepit t pro s, ita
 prosum Euphoniæ deseruiens accepit d quando sequi-
 tur vocalis, vt proderam prodo prodesse.

DE CONIVGATIONE, verborum,

DE CONIUGAT. VERB.

N coniugatione verborum explicanda, visum est quædam tempora adijcere, du-
 etiq; sumus ad id faciendum tum anti-
 quorum autoritate, tum ratione, tum e-
 tiam necessitate. Adiecimus inquam in
 indicatio alterum futurum in voce si-
 mile futuri subiunctiui. Imperatio in vtroq; tempo-
 re adiecimus voces alteras similes futuro optatiui, al-
 teras similes præterito & futuro subiunctiui. Optati-
 uo præterea adiecimus duo tempora. Infinitiuo futu-
 rum proprium, vltra illa duo circumloquia quæ vui-
 go habentur. Quod si quis dixerit frustra hæc tempo-
 ra fuisse adiecta, cum ad aliorum modorum tempora
 reduci possunt, frustra igitur futurū optatiui ponimus
 quia similis est in voce præsentis subiunctiui: frustra
 quasdam imperatiui personas, cum similes sint eiusdē
 subiunctiui paribus personis. Non igitur per voces di-
 stinguuntur tempora atq; modi verborum, sed ratio-
 ne significationis, quemadmodum in dictionibus per
 casus declinatis. Casus enim & numeri non vocibus,
 sed significationibus distinguuntur, alioqui nomina-
 tiuus & vocatiuus ijdem essent casus, quia plerunque
 similiter desinunt ablatiuus & septimus casus vtrius-
 que numeri: datiuus quoq; & ablatiuus plurales, quia
 semper eodem modo terminantur. Quod si multo cō-
 modius est verborum qualitates cum suis temporibus
 distincte poni (etiamsi aliquod interim addiscentibus
 dispendium fuerit) quàm omnia miscere atq; inculca-
 re, id quod Ioannes Pastrana fecit confundendo mo-
 dos cum temporibus, consulamus boni, atque patia-
 mur hanc tantulam moram quæ sit nobis postea ma-
 gnâ allatura vtilitati. Adiecimus inquam in in-
 dicatio tempus futurum, quod perfectum dicimus:
 quoniam alterum quod est in vsu frequentiori, imper-
 rectum dici oportet. Nam qui dicit: Ego amabo vxo-
 rem, nihil aliud designat quàm futurū esse tempus in
 quo vxorem amare inchoabit, quemadmodum qui di-
 cit amo & amabam, Qui vero dicit am: auero: non mi-
 nus impossi-

LIBER I.

nus impositurum esse finem vxoris amandę significat quã is qui dicit ego amaui & ego amaueram : & ne pro libidine nostra hoc dixisse videamur , attulimus Marci Varronis verba ex secundo de Analogia libro: Quædam, inquit, sunt tempora imperfecta , vt disco dicebam discam, quædam vero perfecta, vt didici didiceram. Vides inter tempora vocesq; indicatiui à Varrone positum didicero in futuro perfecto, quod est simile futuro subiunctiui modi. Quare si quis dixerit: Cum didicero Bucolica Vergilij, cessabo à labore subiunctiuus est. Quod si dixerit, Intra decē dies didicero Bucolica Vergilij, indicatiuus est. Et quemadmodum aliubi diximus, plusquã perfectũ indicatiui modi poni pro præterito perfecto, si non ad aliud præteritum referatur, id nunc dicimus de futuro perfecto vt eius manifesta significatio apparet, indigere altero futuro ad quod referatur, vt Cicero in epistolis ad Appium: Etsi cum tu in prouinciam veneris, ego annum munus confecero, id est, à me confectum erit. Imperatiui quoque modi secundis personis præsentis temporis vtriusque numeri voces futuri optatiui earundem personarum similes adiecimus, vt ama, ames, amate vel ametis. Terentius in Heaut. Sollicitudinē istam que te exerceat omittas, quod tantum significat quantum omitte, Horatius iij. carm. Per meos fines & aprica ruralenis incedas, abeasq; parui, æquus alumnis : quod valet incede & abi. Iam cum negatiue prohibendo frequens est hic dicendi modus, vt ne neges, ne dicas, ne facias, pro ne nega, ne dic, ne fac. Nã prohibitiuus modus ad imperatiuũ refertur, quod prohibere quodammodo est imperare. Sed & alias significationes hic modus habet. Est enim & precatiuis. Vergilius. Parce pio generi, & propius res aspice nostras. Est & exhortatiuus. vt: O iuuenes, rectis succedite nostris. Est & cõcessiuus. vt. I, sequere Italiam ventis, pete regna petendas. Est & execratiuus. ut Iuuenalis: Ite quibus graua est picta lupa barbara mitra. In futuro vero imperatiui cum omnes voces præteriti perfecti sine futuri subiunctiui

DE CONIVGATIONIB.

subiunctiui (præter quàm primæ personæ singularis) addiderimus, res ipsa nos admonuit, nam voces illæ per modum imperandi frequenter reperiuntur. Cicer. in secundo de Oratore. Tu quemadmodum his satisfacias, videris. Iuuenalis: Græculus esuriens in cœlum iusseris ibit. Persius: Dixeris hæc inter varicosos centuriones. Et illud eiusdem: Ver terit hunc dominus, momento turbinis exit. Marcus dama. nec est necesse suppleri coniunctionem, vt ad modum subiunctiuum huiusmodi constructiones referantur. Iam vero illa ex euangelio, Tu videris, & Vos videritis, satis liquet ad huiusmodi tempus pertinere, quanquam apud Græcos loca illa futuri sunt indicatiui. Cũ particula negatiua frequentius hæc constructio reperitur. Vergilius 5. Aeneid. Hic tibi ne qua moræ fuerint dispendia tanti. Horat. in epistol. Mancipijs locuples eget æris Capadocum rex, ne fueris hic tu, Plautus in Epid. Vbi voles pater esse, ibi esto: vbi nolis, ne fueris pater. Quæ voces non magis subiunctiui sunt, quàm illæ quas futuro perfecto indicatiui tribuimus: cum non vocis, sed significationũ diuersitas faciat distinctos modos. Operatiui modi præteritum imperfectum extricauimus à præsentis, propterea quod in sermone Hispano vtrunque tempus sub eadem voce diuersos habet sensus. Tẽpus præteritum perfectum subiunctiui præterito adadiemus simile, ducti tum Diomedis autoritate, tũ etiam ratione significationis quæ in vsu frequenter reperitur. Vergilius sexto Aeneid. Hac Troiana tenuis fuerit fortuna sequuta. Et Lucanus in secundo: Sed cõditor arcis sinxerit ista tages. Cicero in lib. de fato. Pifidonius (pace magistri dixerim) quædam comminisci viderur, quãquàm hic dicendi modus magis videatur futuri temporis huiusmodi quàm præteriti. Est quoque figura loquendi, cum officium prætermisum fuisse à nobis aut ab alijs conquerimur, quæ locutio ad hunc modum referri potest, qualis est illa apud Terentium in Andria: Hem prædiceres. Et idem in Heaut. Fortasse iniquiorerat, pateretur. Idem in Phormio.

LIBER I.

Sumeret vel sc̄nore. Vergilius quarto Aencid. Faces
 in castra tulissem, Implestemq; foros flāmis, natumq;
 patremq;. Cum genere extinxem, memet super ipsa
 dedissem. Idem in eodem: Eadem me ad fata voca-
 ses, Idem ambas ferro dolor atq; eadem hora tulisset.
 Subiunctiuus cum ab eo dicatur, quod aliud verbum
 sibi adiungi desideret, idq; nisi per coniunctionem fie-
 ri non possit, non omnes coniunctiones omnibus tem-
 poribus conueniunt, sed quaedam quibusdā. Sed ideo
 hæc coniunctio Cum, in verbo subiunctiuo præponi-
 tur, quia plerisq; huiusmodi temporibus aptari potest.
 Illud tamen aduertendum, subiunctiuu tempora non
 esse satis explicita. Nam & præsens magis significat
 futurum aut instans, quàm tempus præsens. vt si di-
 xeris: Venio vt legam, lego vt intelligam. Præteri-
 tum quoque imperfectum nonnunquam in tempore
 præsentis rem fieri significat. vt Vergilius sexto Aen.
 Si nunc foret illa iuuenta. Idem in Bucol. Nec tuus hic
 Mæris, nec viueret ipse Menalcas. Futurum quoque
 tempus aliquādo significat. vt Vergilius: Tyrias olim
 quæ verteret arces. Idem: Qui mare, qui terras, omni
 ditione tenerent. Præteritum quoque perfectum plæ-
 runque sensum habet futuri, vt Teren. in Andr. Si in-
 de te exemerim, ego pro te molam. Idem in eodem:
 Certe si rescinerim, atq; in vsu frequenti est, vt sic di-
 xerim, cum aliquid improprie aut barbarè loquimur.
 Quare non sine causa Gellius in ambiguo reliquit, an
 eiusmodi voces præteriti an futuri subiunctiuu essent.
 Est & alia subiunctiuu significatio per modum conce-
 dendi, quæ quidem verbi qualitas ab alijs modis distin-
 guenda fuit, vt essent modi sex. Cicero in Acade. Sed
 fuerint illa vetera, si vultis illa cognita. Idē in secund.
 defin. Sed esto fecerit, si ira vis. Vergilius quarto Aen.
 Verum anceps pugnae fuerat fortuna fuisse. In futuro
 quoq; reperitur hic modus, vt Cicero in Acad. Age re-
 stitero peripateticis, sustinero Epicureos. Et per al-
 terum futurum simile præterito. Vergil. 2. Geor. Haud
 alios prima nascentis origine mundi Illuxisse dies, a-
 liumq;

DE CONIVGATIONIB.

liumve habuisse tenorem Crediderim. Idem in eodē:
 Nō ego te mensis, & dijs accepta secundis Transferim
 Rhodia?

¶ DE CONIVGATIONE HVIVS

verbi irregularis Sum.

SVM Es Fui Esse Ens Futurus.

¶ Indicatio modo. Enla manera de demonstrar.
 Tempore præsentis. Enel tiempo presente.

Sum	Yo soy
Es	Tu eres
Est	Aquel es.
Pluraliter sumus	Nosotros somos
Estis	vosotros soys
Sunt	Aquellos son
Præterito imperfecto,	Enl tiēpo pasado y no cōplido
Eram	Yo era
Eras	Tu eras
Erat	Aquel era
Pluraliter Eramus	Nosotros eramos
Eratis	vosotros erades
Erant	Aquellos eran.
Præterito perfecto,	Enel tiempo pasado ya cōplido
Fui	Yo fui he y oue sido
Fuisti	Tu fuiste has y ouiste sido
Fuit	Aquel fue ha y ouo sido
Plur. fuimus	Nosotros fuimos auemos y ouimos sido
Fuistis	Vosotros fuistes auays y ouistes sido
Fuerunt vel fuere	Aquellos fueron han y ouierō sido
¶ Præt. plusq̄.	Enel tiempo pasado y mas que cōplido
Fueram	Yo auia sido
Fueras	Tu auias sido
Fuerat	Aquel auia sido
Pluraliter fueramus	Nosotros auiamos sido
Fueratis	vosotros auiaades sido
Fuerant	Aquellos auian sido
¶ Fut. imperfecto,	Enl tiēpo q̄ esta por venir no cōplido
Ero	Yo sere
Eris	Tu seras

LIBER I.

Erit	Aquel sera.
Pluraliter erimus	Nosotros seremos,
Eritis	vosotros seréis
Erunt	Aquellos serán.
¶ Futuro perfecto,	En el tiempo q̄ esta por venir ya
Fuero	Yo aya sido. (complido)
Fueris	Tu aya sido.
Fuerit.	Aquel aya sido.
¶ Pluraliter fuerimus.	Nosotros aya sido.
Fueritis	vosotros aya sido
Fuerint.	Aquellos ayan sido.

¶ Imperatiuo modo	En la manera de mandar
Tempore præsentis,	En el tiempo presente,
Es vel sis	Se tu luego
Sit	Sea aquel luego
¶ Pluraliter Simus	Seamos nosotros luego
Estes vel sitis	Sed vosotros luego
Sint	Sean aquellos luego
¶ Futuro,	En el tiempo que esta por venir
Esto vel fueris	Se tu despues
Esto vel fuerit,	Sea aquel despues
¶ Pluraliter fuerimus	Seamos nosotros despues
Estote vel fueritis	Sed vosotros despues
Sunto vel fuerint.	Sean aquellos despues.

¶ Optatiuo modo	En la manera de desear
Tempore præsentis,	En el tiempo presente,
Vtinam essem	O si yo fuesse
Esset	Tu fuesse
Esset	Aquel fuesse.
¶ Plur. Vtinã essemus	O si nosotros fuissemos
Essetis	vosotros fuesseades
Essent.	Aquellos fuessean.
¶ Præterito imperfe.	En el tiempo passado y no com
Vtinam essem	O si yo fuera (plido)
Esset	Tu fueras
Esset	Aquel fuera,

¶ Plural,

DE CONIVGATIONIB.

Plu. vtinā essemus	O si nosotros fuéramos
Essetis	vosotros fuerades
Essent	Aquellos fueran
¶ Præter. perfecto	Enel tiempo passado ya cumplido.
vtinam fuerim	O si yo aya sido.
Fueris	Tu ayas sido.
Fuerit	Aquel aya sido.
Pl. vtinā fuerimus	O si nosotros ayamos sido.
Fueritis	vosotros ayais sido.
Fuerint	Aquellos ayan sido.
Præ. plusq̃ perfect.	Enl tiēpo passado y mas q̃ cōplido.
vtinam fuisset	O si yo ouiera y ouiesse sido
Fuisses	Tu ouieras y ouiessees sido
Fuisset.	Aquel ouiera y ouiesse sido. (sido
Pl. vtinā fuisset	O si nos ouieramos y ouiessemos
Fuissetis	vosotros ouierades y ouiessees sido
Fuissent.	Aquellos ouieran y ouiessees sido.
Futuro	Enel tiempo que esta por venir,
vtinam sim	Oxala yo sea
Sis	Tu seas
Sit	Aquel sea.
Plu. vtinā simus	Oxala nosotros seamos
Sitis	vosotros seais
Sint.	Aquellos sean.

Subiūctiuo modo	Enla manera de ayuntar
Tēpore præsentis	Enel tiempo presente,
Cum sim	Como yo sea
Sis	Tu seas
Sit.	Aquel sea
Plur. cum simus	Como nosotros seamos
Sitis	vosotros seais
Sint	Aquellos sean.
Præ. imperfect.	Enel tiempo passado y no cōplido.
Cum essem	Como yo fuera seria y fuesse
Esses	Tu fueras serias y fuessees
Esset.	Aq̃l fuera seria y fuesse (essemos
Plur. Cū essemus	Como nos fuéramos seriamos y fu

LIBER I.

essetis   vosotros fuerades seriades y fueessedes
essent   aquellos fueran serian y fueessen.

Præterit perfe. Enel tiempo pasado ya cumplido

Cum fuerim Como yo aya sido

fueris   tu a yas sido

fuerit.   aquel aya sido.

Plu. Cum fuerimus Como nosotros ayamos sido

fueritis   vosotros ayais sido

fuerint.   aquellos ayan sido.   (cõplido)

Præterit plusq̃perfe. Enel tiempo pasado y mas que

Cũ fuisset Como yo ouiera y ouiesse sido

fuisses   tu ouieras y ouiesse sido

fuisset.   aquel ouiera y ouiesse sido.   (mos sido)

Plu. Cũ fuissetis como nosotros ouieramos y ouiesse

fuissetis   vosotros ouierades y ouiesse des sido

fuissent.   aquellos ouieran y ouiesse n sido.

Futuro, Enel tiempo que esta por venir,

Cum fuero Como yo serẽ fuere y aure sido

fueris   tu seras fueres y auras sido

fuerit.   aquel sera fuere y aura sido.   (mos sido)

Plu. cũ fuerimus como nos seremos fueremos y aure

fueritis   vosotros serẽis fueredes y aureis sido

fuerint,   aquellos seran fueren y auran sido

Infinitiuo modo Enla indeterminada manera

Tempore præsentis, Enel tiempo presente,

Esse.   Ser.

Præterito Enel tiempo cumplido,

fuisse.   auer sido.

Futuro, Enel tiempo que esta por venir,

Fore vel futurum, Auer de ser.

PRIMA CONIUGATIO VER

borum actiuorum.   Caput V.

AMo, amas, amaui, amare, amandi, amando, amandum, amatum, amatu, amans, amaturus, amor, amaris, amatus, amandus.

ACTIVA VOCE.

Indicatiuo modo. Enla manera de demonstrar

Tempore præsentis Enel tiempo presente

Amo

DE CONIVGATIONIS.

Amo	Yo amo
amas	tu amas
amat,	aquel ama,
Plural, amamus	Nosotros amamos
amatis	vosotros amays
amant.	aquellos aman.
Præterito imper-	En el tiempo pasado y no com-
fecto,	plido,
amabam	yo amaua
amabas	tu amauas
amabat,	aquel amaua,
Plu, amabamus	Nosotros amauamos
amabatis	vosotros amauades
amabant.	aquellos amauan.
Præterito perfect,	En el tiempo pasado ya cõplido,
amaui	yo ame he, y oue amado.
amauisti	tu amaste, has, y ouiste amado.
amauit.	aquel amo, ha, y ouo amado.
Pluraliter, Amaui	Nosotros amamos, auemos, y o-
mus,	amado. (uimos amado
Amauistis,	vosotros amaste, auéis, y ouiste s
amauerunt vel a-	aquellos amaron, han y ouieron
mauere.	amado
Præterito plus-	En el tiempo pasado y mas que
quamperfecto.	complido
amaueram	yo auia amado.
amaueras	tu auias amado
amauerat	aquel auia amado.
Pli amaueramus	Nosotros auiamos amado.
amaueratis	vosotros auiaades amado
amauerant	aquellos auian amado.
Futuro imperfecto	En el tiempo q̄ esta por venir, y no
amabo	yo amare (complido
amabis	tu amaras
amabit	aquel amara.
Plu, amabimus	Nosotros amaremos
amabitis	vosotros amareys
amabunt.	aquellos amaran.

LIBER I.

¶ Futuro perfe- cto.	Enel tiempo que esta por venir y complido
amauero	yo aue amado
amaueris	tu auras amado
amauerit	aquel! aura amado
¶ Plī amauerimus	Nosotros aures amado.
amaueritis	vosotros aureis amado
amauerint	aquellos anran amado.
¶ Imperatiuo modo.	Enla manera de mandar.
Tempore presenti	Enel tiempo presente.
Ama vel ames	ama tu luego
amet	ame aquel luego
¶ Plī Amemus	amemos nosotros luego
amate vel ametis	amad vosotros luego
ament	amen aquellos luego
¶ Futuro	Enel tiempo que esta por venir.
amato vel ueris	ama, o amaras tu despues.
amato vel uerit	ame, o amara aq̄l despues (spues
¶ P. i. amauerimus	amemos, o amaremos nosotros de
amatote vel ueritis	amad, o amareis vosotros despues
amanto vel uerint	amen, o amaran aquellos despues
¶ Optatiuo modo	Enla manera de desſear.
Tempore presenti	Enel tiempo presente
Vtinam amarem	O si yo amasse
amares	tu amasses
amaret	aquel amasse
¶ Plu. Vtinam amaremus	O si nosotros amassemos
amaretis	vosotros amassedes
amarent	aquellos amassen.
¶ Præterito imperf.	Enel tiẽpo passado y no cõplido
Vtinam amarem	O si yo amara
amares	tu amaras
amaret	aquel amara
¶ Plu. Vtinam amaremus	O si nosotros amaramos
amaretis	vosotros amarades
amarent	aquellos amaran
¶ Præterito pfecto.	Enel tiempo passado ya cõplido.
Vtinam amauerim	O si yo aya amado

DE CONIVGATIONIB.

amaueris	tu ayas amado
amauerit	aquel aya amado
Pl. Vtinã amauerimus.	O si nosotros ayamos amado
amaueritis	vosotros ayais amado
amauerint	aquellos ayan amado
¶ Præterito plus-	En el tiempo pasado, y mas que
quã imperfecto.	complido
vtinã amauissem	O si yo ouiera: y ouiesse amado
amauisses	tu ouieras: y ouiesse amado
amauisset	aquel ouiera y ouiesse amado
¶ Plurali. Vtinam	O si nos ouieramos, y ouiessemos
amauissemus	amado
amauissetis	vos ouierades y ouiesse des amado
amauissent	a q̃llos ouieran, y ouiesse amado
¶ Futuro	En el tiempo que esta por venir.
vtinam amem	Oxala yo ame
ames	tu ame
amet	aquel ame
Plu. vtinã amemus	Oxala nosotros amemos
ametis	vosotros ameis
ament	aquellos amen.
¶ Subiũctiuo modo	En la manera de ayuntar
Tempore præsentis,	En el tiempo presente,
Cum amen	Como yo ame
Ames	Tu ame
amet	aquel ame
Plu. Cum amemus	Como nosotros amemos
ameris	vosotros ameis
ament.	aquellos amen.
¶ Præterito Imper-	En el tiempo pasado y no com-
fecto.	plido,
Cum amarem	Como yo amara amaria y amasse
amares	Tu amaras amarias y amasses
amaret,	aquel amara amaria y amasse
¶ Pluraliter Cum	como nos amaramos amariamos
amaremus	y amassemos
amaretis	vos amarades y amariades ama
amarent.	a q̃llos amarã amarian y amassen.

LIBER I.

¶ Præterito pfecto,	En el tiempo pasado ya cõplido,
Cum amauerim	como yo aya amado
amaueris	tu ayas amado,
amauerit,	aquel aya amado,
Pii. Cũ amauerimus	Como nosotros ayamos amado
amaueritis	vosotros a yais amado
amauerint.	aquellos ayan amado.
¶ Præterito plusquã pfecto,	En el tiempo pasado y mas que complido,
Cum amauissem	como yo ouiera y ouiesse amado
amauisses	tu ouieras y ouiesse amado
amauisser,	aquel ouiera y ouiesse amado.
Plurali cum amauissemus	Como nosotros ouieramos y ouiessemos amado (mado
amauissetis	vosotros ouierades y ouiesseades a
amauissent.	aqñllos ouieran y ouiesse amado
Futuro	En el tiempo que esta por venir,
Cũ amauero	como yo amare ouiere y aure amado
amaueris	tu amares ouieres y auras amado
amauerit,	aquel amare ouiere y aura amado
Pluraliter Cum amauerimus	Como nosotros amaremos ouieremos, y auremos amado
amaueritis	vos amaredes ouieredes y aureis amado (amado
amauerint.	aquellos amaren ouieren y auran
¶ Infinitiuo modo.	En la indeterminada manera
Tempore præsentis,	En el tiempo presente,
amare.	amar.
¶ Præterito,	En el tiempo pasado,
amauisse,	auer amado.
¶ Futuro,	En el tiempo que esta por venir
amaturum vel amatum esse vel amum ire.	
auer o esperar de amar.	
Gerũdia substãtiua	Los gerundios substantiuos son,
amandi	de amar.
amando	En amando y siendo amado
amandum.	a amar y ser amado.
¶ Supina verba,	Los verbos supinos son,

DE CONIVGATIONIB.

Amatum	a amar.
amau.	de ser amado.
Participia uocis act.	Los participios de la voz actiua s̄o
Præsentis,	Los participios del presente.
Amans	El que ama.
Futuri,	Los participios del tiẽpo venidero
amaturus, ra, rum.	el que ha de amar.
Verbo impersonali.	En el verbo sin personas.
Indicatiuo modo	En la manera de demostrar
Tẽpore præsenti,	En el tiempo presente,
amatur	todos aman
Pręterito imperfęcto	En el tiẽpo pasado y no cõplido
Amabatur.	Todos amauan.
Pręterito perfecto,	En el tiempo pasado ya cõplido,
Amatũ est vel fuit,	todos amarõ hã y ouierõ amado.
Pręterito plus-	En el tiempo pasado y mas que
quã imperfecto,	complido.
Amatum erat vel fuerat	Todos auian amado.
Futuro imperfecto	En el tiẽpo venidero no cõplido,
Amabitur.	Todos amaran.
Futuro perfecto,	En el tiẽpo venidero ya cõplido,
Amatum erit.	Todos auran amado.
Imperatiuo modo,	En la manera de mandar,
Tẽpore præsenti,	En el tiempo presente,
Ametur.	Todos amen luego,
Futuro,	En el tiempo que esta por venir,
Amator vel amatũ sit.	Todos amen despues.
Optatiuo modo	En la manera de dessear,
Tẽpore præsenti,	En el tiempo presente,
vtinã amaretur.	O si todos amassen.
Pręterito imperfe.	En el tiẽpo pasado y no cõplido
vtinã amaretur,	O si todos amaran.
Pręterito perfecto,	En el tiẽpo pasado ya complido,
vtinã amatũ sit vel fuerit.	O si todos ayan amado.
Pręterito plusquã	En el tiempo pasado y mas que
perfecto	complido
vtinam amatum	O si todos ouieran y cuiesses a-
esset vel fuisset.	mado,

Futu

LIBER I.

Futuro,	Enel tiempo que esta por venir,
utinam ametur	Oxala todos amen.
¶ Subiunctiuo modo	Enla manera de ayuntar.
Tempore præsentis,	Enel tiempo presente,
Cum ametur.	como todos amen.
¶ Præterito imper-	Enel tiempo passado y no com-
fecto,	plido,
Cum amaretur.	Como todos amaran amarian y
	amassen.
Præterito perfecto.	Enel tiempo passado ya cõplido,
Cũ amatũ sit uel fuerit.	como todos ayan amado.
¶ Præterito plus-	Enel tiempo passado y mas que
quãperfecto	complido,
Cum amatum esset	Como todos ouieran y ouieffen
vel fuisset.	amado.
¶ Futuro,	Enel tiempo venidero,
Cum amatum sit	Como todos amaren , ouieren y
vel fuerit.	auran amado
¶ Infinitiuo modo,	Enla indeterminada manera,
Tempore præsentis	Enel tiempo presente
amari.	todos amar.
Præterito,	Enel tiempo passado,
Amatũ esse vel fuisse.	Todos auer amado.
¶ Futuro,	enel tiempo venidero.
Amandũ vel aman	Todos auer o esperar de amar.
dum esse vel atum iri.	

PASSIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo	Enla manera de demonstrar.
Tempore præsentis,	Enel tiempo presente,
amor	yo soy amado
amaris vel amare	tu eres amado
amatur.	aquel es amado,
¶ Pluralit. amamur	Nosotros somos amados
amamini	vosotros soys amados
amantur.	aquellos son amados.
¶ Præterito imper	Enel tiempo passado y no com-
fecto,	plido,
amabar	yo era amado

amaba

DE CONIVGATIONIB;

amabaris vel are	Tu eras amado
amabatur,	aquel era amado.
¶ Plu. amabamur	nosotros eramos amados
amabamini	vosotros erades amados
amabantur,	aquellos eran amados.
¶ Præterito perfe- cto,	En el tiempo pasado ya cumpli- do,
Amatus, a, um sum vel fui	
Yo fuy, he y oue sido amado	
amatus, a, um, es vel fuisti	
Tu fuiste has y ouiste sido amado	
amatus, a, um est vel fuit,	
Aquel fue ha y ouo sido amado,	
Plurali. Amati amatae amata sumus vel fuimus	
Nosotros fuimos hemos y ouyimos sido amados	
amati amatae amata estis vel fuistis	
vosotros fuistes aueis y ouistes sido amados	
amati amatae amata sunt fuerunt vel fuerunt	
aquellos fueron han y ouieron sido amados.	
Præterito plusquam perfecto.	
En el tiempo pasado y mas que cumplido	
amatus, a, um, eram vel fueram	
yo auia sido amado	
amatus, a, um, eras vel fueras	Tu auias sido amado
amatus, a, um, erat vel fuerat, aquel auia sido amado	
¶ Plurali. amati amatae amata eramus vel fueramus.	
Nosotros auiamos sido amados	
amati amatae amata eratis vel fueratis	
vosotros auiaades sido amados	
amati amatae amata erant vel fuerant,	
aquellos auian sido amados.	
¶ Futuro imperfe- cto,	En el tiempo venidero no com- plido,
amabor	yo sere amado
amaberis vel amabere	tu seras amado
amabitur,	aquel sera amado,
¶ Plur. amabimur	nosotros seremos amados
amabimini	vosotros sereis amados

LIBER I.

amabuntur.	aquellos seran amados.
Futuro perfecto.	Enel tiẽpo venidero ya cõplido.
amatus, ta, tũ ero	yo aure sido amado
amatus, ta, tũ eris	tu auras sido amado
amatus, ta, tũ erit	aquel aura sido amado,
¶ Plur. amati ama	Nosotros auremos sido amados
ta amara erimus	
amati, tẽ, ta, eritis	vosotros aureis sido amados
amati, tẽ, ta, erunt	aquellos auran sido amados
¶ Imperatiuo modo,	Enla manera de mandar,
Tempore prẽsenti,	Enel tiempo presente,
amare vel ameris	se tu amado luego
ametur	sea aquel amado luego.
¶ Plura. amemur	seamos nosotros amados luego
amamini vel amemini	sed vosotros amados luego
amentur.	sean aquellos amados luego.
¶ Futuro,	Enel tiempo que esta por venir,
amator vel tus sis	se tu amado despues
amator vel tus sit,	sea aquel amado despues,
¶ Plural. Amemur	Seamos nosotros amados luego
vel amati sumus	
amaminor vel ti sitis sed	vosotros amados despues
amantor vel ti sint	sean aquellos amados despues
¶ Optatiuo modo	Enla manera de dessear,
Tempore prẽsenti	Enel tiempo presente,
vtinam amarer	O si yo fuesse amado
amareris vel amarere	tu fuesse amado
amaretur,	aquel fuesse amado,
¶ Plurali. vtinam	O si nosotros fuessemos amados
amaremur	
amaremini	vosotros fuesse des amados
amarentur.	aquellos fuesse amados.
Prẽterito imperfecto,	Enl tiẽpo passado y no cõplido
vtinam amarer	O si yo fuera amado
amareris vel amarere	Tu fueras amado
amaretur,	aquel fuera amado,
Plu. vtinã amaremur	O si nosotros fueramos amados
amaremini	vosotros fuerades amados

amaren

DE CONIVGATIONIB;

amarentur. aquellos fueran amados. V - 2 - n - v - u - e

Præterito perfecto, Enel tiempo passado ya cõplido.
 Vtinam amatus, ta, tum, sim vel fuerim O si yo aya sido amado

Amatus, a, um sis vel fueris Tu ayas sido amado

amatus, a, um, sit vel fuerit, aquel aya sido amado,

Plu. vtinã amati amatae amata simus vel fuerimus

Nosotros ayamos sido amados

Amati amatae amata sitis vel fueritis

vosotros ayays sido amados

Amati amatae amata sint vel fuerint,

Aquellos ayan sido amados

Præterito plusquamperfecto,

Enel tiempo passado y mas que complido

Vtinam amatus amata amatum essem vel fuisset

O si yo ouiera y ouiesse sido amado

Amatus amata amatum esses vel fuisses

Tu ouieras y ouiesse sido amado

Amatus amata amatum esset vel fuisset,

Aquel ouiera y ouiesse sido amado.

Plu. Vtinã amati amatae amata essemus vel fuisset

Nosotros ouieramos y ouiessemos sido amados

Amati amatae amata essetis vel fuissetis

Vosotros ouierades y ouiesseades sido amados

Amati amatae amata essent vel fuissent,

Aquellos ouieran y ouiesssen sido amados

Futuro Enel tiempo que esta por venir,

vtinã amarer Oxala yo sea amado

ameris vel amere tu seas amado

ametur, aquel sea amado,

Plu. vtinã amemur Oxala nosotros seamos amados

amemini vosotros seays amados

amentur. aquellos sean amados.

● Subiunctiuo modo Enla manera de ayuntar.

Tẽpore præsentis, Enel tiempo presente

Cum amer Como yo sea amado

ameris vel amere tu seas amado

ametur, aquel sea amado

Plu

LIBER I.

¶ **Plu.** Cū amemur como nosotros seamos amados
 amemini vosotros seays amados
 amentur, aquellos sean amados

¶ **Præterito imper-** Enel tiempo passado y no com-
 fecto, plido,

Cum amarer como yo fuera seria y fuesse amado
 amareris vel ama- tu fueras serias y fuesles ama-
 rere do

amaretur, aquel fuera seria y fuesse amado,

¶ **Pluraliter.** **Cum** Como noso- ros fueramos, seria-
 amaremur, mos, y fuissimos amados.

amaremini vos fuerades, seriades, y fuessedes
 amados.

amarentur a q̄llos fuerã, seriã y fuessẽ amados

Præterito perfecto. Enel tiempo passado ya cõplido

Cum amatus, amata, amatum sim vel fuerim.

Como yo aya sido amado.

amatus, amata, amatum sis vel fueris.

Tu ayas sido amado

amatus, amata, amatum sit vel fuerit.

aquel aya sido amado.

¶ **Plu.** **Cum** amati amatae, amata simus vel fuerimus,

Como nosotros ayamos sido amados.

amati, amatae, amata sitis vel fueritis.

vosotros ayais sido amados.

amati, amatae, amata sint vel fuerint.

aquellos ayan sido amados.

¶ **Præterito plusquã perfectõ.**

Enel tiempo passado y mas que complido

Cum amatus, amata, amatum essem vel fuissim.

Como yo ouiera, y ouiesse sido amado.

amatus, amata, amatum esses vel fuisses.

Tu ouieras, y ouiesse sido amado.

amatus, amata, amatum esset vel fuisset.

aquel ouiera y ouiesse sido amado.

¶ **Plu.** **Cum** amati, amatae, amata essemus vel fuissimus

Como nos ouieramos y ouiessemos sido amados.

amati, amatae, amata essetis vel fuissetis,

DE CONIVGATIONIBVS.

vosotros ouierades, y ouiesseades sido amados

Amati, amatae, amata essent vel fuissent.

aquellos ouieran y ouiesssen sido amados.

¶ Futuro. Enel tiempo venidero.

Cum amatus, amata, amatum ero vel fuero.

Como yo sere fuere, y ouiere y aure sido amado.

Amatus, amata, amatum eris vel fueris.

Tu seras, fueres y ouieres, y auras sido amado.

Amatus, amata, amatum erit vel fuerit.

Aquel sera, fuere y ouiere y aura sido amado.

Plu. Cum amati, ae, amata erimus vel fuerimus.

Como nos seremos, fuereamos, y ouieremos y auremos sido amados.

Amati, amatae, amata eritis vel fueritis.

vosotros sereis, fueredes y ouierades y aureis sido

Amati, amatae, ta, erint vel fuerint.

aquellos seran, fueren, y ouieran y auran sido amados

¶ Inñitiuo modo. En la indeterminada manera.

Tempore presenti. Enel tiempo presente.

amari.

ser amado.

Præterito,

Enel tiempo pasado.

Amatum, amatam, amatum esse vel fuisse.

Auer sido amado

¶ Futuro.

Enel tiempo que esta por venir.

Amandum vel amandum esse, vel amaturum iri,

Auer de ser amado

¶ Participia passiuæ vocis.

Los participios dela voz passiuæ.

Præteriti.

Los del tiempo pasado.

Amatus, ta, tum.

Lo que es amado.

Futuri.

Los del tiempo venidero.

Amandus, amanda, amandum.

Lo que lri de ser amado.

SECUNDA CONIVGATIO

Caput VI.

Doceo, doces, docui, docere. Docendi, docendo,

docendum. Doctum, doctum. Docens, docturus

Doccor, doceris. Doctus, docendus.

C

Actiua

LIBER PRIMVS
ACTIVA VOCE.

¶ Indicariuo modo.

Tempore presentis, Doceo, yo enseño.
Doces, docet, Docemus, docetis docent.
Præterito imperfecto, Docebam.
yo enseñaua.

docebas, docebat, Docebamus docebatis, docebant.
Præterito perfecto, Docui.

yo enseñe he y oue enseñado.
docuisti docuit, Docuimus, istis, docuerunt vel docuere
Præterito plusquamperfecto, Docueram,
yo auia enseñado.

docueras, docuerat, Docueramus docueratis docuerant
Futuro imperfecto, Docebo, yo enseñare.
docebis, docebit, Docebimus, docebitis, docebunt.
Futuro perfecto, Docuero, yo aue enseñado.
docueris, docuerit, Docuerimus, docueritis docuerint

¶ Imperatiuo modo.

Tēpore presentis, Doce vel doceas. Enseña tu luego.
doceat, Doceamus, docete vel doceatis, doceant.
Futuro, Doceto vel docueris Enseña tu despues.
Doceto vel docuerit,
Doceamus vel docuerimus,
Docetote vel docueritis.
Docento vel docuerint.

¶ Optatiuo modo.

Tēpore præf. vtinam docerem, O si yo enseñasse,
doceres, doceret, Doceremus doceretis, docerent.
Præt. imperf. vtinam docerem, O si yo enseñara,
doceres doceret, Doceremus, doceretis docerent,
Præterito perfecto, vtinam docuerim,
O si yo aya enseñado.

docueris, docuerit, Docuerimus docueritis, docuerint,
Præterito plusquamperfecto, vtinam docuissem,

O si yo ouiera y ouiesse enseñado,
docuisses, docuisset, Docuissemus, cuissetis, docuisset.
Futuro, vtinam doceam. Oxala yo enseñe,
doceas doceat, Doceamus, doceatis doceant.

Subius

DE CONIVGATIONIBVS,

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præf. Cum doceam. Como yo enseñe, doceas doceat. Doceamus, doceatis, doceant.

Præterito imperfecto Cum docerem,

Como yo enseñara enseñaria y enseñasse doceres, doceret. Doceremus, doceretis, docerent, Præt. perfe. Cū docuerim. Como yo aya enseñado. docueris, docuerit. Docuerimus, docueritis, docuerint

Præterito plusquam perfecto, Cum docuissē,

Como yo ouiera y ouiesse enseñado, docuisses, docuisset. Docuissēmus, docuissetis, cuisset.

Futuro. Cum docuero, Como yo enseñare, ouiere y aure enseñado, docueris, docuerit, Docuerimus, ritis, docuerint.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præf. Docere Enseñar.

Præterito, Docuisse. Auer enseñado.

Futuro. Doctum vel docturum esse, vel doctum ire, Auer de enseñar,

¶ Gerundia substantiua.

Docendi, De enseñar.

Docendo, En enseñando y siēdo enseñado.

Docendum, A enseñar y ser enseñado.

¶ Supina verba.

Doctum, A enseñar.

Doctu, De ser enseñado.

¶ Participium præfentis,

Docens. El que enseña.

¶ Participium futuri,

Docturus doctura docturum, El que ha de enseñar.

VERBUM IMPERSONALE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præfenti Docetur Todos enseñan

Præt. imperfecto Docebatur Todos enseñauan

Præterito perfecto Doctum est vel fuit

Todos enseñaron han y ouieron enseñado

Præterito plusq̄perfecto Doctum erat vel fuerat

Todos auian enseñado

LIBER PRIMVS

Futuro imperfe. Docebitur Todos enseñaran. Fu-
turo perfecto Doctum erit Todos auran enseñado.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore praesenti doceatur Todos enseñen luego
Futu. docetor vel doctū sit. Todos enseñen despues.

¶ Optratiuo modo.

Temp. praes. vtinam doceretur O si todos enseñassen
Prae. imperf. vtinā doceretur O si todos enseñaran
Praeterito perfecto vtinam doctum sit vel fuerit

O si todos ayan enseñado

Praeterito plusq̄ perfe. vtinā doctum esset vel fuisset

O si todos ouieran y ouiessem enseñado

Futuro vtinam doceatur Oxala todos enseñen

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore praes. Cum doceatur Como todos enseñen
Praeterito imperfecto Cum doceretur

Como todos enseñaran enseñarian y enseñassen

Praeterito perfecto. Cum doctum sit vel fuerit

Como todos ayan enseñado

Praeterito plusquam perfecto Cum doctum esset vel
fuisset

Como todos ouieran y ouiessem enseñado

Futuro Cum doctum sit vel fuerit.

Como todos enseñaren ouieren y auran enseñado.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore praesenti doceri Todos enseñar

Praeterito doctum esse vel fuisse

Todos auer enseñado

Futuro docendum vel docendum esse vel doctū iri,

Todos auer de enseñar.

PASSIVA VOCE

¶ Indicatiuo modo.

Tempore praesenti Doceor

Yo soy enseñado

doceris vel docere docetur. docemur docemini doce

Praeterito imperfecto docebar (tur.

Yo era enseñado

docebaris vel docebare, docebatur. docebamur doce

bamini

DE CONIUGATIONIBVS

hamini docebantur

Præterito perfecto. doctus docta doctū sum vel fui.

Yo fui he y oue sido enseñado

Præterito plusq̄ perfecto. Doctus a, ū, erā vel fuerā.

Yo auia sido enseñado

Futuro imperfecto docebor

Yo sere enseñado

Doceberis vel bere, bitur. Docēbimur bimini, būtur.

Futuro perfecto, Doctus, docta, doctum, ero

Yo aore sido enseñado

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis docere vel docearis

Se tu enseñado luego

doceatur. Doceamur docemini, vel ceamini ceantur.

Futuro doceror vel doctus sis Se tu enseñado despues

doceror vel doctus sit.

doceamur vel docti simus

docemini vel docti sitis

docentur vel docti sint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præsentis vtinam docerer

O si yo fuesse enseñado

Docereris vel rere, retur. Doceremur remini, rentur.

Præter. imperfe. vtinā docerer o si yo fuera enseñado

docereris vel rere, retur. doceremur remini, rentur.

Præterito perfecto. vtinā doctus, a, ū, sim vel fuerim.

O si yo aya sido enseñado.

Præterito plusquam perfecto vtinam doctus docta,

doctum, essem vel fuisset.

O si yo ouiera y ouiesse sido enseñado.

Futuro vtinam docear Oxala yo sea enseñado

docearis vel are, atur. Doceamur ceamini doceantur.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præf. Cum docear Como yo sea enseñado

docearis vel are atur. Doceamur ceamini ceantur.

Præterito imperfecto. Cum docerer

Como yo fuera seria y fuesse enseñado

docereris vel rere retur. Doceremur remini rentur.

LIBER PRIMVS

Præterito perfecto, cum doctus a, um, sim vel fuerim.

Como yo aya sido enseñado.

Præterito plusquamperfecto Cum doctus docta, doctum essem vel fuissẽm,

Como yo ouiera y ouiesse sido enseñado,

Futuro cum doctus, a, um, ero vel fuero,

como yo sere fuere y aure sido enseñado.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis doceri Ser enseñado.

Præterito doctum, am, um, esse vel fuisse

Auer sido enseñado.

Futuro docendum vel docendum esse vel doctũ iri.

Auer de ser enseñado

¶ Participia vocis passiuæ.

Præteriti Doctus, a, um, Lo que es enseñado.

Futuro docendus docenda docendum,

Lo que ha de ser enseñado.

DE TERTIA CONIV

gatione.

L Ego, legis, legere, legendi, legendo, legendum, lectum, lectu, legens, lecturus, legor, legeris, lectus, legendus.

ACTIVA VOCE,

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis lego Yo leo

legis legit. Legimus legitis legunt.

Præterito imperfecto legebam Yo leya

legebas legebat. Legebamus legebatis legebant.

Præterito perfecto legi

Yo ley he y oue leydo

legisti legit. Legimus legistis legerunt vel legere,

Præterito plusquamperfecto Legeram

Yo auia leydo

legeras legerat. Legeramus legeratis legerant.

Futuro imperfecto legam Yo leere

leges leget. Legemus legetis legent.

Futuro perfecto legero Yo aure leydo

legeris legerit. Legerimus legeritis legerint

Impera

DE CONIVGATIONIBVS

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præſenti lege vel legas Lee tu luego
 legat. Legamus legite vel legatis legant.
 Futuro legito vel legeris Lee tu deſpues
 legito vel legerit.
 Legamus vel legerimus
 legitote vel legeritis
 legunto vel legerint.

Opratiuo modo.

Tempore præſ. vtinã legerem O ſi yo leyefſe.
 legeres legeret. Legeremus legereris legerent.
 Præt. imperfe. vtinam legerem O ſi yo leyera.
 legeres legeret. Legeremus legeretis legerent
 Præt. perfe. vtinam legerim O ſi yo aya leydo.
 legeris legerit. Legerimus legeritis legerint
 Præterito plusquam perfecto, vtinam legiſſem
 O ſi yo ouiera y ouieſſe leydo.
 legiſſes legiſſet. Legiſſemus legiſſetis legiſſent
 Futuro. vtinam legam Oxala yo lea.
 legas legat. Legamus legatis legant.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſ. Cum legam Como yo lea
 legas legat. Legamus legatis legant.
 Præterito imperfecto. Cum legerem
 Como yo leyera leeria y leyefſe
 legeres legeret. Legeremus legeretis legerent.
 Præt. perfecto Cum legerim Como yo aya leydo
 legeris legerit. Legerimus legeritis legerint.
 Præterito plusquam perfecto. Cum legiſſem
 Como yo ouiera y ouieſſe leydo
 legiſſes legiſſet. Legiſſemus legiſſetis legiſſent.
 Futuro Cum legero

Como yo leyere ouiere y aure leydo
 legeris legerit. Legerimus legeritis legerint.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti legere Leer
 Præt. Legiſſe. Auer leydo. (rar de leer
 Futu. Lecturũ vel cturũ eſſe vel ctũ ire. Auer o eſpe
 Gerun

LIBER PRIMVS

¶ Gerundia substantiua.

Legendi	De leer
Legendo	Leyendo o siendo leydo
Legendum.	A leer o ser leydo.

¶ Supina verba.

Lectum	A leer
Lectu.	De ser leydo.

¶ Participium presentis.

Legens.	El que lee.
---------	-------------

¶ Participium futuri.

Lecturus.	El que ha de leer.
-----------	--------------------

VERBUM IMPERSONALE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore presentis legitur	Todos leen,
Præ. imperfecto legebatur	Todos leyan.
Præterito perfecto. Lectum est vel fuit	Todos leyeron han y ouieron leydo.
Præterito plusquam perfecto. Lectū erat vel fuerat,	Todos auian leydo,
Futuro imperfecto legatur	Todos leeran,
Futuro perfecto lectum erit	Todos auran leydo.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore presentis legatur	Todos lean luego,
Futuro legitur vel lectum sit	Todos lean despues.

¶ Optatiuo modo.

Tempore presentis. vtinam legeretur	O si todos leyessen.
Præterito imperfecto. vtinam legeretur.	O si todos leyeran,
Præterito perfecto. vtinam lectum sit vel fuerit	O si todos ayan leydo,
Præterito plusquam perfecto. vtinam lectum esset vel fuisset.	O si todos ouieran y ouinessen leydo,
Futuro vtinam legatur.	Oxala todos lean,

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore presentis cum legatur	Como todos lean,
-------------------------------	------------------

DE CONIVGATIONIB.

Præterito imperfecto . Cum legeretur . Como todos leyeran leerian y leyessen.

Præ. perf. cū lectū sit vel fuerit como todos ayã leydo
Præteritoplusquãperfecto . Cum lectum esset vel fuisset . Como todos ouieran y ouiesseñ leydo.

Futuro . Cum lectum erit vel fuerit . Como todos leyeren ouieren y auran leydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis, Legi. Todos leer.

Præterito, Lectum esse vel fuisse. Todos auer leydo

Futuro legendum vel legendum esse vel lectum iri.

Todos auer de leer.

PASSIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis, Legor, Yo soy leydo, legeris vel legere legitur. Legimur legimini leguntur.

Præterito imperfecto, legebar, Yo era leydo, legebaris vel bare batur. Legebamur amini legebantur.

Præterito perfecto, Lectus, cta, ctum sum vel fui. Yo fui he y oue sido leydo.

Præterito plusquãperfecto, Lectus, a, um, eram vel fueram. Yo auia sido leydo.

Futuro imperfecto, legar. Yo sere leydo, legeris vel legere legetur. Legemur legemini legentur.

Futuro perfect. lectus, a, um, ero, Yo aure sido leydo.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis. legere vel legaris. Se tu leydo luego, legatur. Legamur legimini vel legamini legantur.

Futuro legitor vel lectus sis Se tu leydo despues. legitor vel lectus sit.

Legamur vel lecti simus

legimur vel lecti sitis

leguntur vel lecti sint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præsentis, vtinam legerer, O si yo fuesse leydo, legereris vel rere retur. Legeremur remini rētur.

Præterit. imperf. vtinam legerer, o si yo fuera leydo legereris vel rere retur, Legeremur remini rentur.

C 5 Præterito

Præterito perfecto, vtinam lectus a um, sim vel fuerim. o si yo aya sido leydo.

Præterito plusq̄ perfecto, vtinam lectus a um, essem vel fuisset. o si yo ouiera y ouiesse sido leydo.

Futuro, vtinam legar. oxala yo sea leydo. legaris vel legare legatur. Legamur legamini legantur.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præsentis Cum legar. Como yo sea leydo. legaris vel gare gatur. Legamur legamini legantur.

Præterito imperfecto cum legerer, como yo fuera seria y fuesse leydo. legereris vel legerere legeretur. Legeremur legeremini legerentur.

Præterito perfecto cum lectus a um, sim vel fuerim. como yo aya sido leydo.

Præte. plusq̄perf. cum lectus a um, essem vel fuisset. como yo ouiera y ouiesse sido leydo.

Futuro, cum lectus a um, ero vel fuero. como yo fuere ouiere y aere sido leydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis Legi Ser leydo.

Præterito lectū am um esse vel fuisse. Auer sido leydo

Futuro Legendum vel legendum esse vel lectum iri. auer de ser leydo.

¶ Participia passiuæ vocis.

Præteriti Lectus lecta lectum Lo que es leydo.

Futuri legendus da dum. Lo que ha de ser leydo.

DE QVARTA CONIVGATIONE.

AVdio audis audiui audire, audiendi audiendo audiendum, auditum auditu, audiens auditorus. Audior audiris, audirus audiendus.

ACTIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præsentis Audio Yo oygo audis audit. Audimus auditis audiunt.

Præterito imperfecto audiebam yo oya audiebas audiebat. Audiebamus audiebatis ebant.

Præterito

DE CONIVGATIONIB.

Præterito perfecto audiui yo oy he y oue oydo audi-
uisti diuit. Audiuimus audiuistis audiuerunt vel re.

Præterito plusquæperfecto audiueram. yo auia oydo, au-
diueras audiuerat. Audiueramus diueraris uerant.

Futuro imperfecto audiam yo oyre audies audiet.
Audiemus audietis audient.

Futuro perfecto audiuerō yo zure oydo audiueris
audiuerit. Audiuerimus audiueritis audiuerint.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis Audi vel audias oye tu luego
audiat, Audiamus audire vel audiat is audiant.

Futuro audito vel audiueris oye tu despues
audito vel audiuerit.

Audiamus vel audiuerimus
auditote vel audiueritis
audiunto vel audiuerint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præsentis vtinam Audirem O si yo oyesse
audires audiret. Audiremus audiretis audirent.

Præterito imperfecto vtinã audirem o si yo oyera
audires audiret. Audiremus audiretis audirent.

Præterito perfecto vtinã audiuerim o si yo auia oydo
audiueris audiuerit. Audiuerimus audiueritis au-
diuerint.

Præterito plusquæperfecto vtinam audiuissem o si
yo ouiera y ouiesse oydo audiuisset. Au-
diuissemus audiuissetis audiuisent.

Futuro vtinam audiam oxala yo oya
audias audiat. Audiamus audiat is audiant.

¶ Subiunctiuo modo.

Tempore præsentis cum audiam Como yo oya
audias audiat. Audiamus audiat is audiant.

Præt. impf. cū audirẽ como yo oyera oyria y oyesse
audires audiret. Audiremus audiretis audirent.

Præt. perfecto cum audiuerim como yo aya oydo.
audiueris audiuerit. Audiuerimus diueritis uerint.

Præt. plus. cū audiuisse como yo ouiera y ouiesse oydo
audiuisset. Audiuissemus diuissetis isent

Futuro

LIBER I.

Futuro, Cum audiueris, como yo oyre y ouiere y aure oydo, audiueris audiuerit. Audiuerimus, eritis, erint.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti, Audire. Oyr.

Præterito, audiuisse Auer oydo.

Futuro, Auditorum vel auditurum esse vel auditura ire Auer de oyr. ¶ Gerundia substantiua.

Audiendi De oyr,

Audiendo En oyendo y siendo oydo.

Audiendum A oyr y ser oydo.

¶ Supina verba.

Auditum A oyr,

Auditu De ser oydo.

¶ Participium præfentis.

Audiens El que oye.

¶ Participium futuri.

Auditurus El que ha de oyr.

VERBUM IMPERSONALE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præfenti auditur Todos oyen

Præterito imperfecto, audiebatur. Todos oyan.

Præterito perfecto, auditum est vel fuit Todos oyeron han y ouieron oydo.

Præterito plusquàmperfecto, auditum erat vel fuerat Todos auian oydo.

Futuro imperfecto, audietur Todos oyan.

Futuro perfecto, auditum erit Todos auran oydo.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præfenti, audiatur Todos oyan luego.

Futuro auditor vel auditū sit Todos oyan despues.

¶ Optatiuo modo.

Tépo. præfenti, vrinam audiretur. O si todos oyessen

Præterito imperf. vrinã audiretur, O si todos oyerã.

Præterito perfecto, vrinam auditum sit vel fuerit. O si todos oyan oydo.

Præterito plusquàmperfecto, vrinam auditum esset vel fuisset. O si todos ouieran y ouiesssen oydo.

Futuro, vrinam audiatur, Oxala todos oyan.

Subiunctiuo

DE CONIUGATIONIB.

¶ Subiunctiuo modo.

Tēpore præfenti, Cum audiatur, Como todos oyan.
Præterito imperfecto, Cum audiretur, Como todos
oyeran, oyrian y oyssen.

Præterito perfecto, Cum auditum sit vel fuerit Co-
mo todos ayan oydo.

Præterito plusquàmperfecto, Cum auditum esset vel
fuisset. Como todos ouieren y ouiesse oydo.

Futuro, Cum auditum erit vel fuerit. Como todos
oyeren, ouieren y auran oydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti, Audiri. Todos oyr.

Præterito, auditum esse vel fuisse. Todos auer oydo.

Futuro, Audiendum, vel audiendum esse, vel audi-
tum iri. Todos auer de oyr.

PASSIVA VOCE.

Tempore præfenti, Audior. Yo soy oydo.

Præterito, auditum esse vel fuisse, Todos auer oydo.

Futuro, audiendum vel audiendum esse, vel auditum
iri, Todos auer de oyr.

PASSIVA VOCE.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præfenti, Audior, Yo soy oydo, audiris vel
audire, auditur. Audimur, imini, iuntur.

Præterito imperfecto, audiebar, yo era oydo, audieba
ris vel bare batur. Audiebamur, bamini, bantur.

Præterito perfecto, auditus, ta, um, sum vel fui. yo fui
he y oue sido oydo.

Præterito plusquàmperfecto, Auditus, ta, tum, eram
vel fueram, yo auia sido oydo.

Futuro imperfecto, Audiar, yo sere oydo, audieris,
vel audiere, dicitur. Audiemur, audiemini, audientur.

Futuro perf. Auditus, ta, tum, ero. yo aure sido oydo

¶ Imperatiuo modo.

Tēpore præf. Audire vel audiaris. Se tu oydo luego.
audiat. Audiamur, dimini vel diamini, audiantur.

Futuro, Auditor vel auditus sis, Se tu oydo despues,
auditor vel auditus sit. Audiamur vel audiri simus, au
diminor

LIBER I.

diminor vel auditi fitis. Audiuntor vel auditi sint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præfenti, Vtinam audirer. O si yo fueſſe oydo, audireris vel audirere audiretur. Audiremur audiremini audirentur.

Præterito imperf. vtinam audirer. O si yo fuera oydo audireris vel rere retur. Audiremur remini rentur.

Præterito perfe. vtinam auditus audita auditum ſim vel fuerim. O si yo aya ſido oydo.

Præterito plusq̄perf. vtinam auditus audita auditum eſſem vel fuiſſem. o si yo ouiera y ouieſſe ſido oydo

Futuro vtinam audiar. Oxala yo ſea oydo, audiaris vel audiare audiatur. Audiamur diamini, diantur.

Subiunctiuo modo.

Tempore præfenti. Cum audiar. Como yo ſea oydo audiaris vel diare diatur. Audiamur amini antur.

Præter. imperf. Cum audirer, Como yo fuera ſeria y fueſſe oydo audireris vel audirere audiretur. Audiremur audiremini audirentur.

Præterito perfecto. Cum auditus audita auditum ſim vel fuerim. Como yo aya ſido oydo.

Præterito plusquam perfecto, Cum auditus audita auditum eſſem vel fuiſſem. Como yo ouiera y ouieſſe ſido oydo.

Futuro, Cum auditus audita auditum ero vel fuero. Como yo fuere y ouiere y aure ſido oydo.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti Audiri. Ser oydo.

Præterito, auditum, auditam, auditum eſſe vel fuiſſe. auer ſido oydo.

Futuro Audiendum vel audiendum eſſe, vel auditum iri. auer de ſer oydo.

¶ Participia vocis paſſiuæ.

Præteriti. Auditus audita auditum. Coſa oyda.

Futuro, Audiendus audienda audiendum. Coſa que ha. ſer oyda.

3. FORMATIONE VERBORUM regularium.

DE CONIVGATIONIB.

AMo, doceo, lego, audio, non formantur aliunde, quin potius alia tēpora formantur ab eis.
 Amabā, docebā, formātur à secūda persona singulari præsentis Indicatiui modi ablata s, addita bā.
 Legebam audiebam, formantur à prima persona singulari præsentis Indicatiui modi, o mutata in e. & addita bam, præter Eo, is, quod mittit in Ibam. & Queo, quis, quibam.

Amāni, docui, legi, audiui, nō formantur aliunde, quin potius reliqua tempora quæ circumloquimur in voce passiuā formantur ab eis.

Amāueram, docueram, legeram, audiueram, formantur à prima persona singulari præteriti perfecti Indicatiui modi, i mutata in e, & addita ram.

Amabo, docebo, formantur à secunda persona singulari præsentis Indicatiui modi, ablata s, & addita bo
 Legam, audiam, formantur à prima persona singulari præsentis Indicatiui modi, o mutata in am, præterquam Eo, is, ibo. Queo, quis, quibo.

Amāuero, docuero, legero, audiuro, formantur à prima persona præteriti perfecti Indicatiui modi, i mutata in e, & addita ro.

¶ De formatione Imperatiui modi.

AMa, doce, audi, formantur à secunda persona singulari præsentis Indicatiui modi ablata s.
 Lege formatur à secunda persona præsentis Indicatiui modi, is mutata in e. Dicimus tamen Dic Duc, Fac, pro dice, duce, face, & eodem modo de cōpositis ab illis.

Amet, doceat, legat, audiat, similia sunt tertie personæ singulari futuri optatiui modi.

Amemus, doceamus, legamus, audiamus, similia sunt primæ personæ plurali futuri optatiui modi.

Amate, docete, legite, audite, formantur à tertia persona singulari præsentis Indicatiui modi, addita e.

Ametis, doceatis, legatis, audiatis, similia sunt secundæ personæ plurali futuri Optatiui modi.

Amēt, doceant, legant, audiant, similia sunt tertie personæ

personæ plurali futuri Optratiui modi.
 Amato, docero, legito, audito, formantur à tertia per-
 sona singulari præsentis Indicatiui modi, addita o.
 Amemus, doceamus, legamus, audiamus, similia sunt
 primæ personæ plurali futuri Optratiui modi.
 Amatote, docetote, legitote, auditote, formantur à
 secūda persona singulari eiusdem Futuri, addita te.
 Amanto, docento, legunto, audiunto, formantur à ter-
 tia persona plurali præsentis Indicatiui modi, addita o.
 Cætera huius tēporis similia sunt futuri subiunctiui.

¶ De formatione Optratiui.

VTinam amarem, docerem, legerem, audirem,
 formantur à secunda persona singulari præsen-
 tis Imperatiui modi, addita rem.

Præteritum imperfectum eodem modo formatur
 quo præsens.

Amauerim, docuerim, legerim, audiuerim formantur
 à prima persona præteriti perfecti indicatiui modi, i
 mutata in e. & addita rim.

Amauissem, docuissem, legissem, audiuissem, forman-
 tur à prima persona singulari præteriti perfecti indi-
 catiui modi addita s & sem.

Amem formatur à prima persona præsentis Indica-
 tiui modi o mutata in em.

Doceam, legam, audiam, formantur ab eadem perso-
 na. o mutata in am. ¶ De formatione Subiunctiui.

CVm amem, doceam, legam, audiam: eodem mo-
 do formantur quo futurum Optratiui.

Amarem, docerem, legerem, audirem: eodem
 modo formantur quo præsens, vel præteritum imper-
 fectum Optratiui modi.

Amauerim, docuerim, legerim, audiuerim, eodē mo-
 do formantur, quo præteritū perfectū Optratiui modi.

Amauissem, docuissem, legissem, audiuissem, eodem
 modo formantur quo præteritum plusquāimperfe-
 ctum Optratiui modi.

Amauero, docuero, lege ro, audiuro, eodē modo for-
 mantur quo futurum perfectum Indicatiui modi.

DE CONIVGATIONIB.

¶ De formatione infinitiui.

A Mare, docere, legere, audire, formantur à secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi addita re. Amauisse, docuisse, legisse, audiuisse, formantur à præteriti perfecti prima persona singulari addita s & se.

¶ De formatione Gerundiorum & Supinorum & Participiorum.

A Mandi, amando, amandum. Docendi, docendo docendum. Legendi, legendo, legendum. Audiendi, audiendo, audiendum: formantur à genitiuo singulari participij præsentis, tis mutata in di, do, dum.

Amatum amatu. Doctum doctū. Lectum lectū. Auditum auditu, non habent vnde formari possunt.

Amans, docens, legens, audiens: formantur à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi, bam finali mutata in ns.

Amaturus, docturus, lecturus, auditorus: formantur ab vltimo supino addita rus.

Amatus, doctus, lectus, auditus, formantur ab vltimo supino addita s.

Amandus, docendus, legendus, audiendus, formantur à genitiuo singulari participij præsentis, tis finali mutata in dus, da, dum.

¶ De formatione Indicatiui vocis passiue.

A Amor, doceor, legor, audior, formantur ab eadem prima persona singulari præsentis indicatiui modi actiue vocis addita r.

Amabar, docebar, legebar, audiebar, formantur ab eadem prima persona singulari præteriti imperfecti indicatiui modi actiue vocis, m. mutata in r.

Amabor, docebor, formantur à prima persona singulari eiusdem futuri Indicatiui modi actiue vocis addita r.

Legar, audiar, formantur à prima persona singulari eiusdem futuri, m. mutata in r.

¶ De formatione Imperatiui modi.

D

Ama

LIBER I.

A Mare, docere, legere, audire, formantur à secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi actiuæ vocis addita re.

Ametur, doceatur, legatur, audiatur: similia sunt tertiæ personæ singulari futuri Optratiui modi.

Amemur, doceamur, legamur, audiamur: similia sunt primæ personæ plurali futuri Optratiui modi.

Amamini, docemini, legimini, audimini, formantur à secunda persona plurali præsentis Imperatiui modi actiuæ vocis te mutata in mini.

Amemini, doceamini, legamini, audiamini, similia sūt secundæ personæ plurali futuri Optratiui modi.

Amentur, doceantur, legantur, audiãtur: similia sunt tertiæ personæ plurali futuri Optratiui modi.

Amator, docetor, legitor, auditor: formantur à tertia persona singulari futuri eiusdem Imperatiui modi addita r.

Amemur, doceamur, legamur, audiamur: similia sunt primæ personæ plurali futuri Optratiui modi.

Amaminor, doceminor, legiminor, audiminor, formãtur à secunda persona plurali futuri eiusdem Imperatiui modi actiuæ vocis, tote, mutata in minor.

Amantor, docentor, leguntor, audiuntor, formantur à tertia persona futuri eiusdem Imperatiui modi actiuæ vocis addita r.

¶ De formatione optatiui.

A Marer, docerer, legerer, audirer, formantur à prima persona singulari præsentis eiusdẽ Optratiui modi actiuæ vocis, m. mutata in r.

Præteritum imperfectum eodem modo formatur, quo præsens.

Amer, docear, legar, audiar, formantur à prima persona singulari futuri eiusdem Optratiui modi actiuæ vocis, m. mutata in r.

¶ De formatione Subiunctiui.

A Mer, docear, legar, audiar, eodẽ modo formãtur q̃ futurũ Optratiui modi passiuæ vocis.

Amarer, docerer, legerer, audirer, eodẽ modo for. an

DE CONIVGATIONIB.

formantur, quo præteritum imperfectum Optatiui modi passiuæ vocis,

¶ De formatione infinitiui modi.

A Mari, doceri, audiri, formantur à præsentis Infinitiui modi actiuæ vocis, re. mutata in ri. Legi formatur ab eodem infinitiuo actiuæ vocis, ere. mutata in i.

Futurum infinitiui modi circumloquimur per primitiui supinum, & hoc verbum. ire, in voce actiuæ: & iri, in passiuæ, aut per participium futuri in rus. & hoc verbum esse, in voce actiuæ, & per participiũ futuri in dus, & idem verbum esse in passiuæ.

Circumloquia vocis passiuæ non formantur, sed circumloquimur ea.

Verbũ impersonale simile est tertijs personis singularis numeri passiuæ vocis, nisi quod in circumloquijs participium est quasi substantiuũ in genere neutro.

¶ De verbis irregularibus & defectiujs.

CAPVT VII.

Fero, fers, tuli, ferre, ferendi, ferendo, ferendum, Latum, latu. Ferens, laturus. Feror, ferris vel ferre, latus, ferendus.

¶ Indicatiuo modo.

Tẽpore præf. Fero, fers, fert. Ferimus, fertis, ferunt.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præsentis. Fer vel feras, ferat. Feramus, ferite vel feratis ferant.

Fut. Ferto vel tuleris, fertote vel tuleritis, ferũto vel tulerint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præsentis, vtinam ferrem, ferres, ferret. Ferremus, ferretis, ferrent.

¶ Subiunctiuo modo.

Præterito imperfecto. Cum ferrem, ferres, ferret. Ferremus, ferretis ferrent.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præsentis. Ferre.

¶ PASSIVA VOCE.

LIBER I.

¶ Indicatiuo modo.

Tempore præfenti. Feror, ferris vel ferre, fertur. Ferimur, ferimini feruntur.

¶ Imperatiuo modo.

Tempore præfenti. Ferre vel feraris, feratur. Feramur, feramini, ferantur.

Futuro. Fertor vel latus sis, fertor vel latus sit. Feramur vel lati simus. Feriminor vel lati sitis, feruntor vel lati sint.

¶ Optatiuo modo.

Tempore præfenti. vtinam Ferrer, ferreris vel ferre, ferretur, Ferremur, ferremini, ferrentur.

¶ Subiunctiuo modo.

Præterito imperfecto. Cum ferrer, ferreris vel ferre, ferretur, Ferremur, ferremini, ferrentur.

¶ Infinitiuo modo.

Tempore præfenti. Ferri.

Alia tempora declinantur per proportionem tertix coniugationis.

VOlo, vis, volui. Velle, volendi, volendo, volendum. Volitum, volitu. Volens, voliturus.

Indicatiuo modo.

Tẽpore præf. Volo, vis, vult. Volumus, vultis, volũt.

Imperatiuo modo caret.

Sed ab eo compositum Nolo, habet in præfenti Noli, nolite. In futuro Nolito, nolitote.

Optatiuo modo.

Tempore præfenti, vtinam vellem, velles, vellet. vellemus velletis, vellent.

Fut. vtinã velim, velis, velit. velimus, velitis, velint.

Subiunctiuo modo.

Tempore præfenti. Cum Velim, velis, velit. Velimus velitis, velint.

Præterito imperfecto. Cum vellem, velles, vellet. Vellemus, velletis, vellent.

Infinitiuo modo.

Tempore præfenti. Velle.

Alia tempora formantur per proportionem tertix

DE CONIVGATIONIB.

conjugationis.

DE VERBIS DEFECTIVIS.

ES, est: pro eo quod edis edit, in secunda & tertia persona singulari indicatiui modi.

Essem, esses, esset. Essemus, essetis, essent, in presenti Optatiui & præterito imperfecto Optatiui & Subiunctiui. Esse, in præsentis Infinitiui. Estur in præsentis Indicatiui modi vocis passiuæ. Quæ deficiunt suppleantur ab hoc verbo Edo edis.

Forem, fores, foret, pro essem, esses, esset, in presenti & præterito imperfecto Optatiui modi: & in præterito imperfecto Subiunctiui reperitur, & fore pro futurum esse, in futuro Infinitiui: in alijs locis deficit.

Aio, ais, ait. Aiunt, in præsentis indicatiui.

Aiebam, aiebas, aiebat. Aiebamus, aiebatis, aiebant, in præterito imperfecto eiusdem modi.

Aiam, aias, aiat, in futuro eiusdem.

Ai, in secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi. Aiens, in participio præsentis.

Inquo vel inquam, inquis, inquit, inquiunt in præsentis Indicatiui.

Inquisti, in secunda persona præteriti perfecti eiusdem Indicatiui.

Inquiat in tertia persona singulari futuri eiusdem Indicatiui. Inquies, in secunda persona singulari præsentis Imperatiui modi. Alijs in locis deficit.

Quæso, quæsumus, in primis personis vtriusque numeri præsentis indicatiui modi reperitur in vsu.

Infit pro inquit & ouat in tertijs personis singularibus præsentis indicatiui modi reperitur.

Faxo faxis faxit. Faximus faxitis faxint, in futuro tantum indicatiui modi reperitur.

Aufim in prima persona singulari futuri indicatiui modi tantum.

Cedo pro dic, & cedite pro dicite in secundis personis tantum vtriusque numeri imperatiui modi.

Saluo saluete, saluere. Aue, auete, auere, in eiusdem

LIBER I.

secūdis personis imperatiui: & in presenti infinitiui.
 Odi odisti, Noui, nouisti, Cœpi, cœpisti. Memini, me-
 ministi, in voce tantum habent præteritum perfe-
 ctum indicatiui modi, & tempora quæ formantur
 ab eo: significationem vero etiã omnium aliorum
 temporum.

Præterito & temporibus quæ etiã ab eo formantur carent:
 Furio furis, insaniui.

Fero fers, tuli.

Ferio feris, percussi.

Tollo tollis, sustuli.

Quatio quatis, quassi.

Glisco gliseis, cum verbis quæ dicuntur inchoatiua.

DE PRIMIS PVERORVM

præexercitamentis. Caput viij.

PArtes orationis octo sunt: Nomen, Pronomen,
 Verbum, Participium, Præpositio, Aduerbiũ,
 Interiectio, Coniunctio.

Quatuor ex his declinantur: Nomen, pronomen, ver-
 bum, participium.

Quatuor non declinantur: Præpositio, aduerbiũ, in-
 teriectio, coniunctio.

Nomen est quod declinatur per casus, & non signifi-
 cat cum tempore, vt, hæc musa musæ.

Pronomen est quod ponitur loco nominis proprii:
 vt, ego, tu, ille. Et sunt illa quindecim tantum,

Verbum est quod declinatur per modos & tempora
 sine casu, vt amo, amas, amaui, amare.

Participium est quod declinatur per casus cum tem-
 pore, & deriuatur à verbo semper, vt Amans, ama-
 tus, amaturus.

Præpositio est quæ præponitur nomini per apposi-
 tionem & alijs etiã partibus per compositionem,
 vt adeo ad eum.

Aduerbiũ est quod additum verbo, nomini aut par-
 ticipio significationem eius auget aut minuit, aut
 mutat, vt valde amat, munus amat, non amat, satis
 doctus.

DE CONIVGATIONIB.

Interiectio est quæ aliquem mentis affectum significat voce incondita, vt hei mihi, heu me.

Coniunctio est quæ diuersas partes orationis coniungit, vt Pompeius & Cæsar, amat & docet.

Genera nominum, pronominum & participiorum quinque sunt: masculinum, quod declinatur cum hic, vt hic dominus. fœmininum, quod declinatur cum hæc: vt hæc musa. neutrum, quod declinatur cū hoc: vt hoc templum. commune danm, quod declinatur cum hic & hæc: vt hic & hæc homo. commune triū, quod declinatur cum hic & hæc & hoc: vt hic & hæc & hoc fœlix, amans.

Numeri nominum, pronominū, verborum & participiorum duo sunt: Singularis qui de vno tantum loquitur, pluralis qui de pluribus loquitur.

Casus nominum, pronominum & participiorum septem sunt: Nominatiuus, grūs, dñs, actūs, vctūs, ablatiuus & effectiuus.

Declinationes nominum (ad quas etiā reducitur participiorū declinatio) quinque sunt: Prima quæ mittit genitiuū in e diphthōgō: vt hæc musa musæ. secunda quæ mittit genitiuū in i: vt hic dñs dñi. tertia, quæ mittit genitiuū in is: vt hic sermo sermonis. quarta, quæ mittit genitiuum in us: vt hic sensus sensus. quinta, quæ mittit genitiuum in ei: vt hic dies diei.

Declinationes pronominū quatuor sunt: prima, quæ mittit genitiuum in i: vt ego mei, tui, sui. secunda, quæ mittit genitiuum in ius: vt ille illius, iste istius. tertia, quæ ad primam & secundam nominis declinationem refertur: vt meus, mea, meum, mei, meæ mei. quartā, quæ ad tertiam nominis declinationem refertur: vt nostras nostratis, vestras vestratis.

Coniugationes verborum quatuor sunt: prima, quæ habet a productam ante re in infinitiuo: vt amo, amas amare. secunda, quæ habet e productam ante re in infinitiuo: vt doceo doces docere. tertia, quæ habet e correptā ante re in infinitiuo: vt lego legis. quarta, quæ habet i productā ante re in infi-

LIBER I.

nitium: vt audio audis audire.

Voces verborum tres sunt: Actiua, vt amo amas: Impersonalis, vt amatur: Passiua, vt amor amaris.

Modi verborum quinque sunt: Indicatiuus, Imperatiuus, Optatiuus, Subiunctiuius, Infinitiuus.

Tēpora verborū sunt sex: Præsens, Præteritū imperfectum, Præteritū perfectum, Præteritū plusq̄ perfectum, & futurū imperfectū, & futurum perfectū.

Tempora participiorum tria sunt: Præsens vt amans Præteritū, vt amatus: Futurū, vt amaturus, amādus.

Personę nominū, prouoim, & verborū tres sunt: Prima, vt ego amo: secunda, tu amas: Tertia, ille amat.

Omnis nominatiuus est tertię personę, præterquam Ego, quod est primę: & Tu, quod est secundę. Et omnes vocatiui qui sunt secundę personę.

Nomen substantiuum est quod declinatur per vnum articulum, vel per duos tantum: vt hic dominus, hic & hæc homo.

Adiectiuū est quod declinatur per tres articulos vel per tres diuersas terminationes: vt hic & hæc & hoc fœlix, Bonus bona bonum.

Relatiuum est quod refert aliquod antecedens. Antecedens vero est quod refertur ab aliquo relatiuo.

Adiectiuum & substantiuum in tribus conueniunt: in genere, numero & casu, vt vir bonus.

Relatiuum & antecedens in tribus conueniunt: in genere, numero & in persona. vt ego amo qui doceo.

Nominatiuus & verbum in duobus cōueniunt: in numero & in persona. vt ego amo, tu doces.

Omne verbum actiuum vel actionem significans exigit ante se nominatiuum pro persona agentis, & accusatiuum vel alium casum pro persona patientis.

Omne verbum passiuum vel passionē significans exigit nominatiuum pro persona patienti, & ablatiuum cum præpositione a, vel ab, vel datiuum pro persona agentis.

Gerundia, supina & participia exigunt post se casum cum quo construitur verbum à quo descendunt.

Præpositiua: s

DE CONIVGATIONIB.

Præpositiones accusatiuo deseruientes sunt: Ad, apud ante, aduersus, aduersum, cis, citra, circum, circa, circiter, cōtra, erga, extra, inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, propter, prope, propius, proxime, pridie, procul, post, præter, penes, supra, secundum, secus, trans, vsquam, vltra.

Præpositiones ablatiuo deseruientes sunt: à, ab, abs, absq̄, cum, coram, clam, de, è, ex, pro, præ, palam, sine, tenus, quæ aliquando genitiuo iungitur.

Præpositiones accusatiuo vel ablatiuo deseruientes sunt: In, sub, super, & subter.

Præpositiones quæ tantum in compositione reperiuntur sunt: an, con, dis, di, re, se.

Nominatiuus semper regitur à verbo expresso vel subintellecto in ratione suppositi.

Genitiuus plærunḡ regitur à nomine ex vi possessionis, nonnunquam ex natura nominis vel verbi.

Datiuus plærunḡ regitur à verbo ex vi acquisitionis, nonnunq̄ vero à nomine ex speciali significatione.

Accusatiuus plærunḡ regitur à verbo ex vi transitio nis, vel à parte anteriori ex natura infinitiui, vel media præpositione, nonnunq̄ etiam à nomine adiectiuo, vel verbo vel participio ex vi Synecdoches.

Vocatiuus semper regitur à verbo secundæ personæ imperatiui modi in ratione suppositi. Sunt qui dicant aliquando poni absolutè.

Ablatiuus plærunque regitur à verbo media præpositione, nonnunquam ex speciali nominis vel verbi significatione.

Effectiuus plærunque regitur à verbo vel participio ex vi instrumenti quo aliquid fit, aliquando ex vi comparationis, aliquando ponitur absolutè.

LIBER SE=

CVNDVS DE GENERE ET
declinatione nominum, deq; præte-
ritis & supinis verborum.

Caput primum de Genere nominum.

Fœmina masq; genus nullo
monstrante reponunt.

Mascula sunt tibi quasi ma-
scula, fœmineumq;

Sit quasi fœmineum, Mars est
pro teste, Venusq;

Est duplicis generis recipit quod sexus vterq;.

Fœmina masq;. Iam tempus exigit, vt pueri in-
terrogati, Musa cuius generis est? non respon-
deant fœminini, quia declinatur per hæc: sed per
regulas Grammaticę: videlicet, quia terminatur in a.
Præmittitq; regulas generales: quæ colliguntur ex ra-
tione significationis: quarum prima est. ¶ Fœmina
masq; genus. Quod nomina propria siue appellatiua
sexus alterutrius, si sunt masculorū, generis sunt ma-
sculini: si fœminarum, fœminini, quam rem sola natu-
ra duce possumus intelligere: etiam si id monstrauerit
nemo, vt hic Antonius, hæc Maria, hic vir, hæc mu-
lier. Dicit itaque Fœmina masq;. i. nomina fœminarū
masculorumq;. Reponunt genus, id est, seruant. Nullo
monstrāte. i. sola natura duce: etiam si nemo id docue-
rit. ¶ Mascula sunt. Secunda regula significationis
est, quod nomina rerum, quæ sexum discretum nō ha-
bent, si res illas tales imaginamur & fingimus ac si ef-
sent ma. es aut fœminæ generis sunt masculini aut fœ-
minini, vt hic Mars, hæc Venus, hic Michael, &c Pal-
las.

DE CONIVGATIONIB.

Ias. Ordo est. Quasi mascula, id est, quæ re vera non sunt masculina: sed masculis similia. Sunto, id est, sunt mascula, id est, generis masculini. & quasi fœmineum id est, quod non est fœmininum, sed fœminino simile. Sit fœmineum, id est, fœminini generis. Mars, deus bellorum, est pro teste, id est, pro exemplo. & Venus dea amorum est pro teste. ¶ Est duplicis. Tertia regula. Quod nomina quæ ex ipsa rerum significatione ad mares & fœminas pertinent communia sunt duorum generum, vt hic & hæc homo, hic & hæc pauper, hic & hæc testis. Ordo est. Est duplicis generis quod vterque sexus, id est, masculinus & fœmininus recipit, vt sit Hypallage, pro eo quod recipit vtrunque sexum.

Est commune trium, quod ad hæc iungis quoque neutro.

Menses cum fluuiis sexu distingue virili.

Arboris est nomen muliebre. Sed excipiat

Hic rubus, & dumus, foliisq; oleaster amarus.

Neutra siler, robur, cū subere iunge laburnum.

Insula cincta mari, nauis, cumq; urbe poema,

Fœminei generis sunt causa significati.

Dictio non nomen pro nomine sit tibi neutra.

¶ Est commune trium. Quarta regula. Quod nomina quæ ex ipsa rerum significatione ad mares & fœminas pertinent: atque etiam neutris iungi possunt, communia sunt trium generum, vt hic & hæc & hoc prudens, audax, fœlix. Ordo est. Illud nomen est commune triū generum, quod ad hæc, id est, vltra duo superiora genera: iungis quoque neutro. ¶ Menses cum fluuijs. Quinta regula. Quod nomina mēstrū & fluuioꝝ generis sunt masculini, vt hic Aprilis, quintilis, sextilis, septēber, hic anas, bethis, singilis, lethes. Ordo est.

Distinctione, i. de articula, sexu virili, id est, masculino.

Menses

LIBER II.

Menses cū fluuijs, id est, nomina mensū & fluuiorum. Arboris est nomen. Sexta regula . Quod nomina arborum generis sunt fœminini, ut hęc prunus, cerasus, ficus, amygdalus. Masculina uero sunt rubus, dumus oleaster. Neutra sunt hoc siler, robur, suber, laburnū.

¶ Insula cincta mari. Septima regula . Quod nomina insularum, ut lesbos, cypros, rhodos, cirnos. & nomina nauium, vt pistris, centaurus, argos. & nomina urbium, vt sestus, abydos, lindos, & nomina fabularum, vt æneis, thebais, eunuclius, heautontimorumenos. generis sunt fœminini, ratione significationis, hoc est, quia insula, nauis, urbs, fabula generis sunt fœminini. Ordo est. Insula cincta mari. id est, nomina insularum marinarum ad differētiā urbanarum. & nauis, id est nomina nauium. & poëma, id est, nomina fabularum: quæ sunt proprie poëmata. cum urbe, id est cum nominibus urbium sunt generis fœminini. & cætera.

¶ Dctio non nomen. Octaua regula. Quod dictio quæ à prima positione non est nomen, si ponatur pro nomine generis est neutri, dictiones autem huiusmodi aut uerba aut aduerbia: aut participia sunt, ut hoc amare pro amore. uiuere pro uita: hoc decenter, hoc sophos, hoc cras, hoc accidens, antecedens, contingens.

Neutras pone notas seu Græcas siue Latinas, Sæpe tamen profert muliebres sermo Latinus.

¶ Neutras pone notas. Nona regula . quod nomina literarum græce & latine generis sunt neutri, ut alpha beta, iota, theta, hoc, a. b. c. d. subintelligitur namq; elementum: q; si litera intelligatur possunt esse fœminini generis. ut a uocalis, b consonans. Atq; eadē ratione nomina fluuiorum possunt esse neutra si flumen subintelligatur, maxime si terminatio faueat, ut hoc metaurum erustumium, iaber. Nomina quoq; arborum si lignum significet possunt esse neutra, ut hoc buxum acer, Nam insularum, nauium, urbium, & fabularum nonnunquam sequuntur genus terminationis.

DE GENERE NOMINVM

¶ Regulæ terminationis.

Nomen quod sit in .a. finitū, dic muliebre.
Accedūt marib' popa uēter, scriba, lanista
Scurraꝫ cum lixa, sinus adria, uacia, pansa
Vernaꝫ cum rabula, caculaꝫ; agrippaꝫ iūges.
Et quod ab. es. græco constat uenisse Latinum,
Cuius fœmineum plærunq; sit in tria, uel tis.
Quod declinatum dat tertia, dicito neutrum.
Compositum à uerbis esto commune duorū.

Nomen quod sit in a. Præpositis regulis genera-
libus quæ obseruiunt generi ex ratione signi-
ficationis prosequitur regulas speciales, quæ
sumūtur ex nominum terminatione. Dicit itaq; quod
nomina in .a. desinentia sunt generis fœminini: ut mu-
sa, litera, pagina. Ordo est, dic muliebre nomen, quod
sit finitum in a. Accedunt maribus. quod nomina que
in tribus uersibus explicantur generis sunt masculini,
itaq; excipiuntur à regula. Et quod ab. es. Quod nomi-
na ueniētia à nominibus Græcis terminatis in es, que
ad primam nominis declinationem Latinam referun-
tur, generis sunt masculini: quemadmodum & apud
Græcos erant, quoniam pro genere fœminino est pro-
pria terminatio in .tria. uel in .tis, ut à Prophetes u,
sit, propheta ꝥ, hæc prophetis idis, à psaltes u, sit psalta
æ, hæc psalteria æ, Ordo est. Illud nomē latinum quod
constat uenisse ab .es. græco: cuius fœmininum sit in
tria, uel in tis. subaudi, generis est masculini. ¶ Quod
declinatum. quod nomina tertiæ declinationis in .a.
finita, que omnia sunt Græca, generis sunt neutri, ut
hoc ēblema atis, dogma atis, pneuma atis, Cōpositū
à uerbis. Quod nomina cōposita à uerbis: adde tu &
deriuatiua, quorum significatio potest competere
utriq; sexui: communia sunt duorum generum, ut
hic & agricola, pedissequa, assequa, collega.

Neutrum

LIBER II.

Neutrum nomē in e. Muliebria sint tibi gręca.
 Vnum nomen in i. sed neutrum posito gūmi.
 O. finita dabis maribus, velut vnio gemma.
 Fœmineis iunges per. io. nec habentia corpus.
 Additur atque caro, cœnatio, portio: quodq;
 Desinit in do. go. Tamē hęc sūt mascula, prędo
 Ordo, pedo, cœdo, spado, vdo, cardoq;, cerdo,
 Et cudo, burdoq;, harpago, mango, ligoq;.
 Ad duo cōmunis homo, nemo, iunge latronē.
 Est cōmune trium pręsto, quod sum comitatur.

¶ Neutrum nomen in. e. quod nomina Latina in. e.
 desinentia generis sunt neutri, vt hoc monile, sedile,
 caprile, cubile, Nomina vero gręca generis sunt fœmi-
 nini, vt lybie, parascuec, pentecoste, apocope, gram-
 maticę, apostrophe, ¶ Vnum nomen in i. quod nomi-
 na in i. desinentia generis sunt neutri, & indeclinabi-
 lia, vt hoc gummi, sinapi, piperi, meli, singineri, sory,
 misy, sed omnia sunt Gręca, aut peregrina. à Priscia.
 vero sub hac terminatione vnum ponitur tantum
 gummi, quod ipsum gręcuni quoque est, commi illi
 dicunt. Illa vero frugi, huiusmodi, et similia obliqui
 sunt casus ab eo quod est frux & modus ¶ O finita.
 quod nomina in. o. desinentia generis sunt masculini,
 vt hic sermo, agaso, mulio, histrio, vnio pro margarita
 grandiori. Sed nomina in. io. finita quę non habent
 corpus generis sunt fœminini, vt religio, rebellio, ta-
 lio, & nomina participialia, hoc est, quę à participijs
 formantur, vt à lectus lectio, ab auditus auditio. Fœ-
 minini quoq; generis sunt tria, caro, cœnatio, portio.
 In do, præterea & in go. desinentia fœminina sunt, vt
 albedo, nigredo, teredo, virgo, vertigo, vligo, pruri-
 go. Excipiunt ut tamen ex desinentibus in do. & in go
 tredecim nomina generis masculini quę ponuntur in
 lectio. ¶ Ad duo cō. quod duorū generum cōia sunt
 hic & hęc homo, nemo, latro, sed latro apud n. teri-

DE GENERE NOMINVM

eos tantum, nam apud autores sub masculino genere relictum est. Plj. quoque lib. xxxij. mangonem femininū dixit, quasi mango cōis duorū generum esset. Ita inquit pueros pubescere negavit māgo Salpe obstetrix. Est cōe trium, quod vnum tantum reperitur nomen cōe trium generum, hic & hęc & hoc pręsto, quod semper iungitur huic verbo sum, es, fui. vt puer est mihi pręsto. Pōdo vero est generis neutri, sed tātū pluralis, cuius singulare, vt ait phocas, in librā eifertur Pseudo pręterea corruptū est, neque unq̄ nisi in cōpositione reperitur, vt pseudopropheta pseudographia.

Neutrū nomē in ii. cornu est pro teste, geluq̄.

C. d. neutra dabis, reperis tamē hęc quoq; raro.

Al. neutrum pones, tamē hic sal debet habere.

Et duo sunt neutris cū melle, fel annumerāda.

Nil, nihil, est neutrū. vigil & pugil esto duorū.

Solus in . ol, est sol. Hic consul dicitur esse.

Sed tamen ad duo sunt cōmunia pręsul & exul.

Sit commune trium tibi nequam, nec variatur.

Vm. neutris iunges, exemplo sit tibi tēplum.

Græcū nomē in . ā. & in . in. sit sēper, & est mas.

¶ Neu. no. in u. q̄ noīa in . u. finita gene. sunt neutri, vt hoc cornu gelu, & c. C. d. q̄ noīa in c. vel in d. desinentia generis sunt neutri, vt hoc lac hoc halec, hoc aliud, quod, quid, or onomina quoque quę ad regulas generis noīm reducuntur, vt illud, istud, id. ¶ Al neutrum. q̄ noīa terminata in al. omnia sunt neutra, vt animal, veftigal, ceruical, tribunal. Excipitur sal, qd est generis masc. apud priscos tñ gen. neut. reperitur. Et duo. q̄ duo noīa reperiuntur in el. finita, q̄ sunt gen. neut. hoc mel. fel. ¶ Nil. nihil. q̄ in . il. vnū est neutrū, hoc nihil, & nil qd ab eo est abscissum. Et duo sūt duorum generum cōia, vigil, & pugil. Sed pugil ideo cōmune duorū posuimus, q̄ August. ponit autoritatē Terēt. in eunu. sc. us, si qua paulo est habitior pugilē esse aiūt. Solus

LIBER II.

¶ Solus in ol. quod in ol. finitum vnum tantum est nomen, hic sol, hoc est generis masculini. Hic cōsul. quod in vl. vnum tantum est masculinum hic cōsul. Et duo communia duorum generum, hic & hæc præsul & exul. Sit commune. quod in am. vnum tantum reperitur nequam. quod est commune trium generum, & non declinatur. ¶ Vm. neutris. quod nomina in um. omnia sunt neutra, vt hoc templum, scamnum, donū, aurum. Illa vero totidem, tantundem, idem & similia quæ a dem particula componuntur simplicium genus seruant. Græcum nomen. quod nomina in an. & in in. desinentia. omnia sunt græca & generis masculini. vt hic acarnan, pæan, pelectan, titan, delphin. neutra sunt pauca apud Græcos, vt melan quod est nigrum, & pan totum.

En. dabitur neutris, sed sunt masculula, lychen, Ren, splē, atq; lyen, atagen cum pectine flamē, Addis hymē, & quod cano cōponit tibi nomē. Nomē in on. græcū tibi sit maribusq; repones. Ex his pauca tamen sunt fœmineis adhibēda. Est neutrum quod non declinat tertia nomen. Nomen in ar. neutrū, sed par tria debet habere. Er. finita tibi sunt masculula, neutra tamen sunt Spinter, iter, ruder, lasser, piper atq; papauer, Et cum vere siser, uber, cicer, adde cadauer, Zinziber & tuber, cū matre reponito linther. Cōmune est pauper cū pubere, degener, uber.

¶ En dabitur. quod nomina in en. desinentia. generis sunt neutri, vt hoc nomen nominis, flumen fluminis. Excipiuntur tamen ex latinis generis masculini. hic ren, pecten, flamen, & composita a cano is, vt tubicen tibicen, cornicen, lyricen, siticen, fidicen. ex græcis vero lychen, splen, lyen, atagen, hymen. & ex his quæ non sunt frequenter in usu apud latinos hic h. len, fo!
len,

DE NOMIN. GENERE.

len, aden, achē fœmi. vero sunt syren, pliren, & vrbis nomen troezen. ¶ Nomen in on. quod nomina in on omnia sunt græca & generis masculini, vt hic canon, dæmon, daphnon, platanon, lacon, cuius fœmininum est lacæna. Pauca tamen dicit esse generis fœminini. vt sindon, mecon. vrbium vero complura sunt, vt ba bylon pleuron, calydon, sed illa ad regulam genera- lem referuntur. Sed cum nomina in on. aut sint tertiæ aut secundæ declinationis regula superior tradita est de nominibus tertiæ. nam secundæ declinationis neu tra sunt, vt hoc xylon, barbitō, diapason, diateslarō. ¶ Nomen in ar, quod nomina in ar. finita gen. sunt neutri, vt hoc puluinar, torcular, cochlear. Sed par cū suis compositis ex ratione significationis cōmune est trium generum. vt cōpar, dispar, separ, ¶ Er finita. qd nomina terminata in er. siue illa sint secundæ aut ter tiæ declina. gen. sunt mas. vt hic puer, magister, anser passer. Excipiuntur gene. neu. spinter, &c. Et linther quod est gene. fœmi. quod significat cū dicit, Linther cū matre: ac si dicat, quod est eiusdē generis. cuius est mater, rōne significationis. Cōc est pauper. q. 4. nomi na quæ hic explicantur sunt cōmunia du. ge. in rectis. in obli. vero triū. vber enim p fertilis est accipiēdum hoc in loco: supra vero pro vbertate accepit.

Ir maribus iunges, hir, gadir, sint tibi neutra.
 Mascula sunt & in or muliebris ponitur arbor.
 Neutra dabis tātū cor, ador, cūq; q̄re marmor
 Collatiua duplex retinēt genus & memor autor,
 Et quod componit corpusq; colorq; decusq;.
 ¶ Ir maribus. quod nomina in ir. generis sunt mas. vt hic vir, leuir, martyr. Excipiuntur vero duo generis neu. hir indeclinabile pro vola manus. & gadir pro vrbe Hispaniæ, quæ rōne significationis debuit esse gene. fœmi. ¶ Mascula sunt. q. nomina in or. gene. sunt mas. vt hic amor, color, lector. Excipitur vnū ge. fœmi. & arbor. Nā soror & vxor ad genus significa
tionis

LIBER II.

fionis referenda sunt. Neutra vero sunt quatuor: cor,
ador, æquor, marmor. Noīa vero cōparatiua duorum
generū sunt cōmunia sub hac terminatiōe, nā sub alte
ra terminatione neutra sunt, vt hic & hæc breuior &
hoc breuius. Quibus duo iunguntur, memor & autor.
¶ Collatiua. posuit collatiua pro comparatiua, nā con
ferre est comparare. Et quod componit, quod nomi
na cōposita à corpore, vt hic & hæc bicorpor, tricolor
por: & à colore, vt hic & hæc bicolor, tricolor: & à
decore, ab eo quod est decus decoris, vt indecor, de
decor, communia sunt duorum generum.

Vr neutrale dabis, sed mascula sint tibi quinq;
Turtur auis, piscis, uultur, satur, astur & anxur,
Cōmunis generis tria sunt, fur lygur & augur.
Femineum pones quod in as finitur, vt æstas.
Sed iunges maribus, as assis, vas vadis & mas.
Neutra tamen dices, vas uasis, fasq; nefasq;
Sit commune trium nomen gentile, dabuntur
Partim fœminea tibi, partim mascula Græca.
Esto nomen in es muliebre: uirilia funto,
Limes, pes, fomes, termes, cū palmite trames,
Et gorges, merges, uerres, cū poblite magnes,
Et paries, aries, stipes, cespésque satelles.

¶ Vr neutrale. quod nomina in ur desinentia generis
sunt neutri, vt hoc fulgur, iecur, femur. Masculina ve
ro sunt quinq;: turtur pro aue, nā quod à Græcis dici
tur trygon, p̄ aue siue pro pisce apud latinos. pro aue
turtur pro pisce pastinaca interpretari debet. uultur
& vnū secūdx declinationis satur saturi, astur asturis
anxur anxuris. Cōia præterea duorū generū sunt tria
hic & hæc fur furis, lygur lyguris, augur auguris, quā
quām augur cū nomen est dignitaris apud Romanos
generis est tantū masculini. ¶ Femineū pon. quod

DE NOMIN. GENERE.

nomina in as desinentia quae sunt tertiae declinationis, generis sunt foeminiini: ut haec aetas, pietas, bonitas, veritas, nam quae per primam declinantur, propria sunt virorum, atque proinde masculina, ut Aeneas Aeneae, Hieremias Hieremiae. Esaias Esaiam. Excipiuntur a regula generis masculini assis, vas vadis, mas maris. Tria quoque neutra: vas vasis, fas & ab eo compositum nefas. Communia vero trium generum sunt nomina gentilia: hoc est a nominibus urbium deriuata. Ut ab arpino arpinas, a cassino cassinas, a ceseno cesenas. Dabuntur quod nomina Graeca partim sunt generis masculini, ut hic arcas, gigas, elephas. quaedam foeminiina, ut monas manadis, lampas, dryas. Esto nomen in es. quod nomina desinentia in es sunt foeminiini generis, ut haec vulpes, proles, seges. Et nomina quintae declinationis, ut res, spes, progenies. Excipiuntur vero generis masculini quae hic explicantur.

Atque dies mediusque dies pro tempore certo. Et graecum primae, vel quod dat tertia nomen. Sed communia sunt: miles, comes atque superstes, Antistes, cocles, diues, cumque hospite sospes, Et pedes interpreseques indiges heres hebesque, Et teres, & praepes, locuples, & perpes, & ales, Inquies & uates, quod format pes sedeoque. Est quoque nomen in is muliebre, sed esto uirile: Corbis & aedilis, fascis quoque, piscis & axis, Et collis, vermis, & callis, follis & ensis. Mensis cum uecti, postis, glis, fustis & anguis. Et torris, caulis: lapis, unguis, torquis, & orbis, Et sanguis, cucumis, iunges cum uomere puluis. Quaeque silent alij lybis, atque canalis, aqualis. Et quibus n. praetis, & quod componis ab asse.

¶ *Ar* dies, quod hoc nomen dies cum accipitur pro tempore

LIBER II

certo generis est mascul. hoc est , pro die naturali siue artificiali. Nam pro tempore similiter generis est foemini. Vt longa dies homini docuit parere leones. Mediusq; dies, id est meridies, quod generis est masc. sicut & dies cum accipitur pro vna solis latione. ¶ Et graecum primæ. quod nomina graeca primæ declinationis atq; etiam tertiæ, generis sunt masculini: vt hic Scytes Scytæ, hic priamides priamidæ, hic canonistes canonistæ, hic lebes lebetis, hic tapes tapetis. Apud Graecos tamen nonnulla reperiuntur tertiæ declinationis generis foeminini, alia vero neutri: quæ quidem raro reperiuntur, sed primæ declinationis omnia sunt masculina etiam apud illos. Sed cõmunia duorum generum sunt hæc ferè quæ in lectione explicantur: hic & hæc miles & c. Quod format. q. nomina composita à pede & à sedeo sedes, duorum generũ sunt cõmunia, vt hic & hæc bipes, tripes, alipes: hic & hæc obses, resses, defes. ¶ Est quoq; nomen in is. q. nomina desinentia in is sunt generis foeminini, vt hæc clauis, nauis turris, classis, masculini vero generis sunt vndetriginta, q̄ hic explicantur. ¶ Et quibus n. quod in is terminata, quæ habent n. ante is, sunt etiam masculini, vt hic panis, cinis ignis. Et composita ab asse, vt bessis, tressis decussis, vigessis, centussis.

Adiectiua dabis communia, iunge tricuspis.
 Samnis, dis, iuuenis, ciuis, testis, canis, hostis.
 Nomẽ in os dabitur maribus, sed femineis sunt
 Hæc addēda duo: dos, cos. Neutris epos, argos
 Et chaos atq; melos, iunges os oris & ossis.
 Est commune duumbos, custos atq; sacerdos,
 Et quæ cõponũt potis & pote, cõpos & impos.

¶ Adiectiua dabis. quod nomina adiectiua desinentia in is sub hac terminatione duorũ generũ cõia sunt. vt hic & hæc nobilis, breuis, fortis, debilis, Tricul. quo

DE NOMIN. GENERE.

que eiusdem generis est, hoc est, communis duorū. at que etiam neutris iungi potest, vt apud Ouidium prima Metam. Positoq; tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi. Communia præterea duorum generum sunt: Samnis &c. & quæ hic ponuntur. ¶ Nomen in os quod nomina desinentia in os generis sunt masculini, vt hic mos, ros, flos, colos, rhinoceros, monoceros. Excipiuntur duo generis fœminini: hæc dos, cos. Et sex nomina quæ hic ponuntur generis neutri: hoc epos &c. Est commune, quod tria reperiuntur communia duorum generum: hic & hæc bos, custos, sacerdos & duo composita ab hoc nomine hic & hæc potis & hoc pote. Ea sunt: hic & hæc compos & impos.

Vs declinatum. per quartam siue secundam Dic maribus iunctū, sed fœmineis referantur: Alu^o, hum^o, vann^o, ficus, dom^o, & colus adde, Portic^o atq; tribus, superaddis acusq; manusq; Et quæ uertentes permutant Græca Latinis, Hoc plerūq; gradu maribus quādoq; repones. Hæc tria neutra facis: virus, vulgus, pelagusq;. Tertia quod uoimē declinat, dicito neutrum, Sed duo mascula sūt: lepus & mus. iūgitur illis, Pus podos (hoc est, pes) & quæ cōponis ab illo.

¶ Vs declinatum, quod nomina desinentia in us quæ declinantur per secundam aut quartam declinationē generis sunt masculini, vt hic dominus domini, seruus serui, agnus agni, sensus sensus, auditus auditus, visus visus. Fœminini generis sunt tria secundæ declinationis: hæc aluus alui, humus lumi, vannus vanni. Tria quoque secundæ & quartæ: hæc ficus fici vel ficus, domus domi vel domus, colus coli vel colus. Et quartæ declinationis: hæc porticus porticus, tribus tribus, acus acus, manus manus. ¶ Et q̄ uertētes, q̄ nomina, quæ in us desinentia q̄ apud illos in os terminantur,

LIBER II.

tur, & os mutata in us, Latine inflectuntur, generis quoq; sunt fœminini sicut apud Græcos erant fœmini na: vt hæc crystallos u. crystallus crystalli, papyrus papyru, papyrus papyri, aliquando tamen sequuntur genus Latinae terminationis, hoc est, masculini: vt crystallus crystalli, papyrus papyri, Ordo est: Tu repones in hoc gradu, id est, inter fœminina illa nomina quæ vertentes, .i. interpretes ex Græco sermone in Latinâ permutant. .i. interpretantur Græca Latinis. & quâdoq; repones illa maribus. .i. mascul. ¶ Hęc tria. q. tria nomina secūde declinatiōis reperiuntur gñis neu. hoc virus viri, vulgus vulgi, pelagus pelagi, Reperitur etiam vulgus generis masculi. vt apud Vergiliū. 2. Aenei. Et spargere voces in vulgum ambiguas.

¶ Tertia quod nomen. quod nomina tertie declinationis generis sunt neutri, & sunt illa quæ mittunt genitiuū in oris, vel in eris, vt hoc tempus temporis, corpus corporis, stercus stercoris, sidus sideris, fœdus fœderis, vulnus vulneris. Excipiuntur duo generis masculini, lepus, leporis, hic mus muris, & vnum nomen Græcum in us. desinens quod est pus podos, quod interpretatur pes pedis cum suis compositis, vt hic tripus tripodis, decapus decapodis, chitrapus podis, laga pus, podis, dasipus podis.

Fœminei generis sunt uirtus atq; iuuentus;
Et palus atq; salus, & quod dat seruiō nomen,
Atq; pecus pecudis, incus, subscusq; senectus,
Sint coniuncta tribus, uetus, intercusq; duobus
Sint cōiuncta tibi tria tantū sus, ligus, & grus.
Masculus est hic p̄s, sed neutrum dicitur hoc es
Et duo fœminea laus laudis, fraus quoq; fraudis
S. muliebri datur, si consona iungitur illi.

Attamē esto mas, fons, dēs, p̄s, tabificus seps.
Et cū mōte calybs & arabs, polysyllaba iunges
In quibus ante uenit. p. littera. q. p̄bath

DE NOMIN. GENERE.

Fœminini quoque generis excipiuntur nouem, virtus virtutis, iuuentus iuuentutis, palus paludis, salus salutis. Et nomen verbale ab eo quod est seruius seruis, ut seruitus seruitutis, pecus pecudis pro vna quadrupede. Nam hoc pecus pecoris, gregem potius (hoc est totum pecuarium) significat. Incus incudis, subscus subscudis, senectus senectutis. ¶ Sint coniuncta. duo nomina reperiuntur cōmunia trium generum, verus veteris, intercus intercutis. Vnde est aqua intercus, & morbus intercus. Gellius decimo octauo. liberatum inquit se esse a iuxta intercutis morbo. Idem libro vndecimo, intercutibus ipsi vitibus madentes, sicut Cato dicit intercutibus stupris inquinatus. ¶ Duobus, quod tria sunt nomina duorum generum hic & hæc sus, ligus grus. ¶ Masculus. quod in æs. diphthongon duo reperiuntur, vnum generis masculini, hic præ prædis alterum generis neutri, hoc æs æris. Duo quoque in aus diphthongon desinentia: hæc laus laudis, fraus fraudis. ¶ S muliebre. quod nomina in s desinentia habentes consonantem ante s, generis sunt fœminini: ut hæc plebs, serobs, liyems, gens, mens, daps, seps, pro septimento, stirps. Masculina vero sunt quæ explicantur. Quod vero dicit tabificus seps, ex Lucano sumptum est, qui libro nono scribit: Ossatq; dissoluens cum corpore tabificus seps. Est autem serpens ex genere centipedum. Masculini quoque generis sunt nomina polysyllaba libentia p ante s finalem: ut hic hidrops, cyclops, monops, merops.

Et partes assis, Tamen est commune duorum
 Celebs & princeps, infāsque bisrōsque parēsque,
 Adiectiua tribus iungunt sua significata
 Neutrū pone caput, git, sinciput, occipit & frit
 Si monosyllaba sunt & in x finita, referto
 Fœmineo gñi sed thrax phryx mascula rex grex
 Et c^lx cū pedis est, nā calx hæc strigit arenā,

LIBER II

Ad duo dux faciens cōmune, huic adijce cōiūx
 Sunt polysyllaba in ax tibi tātū mascula thorax
 Nicticorax, limax, dropax, cū stōrace abaxq;.
 Et duo fœminea tibi sunt, cum smilace fornax.

¶ Et partes assis. Generis præterea masculini sunt partes assis, id est, libræ siue solidi, quod in duodecim vncias, hoc est, partes diuidi potest: quæ aliquoties sumptæ reddunt suum totum: vt hic deus, dempta vncia, quæ est pars duodecima, decuns & dextans, dempta sextante qui est sexta pars, dodrās, dempto quadrante qui est tertia pars, & eodem modo triens, quadrās, quicuns. Tamen est commune, quod quinq; nomina q̄ hic ponuntur sunt communia duorum generum: hic & hæc celebs, & cætera. ¶ Adiectiua tribus, quod nomina adiectiua in s desinentia quæ habent consonantem ante s communia sunt trium generum: vt hic & hæc & hoc inops, particeps, prudens, sapiens. ¶ Neutrum pone caput, quod nomina in t desinentia quinq; reperiuntur, & generis sunt neutri. ¶ Si monosyllaba, quod nomina monosyllaba in x desinentia generis sunt fœminini: vt hæc pax, nix, nox, uux. Excipiuntur generis masculini quinq;: trax & c. Calx stringit arenam. nam ex vtraq; fit intrita. Deinde dicit quod cōmunia duorum generum reperiuntur duo hic & hæc dux, cui additur coniunx ex nominibus polysyllabis. ¶ Sunt polysyllaba, quod nomina plurium syllabarum in ax desinentia generis masculini reperiuntur sex: hic thorax & c. Et duo fœminina: smilax smilacis, fornax fornacis.

Ex finita tibi sunt mascula. Fœminea halex.
 Et forpex, vibex, carex, imbrexq; suspellex.
 Quod nomē fit in x muliebri est, excipe fornix
 Aq; cylix, phœnix, & onyx, mastix & iax.

DE NOMIN. GNERE.

Atq; calix & oryx, natrixq; calixq; uaryxq;
 Quę datur maribus: uoluoq; quoq; iugitur illis.
 Fœmineis addes solox, celoxq;, phalanxq;,
 Syrinx & meniux, & iynx: sed mascula sunt
 Tominx tomicos spelyuxq; pharixq; larynxq;

¶ Ex finita, q; noia desinentia in ex, generis sunt masculini: vt hic pollex, index, iudex, duplex. Excipiuntur sex generis fœminini, halex, &c. ¶ Quod nomen, q; nomina in ix desinentia generis sunt fœminini: vt hæc perdix, coturnix, sandix, amatrix. Excipiuntur generis masculini vndecim, hic fornix &c. ¶ Voluoq;, q; in ox, vnũ reperitur generis masculini: hic voluoq; ocis. & gene. fœminini duo: solox & celox. Phalanxq; superioribus adiungit quædam nomina Græca, quæ sunt in vsu apud Latinos. quatuor generis sunt fœminini, phalanx legio Macedonica, Iuue. Iunctaq; vmbone phalanges, Sirynx siryngis fistula à nymphea in calamum palustrẽ conuersa. Ouid. 2. Metamor. Nympheæ sirynga vocabant. Menynx menyngis pro panniculo celebri, quo verbo vtuntur medici, nam pro insula Aegypti ex significatiõe generali generis quoq; est fœminini. ¶ Iynx gis, auicula, quæ Latinè dicitur Torquilla siue Turbo, de qua Aristot. lib. de animalib. Generis quoq; masculini ponit quatuor: tominx tomicos, quam nos appellamus tomicen, spelynx spelyngos, quod interpretatur spelunca, pharynx pharyngos pro fauce gutturis, & larynx pro ipso gutture, quas Galeni interpres pharynga & larynga appellat.

¶ De genere dubio.

Ambigui generis tibi tradunt pauca poetę.
 Cũ talpa, dama, cardo, panthera cupido,
 Et nubo, bubo, finis, cum puluere, clunis,

E 5 Torquis

Torquis, stirps & adēps cum scrobe, specusq;

penusq;

Cortex atq; silex cum pumice, lynxq; latexq;

Et nomen lapidis, quod gignit lardus onyxq;

¶ De nominibus masculinis quæ ex diuersis terminationibus mittuntur feminina in .a. vel in .tis.

Draco dracena, Leo leena vel lea, Caupo pona, Fullon fullona, Lacon lacena, Fidicen fidicina, Lyricen lyricina, Cornicen cornicina, Oscan oscina, Flamē flamina, Astur asturica, Sābucistes sambucistra, Cytharistes cytharistria, Cymbalistes cymbalistrina, Siricen siticina, Tubicen tubicina, Tibicen tibicina, Poëtes poëtis, Schytes schytis, Sarmates sarmatis, Magnes magnetis vel nesa, Cres cretis vel cressa, Moabita moabitis, Amonita amonitis, Psaltes psaltria. Nepos neptis, Heros heroina, Tympanistes tympanistria, Prophetes prophetis, Lybis lybissa, Arabs arabissa, Chalybs chalybissa, Aethiops pissis, Thrax thraissa, Cilix cilissa, Phœnix nissa, Phryx phrygia, Rex regina.

¶ Quædam sunt nomina quæ tametsi communia duorum generum reperiuntur, habent tamen aliam propriam terminationem generi feminini, ut hospes hospita, sospes sospita, sacerdos sacerdotissa, custos custodia, antistes antistia.

¶ De genere dubio.

Genus dubium est quoties aliquod nomen ex frequenti usu & regula artis grammaticæ est certalicuius generis, Poëta tamen autoritate sua proferunt sub alio genere: ut hic & hæc talpa, cum ex regula de genere nominum sit femini. Verg. i. Geor. Capri fodere cubilia talpæ, dixit. & eodē modo de reliquis.

¶ De nominibus. &c. Ex regulis superius traditis de genere nominum ex ratione significationis posset suboriri dubitatio quædam in nominibus quibusdam, quæ ratione terminationis & significationis posset competere maribus & feminis, sed quia terminantur

DE NOMIN. GENERE.

habent propriam terminationem, terminatio illa que videbatur posse competere maribus & fœminis relinquatur sub genere tantum masculino. Esto exēpli causa draco draconis, ratione terminationis potuit esse commune duorum generum neq; repugnabit significatio, cum illa in specie mares & fœminę repertiãtur, sicut igitur dicimus hic & hæc homo pro viro & muliere, ita possemus dicere hic & hæc draco pro masculino quoq; & fœminino, sed quia fœmina in illa specie habet propriam terminationem in .a. hoc est, dracæna, relinquatur altera terminatio in .o. sub genere tantum masculino. hic draco . & eodem modo leo læna & quę sequuntur. Deinde subdit quędam nomina que tametsi sub vna terminatione reperiuntur masc. & fœmini, nihilominus habent propriam terminationem. vt hic & hæc sospes, hæc in sospita, &c.

De nominum declinatione. Cap. II.

NE sit opus toties eadē præcepta resumere. Accipe quę teneas in nominib⁹ variãdis Cõpositi formam simplex & compositium Simplicis obseruat, exanguis dat tibi sanguis. A pede sit vulpes & apes, nec regula seruit, Impubis dat eris, sed pubes dat tibi pubis, Est requies quintæ declinat tertia simplex.

NE sit opus. Proponit quasdã regulas omnibus quinq; declinationibus communes, & cur id faciat, addit causam: dicens ne oporteat eandem causam iterare. ¶ Compositi formam. Hęc regula plerunque seruit in declinatione nominis & coniugatione verbi, nam si compertum mihi sit quod celtiber facit in genitiuo celtiberi ex proportione possum scire, quod iber ex quo componitur facit in genitiuo iberi, atque econtrario, si exploratum haberet quod iber facit iberi, ex proportione possum

LIBER II.

sum scire quod celtiber facit celtiberi: sed hæc regula non vsquequaq; vera est. nam sanguis facit in genituo sanguinis: ab eo tamen compositum exanguis nõ facit exanguinis, sed exanguis. Præterea Pes facit in genituo pedis, vulpes tamen & apes quæ ab eo componuntur, non vulpedis nec apedis, sed vulpis & apis faciunt, cum apis accipitur pro bestiola illa mellifica, nam apes apedis pro auicula de pede accipitur. A pubes quoq; cõponitur impubis quod format impuberis. Vergil. tamẽ regulam secutus, impubis Iuli, dixit. Quies etiam in genituo facit quietis, compositum tamen ab eo requies facit requiei, per quintam declinationem.

Quartus cum quinto semper recto simulantur
In neutris, sed in a pluralem ponis vbiq;.

Estq; vocatiuus recto similis prope semper,
Præterquàm quintæ, pluralibus in genitiuis.

Syllaba nonnunquam colliditur u capit ales.

Tertius & sextus plurales assimulantur.

¶ De prima nominis declinatione.

Cum sint quinque puer declinãdi tibi forme.
Quas unus variis ex rectis dat genitiuus.
Prima sit in as, es, sed Græcis aq; latina.

¶ Quartus cum quinto. q. nomina neutra habent tres casus similes, tam in singulari q̄ in plurali: hoc, est nominatiuum, accusatiuum & vocatiuum, & in plurali semper terminantur in a, quod cõringit in secunda & tertia & quarta declinatione: nam primæ & quintæ nullum est neutrum, vt hoc templum, accusatiuo templum, vocatiuo ô templû: hæc templa, accusatiuo templa, vocatiuo ô templa. ¶ Estq; vocatiuus. quod vocatiuus tam singularis q̄ pluralis cuiuscunq; declinationis est similis nominatiuo vtriusq; numeri. q. vero dicit prope semper, propter vocatiuum singularẽ secundæ declinationis dictũ est, de quo suo loco di. mus.

Præterq; im

DE NOMIN. DECLINAT.

Præterquam quintæ . quod genitiuus pluralis omniũ declinationum, præter q̄ quintæ, patitur abscissionem vnus syllabæ: vt Aeneadæ Aeneadarum, & per abscissionem Aeneadũm: & sic dicimus virũm pro viorum, ciuitatũm pro ciuitatium, passũm pro passuum. ¶ Tertius & sextus, satis liquet.

¶ De prima nominis declinatione.

Cum sint quinque, q̄ quinque sunt nominum declinationes, qui numerus colligitur ex genitiui diuersitate: nam prima mittit genitiuũ in æ diphthongon, secunda, in i, tertia, in is, quarta, in us, quinta, in ei. Prima igitur declinatio terminationes habet nominatiui tres, as, es, a: sed as & es, in nominibus tantum græcis masculinis: vt Aeneas, birrihas, anchises, priamides. In a, vero tam Græcorum q̄ latinorum generis sunt masculini vel fœminini: vel communis duorum, vt hic lixa, hæc musa, hic & hæc aduena. Quod vero dicit, atq̄ latina: subiintelligẽdum est atq̄ etiã græca.

Est genitiuus in .æ. diphthongon. Sed tamẽ ai
Dat tibi nõnunquã, dat & as, sed id quoq; raro.
Octo trium generũ sunt nomina, dāt & in ius.
Pone datiuus. æ. diphthongon. Sed genitiuus
Cum tibi fiet in .us. us rapta pone datiuum.
Omnibus ex rectis finitur in .am. tibi quartus.
Atq; vocatiuus sit in .a. cui iungito sextum.
Rectus pluralis fit in .æ. Genitiuus in .arum.

¶ Est genitiuus. q̄d genitiuus à quacunq; illarũ trium terminationum æquisyllabice in æ, diphthongon terminatur: vt by rrihas æ, æneas ç, anchises, sc̄. Reperiuntur tamen aliquãdo terminari in ai, vt aula aulai, & aura aurai, & picta pictai. apud Vergiliũ & Lucretium terrai, frugiferai, militiai. Apud antiquiores quoque p̄terea inuenitur in as, vt apud Plautũ alcemenas

LIBER II.

nas pro alcmenæ. & apud Liuium Andronicum, escas pro escæ. & apud Niuium terras pro terræ, sed ex hac terminatione tantum est in usu familias pro familiæ. Deinde subdit: quod octo nomina quæ declinâtur per secundam declinationem pronominis mittunt genitiû in ius, ea sunt vnus vnus, vllus vllius, nullus nullius, solus solius, totus totius, vter vtrius, alter alterius, alius alius, ¶ Post datiuus. æ. diphthongon. quod datiuus à quacunq; nominatiui terminatione terminatur in. ç. quonq; diphthongon. vt, æneas æneæ, anchises anchisæ, musa musæ. Sed ab illis octo nominibus in vs mittentibus genitiuum: formatur datiuus ablata. vs. vnus vni. vllius vlli. ¶ Omnibus ex rectis, quod accusatiuus à quacunq; terminatione nominatiui desinit in. am. vt æneas æneam, anchises anchisam, musam. ¶ Atq; vocat. q. vocatiuus à qualibet terminatione nominatiui terminatur in. a. vt çneas o çneas. anchises o anchisa musa o musa, cui ablatiuus similis est in terminatione, sed nõ in quantitate: quia vltima in ablatiuo producitur, in vocatiuo breuiatur. ¶ Rectus plur. q. nominatiuus pluralis terminatur in ç. diphthogon, vt musæ. ¶ Genitiuus in. arum. quod genitiuus pluralis in arum, terminatur, vt musæ arum, terræ arum

Atque datiuus in is finitur, pauca tamen sunt,
 Quæ faciunt abus, velut est equa, filia, nate,
 Mula, dea, liberta, ambabus iunge duabus,
 Accusatiui plurales as tibi mittunt,

¶ Atque datiuus in is. quod datiuus pluralis in is terminatur, vt musæ musis, excipiuntur pauca mittentia datiuum, atque ex consequenti ablatiuum in abus: idque tantum differentie causa & quæ illa sint, statim subdit equa abus, filia abus, nata abus, mula abus, dea abus, liberta abus, ambæ abus, duæ abus, & aliqui ex iunioribus dixerunt animæ abus, famule abus, quod si nulla sit ambiguitas de quo sexu loquamur, an. lomi

DE GENERE NOMINVM

nus regulari declinatione vtemur: vt si dixeris ego lego cētenos aureos duabus filijs meis maioribus. Nam dubitatio nulla est de quo sexu loqueris ex eo quod adiectiuū tantū est duabus: nam si dixisses lego centenos aureos filijs meis maioribus: poterat venire in dubitationem de masculis an de fœminis sis locutus: quare nō sufficēter Valla probauit autoritate Cicero, animam non potuisse mittere datiuum pluralem in abus, quia scribens ad vxorem & filiam dixit duabus animis suis: nam per id quod dixit duabus: sublata est omnis ambiguitas: an animis sit ab anima, an ab animo. ¶ Accusatiui plurales, quod accusatiuus pluralis in, as, terminatur, vt musæ, musas.

¶ De secunda nominis declinatione.

ALtera dat rectis tibi sex, er, ir, vr vel vs, aut, um,
Atq; eus diphthōgon, sed & hanc tātummodo Græcis.

Fit genitiuus in. i. sed rectum non superabit.
Excipias gibber, lacer, & socr, asper, adulter, p̄spiter atq; liger, miser & gener, & tener ad dis
Et prosper, dexter, puer, & quod sit tibi nomē
A gero siue fero, vir, treuir, iunge saturque.
Liber bacchus, & ingenuus, cui iungis iberum

ALtera. Sequitur secunda declinatio: dicitq; illā habere nominatiui singularis terminationes sex Er. vt puer. Ir. vt vir. Vr. ut satur. Vs. vt deus. Vm. vt templum. eus. diphthougon, vt p̄theus. sed hanc tantum in nominibus græcis: cum ad declinationem latinam trahantur: sub illa nāq; terminatione relatiua secunda declinatione inlectuntur, & hæc est causa

LIBER II.

causa quare nomina græca in .os. vel in .on. non declinantur per secundam nostram declinationem: quia illæ terminationes mere græcæ sunt. Itaq; pro eo quod illi dicunt abydos abydu: nos dicimus abydu di. Illi symbolon lu. nos symbolum. li. ¶ Fit genitiuus, quod genitiuus à quacūque nominatiui terminatione terminatur in i. Sed quia aliquando parium est syllabarū aliquando crescit vna syllaba: dicit quod generaliter est in syllabis equalis suo nominatiuo, vt templū tēpli, dominus domini. Deinde ponit exceptionem illorum quæ crescunt vna syllaba: ea sunt gibber gibberi, lacer laceri, focer foceri, asper asperi, quod per syncopam facit aspri. Verg. ij. Aene. Improuisum aspris veluti qui sentibus anguen Pressit. adulter adulteri, presbyter presbyteri, liger ligeri, miser miseri, gener generi, tener teneri, prosper prosperi, dexter dexteri, quod per abscissionem facit dextri, puer pueri, Et cōposita à Gero geris, & fero, fers, vt armiger armigeri, armifer armiferi, vir viri, treuir treuiri, satur saturi, liber liberi, pro ingenuo & baccho: nam pro cortice & pro codice libri facit.

Sed diphthōgus in .eus. ei. dat vel. i. genitiuo.
Atque datiuus in. o. dabitur. Cui iūgito sextū.
Accusatiuo. um. dat declinatio nostra.

Vs. recti mutans in .e. casum pone vocandi.

Sed dices filii fluuius, deus, atque latinus.

Si tamen est propriū per. ius. tūc. us. rapiatur.

Rectus pluralis fit in. i. Genitiuus in. orum.

Atque datiuus in. is. sed dat tibi dii deus & dijs.

Accusatiui plurales. os. tibi mittunt

Nominibus neutris in. a. vertitur. i. genitiui.

¶ In .eus. vero diphthōgō desinentia, triplicem habet genitiuum in ei diphthongen & ei solutas & in eos vt Pentheus penthei dissyllabos & pentlei trissyllabos, &

DE NOMIN. DECLINAT.

& pentheos: sed à Latinis per.ei. coniuuctas siue solutas profertur, à Græcis per.eos. ¶ Atq; deus, quod datiuus in o. terminatur, cui assimilatur ablatiuus: formatúrque à genitiuo .i. mutata in o. vt templi tēplo, domini domino. ¶ Accusatiuo. quod accusatiuus in um terminatur, .i. genitiui mutata in um, vt templi templum, domini dominum, pueri puetum. ¶ Vs rekti mutans in.e. quod vocatiuus secundæ declinationis à nominibus in nominatiuo terminatis in. us, formatur. us, mutata in.e. vt hic dñs ò domiue, hic bonus ò bone. Excipitur filius, quod in vocatiuo facit ò fili, & non filie, hic fluuius, quod quanquam ò fluuie debuit facere. Virgilius tamen octauo Aeneidos. dicit: Corniger hesperidum fluuius regnator aquarum, deus ò deus, latinus ò latinus. Vergilius, Socer arma latinus habero. ¶ Quod si nomen sit proprium in ius. terminatum, vocatiuus ablata.us, desinit in .i. vt Antonius ò antoni. Vergilius ò vergili. Laurētius ò Laurenti, dionysius ò dionysi. ¶ Rectus pluralis. quod nominatiuus pluralis terminatur in .i. vt hi domini, hi boni. ¶ Genitiuus in orum. quod genitiuus terminatur in orum. vt dominorum, bonorum. Atque datiuus, quod datiuus terminatur in .is. vt dominis, bonis. Sed hoc nomen deus in plurali duplices habet nominatiui & datiui terminationes dei vel dij, deis vel dijs, sed dij & dijs per synæresim vnifyllabice proferruntur. ¶ Nominibus neutris. Quod si genitiuus in nominibus neutris in i. duplici desinit: nominatiuus accusatiuus & vocatiuus plurales in a. purum .i. vocali præcedenti desinunt, vt hoc augurium augurij, hæc auguria, si vero in vnico i. desinit: neutra pluralia in a. mixtum cum consonante desinunt, vt hoc templum templi, templa, scānum, scamni, scamna, limitatur regula illa. Quartus cum quinto.

De tertia nominis declinatione.

F

Tertia

Tertia diuersos dat declinatio fines,
 Et quanq̄ uarie, tamen exit in is. genitiu⁹.
 Ex a. ponit atis. Ex e. facit is. genitiuus.
 Onis. ab o. fiet. Per inis. nonnulla dabuntur.
 Cardo, ordo, turboq; hō, nemo, iūgis apollo.
 Et quod fēminei generis datur, in do uel in go.
 Vnedo dat onis. seu pomum siue sit arbos.
 Ast anio & nerio dant enis. dat caro carnis.

¶ De tertia nominis declinatione.

Tertia diuersos. quod tertia declinatio varias ha-
 bet nominatiui desinentias. Nam sexaginta cir-
 citer colliguntur: quæ omnes mittunt geni-
 tiuum in is. sed diuersis modis, quædam enim cres-
 cunt vna syllaba, vt hic sermo sermonis, quædam dua-
 bus. vt biceps bicipitis, quædam habent pares sylla-
 bas. vt pater patris. vnum reperitur deficiens à suo re-
 cto vna syllaba, Iuppiter, Iouis. ¶ Ex a. ponit. Prose-
 quitur diuersitatem illam genitiui per ordinem no-
 minatiui terminationum: atq; imprimis: quod nomi-
 na in a desinentia, quæ omnia sunt græca, mittunt ge-
 nitium in aris. hoc est, qd crescunt super rectum vna
 syllaba, vt dogma dogmatis. pneuma pneumatis.

¶ Ex e. facit is. quod nomina in e. desinentia faciunt
 genitiuum, e mutata in is. vt hoc cubile cubilis, mare
 maris, altare altaris.

¶ Onis ab o. quod nomina in o desinentia mittunt ge-
 nitium in onis, vt sermo sermonis. histrio histrionis
 Excipiuntur aliqua mittentia genitiuum in inis. ea
 sunt, cardo cardinis, ordo ordinis, turbo turbinis, ho-
 mo hominis, nemo neminis. apollo apollinis. Et no-
 mina fæminina desinentia in do. vel in go, vt teredo
 teredinis, albedo albedinis, virgo virginis, aurigo au-
 riginis. Vnedo tamen vnum ex desinentibus in do, fæ-
 mininis facit in genitiuo vnedonis.

Lac tibi dat lacus, haec haecis habebit.

JPL

DE NOMIN. DECLINAT.

Bogud format udis. nostri dixere Dauidis.
 Additur is. post l. Sed lis, mel, felq; recipit.
 Nomen quod fit in n. assumit is in genitiuo.
 Men finita dabunt inis, & quod definit in cen.
 Atq; unguen, ^{peccete} iunges, cūq; inguine glutē, ^{tride}
 Et quandoq; datur ex on, genitiuus in ontis.

¶ Lac lactis &c. quod duo reperiuntur nomina desinentia in c. lac lactis halec halecis. ¶ Bogud. qd in d. terminata duo reperiuntur nomina barbara virorū propria. Bogud bogudis, & David dauidis. ¶ Additur is. quod nomina desinentia in l. quacūq; vocali precedente formant genitiuum addita is, vt animal animalis, michael michaelis, gabriel gabrielis. raphael raphaelis, vigil vigilis, sol solis, consul consulis. Mel vero & fel non is, sed lis in genitiuo suscipiunt, quare in obliquis omnibus per duplex l. scribuntur, mel mellis fel fellis. ¶ Nomen quod fit. quod nomina desinentia in n literam assumunt is. in grō quacūq; vocali precedente. vt titan titanis, acarnan acarnanis, splen splentis, siren sirenis, delphin delphinis, phorcyn phorcynis, dæmō dæmonis, sindon sindonis. Sed quia hæc regula de vltima syllaba tantum tradita est, quod ad penultimam attinet, subiungit quod nomina terminata in men mutant in genitiuo e. in i. vt flumen fluminis fulmen fulminis. culmen culminis quod de nominibus latinis intelligendum est. Nam græca in genitiuo retinent: vt hymen hymenis, damen damenis: quæ apud Latinos in vsu non sunt. ¶ In cen. quoque desinentia: quæ à cano canis componuntur mutant e in i. vt tubicen tubicinis, ribicen ribicinis. lyricen lyricinis. Et nomina quatuor quæ hic ponuntur: unguen unguinis, pecceten peccetinis. inguen inguinis. gluten glutinis. ¶ Et quandoq; q. in on desinentia aliquando mittunt genitiuum in ontis: cum plærūq; per regulam mittant in onis: vt laocoon tis, acheron acherōtis, sed de his in græca declinatione plura.

LIBER II

Is post, r. iunges. Tamen. r. tibi far geminabit.
 Cris dat acer uolucer alacer. Bris accipit imber
 Et sua composita, ceber, quibus adde saluber.
 In tris plura dabis: frater, mater, pater, vter.
 Accipiter venter, linter. Quod desinit in ster.
 Iupitris atq; Iouis dat Iuppiter. O facit ex. u.
 Femur ebur, robur, iecur, at cor dat tibi cordis.
 Suscipit, atis, ab as genitiuus. Demitur inde
 Vas vadis & vasis, as assis, mas maris. Atqui
 Græcum ponit, adis. genitiuo ponit & antis.

¶ Is post, r. quod in, r. desinentia quacumq; vocali præcedenti assumunt in genitiuo, is, vt torcular torcularis, anser anseris, gadir gadiris, decor decoris, vultur vulturis. Far vero recipit ris, hoc est, q̄ scribitur duplici, r. vt farris. Deinde dicit quod tria nomina in cer, in cris, mittunt genitiuum: vt acer acris, volucer volueris, alacer alacris. Imber quoq; cum suis compositis: & hoc nomen ceber & saluber mutant ber, in bris, vt imber imbris, september septembris, october octobris, nouember nonembris, december decēbris, mulciber mulcibris, ceber ceberis, saluber salubris. In ter quoque desinentia si sunt latina, mutant ter in tris, vt frater fratris, mater matris, pater patris, vter vtris, accipiter accipitris, venter ventris, linter linteris. Et nomina quoque desinentia in ster, vt pedester pedestris, syluester syluestris, & Iupiter Iupitris & Iouis, O facit ex u, quod quatuor nomina mutāt in gō u in o, vt femur femoris, ebur eboris, robur oris, iecur oris, & iecinoris. Iter vero & itiner regulam sequuntur. Nam ab eo quod est iter, fit iteris, ab eo quod est itiner, fit itineris. Deinde subdit quod hoc nomen cor facit cordis. ¶ Suscipit atis, quod in as, desinentia mittunt genitiuum in atis, vt pieras pietatis, castitas castitatis, Excipiuntur quatuor monosyllaba aliter facien-

DE NOMIN. DECLINAT.

ria. vas vadis. vas vasis. as assis. mas maris. Græca vero quandoq; faciunt in adis. vt arcas arcadis. pallas palladis. quandoq; in antis. vt atlas atlantis. pallas pallantis: sed de his in declinatione græca plura.

Cum sit in es, nomen mas, aut cōmune duorū
 Dat genitiuus itis: sed verres dat tibi verris
 Et vates vatis. Dat etis, pariesq; ariesq;
 Perpes & interpres teres indiges p̄pes hebesq;
 Inquies & locuples, magues. Hæresq; dat edis.
 Pes pedis, at nomen dat idis. quod de sedeo fit
 Græcū nomen in es genitiuum mittit in etis.
 In proprijs ex es. facit is. quandoq; dat etis.
 Est tibi fœmineum conuertit in is genitiuum.
 Sed reges atq; seges, abiesq; quiesq; dat etis
 Merces mercedis facit. in cereris Ceres exit.

¶ Cum sit in es. quod nomina masculina aut communia duorum generum desinentia in es. mittunt genitiuum in itis. vt hic stipes stipitis. hic & hæc miles militis. Excipitur verres generis masculini quod facit verris: & vates communis duorum quod facit vatis: & quædam facientia in etis. hoc est. non mutantia e. in i. ea sunt paries parietis, aries arietis, perpes perpetis, interpres interpretis, Teres teretis, Indiges indigetis, præpes præpetis. Inquies inquietis, hebes hebetis, Locuples locupletis, magues magnetis. In edis, vero faciunt hæres hæredis, & pes pedis: cum suis compositis. vt bipes bipedis. In dis, præterea exeunt composita à sedeo sedes. vt obses sidis, reses residis, præses sidis. ¶ Græcū nomen, q̄ nomina græca desinentia in es. mittunt genitiuum in etis. vt lebes lebetis, tapes tapetis, cres cretis, & quod supra posuimus magues magnetis. Sed nomina propria in es, aliquando mutant es in is, aliquando exeunt in etis, quandoq; vtroque

LIBER II

que modo mittunt genitiuos, vt Ioannes Ioannis. I
danes iordanis. Chremes chremis vel chremetis. Da-
res daris vel daretis. Laches lachis, vel lacheris. ¶ Es
tibi fœmineum. Quod noīa fœminina definentia in es.
formant genitiuū es, mutata in is. Vt hæc proles pro-
lis: vulpes vulpis, moles, molis: excipiuntur quatuor
mittentia genitium in etis. Vt reges regetis. Seges
segetis. Abies abieris. Quies quietis. Merces quoque
quod facit mercedis, & Ceres quod facit cereris.

Is finita tibi mittunt similem genitium.
Cuspis format idis, cassis, lapis additur illi.
Semis semissis dat: sanguis sanguinis: & quæ
Dār eris, cucumis, uomis, & cinis addito puluis
Impubis iunges. Glis gliris. lisq; dat itis.
Sannis sannitis, dis ditis, adde quiritem.
Græcum mittit idis, simois, pyroisq; dat entis.
Quod fit in, in, & in is, dabit inis, iūgito pollis,
Otis, nomen in os. mittis. Tamen exit in oris.
Ros flos, inosq; lepos. Os trāsit in oris & ossis.
Custos tustodis dat, bos bouis: & tamen ois.
Græca dabūt, ut tros, tos, minos additur heros.

¶ Is finita, quod nomina in is, definentia habent gen-
tium similem, nominatio, vt ignis ignis, clavis cla-
uis, nauis nauis, tria vero mittunt genitium in idis,
cuspis cuspidis, lapis lapidis, cassis cassidis, Excipitur
quoque semis quod facit semissis, & sanguis quod fa-
cit sanguinis. In eris, quoque faciunt quatuor nomi-
na biterminantia in nominatio, cucumer vel cucu-
mis cucumeris, vomer vel vomis vomeris, ciner vel
cinis cineris, puluer vel puluis pulueris. Impubis quo-
que quod tum impuberis, tum impubis facit. & glis
quod facit gliris, & lis quod facit litis, & sannis quod
facit sannitis, dis quod facit ditis, quis quod facit

DE NOMIN. DECLINAT.

quiritis. ¶ Græcum mittit . quod nomina græca ple-
 runque mittunt genitium in idis: vt paris paridis, af-
 pis a'pidis. hyaspis hyaspidis. iris iridis, priamis pria-
 midis, aliquando mittunt genitiuū in ios, vel in eos.
 sed de hoc aliàs. Deinde dicit quod duo nomina sunt
 finita in ois, quæ mittunt genitium in entis, fimois fi-
 moentis, & pyrois pyroentis, de quibus vbi de græ-
 cis plura. ¶ Quod fit in. quod nomina græca bitermi-
 nantia in, in. vel in is faciunt genitium in inis. vt del-
 phis vel delphin delphinis, eleusin vel eleusis eleusinis
 salamin vel salamis salaminis, phorcyn vel phorcys,
 phorcynis. pollis quoq; est latinum, & facit pollinis,
 quasi à nominatiuo pollen. ¶ Otis nomen. quod no-
 mina in os desinentia mittunt genitium in otis. vt
 sacerdos sacerdotis, compos compotis, monoceros
 monocerotis. In oris vero faciunt quinque, ros roris,
 flos floris, mos moris, lepos leporis, os oris. quod
 etiam in alia significatione facit ossis, Custos quoque
 facit custodis, & bos bouis, sed quædam nomina græ-
 ca faciunt in ois, vt tros trois, thos thois, minos mi-
 nois, heros herois,

Vs tibi mittit oris. Per eris sed plura dabuntur.
 Vlcus, acus, uiscus, foedus cum pondere, sidus
 Vellus, holusq; scelus, fun^o gen^o addito uuln^o,
 Munus, onusq; lat^o, uet^o atq; op^o. Et tamē udis
 Dāt subscus, inc^o, palus, & pec^o, hæc muliebris.
 Telluris, uenerisq; dabunt tellusq; uenusq;.
 Cætera sceminei generis mittuntur in utis.
 Quæ poly syllaba sūt. Monosyllaba dātur ī uris
 Grus & sus dat, uis, intercus, utis, tibi mittit.
 Græcum uomen in us, genitiuū mittit in untis.
 De pus exit, odis, tibi sit pro teste Melampus.

¶ Vt tibi mittit. q nomina in us desinētia mittūt ge-
 nitium

LIBER II

nitiuum in oris, vt corpus corporis, tempus temporis
& à neutris comparatiuorum, vt nobilius nobilioris.
In eris vero mittunt genitiuum quæ sequuntur, Vl-
cus eris, acus eris. viscus eris. fœdus eris. podus eris.
vellus eris, scelus eris, funus eris. vulnus eris. munus
eris. onus eris. latus eris, opus eris. Quatuor præterea
mittunt genitiuum in udis, subscus subscudis, incus
incudis, palus ludis, & pecus eudis, quando est gene-
ris fœminini, nam quando est generis neutri, hoc pe-
cus pecoris facit. Deinde dicit, quod tellus facit tellu-
ris, & venus veneris. Postea subdit quod nomina plu-
rium syllabarum, quæ sunt fœminina genitiuum mittunt
in utis ea sunt quinque; virtus tutis, senectus etutis, sa-
lus utis, seruitus tutis, iuuentus tutis. Monosyllaba ve-
ro faciunt genitiuum in uris, vt mus muris, thus thuris,
crus curis, ius iuris, pus puris. Excipitur grus quod fa-
cit gruis, & sus quod facit suis, & subdit quod hoc no-
men intercus facit intercutis. ¶ Græcum nomē quod
nomina græca in us. desinentia mittunt genitiuum in.
uatis, vt hydrus hydruntis, sipus sipuntis, phicus, cur-
tis, hiericus eurtis, amathus turtis. Sed à pus quod
est pes composita mittunt genitiuum in odis, melam-
pus melampodis, ædipus ædipodis, chytrapus, chytra-
podis, tripus tripodis.

Dat diphthōg⁹ in es. præp̄s p̄dis, & es dabit eris
Dat diphthōg⁹ i aus laus laudis fraus quæq; fraudis
Si. b. p. phi, præit, s, mediam dabis, i, genitiuo.
E. mutatur in. i. quando præponitur illis,
Si polysyllaba sūt, tamē aucupis exit ab auceps
Pouit hyēs hyemis, puls pultis mittere debet.
Si præit n. aut r. mediam dat ti. genitiuus.
Lēs lēdis mittit, glās glādis, frōs quoq; frōdis.
Nefrens nefrendis. quod pendo libraq; gignit.
Vt cor dat cordis, sic quæ componis ab illo.
Vncia quod nomē componit, mittit in. vncis.

DE NOMIN. DECLINAT.

¶ Dat diphthongus. quod in. es. diphthongon finita
 reperiuntur nomina hæc, præ prædis, & es eris, duo
 præterea in aus. diphthongō, fraus fraudis, & laus lau-
 dis. ¶ Si. b. p. phi. q. nomina in. s. desinentia, quæ habēt.
 b. aut. p. aut. ph. ante s. recipiūt. i. mediam in genituo,
 vt arabs arabis, daps dapis, inops inopis, gryphs gry-
 phis, ciniphs, ciniphis: quanq̄ à græcis per ps. scribitur
 q̄ si præcedit. e. vocalis in dictionibus pluriū syllaba-
 rū: illud. e. mutatur in. i. vt cælebs libis, princeps princī-
 pis, adeps adipis. Deinde subdit. quod hoc nomen au-
 cept mutat. e. in. u. vt auceps aucupis. ¶ Ponit hyems,
 quod vnum nomen reperitur finitum in. ms. hyems
 quod facit hyemis. ¶ Si præit. n. quod nomina desinē-
 tia in. s. habentia. n. aut. r. ante. s. recipiunt in genituo,
 ti. syllabam mediam, vt prudēs prudētis, dens dentis,
 gens ris, mars martis, fors sortis. Dicit deinde quod
 loco r. recipiunt d. quinque nomina: lens lendis pro
 vermiculo qui ex pediculo gignitur, nā pro legumine
 lentis facit. glās glādis, frons frondis pro folio arbo-
 ris. nam pro facie frontis facit. nefrens nefrendis pro
 procello, & libripens libripēdis, quod à libra & pēdo,
 is, componitur. Composita quoque à corde recipiunt
 in genituo di, vt cōcors cōcordis, secors dis, discors
 dis, misericors dis. ¶ Vncia quod nomen. quod com-
 posita ab hoc nomine vncia recipiunt in genituo ci.
 syllabā. vt deūs deūcis, decūs decūcis, quicūs quicūcis,

Dat capitis caput, in cipitis. sua compositiua. &
 Quæ dant cremētū tibi duplex. adde supellex,
 Atque iter aut itiner. dāt lectilis hæc, in erisq̄.
 X finita dabunt, x rapta cis genituo,
 E. mutatur in. i. quando præponitur illi,
 Dū polysyllaba sunt. Veruex, halexq̄ dat ecis,
 In gis multa dabis, lex, rex, grex, addito remex.
 Inque retix & frux. A coniunx coniugis exit,
 Illex atque aquilex cōpluraque nomina greca,

LIBER II.

¶ Dat capitis caput, quod in t. desinentia reperiuntur caput cum suis compositis, sed caput facit capitis. & duo composita ab illo occiput occipitis, sinciput sincipitis. Composita etiam à capite quæ habent duplex crementum faciunt quoque genitium in cipitis. ut anceps ancipitis, biceps bicipitis, triceps tricipitis, duo quoque habent duplex crementum, supellex supellectilis, & iter iteris, sed itineris (ut supra diximus) ab eo quod est itiner, potius dicitur, ut apud Manilium libro primo Astronomico: Fecit & ignotos itiner commercia terris. ¶ X finita, quod nomina in x desinentia quacunque vocali aut consonante præcedenti faciunt genitium ablata x & addita cis, ut pax pacis, audax audacis, felix licis, atrox atrocis, lanx lancis, lynx lycis, habentia vero e ante x, si sunt polysyllaba mutant in genitio e in i, ut iudex iudicis, pollex icis. q. si sunt monosyllaba, nihil opus mutant, ut nex necis, prex precis, merx mercis. Duo quoque ex polysyllabis retinent e in genitio, ut veruex uecis, halex lecis. ¶ In gis. q. à superiori regula excipiuntur complura nomina in desinentia genitium in gis. hæc ferè: lex legis, rex regis, grex gregis, remex gis, quod seruat regulam habentium e ante x, impetix impetiginis, sed interponit particulam q, per Temesim, quia syllaba breuis inter duas longas non admittitur in hoc genere versus, frux frugis, coniux coniugis, illex illegis, id est sine lege, quod simplicis seruat declinationem, nam pro illecebra, illex in genitio illicis facit, aquilex aquilegis.

Syrinx & meninx, & iynx, iapixque lelexque,
 Spiux, phryx, atque phalanx, styx, stryxque pharinxque larinxque,
 Allobrox, mastyx & oryx, cum pompholigeiazix,
 Et reges Galli, quorum sit rectus in orix,
 In his dat mastyx & onyx, thominxque diorix

DE NOMIN. DECLINAT.

Et duo dant actis, hipponax, aityanaxq;
Nix niuis atque senex senis infert, nox quoque
noctis,

Fitq; datiuus in i, si tollas s genitiui,
Accusatiuus fit in em. Sed in im tibi mittunt
Hæc: sitis & tussis, vis, buris, peluis. At ista
Dantur in em, sed in im restis, turrisq; securis:
Et puppis, febris, sed in im tantūmodo græca,
In quibus est recto non dissimilis genitiuus,
Quæ dantur & in in plærunque, vt Naso cha-
rybdin.

¶ Complura quoq; nomina græca. vt syrinx gis, me-
nynx menyngis, iynx iynngis, iapyx iapygis, lelex le-
legis, splunx splungis, phryx plirygis, phalanx pha-
langis, styx stygis, pharinx pharingis, larinx laringis,
Allobrox brogis, mastyx gis, oryx orygis, pompho-
lix gis, iazix iazigis. Et nomina quædam regum Gal-
liæ in orix desinentia. vt Orgentorix gis, Dumnorix
Dumnorigis, Ambiorix Ambiorigis, Vercingento-
rix gis. ¶ In his quoque. hoc est, per c aspiratum
exerunt nonnulla, vt mastyx mastyclis, onyx ony-
chis, thominx chis, diorix diorichis. Duo quoque ex-
erunt in actis, hypponax hypponactis, aityanax aitya-
nactis. Ex latinis præterea non sequuntur regulā su-
perius traditā, hæc tria, nix niuis, senex nis, nox ctis.

¶ Fitq; datiuus. q; datiuus terminatur in i, formaturq;
à genitiuo ablata s, vt sermo sermonis moni. Accusa-
tiuus. qd accusatiuus terminatur in em, fitq; à gto, is
mutata in em, vt sermo monis monē. Excipiūtur pau-
ca q̄ mittunt actūm in im, vt sitis sitim, tussis sim, vis
vim, buris rim, peluis uim. Pauca quoq; mittētia in em
& in im. hæc ferē: restis restē vel stim, turris turrē vel
turrim, securis secutē vel rim, puppis puppē vel pim,
febris brē vel brim. ¶ Sed in im, q; noīa græca habentia
tia

LIBER II.

ria genitiuū similem nominatiuo, mittunt accusatiuū
in im, vt leucaspis im, araris rim, tigris grim, sed hic
actūs latinus est, nam græcus in in per n. terminatur
vt apud Ouidium. Charibdinachei.

Nomē in e. uel in al. uel in ar modo sit tibi neutrū
Exit in i, sexto, sed in e. per pauca dabuntur,
Far, præneſte, iubar, ſoracte q; gauſape nectar,
Mittis in i. meſes. Et in as gentilia iunges.
Et quæ fecerunt uel in im uel in in tibi quartū:
Nam q̄ datur in em uel in im, dāt i. uel e sexto.
Ciuis, auis, nauis, clauis iungantur & anguis,
Vnguis & annis, uectis, poſtis, neptis & ignis
Strigilis & classis, pugil & uigil atq; ſupellex,
Additur his imber, uerbaleq; quod facit in trix

¶ Nomen in e. traditurus regulam generalem de ablatiuo tertiæ declinationis, dicturusq; q̄ facit in e. præmittit regulas quasdam per modū exceptionis de nominibus facientibus in i. atq; illud in primis quod nomina neutra tertiæ declinationis deſinentia in e. uel in al. uel in ar. faciunt ablatiuum in i. vt hoc cubile bili, hoc animal animali, hoc puluinar, puluinari. Excipiuntur pauca mittentia ablatiuum in e. far quod facit à farre, præneſte quod facit à præneſte, iubar quod facit à iubare, ſoracte, quod facit à ſoracte, gauſape quod facit à gauſape, nectar quod facit à nectare.

¶ Mittis in i. quod nomina meſium uel. in er. uel in is deſinentia mittūt ablatiuum in i. vt quintilis à quintili, ſextilis à ſextili, aprilis ab aprili, ſeptember à ſeptembri, october ab octobri, & nomina gentilia in as deſinentia, vt arpinas ab arpinati, caſinas à caſinati.

¶ Et quæ fecerunt. quod nomina quæ fecerunt accusatiuum in im per m. uel in in per n. mittunt ablatiuū in i. vt ſitim à ſiti, tuſſim à tuſſi, charybdim à charybdi

DE NOMIN. DECLINAT.

di: quæ vero fecerunt accusatiuum in em & in im, faciunt ablatiuum in e vel in i. vt restis restem vel restim à reste vel resti, turris turrem vel turrim à turre vel turri, securis securem vel securim à secure vel securi. Ciuis, auis, quod hæc nomina quæ hic explicantur plerumque mittunt ablatiuum in i. cum regulariter faciunt in e: vt ciuis à ciue vel ciui, auis ab aue vel aui, & eodem modo de cæteris. ¶ Verba etiam &c. quod nomina verbalia quæ alij vocant participalia, faciunt quoque ablatiuum in e vel i. sed plerumque in e, raro in i, vt victrix à victrice vel victrici, vltrix ab vltrice vel vltrici.

Adiectiua trium generum vel in i. uel e. pones:
 Dūmodo neutra per e. nō declinet tibi rectus,
 Quæ si declinans per i. tantum mittere debes.
 Degener & pauper, uber, cumque hospite sospes,
 Dant ablatiuos per e. tantum; plus quoque pluri,
 Ast ablatiuos per e. tantum cætera mittunt.

¶ Adiectiua trium. quod nomina adiectiua tertriæ declinationis à quacunque terminatione mittunt ablatiuum in e vel in i. vt prudens à prudente vel prudenti, concors à concorde vel concordi, inops ab inope vel inopi, audax ad audace vel audaci. Et subdit quod ita demum regula est vera, si non sequatur neutrum genus per e. quod contingit cum terminatio nomina tui in is est communis duorum generum, aut in er masculini, aut in is feminini, tunc enim ablatiuus in i. tantum finitur: vt hic & hæc breuis & hoc breue, à breui, hic acer hæc acris & hoc acre, ab acri. Aliquando tamen apud autores in e. reperiuntur terminata, vt apud Ouid. in episto. Paradis: Foret vt à cæleste sagitta. Quinque tamen nomina quæ hic ponuntur cum sint communia trium generum, saltem in obliquis, mittunt ablatiuum per e. tantum, vt degener à degenerere, pauper

LIBER II.

pauper à paupere, uber ab ubere, hospes ab hospite,
 sospes à sospite. ¶ Plus quoque pluri, superioribus
 quoque nominibus ablatiuum in e, facientibus annu-
 merat hoc nomen plus quod in ablatiuo facit pluri.
 ¶ Ast ablatiuos, quod alia nomina terrij declinationis
 ab ijs quæ superius dicta sunt, mittunt ablatiuū in e.
 vt pneuma à pneumate, sermo à sermone, sol à sole,
 titan à titane, pietas à pietate, pax à pace, falx à falce.

RECTUS pluralis fit in es, cui iūgito quartū,
 Quod si mittis iū pluralibus in genitiuis,
 Accusatiui quandoque per is tibi fient,
 Cum dedit i, sextus, per ia tibi neutra dabūtur,
 Collatiua tamen per a, solum mittere debes,
 Plus & aplustre, vetūsque adduntur collatiuis,
 Dat genitiuus ium, si fecit in i tibi sextus:
 Tolle vigil, pugil & supplex, opifexq; vetusq;
 Artifici memor, & consors addatur inopsq;
 Præterquā pluri quod comparat additur illis,
 Et quæ de capio componis iungere debes.

RECTUS pluralis, quod nomina terrij declinatio-
 nis mittunt nominatiuū, accusatiuum, & ex cō-
 sequenti vocatiuū plurales in es, is genitiui sin-
 gularis mutata in es: vt sermo monis hi sermones, pa-
 ter patris hi patres. ¶ Quod si mittis, q̄ noīa mittētia
 genitiuū pluralem in ium, subaudi quorum genitiuus
 singularis non crescit super nominatiuum eiusdem
 numeri plærunque mittunt accusatiuum in is: vt hic
 & hæc breuis, accusatiuo breuis. & hæc ratione Salus-
 rius dixit: Omnis homines, & Vergilius proportionē
 sequutus, tris notus abreptas. ¶ Cum dedit i, sextus, q̄
 nomina quæ fecerunt ablatiuum in i, si sunt neutra,
 mittunt plurali tres casus similes in ia vt hoc animal
 animalis animalia, Excipiuntur nomina cōparatiua,
 quæ

DE NOMIN. DECLINAT.

quæ tametsi fecerunt in i. in ablatiuo, nõ idcirco habet
i. ante a. finalem: vt lic & hæc breuior & hoc breuius
à breuiori: in plurali breuiora. plus quoque (quod &
ipsum comparatiuum est) plura facit, aliquando plu-
ria sicut & suum cõpositum complura & compluria.
Aplustre quoque aplustra facit & aplustria. Vetus q̄
facit à veteri vetera. ¶ Dat genitiuus. quod nomina
quæ fecerunt ablatiuū in i, mittunt genitiuum plura-
lem in ium, vt animal animali animalium. Excipiun-
tur nonnulla quæ tametsi fecerunt ablatiuum in i, exe-
unt non in ium, sed in um tantum consonante aliqua
precedenti, vt vigil à vigili vigilum, pugil à pugili pu-
gilū, supplex à supplici supplicū, epifex ab opifici opi-
ficū, vetus à veteri veterū, artifex ab artifice artificū,
memor à memori memorum, consors à consorti con-
sortum, inops ab inopi inopum. Et nomina compara-
tiua, vt à breuiori breuiorum, plus tamen, quod dixi-
mus esse comparatiuum à pluri fecit plurium. Compo-
sita quoque à capio non recipiunt i, quamuis fecerunt
ablatiuum in i, vt à participi pum, à municipi pum,

Ablatiuus in e si desinit um tibi mittit,
Sed p ium dabit as, mas, vas vadis, & caro corq;
Os, nix, nox, samnis, lis, dis, glis, adde quiritē,
Et quæ dantur in s, nec crescunt in genitiuo,
Excipias tamen hæc: iuuenis, panisq;, canisq;:
Quæ monosyllaba sunt, quib' s b præuenit aut p
Et quibus l aut n aut r subit s subit aut x.
Nomen in es tantum, pluraliter & variatum
Mittit ium, sed & um, penitus si consulis aures.
Atq; boum dat bos, sed bobus pone datiuo.
Datq; datiuus ibus, dat atis, sed cū dat a rectus.

¶ Ablatiuus in e. q̄ alia noia quæ fecerunt ablatiuū in e
mittunt genitiuum pluralem, e mutata in um, vt à sermone
monum

LIBER II.

monum. Excipiuntur aliqua recipientia i, ante um, hęc fere as ab asse assium, mas à mare marium, vas à vade vadium, caro à carne carniū, cor à corde cordiū, os ab osse osiū, nix à niue niuiū, nox à nocte noctiū, samnis à samnite samnitiū, lis à lite litium, dis à dite ditiū, glis à glire gliriū, quiris à quirite quiritiū, Excipiuntur quoq; nomina desinentia in s. hoc est in es, vel in is. nō crescentia in genitiuo singulari, vt ntō vulpes vulpis à vulpe vulpiū, ignis ignis ab igne ignium, iuuenis tamen facit iuuenium, & panis panum canis canum. ¶ Quæ monosyllaba. Quod nomina monosyllaba desinentia in s, aut x habentia b. aut p. aut l. aut n. aut t. ante e, vel x, tamen si fecerunt ablatiū in e, nihilominus mittunt genitiuū pluralem in ium, vt plebs à plebe biū, seps à sepe piū, puls à pulte tiū, gens à gente tium, ars ab arte tium, falx à falce cium, lanx à lance lanciū, arx ab arce arcium. ¶ Nomen in es, quod nomina declinata tantum pluraliter masculina & fœminia quæ tantū in nominatiuo plurali terminantur in es, mittunt genitiuū in ium, vt manes ium, penates ium, lactes ium, sordes ium, vires ium. Quæ tamen possunt recipere abscissionem si aures id iudicent faciendum, consulendo videlicet sonoritati, vt penates tum pro tiū, quod & in alijs fieri cōuenit, vt ciuitatum pro ciuitatium dicamus, prudentum pro prudentium. Deinde subdit quod hoc nomen bos in genitiuo plurali facit bouum pro bouum, & in datiuo bobus pro bouibus. Datq; datiuus, quod datiuus pluralis atq; ex consequenti ablatiuus huius declinationis terminatur in ibus, vt sermonibus, patribus. Nomina vero græca in a finita exeunt in atis, vt peripetasma peripetasmatis.

¶ De quarta nominis declinatione.

Quarta dat us recto, dat & u: sed dic variari Plurali tātum. Genitiuus in us tibi fiet. Sæpe datiuus ui, sed & u non sæpe reponit. Accusatiuo dabis um, Dabis u, quoque sexto, Rectus

DE NOMIN. DECLINA.

Rectus pluralis fit in us, cui iungitur quartum.

Dat genitiuus uum. Sed ibus tu pone datiuo.

Dant ubus hæc tantū: ficus tribus, arcus acusq;

Et partus, portus, lacus & quercus, specus, art^o,

Cūq; veru quæstus, quod quæro dat tibi nomē.

¶ Quarta declinatio.

Quarta dat vs. quod quarta nominis declinatio terminationes habet nominatiui duas, in us & in u, vt sensus sensus, manus manus. Sed in u. in singulari indeclinabilia sunt, in plurali vero declinantur, vt coru cornu, & in plurali cornua cornuum cornibus, veru veru, plurali verua veruum verubus. ¶ Genitiuus in us, quod genitiuus in us terminatur æqualis nominatiuo in syllabis, sed non in temporibus: vt hic sensus genitiuo sensus, apud antiquiores in uis quoq; syllabas terminabatur, vt apud Terentium. Eius annuis opinor causa quæ erat mortua.

¶ Sæpe datiuus, quod datiuus quartæ declinationis plærunque terminatur in ui diuisas, vt sensus sensui, manus manui, aliquando tamen finitur in u. vt currus datiuo curru. Vergilius. i. Æneid. Curruq; volans dat lora secundo. ¶ Accusatiuo, quod accusatiuus in um terminatur, vt sensum manum. Dabis u quoq; sexto. quod ablatiuus in u terminatur, vt à sensu, à manu. ¶ Rectus plu. quod nominatiuus pluralis & actūs atq; ex consequenti vocatiuus eiusdem numeri in us terminatur, vt manus manus ò manus, sensus sensus ò sensus. Dat genitiuus, quod genitiuus in uum terminatur. vt sensus sensuum, manus manus manuum.

¶ Sed ibus, quod datiuus atq; ex consequenti ablatiuus in ibus terminatur, vt sensibus à sensus. quædam tamen non in ibus sed in ubus exeunt. hæc ferè: ficus ficubus, tribus tribubus, arcus, arcubus, acus acubus, part is partubus, portus portubus, lacus lacubus, quercus quercubus, specus specubus, artus artubus;

LIBER II.

veru, ubus, quæstus ubus cum veni' à quæro quæris,
nam à queror quereris, questus questibus facit,

¶ De quinta nominis declinatione.

Quinta dat es tantū rectis, genitiuus in ei,
Atq; datiu⁹ erit, em quartis, e dato sextis,
Rectus pluralis fit in es, cui iungito quartum,
Erum ebusq; dabis genitiuis atq; datiuus.

¶ Quinta declinatio.

Quinta dat. quod nominatiuus quintæ decli-
nationis vnicam habet terminationem in es, vt
hic dies, res. ¶ Genitiuus in ei terminatur. vt
diei, rei, antiquiores tamen hunc casum tum in e tum
in es tum in duplex ij terminabant: vt in genitiuo die
vel dies vel dij, de primo Verg. 1. Geor. Libra die som-
niq; pares: de secundo Ennius: Postremæ longæq;
dies coniecerit horas: de tertio Pacuius, Pater supre-
mæ nostræ progenij pro progeniei. ¶ Datiuus quoq;
in ei terminatur vt diei, rei. ¶ Accusatiuus in em, vt
diem, rem. ¶ Ablatiuus in e, vt à die à re. ¶ Rectus plu-
ralis. quod nominatiuus & accusatiuus atq; ex conse-
quēti vocatiuus plurales huius declinationis in es ter-
minantur, vt hi dies, hos dies, o dies, hæ res, has res, o
res. ¶ Erū ebusq;. quod genitiuus pluralis huius decli-
nationis in erum terminatur, vt dierū, rerum. ¶ Drūs
vero exit in ebus, vt diebus à diebus, rebus à rebus.

DE NOMINIBVS

anomalis.

SVnt quædam nomina quæ dicuntur ano-
mala, hoc est irregularia, aut quia mutant ge-
nus, aut mutant declinationem, aut carent alte-
ro numero, aut deficiunt certis casibus in alteru-
tro numero.

DE ANOMALIIS.

¶ Masculina in neutra.

Mænalus i, mænala orum. Ismarus i, ismara orum.
 Gargarus i, gargara orum. Dindymus i, dindyma o-
 rum. Pangæus i, pangæa orum. Tænarus i, tænera
 orum. Tartarus i, tartara orum. Auernus i, auerna
 orum. Pileus i, pilea orum. Intybus i, intyba orum.
 Baltheus thei, balthæa orum. Sibilis li, sibila orum.
 Supparus ri, suppara orum. Locus i, loca orum vel ci.
 Iocus i, ioca orum, vel ioci. Cetus ceti, cete indeclinabile.
 Euentus us, euenta orum. Iustus iustus, iussa
 orum. Permissus us, permilla permissorum.

¶ Fœminina in neutra.

Pascua æ, pascua orum. Carbafus i, carbasa orum. Sup-
 pellex suppellectilis, suppellectilia lium. Pergamus
 pergami, pergama orum.

¶ Neutra in masculina.

Porrum ri, porri orum. Rastrum i, rastra orum. Cœ-
 lum i, cœli orum. Argos i, argi argorum. Frenum i
 freni vel frena orum. Capistrum i, capistri orum.

¶ Neutra in fœminina.

Epulum i, epulæ arum. Delitium ij, delitiæ arū. Bal-
 neum i, balneæ arum. Cepe indeclinabile, cepæ arū.

¶ Variæ declinationis.

Iugerum i, iugera iugerum. Vas vasis, vasa vasorum.
 Penus penoris, penus penus. Specum i, specus specus.
 Laurus i, laurus laurus. Pinus pini, pinus pinus.
 Quercus i, quercus us. Cornus corni, cornus cornus.
 Ficus i, ficus ficus. Colus i, colus colus. Domus i, do-
 mus domus. Acus aci, acus acus. Arcus i, arcus ar-
 cus. Fasti. orum, fastus fastus.

¶ Masculina plurali carentia.

Sanguis inis. Limus i. Fumus i. Fimus fimi. Mus-
 cus. i. Mundus i. Pontus ponti. Nemo inis. Sol so-
 lis. Vesper eris. Carcer eris.

Fœminina plurali carentia.

Auaritia æ. Amentia amentia. Arena æ. Bilis bilis.
 Cholera cholera. Culpa culpa. Caries carici. Dili-
 gentia diligentia. Dementia dementia.

LIBER II.

Dies diei pro tempore. Eloquentia eloquentiæ,
 Fames famis, Fides fidei, Fuga fugæ, Fama famæ.
 Gaza gazæ. Humus humi. Infamia infamię. Iuuetæ, æ.
 Indoles indolis. Lues luis. Labes labis.
 Mors mortis. Negligentia negligentia.
 Parsimonia parsimoniæ. Pax pacis. Proles prolis.
 Paupertas paupertatis. Pix picis. Pernicies pernicii.
 Rabies rabiei. Senectæ senectæ. Stultitia stultitiæ.
 Salus salutis. Strues struis. Tabes tabis. Tussis tussis.

¶ Neutra plurali carentia.

¶ Ador indeclinabile. Aeuum æui. Barathrum barathri. Cœnum cœni. Fœnum fœni. Fas & nefas in declinabilia. Halec halecis. Iusticium iusticij. Instar instaris. Læthum læthi. Lutū luti. Necessum & necesse. Nihil nihilum, nil. Pelagus pelagi. Pus puris. Salum sali. Senium senij. Solium solij. Ver veris. Virus viri. Viscum visci. Vitrum vitri. Vulgus vulgi.

¶ Plurali præterea numero carent propria nomina deorum, hominum, montium, sylvarum, fluuiorum insularum, vrbiū, cæterarumq; rerum, nisi quæ pluraliter declinantur. Dicimus tamen Scipiones, Fabios, Metellos, & eiusmodi propria virorum nomina in numero plurali, sed tunc appellatiua potius quàm propria dicenda sunt.

¶ Carent quoq; numero multitudinis nomina elementorum, vt aer, ignis, aqua, terra, æther. Et nomina metallorum, vt aurum, argentum, plumbum, stannum, orichalcum. Et nomina significantia res liquidas & aridas, quæ in pondus & mensuram referuntur, vt triticum, titha, cicet, panicum, oleum, acetum, sappa, defrutum, passum. Quæ tamen nōnunquam pluraliter offeruntur, maxime cum illarum rerum genera significare volumus, vt cum dixi vinum simpliciter, omne vinum significauit. Cum vero dixi vina in plurali, multas vini diuersitates. puta, falernum, albanum, fundanum significauit.

¶ Masculina singulari carentia.

Antes

DE NOMIN. DECLIN.

Antes antium. Artus artuum. Cancellorum. Cani-
 orum. Carceres rum. Causae cassium. Codicilli co-
 dicillorum. Coelites coelitem. Fasti fastorum, vel fa-
 stus fastuum. Fori fororum. Furfures ium. Inferi. orum.
 Loculi. orum. Liberi orum. Lemites lenurum. Ma-
 nes, ium. Maiores, orum. Minores, orum. Natales
 natalium. Optimates optimatum. Penates penatum.
 Posteriores. Primores primorum. Proceres pro-
 cerum. Pugillares pugillarum. Quirites quiritium.
 Sales salium. Superi superiorum. Vepres veprium.

¶ Fœminiuua singulari
 carentia.

Argutiae. arum. Antiae. arum. Antemnae antemna-
 rum. Aedes aedium. Bigae bigarum. Candelae cande-
 larum. Ceremoniae ceremoniarum. Copiae copiarum.
 Cunae cunarum. Diuitiae. arum. Dirae dirarum. Ex-
 cubiae. arum. Exuiviae. arum. Exequiae. arum. Feri-
 arum. Facetiae. arum. Fortunae. arum. Genae. arum.
 Ginguae. arum. Inferiae inferiarum. Inimicitiae ini-
 micitarum. Illecebrae illecebrarum. Induciae indu-
 ciarum. Insidiae. arum. Idus iduum. Lactes lactium.
 Latebrae latebrarum. Literae literarum. Minae. arum.
 Manubiae. arum. Nares narium. Neviae neniarum.
 Nonae. arum. Nugae. arum. Nundinae nundinarum.
 Nuptiae. arum. Opes opum. Paleae. arum. Plagae.
 arum. Praestigiae praestigiarum. Primitiae primitia-
 rum. Quisquiliae quisquiliarum. Quadrigae quadri-
 garum. Reliquiae reliquiarum. Scaevae. arum. Sentes-
 ium. Sortes sortium. Sordes. ium. Scopae. arum.
 Suppetiae suppetiarum. Tenebrae tenebrarum. Ther-
 mae thermarum. Tricæ arum, Valuae arum.

¶ Neutra singulari carentia.

Arma orum. Castra orum. Crepundia orum. Cuna-
 bula cunabulorum. Cibaria cibariorum. Extæ exto-
 rum. Incunabula orum. Iuga iugorum. Iusta iusto-
 rum. Iliæ ilium. Lustra lustrorum. Magalia maga-
 lium. Mapalia mapalium. Mœnia mœnium. Præcor-
 dia præcordiorum. Serta fertorum. Spolia spoliorum.

LIBER II.

Sponsalia sponsaliorum. Tripudia tripudiorum. Tetra qua indeclinabile. Tempe indeclinabile. Tot indeclinabile. Quot indeclinabile. Pondo indeclinabile.

Festorum quoque nomina, ut:

Saturnalia saturnaliorum. Bacchanalia bacchanaliorum. Vulcanalia vulcanaliorum. Neptunalia neptunaliorum. Lupercalia lupercaliorum. Quinquatria quinquatriorum. Agonalia agonaliorum. Vinalia vinaliorum. Dionysia dionysiorum. Et similia, quae omnia ferè & in ium.

Libri quoque eorum qui graece aut ad imaginem graecorum opera sua inscripserunt, ut Analectica analecticorum, Rhetorica rhetoricorum. Oeconomica oeconomicorum, Aethica aethicorum, Bucolica bucolicorum, Georgica georgicorum, Topica topicorum, Physica physicorum.

Communia sunt trium generum nomina numeralia, carentque numero singulari, ut duo, duae, duo: tres & tria: quatuor, quinque, sex. & quae sequuntur: praeterquam vnus vna vnum: quod caret numero multitudinis, nisi cum iungitur nominibus pluraliter declinatis. Sunt autem omnia indeclinabilia usque ad centum, praeterquam tria illa, hoc est: vnus vna vnum, duo duae duo, tres & tria.

Singulari praeterea numero carent nomina diuidua siue per certos numeros distributiva, ut singuli singulae singulari. Bini binae binae. Terni ternae ternae. Quaterni quaternae quaternae. Quini quinae quinae. Seni senae senae. Septeni septenae septenae. Octoni octonae octonae. Deni denae denae.

Nomina certis casibus deficientia.

Vocatiuo carent nomina interrogatiua, ut quis? qualis? quantus? cum interrogatiue proferuntur. Et nomina infinita, ut quidam, aliquis. Et nomina relatiua, ut qui, qualis, quantus, cum aliquid referunt. Et nomina negatiua, ut nullus, nemo.

Et nomina distributiva, ut ambo, uterque, alicuius. Et quae supra memorauimus diuidua, ut bini binae binae,

DE ANOMALIS.

hina, terni ternæ terna. &c.

Os oris, ius iuris, rus ruris, æs æris, mare maris. Et nomina quintæ declinationis, præterquàm dies diei & res rei, genitiuo datiuo & ablatiuo numeri pluralis deficiunt.

Satias vel saties nominatiuum singularem tantū habet. Præsto nominatiuum vtriusq; numeri tantum habet. **Expes** ò **expes** nominatiuum & vocatiuum tantum habet.

Fors ò **fors** à forte nominatiuum & vocatiuum & ablatiuum habet.

Vis, vim, ò **vis**, à ui, nominatiuum, accusatiuum, vocatiuum & ablatiuum tantum habet. In plurali vires virium viribus integrum est, siue sit à vi, siue aliunde.

Tabi à **rabo** genitiuum & ablatiuum tantum habet.

Ditionem à **ditione**: **Laterem** à **latere**. **Vicem** à **vice** accusatiuum & ablatiuum singularem tantum habet. In numero plurali integra sunt duo posteriora.

Tantundem & **tantidem**, nominatiuum, genitiuum, accusatiuum tantum habent in singulari.

O macte **macti**, vocatiuum vtriusq; numeri tantum habet.

Sponte, **impete**, **obijce**, **natu**, **din**, **noctu**, ablatiuum singularis numeri tantum habent.

Suppetias & **inficias**, accusatiuum pluralem tantum habent.

Grates, nominatiuum accusatiuum & vocatiuum numeri pluralis tantum habet.

Opis, **opẽ**, ab **ope**, nominatiuo, datiuo & vctõ caret.

Verbere. ablatiuum in singulari tantum habet, in plurali verbera verberum integrum est.

Lem
add.
deus
racc

LIBER II.

De præteritis verborum. Caput. iij.

Compositi forinā simplex, & cōpositiuū
Simplicis obseruat verbum, quod ponis
ubique,

Præter uenundo, circundo, do quoq; pessum,

A do compositum declinat tertia, iunges

Quod lauo q̄d̄q; cubo cōponēs mittit in umbo

Et mico dat micui, sed dimico mittit in aui.

Dat maneo mansi, sed in e. pro. præ. minui dāt

Atq; oleo dat ui. sed in eui. compositiua.

Et cio uel cieo, ciui. Sed compositiua

Semper sunt quartæ. Lego legi, sed tamen exi

Hæc tria dant intelligo, diligo, negligo tantum

Dat cecini cano, sed per ui. sua compositiua.

Dat sapio sapere, sed respicio respicere.

Quod trahis à pario infinitum mittit in ire.

Quod si præteriti geminetur syllaba prima.

Verbaq; componas, ex illis tolle priorem.

Quam retinent posco cum disco, steti q; dedi q;.

Dic pupugi, cū re. sed cum præ pone cucurri.

Compositi for. Hæc regula seruit coniugationi
verborum, quemadmodum seruiebat nominū
declinationi: habetq; originem à proportione.

Nam si cōpertum mihi sit q̄ sono facit in præterito so

nui, possum colligere, quod ab illo cōpositum re sono

facit resonui, atq; ediuerso. Si scio q̄ respicio facit res

pexi, possum coniectare q̄ illius simplex spicio, quod

non est in vsu, fecit spexi. Patitur tamen hæc regula

exceptionem, vt à do, das, quod est primæ coniuga-

tionis, composita declinantur per tertiam, vt trado

tradis, reddo reddis, tria tamen sequuntur rationem

sui simplicis, venūdo as, circundo as, pessundo pessun

das, Cōposita quoq; à lauo lauas, vt diluo luis, abluo

abluis

DE NOMIN. DECLIN.

abluis, proluo is, colluo is. Et à cubo cubas, recipiētia
 m. literā inter v. & b. vt incumbo incumbis, discūbo
 bis, nam quæ non accipiunt literam m. rationem
 simplicis sequuntur, vt incubo incubas, recubo recubas,
 accubo aceubas. ¶ Et mico. quod hoc verbum mico
 micas, facit in præterito micui, compositum vero ab
 illo dimico as, facit dimicauit. ¶ Dat maneo. q. hoc ver-
 bum maneo es, facit in præterito mansi: composita
 vero ab illo cum his præpositionibus in, è, pro, præ, fa-
 ciunt præteritū in ui solutas, vt immineo es ui, emi-
 neo nes eminui, promineo es prominui, præmineo es
 minui. Alia composita suum simplex sequuntur vt
 permaneo es ansi, remaneo es ansi. Emaneo quoque
 facit emansi, quia in compositione non mutat a. in i.
 Atque oleo. quod hoc uerbum oleo facit oliui, ab illo
 tamen composita faciunt in cui, vt adoleo cui, redoleo
 cui. ¶ Et cio. vel. quod hoc uerbum cio is. vel cieo es,
 facit in præterito ciui, ab illo tamē composita semper
 sunt quartæ cōiugationis, vt accio is iui accire, concio
 is iui ire. ¶ Lego legi. quod hoc uerbum lego legis.
 facit in præterito legi. tria tamen ab illo composita
 faciunt in exi, intelligo exi, diligo exi, negligo exi.
 ¶ Dat cecini. quod hoc uerbum cano is, facit cecini ab
 illo tamen composita faciunt in ui. diuisas, vt concino
 is nui, præcino is nui, accino is nui. ¶ Dat sapio quod
 hoc uerbum sapio is, est tertiæ coniugationis, cōpo-
 situm tamen ab illo est quartæ coniugationis vnum
 f. respicio is respire. ¶ Quod trahis. quod hoc uerbum
 pario est tertiæ coniugationis. ab illo tamen compo-
 sita sunt quartæ vt operio is, comperio is, reperio is.
 ¶ Quod si præter. quod uerba geminantia in præterito
 primas syllabas si componantur, amittunt in præterito
 alteram ex illis, vt tondeo es totondi, detondeo es de-
 tondi, tondo is tutudi, contundo is contudi, mordeo es
 momordi. ¶ Duo tamen uerba excipiuntur: pungo cō-
 positum cum re & curro, compositum cum præ, vt
 repung repungis repupugi, præcurro is præcucurri.

LIBER II.

¶ De præteritis primæ coniugationis.

Præteritum primæ facit aui. Demito pauca
 Quæ mittunt in ui diuisas, vt crepo, nexo,
 Et cubo, cūq; tono, sono iunge domoq; uetoq;
 Et seco cumq; mico, frico, sed duo dāt & in aui.
 Hæc plicat atq; necat, sed de iuuat accipe iuui.
 Præteritum sto, do, misere steti, dedi.

¶ Præteritum pri. quemadmodū diximus, omnia verba regulariter declinata sequuntur per totam cōiugationem illorum quatuor verborum proportionem, quæ pueris ediscenda proposuimus, præterq; præteritis & supinis quæ sunt quasi alteræ positiones verborum. Quare de præteritis prius disseruimus, postea de supinis & in primis de præteritis primæ coniugationis, dicentes, quod verba primæ coniugationis mittunt præteritum in aui, si utriq; à secunda persona presentis indicatiui modi s mutata in ui, vt amo amas amauit, porto portas portauit, pecco peccas peccauit, Excipiuntur pauca facientia præteritum per uī syllabas, ea ferè sunt: crepo crepas crepni, nexo nexas nexui, cubo cubas cubui, tono tonas tonui, sono sonas sonui, domo domas domui, veto vetas vetui, seco secas secui, mico micas micui, frico fricas fricui. Duo tamen reperiuntur habentia duplex præteritum scilicet in ui diuisas syllabas, & in aui: plico plicas plicui vel plicauit, neco necas necui vel caui, sed hoc verbum iuuo iuuas quasi per syncopam fecit iuui pro eo quod esse debuit iuuauit. Duo quoq; reperiuntur geminantia præteritum: sto stas steti, do das dedi.

¶ De præteritis secundæ coniugationis.

Præteritum per ui vocales pone secundæ.
 Ardeo, mulceo, rideo, suadeo, torq; o, dāt si
Algeo

DE PRAETER. VERB.

Algeo, mulgeo, fulgeo, tergeo, turgeo iunge
 Vrget & indulget, manet, hæret, sorbeo sorpsi
 Siue bui, iubeo iussi, quod & s geminavit.

In xi prætereunt hæc: frigeo conniueoq;
 Augeo, mulgeo, lugeo, luceo. Quattuor in di
 Mittunt præteritum quæ sunt: video sedeoq;
 Strideo seu strido cū prædeo. Sed tamē addes
 Quorum præteriti geminatur syllaba prima.

Hæc sunt mordeo, spōdeo, pēdeo tōdeo tantū. /r.

A leo siue pleo deductum mittit in cui.

Adde fleo atq; neo, sed dat cigo tibi ciui.

Dic oleo per ui diuisas, sed ueo dat ui.

¶ De præteritis secundæ coniugationis.

P Præteritum per ui. quod verba secundæ coniu-
 gationis mittunt præteritum per ui diuisas, vt
 habeo habes habui, doceo doces docui, cædeo can-
 des candui, vigeo viges vigui, doleo doles dolui, ti-
 meo times timui, teneo tenes tenui, stupco stupes stu-
 pui, terreo terres terrui, densco denses densui, niteo ni-
 tes nitui. in si vero mittunt præteritum sedecim ver-
 ba, quæ hic ponuntur: ardeo ardes arsi, mulceo mul-
 ces mulsi, rideo rides risi, suadeo suades suasi, torqueo
 torques torsi, algeo alges alsi, mulgeo mulges mulsi,
 fulgeo fulges fulsi, tergeo terges terfi, turgeo turges
 turfi, vrgeo vrges vrfi, indulgeo indulges indulsi, ma-
 neo manes mansi, hæreo hæres hæsi, sorbeo sorbes sor-
 psi siue sorbui, iubeo bes iussi, quod geminato s scribi
 tur. ¶ In xi prætereunt. q; sex verba huius cōingatio-
 nis mittunt præteritū in xi, vt frigeo frigēs frixi, con-
 niueo niues cōnixi, augeo augēs auxi, mulgeo mulgēs
 mulxi, lugeo lugēs luxi, luceo lucēs luxi. Quattuor in
 di. q; quattuor verba reperiuntur mittentia præteri-
 tū in di. & his quæ non geminant in præterito primæ
 syllabas

LIBER II.

syllabas. Vt video vides, vidi, sedeo sedes sedi, strideo strides stridi, prandeo prandes prandi. Geminantia vero totidem sunt, mittentia quoque præteritum in di mordeo des momordi, spōdeo spondes sponondi, pendeo pendes pependi, tondeo tondes rotondi. ¶ A leo, quod verba composita à leo les siue pleo ples, quæ nō sunt in vsu, mittunt præteritum in cui, vt deleo deles deleui, releo reles leui, depleo ples pleui, repleo reples repleui, suppleo supples suppleui. Deinde subiungit quod duo verba mittunt quoque præteritum in eui, fleo fles fleui, neo nes neui. Et quod hoc verbum cieo cies facit ciui. & hoc verbum oleo oles facit olui, per ui vocales solutas. ¶ Sed veo dat ui, quod verba huius coniugationis desinentia in ueo, faciunt præteritum in ui syllabam, hoc est, per u consonantem, vt foueo foues foui, moueo moues moui, caueo caues caui, voueo voues voui, faueo faues faui.

¶ De præteritis tertiæ coniugationis.

Tertia præteritum diuerso sine reponit.

Dat iacio ieci, facio feci. Tamen exi allicio mittit, & pelliceo illiceoque.

Quod spicio verbum componit iungitur illis, Elicio dat ui diuisas, meioque minxi.

¶ De præteritis tertiæ coniugationis.

Tertia præteritum, quod verba tertiæ coniugationis plures habent præteriti terminationes quàm primæ & secundæ. & primo agit de verbis habentibus vocalem ante o, deinde de habentibus consonantem. ¶ Dat iacio, quod in cio desinentia verba duo reperiuntur, iacio quod facit ieci, & facio feci. Sed cōposita à liceo licis, & spicio spicis, quæ verba non sunt in vsu, exeunt præterita in exi, vt allicio cis allexi, pelliceo pellicis pellexi, illiceo illicis illexi, aspicio aspicias aspexi, conspicio cōspicis conspexi, respicio

cio

DE NOMINVM DECLIN.

cio respicis respexi. De compositis à licio is excipitur elicio quod non elexi, sed elicui facit. Meio præterea facit minxi, quod i consonantem habet ante o, nam mingo mingis nescio an vsquam reperiatur, nisi quod in biblia legitur, minxit ad parietem.

Dat fodio fodi, sed dat fugio tibi fugi.
 Dat rapio rapui, sapio sapui atq; sapiui.
 Et quatio quassi gemino s, cupioq; cupiui.
 Dat pario peperi, sed dat capio quoq; cepi.
 Cœpio non extat, sed cœpi mansit ab illo.
 V si vocalis præuenerit o tibi purum,
 Præteritum per ui diuisas ponere debes.
 At fluo dat fluxi, struo struxi, sed pluo pluui.

¶ Dat fodio. quod in dio vnum tantum reperitur verbum fodio quod facit fodi. Et in gio. vnū quoq; fugio quod facit fugi. Et in pio quinque reperiuntur, Rapio rapis, quod facit rapui. Sapio sapis quod facit sapui & sapiui, & cupio quod facit cupiui, & capio capis quod facit cepi, & cœpio verbum antiquum quod facit cœpi per æ diphthongon. nam cepi quod est à capio pis, nō habet æ diphthongon quanquam sunt qui per æ diphthongon scribi præcipiāt, sed incipio cipis an à cœpio cōponatur, an à capio, non liquet, cum i. breue habeat, videtur à cœpio cœpis cōpositū. ¶ V si vocalis. V litera in sermone latino tres habet vsus: quoniā aliquando est vocalis, aliquando liquida, aliquando cōsonans. Dicit igitur in primis quod verba habentia u vocalem ante o. mittunt præteritum in ui diuisas vt imbuo imbuis imbui, acuo acuis acui, induo is indui, ingruo ingruis ingruui. sed o purum appellat quod non miscetur consonanti. Excipiuntur tria verba. duo facientia præteritum in xi: struo is struxi, fluo is fluxi. & unum in ui: pluo is pluui, hoc est, u consonante præcedente i finalem. Quod si præcedit u liquida vocalis, mittunt præteri-

LIBER II.

præteritum in xi, vt tinguo is tinxī, linguo is linxi, coquo is coxi, quid si literam liquefcere diximus lib. quinto, estq; uim suam non retinere. Sed hoc uerbum linquo non linxi, sed liqui facit, ne forte coincideret cum præterito huius uerbi lingolinguis.

Si tamen u. liquidum præit o. tunc præterit in xi
 Vt tinguo, linguo, coquo, sed dat linquere liqui.
 Quattuor in uo sunt hæc: uoluo soluoq; caluo,
 In ui præteritum mittentia, Viuoque uixi.
 Bo finita dabis in bi. sed nubere nupsi.
 Scriboq; dat scripsi. per ui quæ de cubo ducis.
 In ui præteritum mittit quod desinit in sco.
 At conquinisco conquexi mittere debet.
 (S. tamen ablata) de posco mitte poposci.
 De disco didici. Sed præteritis caruere.

¶ Verba tamen habentia. u consonantē ante o finalem quattuor reperiuntur in ui syllabā, vt uoluo is uolui, caluo is calui, & unum in xi, vt uiuo uiuis uixi. ¶ Bo finita. agit de uerbis habentibus consonantem ante o. & primo de habentibus b deinceps de reliquis consonantibus. Dicit igitur quod uerba desinentia in bo mittunt præteritum in bi, vt bibo bibis bibi, scabo is scabi, glubo is glubi. Excipiuntur duo mittentia præteritū in psi, vt nubo nubis nupsi, scribo scribis scripsi. Composita uero à cubo as, quæ (vt diximus) cum recipiunt m. literam reducuntur ad tertiam coniugationē in præterito amissa m. faciūt bui, quemadmodū suum simplex, vt incubo bis incubui, succumbo bis succubui, recumbo bis bui. ¶ In ui præteritum. q. uerba desinentia in sco, ablata s. mittunt præteritum in ui syllabam, vt concupisco concupiscis concupiui, ascisco asciscis asciiui, discisco is sciiui, conscisco is. cōsciiui. Excipitur tamen conquinisco quod mittit in præterito conquexi. Pomponius apud Priscianum libr. x.

DE PRAETER. VERB.

Accessi, inquit, ad patrem, prendi manum in terra ut accubabat nuda ad eum: ut cōquexi interim mulieres conspiciunt. Et hoc verbum posco poscis, quod facit poposci. & hoc verbum disco quod facit didici cū compositis suis (ut in principio huius capitis diximus) ut addisco addiscis addidici, dedisco dediscis dedidici. Sed verba inchoatiua vulgo appellata, quæ Valla dicit continuum incrementum significare, carēt præteritis atq; ex consequenti supinis, aut mutantur ea à suis primitiuis, ut tepesco tepescis tepui, frigesco frigesceis frixi. ..

Glisco cum uerbis quæ dicunt inchoatiua,
 Aut certe capiunt à uerbis unde trahuntur,
 Compesco dat ui, dispesco iungitur illi.
 Ico dat ici, vincoq; vici, parco peperci,
 Seu parsi, dico dat dixi, ducoq; duxi.
 O mutatur in i si uerbum desinit in do,
 N tamen amittunt tria, scindo, fundoq; fundo.
 Sed geminat tundo tutudi, cædoq; cecidi,
 Pendo pependi dat, cecidi cado, pedo pepedi,
 Atq; tetendi dat tendo, sed di geminatur
 A do compositis, his credo uendoq; iunges.

¶ Glisco, quod ipsum inchoatiui formam habet, præterito etiam caret. Hoc præterea uerbum compesco compescis facit compescui, & dispesco dispescis, dispescui.

¶ Ico quoque facit ici, & vinco vincis vici, & parco parcis peperci siue parsi, & dico dicis dixi, & duco ducis duxi. ¶ O mutatur, q; uerba desinentia in do faciunt præteritum in di, do mutata in di, ut scando scandis scandi, pando pandis pandi, defendo defendis defendi, offendo offendis offendi. Deinde dicit quod tria uerba facientia præteritum in di, amittunt u. litteram in præterito: scindo scindis scidi, fundo fundis fidi, fundo

LIBER II.

fondo is, fudi. Sex præterea verba geminant primas
 syllabas: tundo is, tutudi, cædo is. cecidi, pendo is. pe-
 pendi, cado is. cecidi, pedo is. pepedi, tendo is. tetendi.
 Cõposita quoque à do as. dedi, geminant in præterito
 di: vt addo is, addidi, perdo is, perdididi, trado is, tradidi
 & addit duo verba quæ etiam à do das composita
 sunt, sed ideo exprimuntur: quia de illorum compositi-
 one poterat quis dubitare, ea sunt: credo credis cre-
 didi, dictum quasi cretum do, vendo vendis vendidi,
 quasivenum do.

In si prætereunt hæc: claudio, diuido, plaudo .
 Et ludo, lædo cum rado, rodóque trudo,
 Et vado, cudo dat cussi, cedoque cessi:
 In go quod verbum finitur præterit in xi,
 Spargo sparsi, mergo marsi, tergóque terfi,
 Et vergo verfi, prædictis iungito verbum.
 Egi mittit ago, lego, frango, pangoque iunges,
 Quod dedit & pepigi vel panxi, pūgóq; pūxi,
 Sed dabit & pupigi, tetigi sed dat tibi tango,
 A veho dic vexi, sed de traho dicito traxi.
 Lo finita lui mittunt, dat fallo fefelli.
 Et pello pepuli, tollo tetuli dedit olim,
 Percello tibi dat perculsi perculerátque .
 Exculit excello, de fallo dicito falli,
 Vello dat velli vel vulsi, psallóque psalli.

¶ In si . quod vudecim verba quæ hic ponuntur mittunt
 præteritum in si, diuido diuidis diuisi, plaudo plaudis
 plausi, claudio claudis clausi, lædo lædis læsi, rado is,
 rasi, rodo rodus rosi, trudo is trusi, vado is. vasi, cudo
 is. cussi, cædo is. cessi, quæ duo ultima geminant s.

¶ In go. quod verba huius coniugationis finita in go,
 mittunt præteritum in xi. vt figo gis, fixi. ci, go gis.
 inxi

DE PRAETERIT. VERBOR.

cixi, pungo is, punxi, tingo tingis. tinxī, fingo is.
 finxi, angō is, anxi. Excipiuntur quatuor verba fa-
 cientia præteritum in ū: spargo spargis, sparsi. mergo
 mergis merſi. tergo tergis terſi. vergo vergis, verſi.
 ſed ſecundum Diomedem verxi facit. Tria quoque
 faciunt in egi: ago is, egi, lego legis legi, pango pangis
 pegi, quod etiã facit pepigi & panxi per regulã. pun-
 go quoq; per eandem regulam facit punxi, facit quo-
 que pupagi, & tango gis tetigi. ¶ A veho. quod in ho-
 duo tantum reperiuntur verba: veho velis quod fa-
 cit vexi, & traho trahis quod facit traxi. Lo finita. q̄
 verba huius coniugationis deſinentia in lo, mittunt
 præteritum in lui, vt molo is molui, colo colis colui,
 volo vis volui. Excipiuntur aliqua verba aliter fa-
 cientia præteritum, ea ſunt: fallo is feſelli, pello is pe-
 puli, tollo is, quod apud antiquiores fecit tetuli, apud
 iuniores ſuppletur à ſuo composito ſubſtollo ſuſtuli.
 Percello is quod duplex habet præteritum percuſſi &
 perculi, ſed poſuit pluſquã perfectũ pro præterito,
 nam perculerat ab eo quod eſt perculi formatur. Ex-
 cello quoq; facit exculi & per regulã excellui, & fallo
 lui, pro eo quod eſt ſale condire, & vello vellis facit
 velli vel vulſi. Et pſallo is verbum græcum pro eo qđ
 eſt canto facit ſpalli.

Mo tibi mittit ui diuiſas, ſed dabis in pſi
 Quatuor hæc: como cū demo, ſumoq; promo.
 S. duplici preſſi premo dat, ſed emo facit emi,
 Pono dat poſui, gigno genui, ceciniq;
 Dat cano, ſed per ui quæ componuntur ab illo.
 Temno dat tempſi, ſino ſui cernoq; creui.
 Et ſperno ſpreui, ſed ſterno mittit in aui.
 De lino dic lini vel liui, dic quoq; leui.
 In po pauca dabis mittentia præteritum in pſi.
 Sed ſtrepo dat ſtrepui, de rumpo fit tibi rupi.

¶ Mo tibi. quod verba huius coniugationis deſinentia

H

in

LIBER II

in mo. mittunt præteritum in ui diuisas. vt vomo is vomui, tremo, is tremui. fremo is fremui, gemo is gemui. Excipiuntur quatuor verba mittentia præteritum in psi: como is compsi. demo is dempsi, sumo sumis sumpsi, promo promis prompsi. Et subdit quod hoc verbum premo facit pressi, cum duplici s. & hoc verbum emo facit emi. ¶ Pono dat. quod ex verbis in no desinentibus, pono ponis facit in præterito posui, & gigno is facit genui, & cano is facit cecini, sed ab illo composita, quemadmodum in principio huius cap. diximus. mittunt præteritum in ui diuisas. præcino præcinis præcinui. occino is occinui, concino is concinui. Temno is facit tempsi & ab eo compositum contēno facit contempsi, & sino is siui, & cerno is creui, quod est commune præteritum ei quod est à cresco is creui, sperno quoq; facit spreui, sterno strauui, lino is triplex habet præteritum lini, lini & leui. ¶ In po. quod in po desinentia verba huius conjugationis pauca reperiuntur, eaty mittunt præteritū in psi, hæc fere: carpo is carpsi, serpo is serpsi, repo is repsi, scalpo is scalpsi. clepo is clepsi. Excipiuntur duo verba strepo strepis quod facit strepui & rumpo rumpis quod facit rupi.

Dat verro uerri vel versi, dat gero gessi.
 Mittis ab vro vlli, de curro mitte cucurri.
 Quæro quæsiui, tero triui dat, sero seui.
 Cuius compositum per ui mittatur & eui.
 So tibi dat siui, tria dant si, viso capesso.
 Atq; facesso, sed de pinso pinsuit exit.
 Xi duo dant plecto cū flecto, sed duo dant xi,
 Siue xui necio cum pecto, quod dat & iui.
 Dat mitto misi, de verto ponito verti.
 Stertuit à sterto, ineto messui, atq; petiui
 A peto, sed sisto stiti mittit, steteratq;
 Nexo præteritum per ui dat, texoq; iunges.

Dat

DE PRAETERIT. VERBOR.

¶ **D**at verro. & ex verbis huius coniugationis, desinentibus in ro, verro is facit verri vel verri, & gero is facit gessi per duplex s, & vro is facit vssi per duplex q-que s, & curro is quod facit cu:urri, & quaero is quod facit q̄sui, & tero is, quod facit triui, & sero is quod facit seui. Cuius cōposita duplicia habent praeterita per ui diuisas, quemadmodum & suum simplex apud antiquiores habuit serui, & in eui vt consero is conserui vel cōserui, infero is inferui vel inseui, assero is asserui vel asseui. Caetera vero composita per ui diuisas tantum mittunt, vt desero is deserui, dissero is disserui. ¶ **S**o tibi, quod huius coniugationis verba desinentia in so, mittunt praeteritum in iui: vt accerso is accersui, arcesso is arcessui, lacesso is lacessui, quaeso is quaesui. Excipiuntur tria verba facientia praeteritum in si, viso is visi, capesso is pessi, facecco is cessi, sed pinso is facit pinsui. ¶ **X**i duo dant, quod huius coniugationis verba in to, desinentia duo mittunt praeteritum in xi, plecto is, xi, flecto is flexi. Duo quoque mittunt in xi, siue xui, necto is, nexi vel nexui, pecto is pexi vel pexui, quod & reperitur facere peccui, hoc quoque verbum mitto facit misi, & verto facit verti, & sterto facit stertui, meto is, messui, & peto is, facit petui, sisto cum est actiuum facit stiti, eum vero est absolutum facit steti. ¶ **N**exo, quod huius coniugationis verba duo reperiuntur desinentia in xo, mittentium praeteritum in ui, diuisas, nexo, is, xui, texo is, xui.

¶ De praeteritis quartae coniugationis.

Quartae praeteritū prope sēp mittit in, iui.
 ¶ In xi praetereūt duo, fancio, uincio, tantū
 Dat i alio salui, micui facis ex amicire.
 Sepio dat sepsi, sed ab haurio mittitur hausi.
 Quorum praeterita plerunq; reponis in iui.
 Fulcio, fancio, fancio, raucio, sentio dant si.
 Et uenio ueni. Sed quae pario tibi format,

LIBER II

Præteritum per, ui. diuisas mittere debent.
Comperio dat eri, cui iungitur & reperire.

¶ DE PRAETERITIS quartæ coniugationis,

Quartæ præteritum. quod quartæ coniugationis verba prope semper mittunt præteritum in iui. vt audio audis audiui. nutrio nutris nutritiui. scio. is. sciui. parturio. is. parturiui. Duo facientia præteritum in xi. sancio sanxi. vincio vinxi. Et duo quoq; faciētia in ui. diuisas. salio. is. salui & amicio. is. amicui. Duo præterea facientia in si. sepio, sepius, sepsi, haurio, is. hausi. quæ omnia nonnunq̄ exeunt in. iui. p regulam, vt sancio, is. sanciuui. vincio, is, vinciuui. salio, is. saliuui. amicio, is, amiciui. sepio, is. sepiuui. haurio, is. hauriuui. ¶ Fulcio quod quinq; huius cōiugationis verba vltra duo superiora mittunt præteritum in si. fulcio. is. fulsi. farcio, is. farsii. farcio, is. farsii. raucio, is. rau si. sentio, is. sensi. Sed hoc verbum venio venis facit veni. Composita vero à pario paris mittunt præteritum in, ui. diuisas, vt aperio aperis aperui. opperio opperis opperui. cooperio cooperis cooperui. duo tamen mittunt in eri. comperio comperis comperi. reperio reperis reperi.

¶ De supinis verborum. Cap. v.

Præteritis in bi. tum iuncta pone supinum. In ci. finitis etum. debes ponere semper. Dat parsi parsum: per itum. sed mitte peperci. Ex di. præteritis in sum trans mitte supina. (Dū deo presentis dio. uel do. in sū. uarietur.) S. geminat sedeo sessum, fodeo quoq; fossum. Scindoq; scissum. findoq; fissū. pādoq; passum. N. tamen amittunt cum fundo tundoq; tusum. Dattamen & tunsū, de tendo dicitō tensum

Vd

DE SUPINIS VERBOR.

Vel tentū, sed edo dabit estum, mittit & esum.
 Ado. pone datum, sed quæ componis ab illo
 Si non sunt primæ per itum. misere supinum.

¶ De supinis verborum.

PRæteritis in bi. quod verba quæ fecerunt præteritum in bi. faciunt supinum super, bi. assumpta. tum. vt bibo, is. bibi bibitum. glubo, is. glubi glubitum. ¶ In ci. quod verba quæ faciunt præteritum in ci. faciunt supinum in ctum, vt facio, is. feci factum. iacio, is. ieci iactum. tamen hoc verbum parco (quod duplex habuit præteritum) ab eo quod est par si facit parsum, ab eo quod est peperci facit parctum. ¶ Ex. di. quod verba facientia præteritum in di. faciunt supinum. deo vel. dio. vel. do. præteritis mutata in sum, vt mordeo es. momordi morsum. tondeo, es. totondi tonsum. fodio, is. fodi fossum. scando, is. scandi scansum. Deinde dicit quod quinque verba gemināt in supino s. literam. sedeo, es. sedi sessum. fodio, is. fodi fossum. scindo, is. scidi scissum. findo, is. fidi fissum. pando pandis, pandi passum. Sed tria hæc posteriora cum duobus quæ sequuntur (hoc est fundo & tundo) amittunt in supino n. literam, vt fundo fustum. tundo tusum: quod etiam aliquando retinet n. vt tundo tunsum. Deinde subdit: quod hoc verbum tendo, is. tetendi, duplex habet supinū tensum vel tētum. & hoc verbum edo is. edi habet estum vel esum. Dicit præterea quod hoc verbum do das dedi: facit in supino datū. Composita vero ab illo quod declinantur per tertiam coniugationem mittunt supinum in itum, vt addo is. addidi additum. trado is. tradidi traditum. Et duo quoque de quibus diximus non liquere an essent à do composita, credo is. credidi creditum. vendo is. vendidi venditum.

Actum mittit ago, cum pango tangoque frango.
 Dat fugitū fugio, lego lectū, pungoque punctū,
 Dat fallo falsum; fallo falsum atque salitum.

LIBER II

Vello vulsum, pello puium, tolloq; latum.
 Percello culsum dabit excello quoq; celsum.
 Emptū mittit emo, venio ventū, cano cantum.
 Et rumpo ruptū, capio cum cœpio dant ptum.
 Dat linquo liētum, cui iunges compositiua.
 De curro cursum, de verro ponito versum.
 Dat pario paritum vel partum, compositumq;
 Quod venit à pario semper mittatur in ertum.

¶ Actum mittit ago. quod ex verbis facientibus præteritum in gi, ago agis egi facit actum, & pango pangis pepigi pactum. & tango is tetigi facit tactum, & frango is tregi facit fractum, & fugio is facit fugitū, & lego legis facit lectum, & pungo is punxi facit punctum. ¶ Dat fallo, quod ex verbis quæ fecerunt præteritum in li. fallo is fefelli facit falsum, fallo listalli falsum siue salitum, vello is velli vultum, pello is pepuli pulsum, tollo is tetuli latum, percello is perculsi percultum, excello is exculi excelsum. ¶ Emptum mittit emo. quod ex verbis quæ fecerunt præteritum in mi, vnum tantum reperitur, emo emis emi, cum suis compositis quæ faciunt emptum. Et in ni duo, venio venis cum suis compositis facit ventum, & cano is cecini quod facit cantum. Et rumpo ruptū. In pi. tria verba mittunt præterita, rumpo is rupi quod facit ruptum, capio is cœpi quod facit captum, cœpio is cœpi à quo tantum est in vsu præteritum cœpi & tempora quæ formantur ab eo: facitq; in supino cœptum. ¶ Dat linquo, quod hoc verbum linquo cum suis compositis mittunt supina in etum, vt linquo liētum, quod non est in vsu: sed in compositis reperitur, vt delinquo deliētum, relinquo reliētum. ¶ De curro. quod ex verbis facientibus præteritum in ri, curro ris cucurri facit cursum, pario is peperit partum vel paritū. Sed cōposita ab illo semper faciunt supinum in ertum, vt reperio is reperi repertum, comperio comperis cōperi com

DE SUPINIS VERBOR.

compertum, etiam ab ijs quæ miserunt præteritum in
ui diuisas, vt aperio aperis aperui apertum, opperio
is opperui oppertum.

In si præteritum plærunq; reponitur in sum.
S. geminat missum de mitto, cædoq; cæssum.
Et cudo cussum, iubeo iussum, premo pressum.
Indulsi indultū dat & indulsum, gero gestum.
Tortū vel torsum dat torqueo, at uro dat ustū.
Sarcio fartum, farcio fartum, fulcio fultum.
Haustū vel hausum, dedit haurio, cābio cāpsū.
Quod si præteritū dat psi. ptum. pone supino.
Statum siue statum dat sto cum sisto. sed illud
Quod sto cōponit dat itū, quandoq; dat atum.
Quæ tibi dat sisto per itum, misere supina.
Vertoq; dat versum. De xi ctū. mitte supinū.

¶ In si præteritum, quod verba mittentia præteritum
in si, faciunt supina in sum, vt ludo dis lusi lusum, clau
do is clausi clausum, ardeo des arsi arsum. Sed hoc ver
bum mitto is facit in præterito misi & in supino mis
sum per duplex ss, & cædo dis cæssi cæssam. & cudo
is cussi cussum iubeo bes iussi iussum, & premo is pres
si pressum, omnia per duplex quoq; ss. Deinde subdit:
quod hoc verbum indulgeo indulges indulsi facit in
dultum vel indulsum, & quod hoc verbum torqueo
torques torsi facit tortum vel torsum, & vro vris vs
si vssum, sarcio sarcis farsis facit fartum, & farcio far
cis farsis fartum, & fulcio fulcis fulsi fultum, & haurio
hauris hausi haustum vel hausum, & cambio cambis
cuius præteritum est in dubio facit campsum.

¶ Quod si præteritum, quod verba facientia præte
ritum in psi mittunt supina in ptum, vt scribo scribis
scripsi scriptum, carpo is carpsi carptum, scalbo scal
pis scalpsi scalptum. ¶ Statum siue statum, quod hoc

LIBER II

verbum sto stas facit steti & in supino statum prima
 indifferenti quod significatur cum dicit statū prima
 longa, & statum prima breui: quam rationem sequi-
 tur hoc verbum sisto sistis, sed statusitata statū semper
 breuiatur. Staturus statura staturum semper produci-
 tur: composita vero à sto stas, si mutant a. in i. in su-
 pino: penultima breuiatur: vt consto as, constitui con-
 stitum, præsto as præstiti præstitum. Insto instas institi
 institutum. Si non mutant a. in i. producant. vt con-
 sto constas constitui constatum, præsto præstas præstiti
 præstatum, insto instas institi instatum. Cōpōsita ve-
 ro à sisto sistis breuiant penultimā: vt circūsisito sistis
 circumstiti circumstitum, assisto assistis astiri astitum.
 Sisto sistis steti, cum actiuum est ego nō aduerim ha-
 bere supinum in atum: sed prima producta: vnde est
 stator statoris, pro eo qui sistit aliquem in loco, vel
 coram magistratu, sed de syllabarum quantitate alte-
 rius loci est disputatio. ¶ De xi. etum. quod verba quæ
 fecerunt præteritum in xi. mittunt supinum in etum
 vt viuo viuis vixi victum, dico dicis dixi dictum, di-
 ligo diligis dilexi dilectum.

N. tamen admittunt hæc, pingo stringoq; fingo
 Ringoq; cū meio, sunt qui dicant quoq; mingo
 Necto, fluo, figo, cū plecto, flectoq; dat xum.
 Mittit itum. quod ui. diuisas præteritum dat.
 Sed necui nectum, fricui frictum, seco sectum.
 Censeo censum, misceo mixtum, torreo tostū,
 Et doceo doctum, teneo tentum, pateoq;
 Dat passum, careo cariturus dat quoq; cassus.

¶ Sunt tamen quædam verba quæ tamen si per regu-
 lam mittunt supina etum. amittunt tamen n. literam:
 hæc scilicet, pingo pingis pinxi pictū, stringo stringis
 strinxi strictum. Fingo gis xi etū, ringo ringis xi ri-
 ctū, meio vel mingo mingis minxi mictū. Deinde di-
 ct

DE SUPINIS VERBOR.

est quod quinque verba facientia præteritum in xi.
 mittunt supina in xum, necto nectis nexi nexum, fluo
 fluis fluxi fluxum, figo figis fixi fixum, plecto plectis
 plexi plexum, flecto flectis flexi flexum. ¶ Mittit itū.
 quod facientia præteritum per ui. diuisas mittunt su-
 pina in itum. vt domo as itum, noceo ces nocui itum,
 vomo isui itum. Excipiuntur quædam verba aliter
 facientia supinum: hæc videlicet, neco necas necui
 nectū, frico as fricui frictū, seco as secui sectum, censeo
 ses cēsui censum, quod etiā ex proportione fecit cēsui
 censitum per regulam, misceo ces miscui mixtum,
 torreo es torrui tostum, doceo es docui doctum, teneo
 tenes tenui tentum, pateo es patui passum careo es
 carui caritum vel cassum. Sed à caritu fit participium
 futuri cariturus, à cassu fit participiū præteriti cassus.

Et per præteritum in utum

Si præsens dat uo. disiunctas, exit in utum.
 Sed ruitum semper ruo dat: quæ ducis ab illo.
 Dant tibi semper utū, rapio raptū, meto messū.
 Consulo cōsultū, colo cultū, excelloq; celsum,
 Deq; alo, dic alitū, dat & altū, ast oculo cultū,
 Pinso pistum, texo textum, nexoque nexum.
 Pectoque dat pexus & pectitus. Et tamē entū.
 Quod cano cōponit. pario & sero mittit in ertū
 Amicio dat etum. dat amixi, datque amiciui.
 In ui. præterito, ui. semper vertitur in tum.
 Poto dat potum, lauo lotū, & vtrūq; dat atum.
 Et caueo cautum, faueo fautum, sed adultum.
 Mittitur ex adolet, de pasco mittito pastum.

¶ Deinde dicit, quod hoc verbum ruo ruis per regulā
 superius traditam facit ruitum: ab illo tamen cōpo-
 sita omnia faciunt in utum, vt obruo is obrui obrutū,
 diruo is dirui dirutū. eruo is erui erutū. Deinde subdit
 quod hoc verbum rapio rapis, rapui facit raptum

H 5 & meto

LIBER II.

Et meto is messui messum, & consulo is consului cōsultum, & colo is colui cultū, & excello is ui excelsum, & ab alo alis alui, per regulam facit alitum. Sed cum facit altum excipitur à regula, & occulo lis lui facit occultum, & pinio is sui facit pistum, texo is xui facit textum, & nexo is nexui facit nexum & pecto is xui facit pexum, & pectiturum, Sed cōposita à cano is, quæ diximus facere præteritum in ui. diuisas, mittunt supina in entum, vt accino is nui accentum, concino is nui contentum, occino is nui occentum, Composita quoque à pario is, & à sero is, faciunt supina in ertum, vt cooperio is ui ertum, aperio is ui ertum. assero is ui assertum, consero is ui consertum, Deinde subiungit quod hoc verbum amicio amicis amicui vel amixi vel amiciui. semper facit in supino amictum. ¶ In ui. præterito. quod verba facientia præteritum in ui. faciunt supina ui. mutata in tum, vt amo as aui atū, foueo es foui forū, cupio is iui itum, audio is iui auditum, Excipiuntur quædam aliter exeuntia potio as aui potum, lauo as laui vel lauui lorum, quæ & ipsa aliquando per regulam faciunt potatum & lauatū, caueo es aui facit cautum, & faueo es faui facit fautum, & adoleo es eui facit adultum, & pascio pascis pauui facit pastum.

Dat gnitus. agnosco cognosco q̄, dat sero satū.

Infitus inseui, conseui consitus. Atqui

Dant utum. soluo cum voluo, veneo venum.

Et salio saltum, mittit sepelire sepultum.

¶ De supinis verborum deponentiū
& communium. Cap. vi.

¶ Dat gnitus. q̄ hæc verba agnosco is cognosco is, faciunt gnitus. i. agnitū & cognitū in supino. Et sero is seui facit atum. duo tamen ab illo composita, inseui is in supino facit infitum & consero conseris conseui facit consitum. Deinde subdit quod hoc verbum soluo is ui facit solutum, & voluo is volui facit volutum,

DE SUPINIS VERBOR.

tum, & hoc verbū veneo venis veniui, facit in supinō
venum, & hoc verbum falio lis falui vel liui, facit falū
& hoc verbum sepelio lis sepeliui, facit sepulchrum.

¶ De supinis verborum deponentiū & communium.

Deponentium & communium. Superiores re-
gulæ traditæ sunt de supinis verborum acti-
uæ vocis quorum notitia pendet à præterito
perfecto Indicatiui modi, quo cum verba deponentia
carent ostendit qua ratione supina illorum inueniri
possunt. Ea autem est, vt ex analogia fingamus vocē acti-
uam, & ita perueniemus ex regulis præteritorum ad
agnitionem supinorum.

Deponentium & communium verborum supi-
na fiunt ex proportione vocis actiuæ, vt:
Lætor aris. Læto as auiatum. Vereor eris. Ve-
reo es rui ritū. Fungor geris. Fungo is, funxi functū.

¶ Pauca tamen quæ sequuntur aliter exeunt.

Reor reris ratum. Misereor eris miserum. Fateor fa-
teris factum. Gradior graderis gressum. Patior pate-
ris passum. Loquor loqueris locutum. Sequor seque-
ris secutum. Fruor eris frutum vel fruitum. Labor
laberis lapsum. Comminiscor eris, commentum.

Proficiscor sceris profectum. Nanciscor sceris nactū.
Paciscor pacisceris pactum. Adipiscor sceris adeptū.
Vlciscor vlcisceris vltum. Obluiscor sceris oblitū.
Expergiscor sceris rectum. Defeciscor defecisceris fes-
sum. Queror quereris questum. Vtor vteris vsum.

Nitor niteris nisum vel nixum. Complector ceteris
plexum. Amplector amplecteris amplexum. Tucor
tueris tutum vel tuitum. Tuor tueris tutum vel tui-
tum. Ordior iris orsum vel orditum. Experior riris
expertum. Metior metiris mensum. Morior more-
ris, mortuus moriturus. Orjor eris vel iris ortus tu-
rus. Nascor nasceris natus turus.

¶ Verba actiua supinis carentia. Cap. vii.

AReco arces arcui. Vrgeo vrges vrssi. Timeo
times timui. Metuo is metui. Luo luis lui.
Respuo respuis respui.

Linguo

LIBER II.

Linguo lingis linxi. Linq̄uo linq̄uis liqui. Caluo cal̄nis calui. Lambo lambis lambi. Scabo scabis scabi. Compesco compescis compescui. Dispesco dispescis dispescui. Disco discis didici. Scando scandis scandi. Ango angis auxi. Ambigo ambigis ambegi. Tollo tollis tetuli. Pfallo pfallis pfalli. Cerno cernis creui.

¶ Neutra supinis carentia.

Aestuo aestuas aestuauit. Ardeo ardes arsi. Strideo strides stridi. Fulgeo fulges fulsi. Turgeo turges tursi. Lugeo luges luxi. Frigeo friges frixi. Conniueo conniues connixi. Conquinisco conquiniscis conquexi. Sido sidis fidi. Rudo rudis rudi. Dego degis degi. Satago satagis sategi. Sterto stertis stertui. Obedio obedis obediui.

¶ Et verba secundæ cōiugationis mittentia præteritum in ui syllabas præter hæc sex verba.

Placeo places placui placitum. Noceo nocēs nocui nocitum. Valco vales valui valitum. Doleo doles dolui dolitum. Soleo soles solui solitum. Pateo pates patui passum.

¶ Deponentia supinis carentia.

Reminiscor reminisceris. Vescor vesceris. Medeor mederis. Liceor liceris. Liquor liqueris. Opperior opperiris.

¶ Carent etiam supinis verba præteritis carentia, vt:

Aio ais. Ferio feris. Furio furis. Glisco gliscis.

¶ Et verba quæ dicuntur inchoatiua. vt:

Palleſco palleſcis. Turgeſco turgeſcis. Tepeſco tepeſcis.

CAPVT VIII.

¶ De varietate quadam verborum.

Verba diuersis coniugationibus declinata sunt: Lauo lauas, Lauo lis. Arto artas, Artio artis. Sono sonas, Sono sonis. Denſo denſas, Denſeo Denſes.

¶ Et cōposita à cubo as, vt: Accubo as, Accumbo his. Pro: ubo

DE VARIETATE VERBOR:

Procubo bas, Procumbo bis. Recubo bas, Recumbo
Recumbis. Succubo cubas, Succumbo cumbis. Nexo
as, Nexo xis. Strideo strides. Strido is. Fulgeo ges, Ful
go gis. Tergeo ges, Tergo gis. Claudeo des, Claudio
dis. Conniueo ues, Conniuo is. Caueo caues, Cauo is.
Rideo des, Rido dis. Excelleo les, Excello is. Cio es,
Cio cis. Pario is, parere & parire. Pottor poteris & po
tiris. Orior oreris & oriris. Morior moreris & riris.

¶ Verba diuersarum coniugationum,
sed diuersi generis:

Albo albas, Albeo albes. Duro duras, Dureo dures.
Liquo quas, Liqueo liques. Liqueo scis, Liquor eris.
Miseror raris, Misereor eris. Medico as, Medeor eris.
Tueor eris, tutus vel tuitus. Tuor eris, tutus vel tuitus

¶ Verba variæ significationis & diuer
sarum coniugationum.

Mando as, Mando is. Fundo as. Fundo is. Dico as, di
co dicis. Prædico as, Prædico cis. Abdico eas, Abdico
cis. Volo as, Volo vis. Lego as, Lego is. Sero ras, Sero
ris. Educo as, Educo is. Appello as, Appello is. Com
pello as, Compello is.

¶ Eadem præterita à diuersis instantibus.

Acceo es acui, Acuo is acui. Frigeo ges frixi, Frigo gis
frixi. Luceo es luxi, lugeo luges luxi. Fulgeo ges fulsi,
Fulcio cis fulsi. Paueo es paui, Pasco pascis paui. Pen
deo es pependi, Pendo is pependi. Cerno is creui, Cre
sco is creui. Fero fers tuli, Tollo is tuli. Sto stas steti,
Sisto is steti.

¶ Præterita duplicia ab eodem verbo.

Plico cas plicui vel plicau. Neco cas necui vel necau.
Lauo as laui vel lauau. Sorbeo es sorpsi vel sorbui.
Sapio is sapui vel sapiui. Parco cis peperci vel parsi.
Pango gis pepigi vel panxi. Pungo is pupugi vel pun
xi. Vello is velli vel vulsi. Lino is lini vel liui vel leui.
Sino is sini vel suui. Verro is verri vel verfi. Necto is
nexui vel nexi. Pecto is xui vel xi vel pectui. Sancio
cis sanxi vel fanciui. Vincio is vinxi vel vincui. Salio
lis salui vel salui. Amicio amicis amicui vel amiciui.
Sepio

LIBER II.

Sepio sepiis sepsi vel sepiui. Haurio is haussi vel riuſ.

¶ Supina eadem à diuersis verbis.

Verro is versum. Verto is versum. Pateo pates passum. Pando is passum. Patior pateris passum.

¶ Supina duplicia ab eodem verbo.

Torqueo es tortū vel torsum. Tendo is tēum vel ten sum. Abicondo is abscōdi absconditū vel absconsum.

Alo is alitum vel alrum. Figo is fiētum vel fixū. Fluo is fluctum vel fluxum. Ruo ruis rutum vel ruitū. Nitor teris nisum vel nixum.

¶ De compositione verborū cum præpositionibus.

¶ Præpositiones cum veniunt in compositione cū verbis aut corrumpuntur, verbi integritate manente, vt pouo is, impono is. Aut ipsis manētibus integris verba corrumpuntur, vt facio perficio. Aut inuicē præpositiones & verba corrumpuntur, vt impeto as, Aut vtrunq; manet integrum, vt infundo is. Sed quemadmodum præpositiones corrumpantur in eadem parte quæ est de orthographia differitur, nunc quæadmodum verba corrūpuntur dicimus, monentes in primis præpositiones in compositione aliquādo augere verbi significatiouem, vt amo amas, deamo as: aliquādo minuire, vt doceo es, dedoceo es: aliquando in totum mutare, vt mico as, dimico as.

¶ De verbis mutantibus a in e.

Lacteo as, delecto, oblecto. Mando as, cōmendo as. Patro as, perpetro impetro. Halo as, anhelō. Sacro as, cōfeco execror. Damno as, condemno, indemno. Apto as, ineptio, ineptior. Tracteo as, obtrecto as, cōtrecto as. Arceo es, cōercen, aberceo. Pario is, comperio reperio. Pasco is, compesco dipsesco. Scando dis, descendo, conscendo. Parco cis, deperco is. Fatisco is, defetiscor. eris. Spargo is, dispergo conspergo. Carpo is, decerpo concerpo. Paciscor ceris, depeciscor ceris. Partior tiris, impertior, dispertior. Patior eris, perpetior eris. Gradior eris, cōgredior. Farcio is, cōfercio, refercio.

¶ De mutantibus a in i.

Amico as, inimico cas. Manco nes, immineo, emineo. Tacco

DE COMPOSIT. VERBOR.

Taceo es, conticeo, reticeo. Placeo plāces, displiceo.
 Complaceo non mutat a. Habeo es, adhibeo colūbeo.
 Lateo es latui, deliteo es tui. Fateor eris, cōfiteor diffi-
 teor. Iacio is, adiicio, proiicio, reijcio. Facio is, afficio,
 perficio, deficio. Sapiro is, resipio vel resipisco. Rapiro
 is, diripio is, corripio, arripio. Capiro is, accipio is, per-
 cipio, cōcipio. Cado is, occido is, cōcido, decido. Cado
 is, incido is, cōcido occido: Lēdo is, allido collido. Qūe-
 ro is, acquiro cōquiro, ago is, adigo prodigo, redigo.
 Frāgo is, cōfringo, perfringo. Tāgo is, cōtingo, attin-
 go. Pango is, impingo, compingo. Cano is, accino, con-
 cino, p̄cino. Salio is, affilio, resilio, defilio.

¶ De mutantibus au in o, e, vel u.

Plaudo is, complodo, explodo. Audio is, obedio edis.
 Claudio concludo, fraudo defrudo.

¶ De mutantibus a in u.

Quatio is, concutio, discutio. Salto as, resulto, assulto,
 insulto. Calco as, conculco, proculco. Scalpo is, excul-
 po, insculpo. Capiro is, occupo as aui.

¶ De mutantibus e in i.

Teneo es, contineo, pertineo. Sedeo es, assideo, confi-
 deo. Rego is, arrigo, dirigo, erigo. Lego is, colligo, di-
 ligo, intelligo. Emo is, adimo, perimo, eximo. Premo
 mis, apprimo, comprimo.

¶ De mutantibus u in e.

Iuro iuras, deicero deieras, peicero peieras.

¶ De quibusdā alijs verborum considerationibus.

¶ Si in prima verbi positione fuerit a, etiam si in præ-
 terito mutetur, semper manet in supinis. vt:

Do das dedi datum. Sto stas steti statum. Pario ris
 peperit partum. Tango gis tetigi tactum. Fallo fal-
 lis fefelli falsum. Frango is fregi fractum. Facio is
 feci factum. Iacio is ieci iactū. Cado is cecidi casum

Si in compositione verbi a mutatur in i, aliquando in
 præterito manet e simplicis, & a in supinis. vt:

Frango is fregi fractū: Infringo gis infregi infractū.
 Pango is pepigi pactum. Impingo is impegi impactū.
 Ago is egi actum, Adigo is adegi adactum.

Aliquando

LIBER II.

Allquando a . supini verbi simplicis vertitur in e, vt
 Facio facis feci factum . Conficio conficis confeci
 confectum, Iacio iacis ieci iactū . Coniicio is conieci
 coniectum . Capió is cepi captum . Concipio is con
 cepi conceptum . Rapio is rapui raptum . Corri
 pio corripis corripui correptum . Cano canis cecini
 cantum, Occino is occinui occentum .

Sunt verba quæ in compositione mutant coniugatio
 nē: vt do das dedi, Reddo is reddidi, Addo is addidi,
 Cubo cubas cubui, Accumbo bis accubui, Procum
 bo procubui.

Facio facis feci . Amplifico as amplificauī, Sapio sapīs
 sapere, Resipio resipīs resipere.

Sunt etiam verba quæ mutant genus in compositione
 vt eo is, quod est neutrum, Prætereo is: Adeo adis,
 & ferè omnia composita ab illo, quæ sunt actiua, Præ
 terea facio cis quod non habet facior faceris. Perfici
 o is habet perficior perficeris. Mutat etiã genus in
 cõpositione versificor aris, quod est deponens.

Sunt etiam verba quæ reperiuntur tantum in compo
 sitione, quorum simplicia non sunt in vsu, vt ab eo
 quod est pello as, Appello las, Compello as: à Clino
 as, Inclino as, Reclino as, Declino nas: à Cuso as, Ac
 cuso fas, Recuso fas, Incuso fas: à Sipo as, Dissipo as:
 à Frigero as, Refrigerero refrigeras : à Fragor fra
 garis, Refragor refragaris, Suffragor garis : à Pleo
 ples, Impleo implex, Compleo ples, Depleo deplex,
 à Leo es, Delco es, Releo es: à Spicio is, aspicio cis,
 Despicio cis, Conspicio is, Respicio is: à Licio is, Eli
 cio is, Pellicio is, Allicio is, Illicio is: à Fendo is, Of
 fendo is, Defendo is: à Pedio is, Impedio is, Compe
 dio dis, Expedio is, Præpedio præpedis.

Libèr

¶ Secundi libri finis.

LIBER TER-

TIVS QVI EST DE ERO

TEMATIS, HOC EST DE IN

terrogationibus, quibus pueri de om-

nibus grammaticę partibus inter

rogandi sunt.

¶ DE EROTEMATIS GRAM

maticę.

Caput primum,

DIc mihi quã artem profiteris? Responde gram-
maticam. Quid est Grammatica? Scientia re-
cte loquendi recteque scribendi ex doctissimo-
rum virorum vsu, atque autoritate collecta. Vnde di-
citur grammatica? A grammatis, hoc est à literis: qua
si scientia literaria.

Quotplex est grammatica? Quintiliano autore du-
plex. Historice que in enarrandis autoribus versa-
tur ad imitationem proposita. Et methodice, quę
artis præcepta continet.

Quot sunt partes præceptiuę grammaticę? Quatuor.
Orthographia, cui respondet litera. Profodia, cui
respondet syllaba. Etymologia, cui respondet di-
ctio. Syntaxis, cui respondet partium orationis con-
structio.

¶ De erotematis Orthographiæ. Cap. ij.

Quid est orthographia? Scientia docens quibus
literis quęque dictio scribenda sit.

Vnde dicitur orthographia? Ab orthos quod est
rectũ, & grapho scribo; quasi sciẽtia recte scribẽdi.

Quid est litera? Vox quę scribi potest individua.

Vnde dicitur litera? A lituris: quod antiqui tabulis ce-
ratis scribere solebant, & postea delere.

I

Quot

LIBER III.

- Quot sunt literæ in vsu apud latinos? Duæ & viginti: & h, quæ non est litera, sed aspirationis nota.
- Quot sunt genera literarum? Duo, quædam enim sunt vocales: quædam vero consonantes.
- Quid est vocalis: Litera quæ per se & pura pronuncari potest. Vnde & vocalis dicitur: quod per se ipsam vocem habeat.
- Quot sunt vocales? Sex: A. e. i. o. u. y. p̄silon.
- Quid est consonans? Litera, quæ nisi feriat vocalem pronuncari non potest: vnde & consonans dicitur quod cum vocalibus sonet.
- Quot sunt cōsonantes? Sedecim, reliquæ à vocalibus.
- Quot sunt species consonantium? Duæ, quædam enim sunt mutæ, & quædam semiuocales.
- Quot sunt mutæ? Nouem. b. c. d. f. g. k. p. q. r.
- Quot sunt semiuocales? Septem. l. m. n. r. s. x. z.
- Quare dicuntur mutæ? quia in comparatione vocalium & semiuocalium nihil prope sonent.
- Quare dicuntur semiuocales? quia in sonoritate proxime ad vocales accedunt.
- Quot accidunt literæ? quinq̄. nomen, figura, potestas cognatio, ordo.
- Quid est nomen in litera? Vocabulum, quo vnaquęq̄ appellatur ad aliarum literarum discretionem.
- Quid est figura in litera? Eius descriptio certis lineamentis terminata, purà longa, breuis, rotunda.
- Quid est potestas in litera? Ipsa literæ pronuntiatio propter quam & figuræ & nomina sunt adiuuenta.
- Quid est cognatio in litera? quædam affinitas, quæ alia in aliam commutatur, aut per interpretationē, vt à lida leda, aut per deriuationem, vt à tego toga, aut per compositionem, vt ab amicus inimicus, aut per declinationem, vt à facio feci.
- Quid est ordo in litera? Ratio demer. trans quæ præponi, quæ subsequi debeat in pronuntiatione.
- Quotuplex est ordo in literis? Duplex, scilicet in vocalibus & in consonantibus.
- Quid est ordo in vocalibus? quod cū in diphthongon

DE EROTEMATIS.

conciunt: quædam semper præponuntur, vt. a. o. y. quædam semper postponuntur, vt. i. u. quædam aliquando præponuntur, aliquando postponuntur, vt e.

Quid est diphthongus? Conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba suam vini retinentium.

Vnde dicitur diphthōgus? A dis quod est bis, & plithōgus sonus, quasi duplex sonus.

Quot sunt diphthongi quibus vtrūtur Latini? Sex. Ae, vbi supprimitur, a. & profertur e, vt musc. Au, vbi profertur, a. & rapitur, u. vt audio. Ei vbi supprimitur, e. & profertur, i. vt pēthei. Eu vbi profertur, e. & rapitur u. vt pentheus. Yi, vbi vtraq; vocalis in i, lōgum profertur, vt harpyia. Oe vbi supprimitur, o. & profertur, e. vt pœna.

Quid est ordo in consonantibus? quod plures quàm tres non possunt præcedere vocalem: nec plures quàm totidem succedere, vt serobs, stirps. Et quod si sequens syllaba incipit à vocali, necesse est præcedentem in vocalem desinere, vt deus. Quodq; si præcedens syllaba in consonantem desinit: necesse est sequentem à consonante incipere, vt virgo. Quodq; non est necesse si sequens syllaba à consonante incipit: præcedentem quoq; in consonantem desinere, vt lego: quæ regulæ sunt verè in dictionibus simplicibus, non tamen in compositis.

De Erotematis Profodia. Cap. III.

Quid est profodia? Scientia demonstrans quo accentu quæq; dictionis syllaba proferatur.

Vnde dicitur profodia? A pros (quod est) ad & ode cārus, quasi accentus. Hunc, latini tum vocalitionē, tum tenorem, tum tonum interpretati sunt.

Quid est syllaba? Comprehensio literarū enunciata: quæ vno accētū & vno spiritu indistanter profertur.

Vnde dicitur syllaba? A syllabiu qd est cōprehēdere.

Quot accidunt syllabæ? quatuor. Tenor, Spiritus, Tēpus & literarum numerus.

Quid est Tenor in syllaba? Modus quo aut eleuatur, aut deprimitur, aut eleuatur simul & deprimitur.

LIBER III.

Quot sunt tenores? Tres. Acutus, gravis & circumflexus, Acutus enim est quo syllaba eleuatur. Gravis, quo syllaba deprimitur. Circumflexus, quo syllaba partim eleuatur, partim deprimitur.

Quid est spiritus in syllaba? qualitas quædam qua aspere vel leniter syllaba profertur.

Quid est tempus in syllaba? Duratio vel tractus in quibus syllaba pronuntiarur.

Quotuplex est tempus in syllaba? Duplex: quia aut habet vnū tēpus in quo profertur & dicitur breuis: aut habet duo tempora & dicitur longa.

Quid est numerus in syllaba? Comprehensio litterarum syllabam constituentium.

Quot possunt esse literæ in syllaba? vt multum sex, vt minimum vna, sed tunc proprie non dicitur syllaba, cum plures literas non comprehendat.

De Erotematis Etymologia. Cap. IIII.

Quid est Etymologia? Scientia ostendens verā dictionū originem cum reliquis accidentibus.

Vnde dicitur Etymologia? ab etymō quod est verum, & logos sermo: quasi veriloquium. quod Cicero reformidans notationem appellat: hæc ab Aristotele symbolum, à quibusdam originatio dicitur.

Quid est dictio? Minima pars orationis constructæ, id est, in ordine compositæ.

Dictioni quot accidunt? quatuor, Significatio. Etymologia. Figura. Ordo.

Quid est significatio in dictione? Illud quo breuiter ostenditur quid dictio significet.

Quid est Etymologia? Dixi esse scientiam: qua ostenditur vera dictionum origo.

Quid est figura in dictione? Forma, qua dictio simplex à composita distinguitur.

Quid est ordo in dictione? qualitas, qua in oratione alia semper præponitur: alia semper postponitur, alia modo præponitur, modo postponitur.

Partes orationis quot sunt? Octo. Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpositio, Aduerbiū, In-

DE EROMATIS.

teriectio, Coniunctio.

Quot sunt partes orationis declinabiles? quatuor. Nomen, Pronomen, Verbum, Participium.

Quot sunt partes orationis indeclinabiles? quatuor. Præpositio, Aduerbium, Interiectio, Cōiunctio.

¶ De Erotematis nominum. Cap. v.

M Vsa quæ pars orationis est? Nomen, quid est nomen? Pars orationis declinabilis corpus aut rem proprie communiterve significans.

Vnde dicitur nomen? Ab onoma græcè quod latine interpretatur nomen, Vel dicitur nomen quasi notamen.

Quotuplex est nomen? Daplex: Substantiuum & adiectiuum.

Quod est nomē substantiuum? quod substantiam vel quasi substantiam significat, vt homo, albedo.

Quod est nomen adiectiuū? qđ adiectum substantiuo significat in eo aliquod accidens, vt homo bonus.

Musa igitur quale nomen est? Substantiuū. Significat enim rē per se subsistentē obnoxiaq; accidentibus.

Nomini quot accidunt? Sex: qualitas, species, genus, numerus, figura, casus cum declinatione.

Quid est qualitas in nomine? Accidens per quod propriū nomen à cōmuni seu appellatiuo distinguitur.

Quid est nomen proprium? quod vni tantum conuenit, vt Calliope vni ex nouem musis.

Quid est nomen commune? quod pluribus conuenit, vt musa, Calliope, Vranix, Clio.

Quid est species in nomine? Illud quo primitiuum nomen à deriuatiuo separatur.

Species nominum quot sunt? Dux: primitiua quæ aliunde non trahitur, vt mons. Deriuatiua quæ aliū de deriuatur, vt montanus à monte.

Musa igitur cuius speciei est? Deriuatiuæ speciei. Dicitur enim à moso quod est inquit.

Deriuatiuorum nominum quot sunt differentix? Nouem: patronymicū, possessiuum, denominatiuum, diminutiū, comparatiuum, superlatiuum, verbale

LIBER III.

participiale. aduerbiale.

Quod est nomen patronymicum? quod significat filium vel filiam, nepotem vel neptem, vel aliquem ex posteris illius à quo deriuatur, ut Priamides filius vel nepos vel aliquis ex posteris Priami.

Quod est nomen possessiuū? quod cum genitio suo principalis significat aliquid ex ijs quæ possidetur. vt Euandrius ensis pro Euandri ensis.

Quod est nomen denominatiuum? quod à nomine deriuatur, neq; denominatur ab aliqua speciali significatione, vt à iustus iustitia, à sapiens sapientia.

Quod est nomen diminutiuum? quod significat diminutionem sui principalis, vt à rege regulus.

Quod est nomen comparatiuum? quod cum intellectu positiui vel aliquo participe sensus positiui, significat magis aduerbium, vt iustior magis iustus, inferius magis infra.

Comparatiua vnde formantur? A nominibus adiectiuis quæ possunt incrementum diminutionemq; suscipere. vt à bonus bona bonum, melior: à doctus a, um, doctior. Et à verbis, vt à detero deterior. Et ab aduerbijs & præpositionibus, vt à pridem prior, ab ultra vterior.

Cōparatiua quomodo formantur? In nominibus adiectiuis secundæ declinationis formantur à genitio terminato in i, addita or, vt albus albi albior. A nominibus vero tertie declinationis à datiuo addita or, vt fortis forti fortior. A nominibus habentibus vocalem ante is vel us cōparatiua non formantur, sed suppletur ex aduerbio hoc magis & positiuo, vt tenuis magis tenuis, arduus magis arduus.

Quod est superlatiuum nomen? quod ad plures sui generis comparatum omnibus supponitur, vel per se prolatum significat quantum positiuum cum hoc aduerbio valde, vt Plato Græcorum doctissimus: & Plato doctissimus. i. valde doctus.

Superlatiua vnde formantur? ab iisdem nominibus adiectiuis vnde formantur comparatiua.

Super

DE ER'OMATIS.

Superlatiua quomodo formantur? In nominibus adiectiuis in er desinentibus superlatiua formantur ad dita rimus, vt tener tenerrimus, pauper pauperimus. Alijs vero aut positiua sunt secundæ declinationis aut tertiæ. Si secundæ declinationis, superlatiua formantur à genitiuo terminato in i. addita s. & simus: vt albus albi albissimus. Si tertiæ, formantur quoq; à genitiuo addita simus tantum, vt fortis fortissimus.

Patiuntur istæ regulæ exceptionem? Nimirum patiuntur: quoniam & à verbis & ab aduerbijs & præpositionibus aliquando formantur. Sed à nominibus irregularia quædam non legitime formantur, de quibus alijs.

Quod est nomen verbale? quod à verbo deriuatur, vt ab amo amas, hic & hæc amabilis & hoc: amabile.

Quod est nomen participiale? quod à participio deriuatur, vt à lectus lector & lectio.

Quod est nomen aduerbiale? quod ab aduerbio deriuatur, vt à perendie perendinus, a, um.

Quid est genus in nomine? Illud quo masculinum à feminino distinguitur, & neutrum ab vtroq;.

Genera nominum quot sunt? Septem: masculinum, femininum, neutrum, commune duorum, commune trium, dubium, promiscuum.

Quod est nomē masculinū? quod declinatur cum hic, vt hic dominus domini, hic sermo sermonis.

Quod est nomen femininum? quod declinatur cum hæc, vt hæc musa musæ, hæc terra terræ.

Quod est nomen neutrum? quod declinatur cum hoc vt hoc templum templi, hoc regnum regni.

Quod est nomen cōmune duorū? quod declinatur cū hic & hæc, vt hic & hæc sacerdos, hic & hæc cōiua.

Quod est nomen commune trium? quod declinatur cum hic & hæc & hoc, vt hic & hæc & hoc prudens, foelix amans.

Quod est nomen dubium? quod declinatur cum hic vel hæc, vt hic vel hæc finis, hic vel hæc cortex.

LIBER III.

Quod est nomē promiscuum? quod cum articulo hūc vel hęc significat animalia vtriusq; sexus, vt hūc miluus, hūc mus, hęc aquila, hęc dorcas.

Musa igitur cuius generis est? Fœminini generis: declinat̃ enim cum hoc articulo hęc, vt hęc musa.

Da regulam generis. Nomē quod sit in a, finitum. dic mulhebrē, neq; enim ab ea excipitur musa.

Quid est numerus in nomine? Incrementum quantitatis ab vno vsq; ad plura procedens.

Numeri nominum quot sunt? Duo: Singularis qui vnum significat vt homo. Pluralis qui plura significat vt hominēs.

Musa igitur cuius numeri est? Singularis numeri, quia vnum significat tantum.

Quid est figura in nomine? illud quo nomen simplex à composito distinguitur.

Figure nominum quot sunt? Duæ. Simplex quæ non potest diuidi in partes significatiuas eius quod integrum significabat, vt parens. Composita quæ potest diuidi in partes significatiuas eius quod integrum significabat, vt Parricida.

Musa igitur cuius figure est? Simplicis. Nihil enim significat mu & la per se separata.

Quid est casus in nomine? quidam gradus declinationis per quos nomen inflectitur.

Casus nominum quot sunt? Septem. Nominatiuus, genitiuus, Datiuus, Accusatiuus, Vocatiuus, Ablatiuus, Effectiuus semper ablatiuo similis.

Quare dicitur nominatiuus? quia per illum nominamur. Rectus vero idē dicitur, qui aliunde nō cadit.

Quare dicitur genitiuus? quia per eum ostendimus cuius sumus filij, vt Antonius Ioannis.

Quare dicitur datiuus? Quia in eo casu ponimus illū, cui aliquid damus: vt do tibi pecunias.

Quare dicitur accusatiuus? quia in eo casu ponimus illum, quē accusamus, vt Pompeius accusat Cæsarē.

Quare dicitur Vocatiuus? quia in eo casu ponimus illum quē vocamus, vt o musa mihi causas memora.

Quare

DE EROTEMATIS.

Quare dicitur ablatiuus? Quia in eo casu ponimus illum à quo aliquid auferimus: vt ego aufero à te libros.

Quare dicitur Effectiuus? Quia in eo casu ponimus instrumentū quo aliquid efficitur: vt ego peto te saxo.

Musa igitur cuius casus est? Nominatiui siue vocatiui, siue ablatiui: quia in his casibus declinando reperitur.

Quid est declinatio in nomine? Vocis variatio, quæ circa finem tantum attenditur, vt musa sc̄ musam.

Declinationes nominum quot sunt? Quinq; . Prima

quæ mittit genitiuū in æ diphthongon: vt musa sc̄.

Secunda quæ mittit genitiuū in i, vt dominus mini.

Tertia quæ mittit genitiuū in is, vt sermo monis,

Quarta quæ mittit genitiuū in us, vt sensus sensus.

Quinta quæ mittit genitiuum in ei, vt dies diei.

Musa igitur quotæ declinationis est? Primæ. Mittit enim genitiuum in æ diphthongon: vt musa musæ.

Quoruplex est nominum inflexio? Sextuplex. Mono-

noptota inflexio est cum per omnes casus nusquam nomē variatur, vt nominatiuo ador, genitiuo ador

datiuo ador, &c. Diptota inflexio est cum per duos casus tantum nomen variatur, vt sapho saphus.

Triptota inflexio est cum per tres casus nomen variatur, ut templum templi templo. Tetraptota in-

flexio est cum per quatuor casus nomen variatur, vt deus dei deo deum. Pentaptota inflexio est cum

per quinque casus nomen variatur, vt sermo sermo nis sermoni sermonem à sermone. Hexaptota in-

flexio est cum per sex casus nomen variatur, vt vnus vnus vnus vnus vnus vnus, o vne, ab vno.

De Erotematis Pronominum.

EGo, quæ pars orationis est? Pronomen.

Quid est Pronomen? Pars orationis declinabilis, quæ pro nomine proprio cuiusque accipitur personæque finitas recipit, vt ego, tu, ille.

Vnde dicitur pronomen? A pro præpositione & no-
men

LIBER III.

- men, quia pro eo ponitur in oratione .
- Pronomini quot accidunt? Sex. Species, Genus, Numerus, Figura, Persona, Casus, cum declinatione.**
- Species pronominum quot sunt? Duæ sicut in nomine Primitiua, vt ego. Deriuatiua, vt meus.**
- Quot sunt pronomina primitiua? Octo, Ego, tu, sui, hic, iste, ille, ipse, is.**
- Quot sūt pronomina deriuatiua? Septem, Meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, uestras,**
- Ego igitur cuius speciei est? Primitiua, non, n. aliunde trahitur quanquam græce dicitur ego . Fac ex eo deriuatiuum, Meus mea meum.**
- Genera pronominum quot sunt? quatuor, Masculinū, vt meus. Fæmininum, vt mea. Neutrum, vt meum.**
- Commune trium vt ego, nostras.**
- Numeri Pronominū quot sunt? Duo sicut in nomine. Singularis, vt ego. Pluralis, vt nos.**
- Figure pronominum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Simplex, vt hic hæc hoc. Composita, vt isthic isthæc isthoc.**
- Quot modis cõponūtur pronomina? quatuor, Primo cum nominibus, vt eiusmodi, huiusmodi. Secundo cum altero pronomine, vt isthic, isthæc, isthoc. Tertio cum præpositione, vt mecum, tecum. quarto, cū aduerbijs aut syllabicis adiectionibus, vt egomet.**
- Quot sunt adiectiones syllabicæ? quatuor. Met, Te, Ce, Pte, vt egomet, tute, hiece, meapre.**
- Personæ pronominum quot iunt? Tres. Prima quæ de se loquitur. Secunda ad quam prima loquitur, Tertia de qua prima loquitur.**
- Quot sunt pronomina primæ personæ? Vnum tantū Nominatio ego, genitiuo mei,**
- Quot sunt pronomina secundæ personæ? Item unum, nominatiuo tu, genitiuo tui, cum omnibus uocatiuis nominum, pronominum, & participiorum.**
- Quot sunt pronomina tertiæ personæ? Reliqua oīa. Casus pronominum quot sunt? Septem sicut in nomine. Carent tamen uocatiuo omnia pronomina præterquam**

DE EROTEMATIS.

terquam Tu, Meus, a, um, Noster nostra nostrum.
 Nostras nostratis. Caret etiam nominatio cum
 vocatio, Genitio sui.

Declinationes pronominum quot sunt? Quatuor, Pri-
 ma quæ mittit genitium in i. vt ego mei, tu tui, ge-
 nitio sui. Secunda quæ mittit genitium in ius. vt
 Hic huius, Ille istius, Ille illius, Ipse ipsius, Is eius.
 Tertia quæ mittit genitium in i, & in æ. vt meus a um
 mei meæ mei. Tuus a um, tui tuæ tui. Suus sua suum
 sui suæ sui. Noster a um, nostri nostræ nostri. Vester
 vestra vestrum, vestri uestræ uestri. Quarta quæ
 mittit genitium in is. vt nostras nostratis, vestras
 vestratis.

¶ De Erotematis verborum. Ca. viij.

A Mo quæ pars orationis est? Verbum.
 Quid est verbum? Pars orationis declinabilis
 cum modis & temporibus, sine casu agendi vel
 patiendi significatiua.

Vnde dicitur Verbum? A Verbero, as, quia verberato
 aere oratio proferitur quæ sine verbo esse nõ potest

Verbo quot accidunt? Octo. Genus, Modus, Tempus,
 Numerus, Persona, Species, Figura, Coniugatio.

Genera verborum quot sunt? Quinque. Actiuum,
 Passiuum, Neutrum, Commune, Deponens.

Quod est verbum actiuum? quod desinit in o. & ha-
 bet passiuum in or. vt Amo amas, Amor amaris.

Quod est verbum Passiuum? quod desinit in or. & ha-
 bet actiuum in o. vt Amor amaris, Amo amas.

Quod est verbum Neutrum? quod desinit in o. & non
 habet passiuum in or, vt Seruio seruis.

Quod est verbum Deponens? quod desinit in or. &
 tamen habet actiui significationem, ut loquor eris.

Quod est verbum commune? quod desinit in or. & ha-
 bet actiui & passiui significationem, vt amplector
 amplecteris.

Amo igitur quod verbum est? Actiuum.

Modi verborum quot sunt? Quinque, Indicatiuus,
 Imperatiuus, Optatiuus, Subiunctiuus, Infinitiuus.

Quis

LIBER III.

Quis est Indicatiuus modus? quo indicamus aliquid fieri, vt ego amo, tu amas, ille amat.

Quis est Imperatiuus modus? quo imperamus vel prohibemur vel exhortamur, vel permittimus aliquid fieri, vt ô Antoni lege, ne legas.

Quis est Opiratiuus modus? quo optamus aliquid fieri, vt vtinam legerem.

Quis est Subiunctiuus modus? qui indiget altero verbo, vt perfectũ sensum significet, vt si legeris audia.

Quis est Infinitiuus modus? qui caret numeris & personis, & indiget verbo alterius modi, vt aliquid de terminatum significet, vt cupio legere.

Amo igitur cuius modi est? Indicatiui modi.

¶ Tempora verborũ quot sunt? Sex. Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum perfectum, Præteritum plusquàmperfectũ, Futurum imperfectũ, Futurum perfectum.

Quod est tempus præsens? quo aliquid impræsentiarum fieri ostendimus, vt ego lego.

Quod est præteritum imperfectum? quo ostendimus quod aliquid fiebat, sed non fuit perfectum, vt ego legebam.

Quod est Præteritum perfectum? quo ostendimus aliquid iam factum atq; perfectum esse, vt ego legi.

Quod est præteritum plusquàmperfectum? quo ostendimus id quod factum est inueterasse citra præteritum perfectum, vt ego legeram anteq̃ tu venisti.

Quod est futurum imperfectum? quo ostendimus, aut promittimus nos aliquid inchoaturos, vt ego legam cras.

Quod est futurum perfectum? quo ostendimus, aut promittimus quod ad certum tempus aliquid erit à nobis factum, vt ad horam legero.

Amo igitur cuius temporis est? Præsentis temporis.

¶ Numeri verborum quot sunt? Duo sicut in nomine. Singularis, qui de vno loquitur, vt ego amo. Pluralis, qui de pluribus loquitur, vt nos amamus.

Amo igitur cuius numeri est? Singularis numeri.

Personæ

DE EROTEMATIS.

¶ Personæ verborum quot sunt? Tres: Prima, quæ de se sola vel de se cum alijs loquitur, vt ego lego, nos amamus. Secunda ad quam solam, vel cum alijs prima loquitur, vt tu amas, vos amatis. Tertia de qua sola, vel de quibus prima loquitur, vt Cicero legit, homines legunt.

Species verborum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Primitiua, lego legis. Deriuatiua, vt lectito lectitas.

Deriuatiuorum verborum formæ quot sunt? Septem, Inchoatiua, Meditatiua, Desideratiua, Frequentatiua, Denominatiua, Aduerbialia.

Quæ dicuntur Inchoatiua? quæ Laurentius dicit continuum incrementum passionis innatæ significare, fiuntq; tantum à verbis neutris absolutis secundæ coniugationis, formanturq; à secunda persona præsentis Indicatiui modi addita co, vt à tepeo tepes tepeſco, is, id est, in horas magis tepeſco.

Quæ dicuntur verba Meditatiua? quæ Laurentius appellat Desideratiua, fiuntq; ab vltimo supino addita rio, hæc ferè ab Edo, is, esu, esurio. à Cœno as, cœnatum cœnaturio. à pario ris partu parturio. à Meo meis miſtu miſturio. à Caco cas cacatu cacaturio. ab Emo emis emotu empturio.

Quæ dicuntur Desideratiua? quæ Laurentius nō mentis affectum, sed actū corporis significare dicit. Sunt vero quàm rarissima, vt Viſo viſis, Laceſſo is, Faceſſo is, Capeſſo is.

Quæ dicuntur Frequentatiua? quæ assiduam in agendo vim habere significant, fiuntq; ab vltimo supino u mutata in o, vt à Curro, curris, cursu, curso, cursas, à Ducō ducis ductu ducto ductas. Animaduertendum tamen est in verbis primæ coniugationis supina à quibus formantur frequentatiua mutare a penultimam supini in i breuem. vt ab impero imperas imperatu, imperito as. Dicimus tamen ab ago agis actito actitas, & agito agitas, à Dico is dicto dictas, & dictito dictitas.

Quæ dicuntur Diminutiua? quæ à suo principali diminutio

LIBER III.

minutionem significant. vt à Garrio is, garrulo as; à sorbeo bes, Sorbillo as. à Caluo is, Cauillor aris.

Quæ dicuntur Denominatiua? quæ à nomine derinantur, vt à patre Parrisso as. à græco, Græcissio fias, & græcor aris. à frumento Frumentor aris, à pabulo pabulor aris. à rure rusticor aris.

Quæ dicuntur Aduerbialia? quæ ab aduerbio derinantur. vt à perendie Perendino as, à supra Supero as, ab intra Intro as.

Amo igitur cuius speciei est? Primitiua speciei, non enim habet (quod ego sciam) vnde possit deriuari.

Figuræ verborum quot sunt? Duæ sicut in nomine. Simplex, vt amo as. Composita, vt deamo deamas.

Amo igitur cuius figuræ est? Simplicis figuræ, non enim potest diuidi in partes significatiuas eius, quod integrum ante compositionem significabat.

Cõiugationes verborum quot sunt? Quatuor. Prima quæ secundam personam singularem præsentis Indicatiui modi mittit in as. productam in voce actiua, & in aris vel are, in passiuâ. vt Amo as, Lætor tarris vel lætare. Secunda quæ eandem secundam personam mittit in es. productam in voce actiua, & in eris. vel ere, in voce passiuâ. vt Doceo es, Medeor eris vel ere. Tertia, quæ eandem secundam personam mittit in is correptam in voce actiua, & eris vel ere penultima correpta in voce passiuâ. vt lego legis, loquor eris, vel loquere. Quarta, quæ eandem secundam personam mittit in is productam in voce actiua. & in iris vel ire, penultima producta, in voce passiuâ. vt Audio is, audior iris, vel ire.

¶ De Erotematis Participiorum. Cap. viij.

A Mans quæ pars orationis est? Participium. Quid est participium? Pars orationis declinabilis, quæ pro verbo accipitur, ex quo deriuatur: genus & casus habens ad similitudinem nominis & accidentia verbi sine discretionem modorum & personarum.

Vnde dicitur participium? Quasi participiam, quia partem

DE EROTEMATIS.

partem accipit à nomine, partem à verbo, partem ab utroq.

Participio quot accidunt? Sex: Genus, Tempus, Significatio, Figura, Numerus, Casus cum declinatione.

Genera participiorum quot sunt? quatuor: Masculinum, ut amatus, Fœmininum, ut amata, Neutrum, ut amatum. Commune trium, ut hic & hæc & hoc amans.

Amans igitur cuius generis est? Commune trium.

Tempora participiorum quot sunt? Tria: Præsens, ut amans. Præteritum, ut amatus. Futurum, ut amaturus amandus.

Amans igitur cuius temporis est? Præsentis temporis.

Significationes participiorum quot sunt? Duæ: Actiua, ut amans. Passiua, ut amatus.

Quæ participia significant actionem? A verbis actiuis & neutris actionem significantibus: actionem significant participia præsentis & futuri in rus. ut amans amaturus, seruiens seruiturus. A verbis passiuis vel neutris passionem significantibus participia omnia significant passionem, ut amatus amandus, vapulans vapulaturus. A verbi deponentibus participia præsentis & præteriti & futuri in rus, significant actionem. futuri vero in dus passionem, ut loquens loquutus loquuturus loquendus. A verbis communibus participia præsentis & futuri in rus, significant actionem: præteriti actionem & passionem: futuri in dus, tantum passionem, ut criminans, criminaturus, criminatus, criminandus.

Est ne hoc semper verum? Propemodum id quidem, nisi quod à verbis actiuis & neutris participia præteriti significant nonnunquam actionem, ut Argutus a um, ab arguo is. Ausus a um, ab Audeo es. Adultus a um, ab adoleasco is. Assuetus a um, ab assuesco is. Cautus a um, à caueo es. Cassus a um, à careo es. Circūspectus a ū, à circūspicio. Cōsuetus a ū, à cōsuesco is. Cōsideratus a ū, à cōsidero as. Cōtentus a ū, à contineo es. Cœnatus a um, à cœno as, Decretus a ū, à decreasco is.

Defectus

LIBER III.

Defectus, a, um, a deficio, is. Discessus, a, um, a discedo, is. Disertus, a, um, a differo, is. Excretus, a, um, ab excreſco, is. Exoletus, a, um, ab exoleſco, is. Euasus, a, um, ab euado, is. Falsus, a, um, à fallo, is. Fluxus, a, um, à fluo, is. Iuratus, a, ū, à iuro, as. Ignotus, a, um, ab ignoſco, is. Oſus, a, um, ab odi odiſti. Placitus, a, um, à placeo, es. Paſſus, a, um, à pateo, es. Potus, a, um, à poto, as. Pranus, a, um, à prandeo, es. Profuſus, a, um, à profundo, is. Scitus, a, um, à ſcio, is. Sparſus, a, um, à ſpargo, is. Tacitus, a, um, à taceo, es. Titubatus, a, um, à titubo,

Reperiuntur quoq; participia præſentis temporis à verbis actiuis ſignificantia paſſionem, vt voluens, volutans: quaſſans, præcipitans, pro eo quod voluitur, quaſſatur, præcipitatur, & quod dicitur euidēs negocium, id eſt, quod videtur, & perſpicuum eſt.

Amans igitur cuius ſignificationis eſt? Actiue ſignificationis.

¶ Figuræ participiorum quot ſunt? Duæ. Simplex, vt amans. Compoſita, vt adamans, quanquam ſunt qui dicant, quia participium per ſe non componitur: non eſſe compoſitæ, ſed decompoſitæ figuræ.

Amans igitur cuius figuræ eſt? Simplicis figuræ.

¶ Numeri participiorum quot ſunt? Duo ſicut in nomine. Singularis, vt amans. Pluralis, vt amantes;

Amans igitur cuius numeri eſt? Singularis numeri.

¶ Caſus participiorum quot ſunt? Septem ſicut in nomine.

Amans igitur cuius caſus eſt? Nominatiui caſus vel Vocatiui.

¶ Declinationes participiorum quot ſunt? Tres. Nam participia præteriti & futuri tam in rus, quàm in dus declinantur per primam & ſecundam nominis declinationem. Præſentis vero per tertiã, niſi quod iens participium ab Eo is, mittit genitiuum in euntis, cum compoſitis, vt iens euntis. Abiens abeuntis, Ambientis tamen facit ambientis,

Amans igitur quotę declinationis eſt? Tertię nominis.

¶ De Erotematis Præpoſitionum. Cap. I. X.

Ad

DE EROTEMATIS PRAEPOS.

AD, quæ pars orationis est? Præpositio.
Quid est præpositio? Pars orationis indeclinabilis, quæ alijs partibus orationis præponitur aut per compositionem, aut per appositionem.

Vnde dicitur præpositio? Ab eo q̄ alijs partibus orationis præponitur. Nam contra naturam præpositionis est, quod postponatur. vt Cum, tenus versus.

Præpositioni quot accidunt? Tria. Figura, ordo, casus.
Figuræ præpositionum quot sunt? Duæ. Simplex, vt abs, circum. Composita, vt absq̄, circum circa.

Ad igitur cuius figuræ est? Simplicis figuræ, quia non potest diuidi in partes significatiuas.

Quotuplex est ordo præpositionum? Triplex. Præpositiuus, Postpositiuus, Communis.

Quis est ordo præpositiuus? qui præpositionem in constructione semper debere postponi ostendit, vt ab, ad.

Quis est ordo postpositiuus? qui præpositionem in constructione semper debere postponi ostendit, vt tenus, versus.

Quis est ordo Communis? qui præpositionem in constructione modo præponi: modo postponi debere ostendit, vt cum, per, propter.

Ad igitur cuius ordinis est? Præpositiuui. quia semper in constructione præponitur.

Casus præpositionum quot sunt? Tres. Accusatiuus, & Ablatiuus, & nonnunquam Genitiuus.

Præpositiones genitiuo deseruientes quot sunt? Tres. Pridie, postridie, tenus.

Præpositiones actõ deseruientes quot sunt. xxxviij.
Ad, apud, ante, aduersus, aduersum, cis, citra, circumter, circum, circa, contra, erga, extra, inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, prope, propius, proxime, pridie, postridie, procul, post, penes, præter, propter, supra, secundum, secus, trans, vsque, ultra, versus, versum.

Præpositiones ablatiuo casui deseruientes quot sunt? quindecim, A, ab, abs, absq̄, cum, coram, clam, de, e, ex, pro, præ, palam, sine, tenus.

K

Præpo

LIBER III

Præpositiones accuatiuo vel ablatiuo deseruientes quot sunt? Quatuor, in, sub, super, subter.

Præpositiones inseparabiles (hoc est quæ nunquam nisi in compositione reperiuntur) quot sunt? Sex, an, con, dis, di, re, se.

Ad igitur cui casui deseruit? Accusatiuo, quoniam tali casui semper apposita reperitur.

¶ De Erotematis Aduerbiorum.

Caput X.

Vbi, quæ pars orationis est? Aduerbiu.
Quid est aduerbiu? Pars orationis indeclinabilis, quæ addita verbo, significationẽ eius aut complet, aut mutat aut minuit, vt iam faciam: non faciam: parum faciam.

Vnde dicitur aduerbiu? quasi ad verbum, quoniam verbo semper ferè adiungi de siderat.

Aduerbio quot accidunt? Tria, Species, Figura, Significatio.

Species aduerbiorum quot sunt? Duæ sicut in nomine, Primitiua, vt nuper. Deriuatiua, vt nuperrime.

Vbi cuius speciei est? Primitiua, neq; enim habet aliquid vnde deriuetur, quod sit antiquius.

Figuræ aduerbiorum quot sunt? Duæ sicut in nomine, Simplex vt ecce. Composita, vt eccum.

Vbi igitur cuius figuræ est? Simplicis figuræ, neq; enim potest diuidi in partes significatiuas.

Significationes aduerbiorum quot sunt? Innumera, Numeralis, vt semel, bis, ter, quater, quinges, sexies.

Temporalis, vt hodie, cras, perendie, heri, nuper, aliquando, olim, iam, tunc, mane, sero, semper.

Localis, vt hic, isthic, illic. Huc, istuc, illuc.

Negatiua, vt non, haud, minime, nullatenus.

Affirmatiua, vt etiam profecto, nimirum.

Opratiua, vt o, si, vtinam.

Demonstratiua, vt en, ecce.

Ordinatiua, vt continuo, deinde, deinceps.

Interrogatiua, vt cur, quare, quamobrem, nunquid.
Dubita

DE EROTEMATIS PRAEPOS.

Dabitatiua, vt fors, forte, fortassis, fortasse, forsan, forsitan.

Vocatiua, vt ò, heus, ohò.

Discretiua, vt seorsum, diuissim, bifariam.

Congregatiua, vt simul, vna, pariter.

Iuratiua, vt ædèpol, m'hercule, mecastor.

Hortatiua, vt eia, age, agedum, agite.

Intensiuua, vt valde, penitus, vehementer.

Remissiua, vt sensim, paulatim, pedetentim.

Diminutiua, vt belle, argutule, clanculum.

Comparatiua, vt magis, melius, fortius.

Superlatiua, vt maxime, optime, fortissime.

Similitudinis, vt ceu, sicut, tanquam.

Quantitatis, vt multum, parum, minimum.

Qualitatis, vt bene, docte, sapienter.

Vbi igitur cuius significationis est? Localis.

¶ De Erotematis interiectionum.

Caput. XI.

Heu, quæ pars orationis est? Interiectio.
Quid est interiectio? Pars orationis indeclinabilis affectum mentis incondita voce significans.

Vnde dicitur interiectio? Ab interijciendo, eo quod a lijs partibus orationis interijciatur.

Interiectioni quot accidunt? Sola significatio.

Significationes interiectionum quot sunt? Plures.

Lugentis, vt heu, hoi, hei.

Dolentis, vt hei, ah.

Timentis, vt hei, ah.

Exultantis, vt euax, vah, oh.

Admirantis, vt pape.

Exclamantis, vt pro, uah.

Ridentis, vt ha ha, he hoc.

Deridentis, vt hui.

Silentis, vt au, si, st.

Laudantis, vt euge.

Vitantis, vt apage, apagesis, apagete.

Vocantis, vt io, oh.

LIBER III

Depræhendentis, at at.

Heu cuius significationis est? Lugentis:

¶ De Erotematis Coniunctionum.

ET, quæ pars orationis est? Coniunctio.
 Quid est coniunctio? Pars orationis indeclinabilis connectens ordinansq; sententiam.

Vnde dicitur coniunctio? Ab eo quod coniungat, & orationi pro vinculo interponatur.

Coniunctioni quot accidunt? Tria. Figura, Ordo, Potestas siue species, siue significatio.

Figure coniunctionis quot sunt? Duæ sicut in nomine, simplex vt at. Composita vt atq; etenim.

Et, cuius figure est? Simplicis figure.

Ordo coniunctionis quotuplex est? Triplex. Quædam enim semper præponuntur, vt &, ac, ar, ast, aut, vel, nec, ne, neq;. Quædam semper postponuntur, vt, q;. ne, ve. quidem, quoq;, autem, vero, enim, Quædam modo præponuntur, modo postponuntur, at, atq;, igitur, itaq;, quoniam, quia, etsi.

Et, cuius ordinis est? Præpositiui.

Potestates coniunctionis quot sunt? Complures. Copulatiua q̄ sensum & verba coniungit, vt &, q;, atq; quoq;, autem, vero quidem.

Disiunctiua, quæ quânuis dictiones cõiungit, sensum tamen disiunctum habet, vt aut, vel, ve, siue, seu.

Subdisiunctiua, est, quæ voce disiuncta vtrumq; adesse significat vel simul vel discrete, vt Alexander siue Paris dormit, vel legit tota die.

Causalis quæ causam continuationis explanat, vt quoniam, nam, namq;, enim, vt.

Collectiua siue illatiua, quæ superiora colligit, vt igitur, ergo, itaq;, quare, quapropter, quamobrem.

Dubitatiua, quæ dubitationem aliquam cum interrogatione significat, vt an, ne, necne.

Aduersatiua, quæ, aduersam sententiam sequenti aut præcedenti monstrat, vt licet, quanquam, quânuis, etsi, saltem.

Approba-

DE EROTEM. CONIUNC.

Approbativa, quæ rem aliquam approbat, vt siquidem, quando, quandoquidem, nam, quidem.

Completiva, quæ ornatus causa aut metri necessitate ponitur, vt quidem, enim, namq, vero.

Causalis rursus diuiditur in **Continuatiuam**, **Subcontinuatiuam**, **Adiunctiuam**, **Effectiuam**.

Continuatiua est, quæ continuationem & consequentiam rerum significat, vt si, cum, dum, vbi.

Subcontinuativa est quæ causam continuationis ostendit cum essentia rerum, vt quoniam, quia.

Adiunctiua est quæ verbis subiunctiuis adiungitur, vt si, vt, cum, vbi, quando.

Effectiua est, quæ reddit causam effectus, vt enim, nã namq. Et cuius potestatis est? **Copulatiua**.

¶ De partibus orationis quæ aliæ pro alijs & pro se inuicem ponuntur. Cap. XIII.

Quæ partes orationis aliæ pro alijs ponuntur? Omnes ferè, quemadmodum quæ sequuntur.

Nomen pro participio, ut sibilus pro sibilans.

Nomen pro aduerbio, vt recens pro recenter.

Nomen pro interiectione, vt infandum voce incondita.

Nomen pro coniunctione, vt quare quamobrem.

Pronomẽ pro nomine proprio, vt ego pro Antonius.

Pronomen pro aduerbio, vt hoc pro huc.

Pronomen pro cõiunctione, vt ideo pro propterea.

Verbum pro nomine, vt amare pro amore, viuere pro vita.

Verbum pro aduerbio, vt amabo, sodes.

Verbum pro interiectione, vt age, agite.

Verbum pro coniunctione, vt licet, licebit.

Participium pro nomine, vt sapiens, diligens.

Participium pro aduerbio, vt horrendum pro horrende.

Præpositio pro aduerbio, vt coram, palam.

Præpositio pro interiectione, vt pro, a.

Præpositio pro cõiunctiõe, vt propterea quã propter.

Aduerbium pro nomine, vt satis est, abunde est.

LIBER IIII

Aduerbum pro coniunctione, vt quando pro quoniam.

Coniunctio pro aduerbio, vt cum, pro quando.

Coniunctio pro interiectione, vt at.

Quæ partes orationis ponuntur inuicem pro seipsis?
Omnes fere.

Nomen pro nomine, vt dardanus, pro dardanius.

Verbum pro verbo, vt populo pro populor.

Participiū pro participio, vt profusus pro profūdēs.

Præpositio pro præpositione, vt in pro contra.

Aduerbiū pro aduerbio, vt hic loci, pro tunc tēporis,

Coniunctio pro coniunctione, vt uel, pro et.

¶ De Syntaxi & orationis constructione.

Caput, XIII.

Quid est Syntaxis? Scientia qua bona constructio à mala dinoscitur.

Vnde dicitur Syntaxis? A syn quod est con, & tatto, ordino, à quo est taxis quasi coordinatio.

Quid est constructio? Congrua dictionum ordinatio congruam perfectamq; sententiam demonstrans.

Quid est oratio? Vt Scaurus definiunt, ore missa & per dictiones ordinata pronuntiatio.

Quotaplex est oratio? Quadruplex. Perfecta, quæ perfectū sensum in animo auditoris generat: vt ego amo deum. Imperfecta, quæ imperfectum sensum in animo auditoris generat: vt si deum amaueris. Finita, in qua verbū finitum ponitur, vt ego amo. Infinita, in qua verbum infinitum ponitur, vt me amare.

Quid est figura constructionis? Est aliqua ratione nouatus dicendi modus: qui circa grammaticas constructiones versatur.

Euocatio est reductio tertiæ personæ ad primam vel secundam, vt ego Antonius lego, tu Ioannes audis. Et requiruntur quatuor in Euocatione, Persona euocans, Persona euocata, Remotio copulæ, & verbum conueniens cum persona euocante.

Appositio est immediata duorum substantiuorū coniunctio,

DE EROTEM. CONIUNC.

Junctio, quorū alterū exponit alterum, vt Miratur molem Aeneas mag illia quondā. Et requirūtur duo in appositione. Dictio apponens, & dictio appositā. Prolepsis, est attributio proprietatis toti in suas partes diuisio, vt interea reges ingenti mole latinus. Et requiruntur quinq; in prolepsi. Hoc est, Totum, partes. Distributio partium. Proprietas & Ordo.

Syllepsis, est diuersarum dictionum sub plurali proprietate conceptio: vt ego & tu docti legimus. Et requiruntur quinq; in Syllepsi, hoc est Dictio concipiens, Dictio concepta, Copulatiua coniunctio, vel præpositio Cum. Verbum vel nomen adiectiuum numeri pluralis. Proprietas concordans cum dictione concipiente.

Zeugma, est vnius proprietatis ad diuersas clausulas facta redditio vt ego & tu & Cicero scribit. Et requiruntur tria, hoc est, Plura substantiua. Copula. Proprietas, quæ conueniat cum priori substantiuo.

Antiptosis est casus pro casu positio sub aliqua proprietate, vt Urbem quam statuo vestra est. Et requiruntur tria, hoc est, Vnum subiectum, vna proprietas, & quod ponatur casus pro casu.

Synthesis, est attributio proprietatis vni vel pluribus copularis, quod fit non gratia vocis, sed significati, vt pars in frustra secant. Et requiruntur tria, hoc est, Vnum subiectū vel plura Copulata. Proprietas & attributio proprietatis concordans cum significato, & non cum voce.

Synecdoche, est attributio partis ad totum sub proprietate verbi vel participij, vel nominis adiectiuū, vt Expleri mentem nequit. Nuda genu nodoq; sinus collecta fluentes. Et requiruntur tria, hoc est, Totum, proprietas, & pars in accusatiuo posita.

LIBER QVARTVS DE CON

structione octo partium orationis.

¶ De constructione verborum actiuorum. Caput primum.

LIBER III

Verba partim sunt personalia, partim impersonalia. Personalia sunt, quæ habent numeros & personas. Impersonalia, quæ carent numeris & personis, de quibus postea dicemus.

Personalia rursus in quinque genera diuiduntur. Actiuum, Passiuum, Neutrum, Commune, Deponens.

Actiuum verbum est illud quod desinit in o, & habet passiuum in or, & exigit ante se nominatiuum in persona agenti vel facienti, & accusatiuum in persona patienti. Eius complures sunt species.

Prima species verborum actiuorum est, quæ post se construuntur cum accusatiuo tantum. qualia sunt. Amo as, aui. Por amar con passion: vt ego amo filiũ. Redamo as. Por amar en retorno: vt ego redamo amantem me.

Deamo as. Por amar con mucha aficion, vt Terent. deamo te.

Adamo as, aui. Por amar como enamorado, vt mater filium amat quasi admet.

Diligo diligis dilexi, por amar con razon y eleccion, vt ego diligo res honestas.

Colo is colui. Por amar al mayor en dignidad, vt ego colo principes terræ.

Colo is colui. Por labrar, afeytar, omorar, vt colo agros, colo faciem, colo domum.

Traho is xi. Por lleuar o traer por fuerça, vt trahe me post te.

Duco is xi, Por lleuar o traher guiando. Terent. duc me ad illam.

Deduco is, Por acompañar a otro dende su casa. Vt deduc me in forum.

Reduco is, Por acompañar a otro hasta su casa, vt reduc me domum.

Deduco is, Por echar las naues al agua. Vergilius. Deducunt socij naues.

Subduco is, Por sacar las naues del agua. Vergilius, subducite naues.

Ago is, Por lleuar delãte, de si. vt capellas, ptinusago.

Ago

DE VERBIS ACTIVIS.

Ago is, por llevar la bestia caualgãdo. vt ago mulam.

Veho is, por llevar o traer encima de si Vt vele me humeris.

Porto as. por llevar o traer en su cuerpo . vt porto pecunias.

Fero fers. Gero is, Baiulo as, por aquello mesmo . vt fero libros.

Inchoo as, aui, por començar . Vergi. nil altum mens inchoat.

Incipio is, por començar como quiera. vt incipio legere: & incipio rem arduam.

Ineo is, iniui, por començar alguna cosa notable . vt ineo amicitiam tuam.

Disco discis didici, por aprender algo de nueuo. vt disco prima elementa.

Edisco ediscis edidici, Por aprender algo de coro . vt edidici Vergilium.

Dedisco didiscis dedidici. Por oluidar lo deprendido. vt dedidicit pacem.

Oppugno oppugnas oppugnaui . Por combatir algũ lugar, vt oppugnauit oppidum.

Impugno as, aui, por aquello mesmo , ut impugnauit hostes.

Propugno as aui. por defender lo combatido, vt propugnat urbem.

Expugno as, por tomar por combate, vt expugnauit arcem.

Capio capis. Por tomar queriendo, o no queriendo, ut capii uoluptatem, capii molestiam.

Sumo sumis sumpsi, por tomar por nuestra voluntad, vt sumpsi negocium.

Paco pacas pacauit, por apasiguar alos vencidos vt Scipio pacauit Lybiam.

Pacifico pacificas pacificaui, Por aquello mesmo , o hazer paz, vt pacificaui urbem.

Placo as, aui, por amansar alayrado, vt ego placauit illum.

Lasso lassas lassauit, por fatigar lo que tiene anima. ut

K S ego

LIBER III.

ēgo lassabo hominem.

Laxo as, aui, por afloxar lo apretado, vt laxabo vincula.

Abdico abdicas abdicauī, por desheredar al hijo en la vida, vt Terentius generum abdicat.

Exhæredo exhæredas exhæredauī, por desheredar en la muerte, vt exhæredauit filium.

SECUNDA verborum actiuorum species est: quæ præter accusatiuum construuntur etiam cum genitiuo vel ablatiuo, vt impleo granarium frumentī vel frumento. Qualia sunt hæc, Impleo es, Repleo es, Compleo es, Por llenhir alguna cosa.

Accuso accusas, por acusar en iuyzio, o fuera del, vt accusabo te criminis vel crimine.

Incuso incusas, por reprehendiendo que xarse de alguno, vt hic incusat matrem.

Postulo postulas, por demandar en iuyzio, vt postulabo te apud iudicem homicidij, vel homicidio.

Damno damnas, por condennar, o obligar. Vergilius. Damnabis tu quoq; votis vel votorum.

Emo, Redimo, Paro, Comparo, por comprar, vt emo librum tanti, vel tanto precio.

Vendo is, Venundo as, Distraho is, por vender, vt vèdidi pluris & maiori precio.

Æstimo as, Taxo as. Apprecio as, por apreciar, vt æstimo centum aureis, vel quanti tu.

Animaduertendum est, quod verba precium significãtia construuntur cum ablatiuo precium denotante: præterquam cum his genitiuis, tanti, quanti, pluris, maioris, minoris, tantidem, quantidem, quantiuis, quantilibet, & q̄ Vergil. dixit, non assis faciunt. & Citul. Veronensis. Omnes vnus æstimemus assis.

TERTIA verborum actiuorum species est. quæ præter accusatiuum construuntur etiam cum datiuo. qualia sunt hæc.

Do as dedi, por dar como quiera, vt do tibi pecunias.

Dono as donauī. por dar gracioso y de balde, vt dono tibi vestes.

Dede

DE VERBIS ACTIVIS.

Dedo is dedi por darse assi mesmo, vt hostes dedunt se victori.

Præpono is, **Præfero** præfers. **Antepono** is. por preferir, vt præpono te Homero.

Commodo commodas. por prestar lo mesmo que se torna, vt commodo tibi equum.

Mutuo mutuas mutuauit, por prestar lo que se torna en specie, vt mutua mihi nummos.

Loco locas locauit. por dar algo por aquiler, vt tulocasti mihi domum aut mulam.

Conduco conducis conduxit. por tomar algo por aquiler, vt tu conduxisti à me tabernam.

Suadeo suades suasi. por induzir y atraer por razones, vt ego suasi tibi honesta.

Persuadeo persuades si. por induzir con effeçto. vt ego persuasi tibi turpia.

Dico dicis dixi. Por dezir, o hablar artificiosamente. vt tu dixisti mihi sententiam.

Edico edicis edixi. por mandar como juez, o principe vt prætor edixit omnibus legem.

Indico is xi. Por denunciar con solemnidad, vt Romani indixerunt Velijs bellum.

Credo credis credidi. por prestar o confiar. vt credidisti decoctori nummos.

Commendo commendas. por encomendar. vt ego rogo commendes regi hominem.

Committo committis commisi. por cometer o encomendar o confiar. vt committe mihi hæc.

Consulo consulis consului. Por cõsejar algo a alguno. vt consulo filio utilia.

Facio facis feci. Por hazer lo que passa en materia defuera. vt feci tibi opus.

QVARTA verborum actiuorum species est, quæ præter accusatiuum principalem construuntur tũ altero accusatiuo minus principali. Qualia sunt quæ sequuntur.

Doceo doces docui. por enseñar. vt tu docuisti me grammaticam & dialecticam.

Dedocco

LIBER III.

- Dedoceo, dedoces,** por demonstrar ser falso lo en señado. vt ego dedoceo te vitia.
- Moneo mones,** Por amonestar aconsejando. vt monuisti me iusta.
- Admoneo admones.** Por traer algo ala memoria de otro. vt Ego admonui te vitia.
- Oro oras orauit,** por rogar al mayor. vt miseri orant principes veniam.
- Rogo as,** por rogar al yqual. vt Amicus rogat amicū opes.
- Interrogo interrogas interrogauit,** por preguntar. vt interrogas me quæstionem arduam.
- Flagito flagitas flagitauit.** Por demandar con importunidad. vt flagito te libros.
- Posco poscis poposci,** por demandar lo honesto. vt posco te rem honestam.
- Postulo postulas postulauit,** por demandar requiriendo en luizio. vt postulo te pecunias.
- Peto petis petiuit.** por demandar rogando. vt peto te rem factu facilem.
- Induo induis. Vestio vestis,** por vestir. vt vestiam te vel induam te diploidem.
- Exuo exuis. Spolio spolias.** por despojar. vt exuam te spoliabo te uestem.
- Cingo cingis cinxi. Accingo accingis accinxi. Succingo succingis succinxi.** por ceñir. vt cinxisti me ensam.
- Calcio calcas.** por calçar. vt calciabo te soleas, cothurnos vel calceos.
- Excalcio excalcas.** por descalçar. vt excalciabo te omnia quæ alius calciauit.
- QVINTA** species verborum actiuorum est. quæ præter accusatiuum construuntur cum ablatiuo sine præpositione, vel potiuscū effectiuo Qualia sunt hæc
- Dono donas donauit.** por dar insignias de honra. vt ego donabo te corona laurea.
- Spolio spolias spoliauit.** por despojar de alguna cosa. vt tu me spoliasti exuijs.

DE VERBIS ACTIVIS.

Satio satias satiaui. saturo saturas saturau. por hartar
vt ego satiaui te cibo & saturau te pane.

Onero oneras oneraui. por cargar. Exonero exone-
ras exoneraui. por descargar. vt ego exonero te fasce
Peto petis pro percutio percutis. por herir. vt Vergi-
lius: Malo me Galatea petit.

Afficio afficis affeci. pro eo quod est in bonum siue in
malum aliquid facere.

Afficio te voluptate. yo te hago plazer. **Afficio** te mu-
neribus. yo te hago beneficios.

Accipio te molestia. yo te hago pesar. **Afficio** te iniu-
ria. yo te hago iniuria.

Muto mutas mutau. por trocar vna cosa por otra. vt
mutauit glandem arista.

Priuo priuas priuaui. por priuar, o quitar algo. vt tu
me priuasti multis bonis.

Leuo leuas leuaui. **Subleuo** subleuas subleuaui. por ali-
uiar. vt ego te fasce leuabo.

SEXTA verborum actiuorum species est, quæ præ-
ter accusatiuum construuntur cum ablatiuo & præ-
positione a vel ab. Qualia sunt hæc: **Abstineo** absti-
nes, por se refrenar delas iniusticias. vt ego abstineo
me ab iniuria.

Cõtineo cõtines, por se refrenar delos deleytes, vt fac
contineas te à voluptate.

Accipio is pi, por recibir como quiera. vt accipi à te
commoda & incommoda.

Suscipio suscipis, por tomar a su cargo. vt omnia ne-
gocia suscipi à te.

Recipio is, por recibir, o recobrar. vt ego recepi à te
libros omnes.

Eripio is, por librar, o arrebatat. vt tu eripis me à ma-
lis, ego à te pecunias.

Amoueo amoues, por quitar de alguna cosa, vt amo-
ue obsecro à me manum.

Aufero aufers. por aquello mesmo, ut aufer à me op-
probrium & contemptum.

Auerto auertis auerti. por voluerse de alguna cosa.
vt

vt

LIBER III.

vt auerte oculos à vanitate.

¶ De verbis passiuis. Caput II.

PAssiuum verbum est illud quod desinit in or, & habet actiuū in o, & exigit ante se nominatiuū pro persona patienti, & ablatiuum cum præpositione a. vel ab. vel datiuum pro persona agentis vel facienti. Vt deus amatur à me vel mihi. Et eius tot sūt species, quot diximus esse in verbo actiuo. Sed animaduertendum est, quod cum mutamus verbum actiuum in passiuum, casus cum quo verbum construitur, post accusatiuum principalem non mutatur. Vt impleo grauariū frumenti vel frumēto. Granarium impletur à me frumenti vel frumēto. Do tibi pecunias. Pecuniæ dantur tibi à me. Doceo te grammaticam. Tu doceris à me grammaticam. Dono te corona. Tu donaris à me corona. Audio ex te grammaticam. Grammatica auditur à me ex te. Animaduertendum est quoque verba reciproca, & quæ dicuntur vocatiua, qualia sunt scribor, habeor, iudicor, prædicor, agnoscor, dicor, vocor, nominor, appellor, nuncupor, & similia, construi possunt se eodem casu, cum quo ante se construuntur. vt scribor fortis, vocor Antonius.

¶ De verbis neutris. Caput III.

Neutrum verbum est illud quod desinit in o. & non habet passiuum in or, vt seruio seruus. Eius complures sunt species.

PRIMA species verborum neutrorum est, quæ post se cōstruuntur cū genitiuo vel ablatiuo. Vt careo pecuniarum vel pecunijs. Cuiusmodi sūt quæ sequuntur.

Careo cares. por no tener lo que desseamos. vt ego careo tui, tu cares pecunijs.

Egeo es egui, Indigeo indiges indigui. por auer me-
nester. vt egeo salutis & salute.

Abundo abundas. Redundo redundas. por abundar.
vt abundo diuitiarum & diuitijs.

Sto stas. Consto constas. por constar, vt hic liber stat
tanti quanto precio tu emisti.

Satago

DE VERBIS ACTIVIS.

Satago satagis. por estar solícito y congoxoso. vt hic satagit rerum suarum & rebus suis.

Abstineo abstines. por se refrenar. vt abstineo irarū & ab iracundia.

SECUNDA species verborum neutrorum, que post se construuntur cū datiuo. Qualia sūt que sequuntur.

Cedo cedis cessi. por dar. a otro la ventaja, o mayoria. vt cedo maiori.

Pareo pares, Obedio obedis, Obtempero as, por obedecer. vt Paret amor dictis.

Consulo consulis. Prouideo prouides. Prospicio icis, Cauco caues. por proueer. vt pater consulit filio.

Placeo places. por ap'azer. **Displiceo displices.** por desagradar vt ego placeo tibi.

Occurro occurris. Obuio obuias. por salir al encuentro y a recebir. vt ego occurram tibi.

Fauco es, Studeo es. Aspiro as. por fauorecer. vt tu faues mihi.

Seruió seruis. por seruir como seruo. vt seruus frugis seruit domino fideliter.

Inseruió inseruis. por hazer lo que alguno quiere, vt fac inseruias mihi.

Parco parcis. Ignosco ignoscis. por perdonar. vt ego parco tibi vt ignoscas mihi

Noceo noces. Officio officis. por empecer. vt nō noceas mihi, ne ego officiam tibi.

Doleo doles. por doler lo que trahe dolor. vt hoc vulnus non dolet mihi.

Indulgeo indulges indulsi, por dar obra o regalar. vt indulgeo literis & filio.

Insto as institi. por dar priessa. vt noli instare mihi.

Supplico supplicas supp'icauí. por rogar humilmēte. vt ego supplico tibi & tu regi supplica.

Hæreo hæres. Adhæreo adhæres. por se allegar. vt ego hæreo tibi, & tu adhæres mihi.

Illudo illudis, Insulto insultas insultaui. por burlar escarniando. vt tu illudis capro.

Inuideo inuides. por auer embidia. vt omnibus inuideas inuides

LIBER III.

uideas inuide nemo tibi.

Impono is imposui. Por engañar. vt facile est barba-
to imponere regi.

Incesso incessis incessi. Por acometer. vt regibus inces-
sit magno discordia motu.

Inuado inuadis, Por aquello mesmo ; vt tanta inuasit
cupiditas plerisq.

Incumbo is incubui . Por poner las fuerças en algo.
vt validis incumbite remis.

Voluo voluis. cum bene iunctum. por querer bien, vt
non bene tibi vult qui accusat.

Cupio is. cum bene iunctum. Por lo mesmo. vt quod
bene cupio Glycerio.

Timeo times timui. Por temer que no venga mala o-
tro, vt pater timet filio.

Metuo is, Por aquello mesmo, vt inopi metuens for-
mica senectæ.

T E R T I A verborum neutrorum species est: quæ
post se construuntur cum ablatiuo sine præpositio-
ne: vel potius cum effectiuo. qualia sunt.

Fragro fragras, Por oler dando de si olor: vt redo-
lentq; thymo fragrantia mella.

Flagro as, Por ecēderse vt flagratq; cupidine currus.

Ardeo es, Por ader: vt ardet amore pari, qui sit se a-
mari.

Exardeo es, exarsi. Por mucho ader, vt his dictis, sub-
itas exarsit in iras.

Æstuo as, Por auer mucho calor, vt Oceanus lunari-
bus æstuat horis.

Caleo es, Por escalar se, vt ego caleo febrī, tu verō
cales amore.

Frigeo es. Algeo alges, Por enfriarse, vt tu friges diō
ego algeo pluuia.

Fluo is, Mano as, Por correr, o manar, vt locus fluit
lacte & fons manat aqua.

Q V A R T A verborum neutrorū species est: quæ
post se construuntur cū ablatiuo & præpositione;
a, vel ab, ad similitudinem verborū passiuorum in
persona

DE VERBIS NEVTRIS.

persona agente vel faciente, ante se vero exigunt nominatum personæ patientis. qualia sunt.

Exulo as, Por ser desterrado, vt homicidæ exulant à prætorè.

Vapulo as, Por ser herido, vt discipuli vapulant à magistro.

Veneo is, veniui vel veni, Por ser vèdido, vt serui veniunt à mangone.

Fio, fis, factus sum, Por ser hecho, vt templum fit ab architecto.

Liceo es, Por ser puesto en precio o en almoneda, vt liber licet à me.

Q V I N T A verborum neutrorum species est: quæ post se cum nullo casu construuntur nisi media præpositione, vt ego viuo in vrbe. qualia sunt.

Viuo is, Por viuir, vt viuat Gabijs, vt vixit in urbe.

Eo, is, iui, por yr. Adeo is, por yr a lugar, o a persona vt adeo urbem: adeo Antonium.

Obeo is, Por morir. Exeo is, Por salir de lugar, vt obiit, & exiuit de vita.

Nato as, Por nadar. Enato enatas, por salir a na lo: vt natat in flumine & enatat.

Sto stas, Por estar en pie. Sedeo sedes, por estar assentado: vt ego sto, tu sedes.

Salio salis, por saltar. Salto saltas, por baylar o dançar, vt ego salio, tu saltas.

Ambulo ambulas, Por andar. Deambulo as, por passearse, vt ante cœnam deambulo.

Incedo is, Por andar cõ pompa y aparato, vt Ast ego quæ diuûm incedo regina.

Sapio is, Por saber, Desipio desipis, por enloquecer se, vt modo sapit, modo desipit.

Resipisco cis, Por tornar en su seso el que enloquecio: vt resipiscit ex phreniti.

Contendo is. Certo, as. Pugno as. Por pelear y contender, vt contendo tecum.

Concurro concurris, por encontrarse con otro, vt noliconcurrere mecum.

L.   Consti

LIBER III.

- Constituo constituis constitui, por concertarse con otro: vt ego constitui cum illo.
- Attineo, attines. Pertineo es. por pertenecer, vt hoc attinet siue pertinet ad me.
- Animaduertendum est, hoc verbum, Sum, es, fui, post se construi cum nominatiuo: vt ego sum Antonius: cum genitiuo, vt virtus est hominis: cum datiuo. vt tu es mihi magister: cum septimo casu: vt vir est singulari eloquentia. Cum hoc nomine opus: omnibus ferè casibus iungi potest.
- Sunt præterea quædam alia verba quæ dicuntur substantiua desiderantia post se casum similem præcedenti, vt existit inutilis: extat incorruptus, manet immortalis, viuunt felix, & similia.
- Sunt alia, quæ cū sint intransitiua recipiuntur tamē vt incedo tristis, ambulo lætus, euado doctus.
- Præterea verba illa quæ dicuntur neutra transitiua, iudicio meo nihil habere quod illis repugnet, cur non dicamus actiua, cum etiam si natura repugnaret: sermo idcirco non deberet esse mancus. Nā si recte dicitur comederunt Iacob: & domus tuæ zelus comedit me, recte quoque dicit Iacob, ego sum comesus: sicut & Iuuenalis dixit. Et cito rapturus de nobilitate comesa, quod superest.
- Præterea verba quæ dicuntur ad solam naturam pertinere, ego non video cur non recipiant omnes numeros & personas: vt ego non sereno, ego non gaudino.
- Præterea nullum esse verbum actiuum, quod non possit esse absolutum si post se cum nullo casu construat, vt si dixeris, ego amo.
- Præterea verba neutra posse construi cum accusatiuo rem verbi significante: vt ego viuo vitam, eo iter, ambulo viam, seruo seruitutem, furio furorē, certo certamen, pugno pugnam, pecco peccatum.
- Præterea nullum esse verbum quod non cum accusatiuo vel ablatiuo significante tempus indifferenter construi possit.

DE VERBIS NEUTRIS.

Præterea complura esse verba neutra absoiuta quæ figurate accusatiuo iungi possunt, vt depereo virginem, & Coridon ardebat alexim. Illa quoq; ex idiomate sermonis latini dicuntur, hoc latet me, nescio quis me manet exitus. & olet vnguentum, sapit picem, & similia.

Omnia etiam verba neutra posse iungi datiuo significanti illum, cuius voluptati, aut molestiæ, damno aut commodo, aut denique cuius gratia aliquid fit. Verg. Cui pendere sua patereris in arbore poma.

¶ De verbis deponentibus.

Caput III.

DEponens verbum est illud quod in or desinit: & nõ habet actiuum in o. retinetq; tamen actiui significationem, vt ego loquor verba. Eius complures sunt species.

PRIMA species verborum Deponentium est, quæ post se construuntur cum genitiuo, Qualia sunt, quæ sequuntur.

Misereor misereris, por auer misericordia, vt miserere animi non digna fereris.

Obluiscor obliuisceris, oblitus sum, por oluidarse, vt quis malorum non obliuiscitur?

Reminiscor reminisceris, Recordor recordaris, por recordarse, vt reminiscere bonorum.

SECUNDA verborum deponentiũ species est, quæ post se construuntur cum datiuo. Qualia sunt hæc.

Opitutor opitularis. Auxilior auxiliaris, por ayudar: vt opitulare mihi, auxiliabor tibi.

Suffragor suffragaris, por ayudar conel voto, vt rogo te suffragare mihi.

Refragor refragaris, por estoruar conel voto: vt peto à te ne refrageris mihi.

Patrocinator patrocinaris, por defender en suyzio, vt ego patrocinator tibi.

Adulor adularis. Assentor assentaris, Palpor palparis por lisonhear, vt ne aduleris malo.

Blandior blandiris, por aquello mesmo: o halagar, vt

LIBER III.

cur blandiris potentiori?

Gratulor gratularis, Por auer plazer del biẽ de otro,
vt gratulor tibi fortunis acto.

Irascor irasceris, por se enfañar de otro, vt tibi Pol ira
tus sum Philomena.

Assentior assentiris, Por sentir y consentir con otro,
vt senatus mihi assensus est.

Insidior insidiaris, por assechara otro, vt lupus insi-
diatur ouibus.

Obsequor obsequeris, Por obedecer, vt ego obsequor
tibi, vt obsequaris mihi.

TER TIA verborũ deponentiũ species est, quæ post
se construuntur cum accusatiuo, qualia sunt hæc.

Solor solaris. Consolor aris, Por consolar, vt solare
egenum consolare orbum.

Execror, aris. Abominor, aris. Detestor, aris. Aduer-
sor aris. Por maldezir, vt execror te.

Sequor eris, secutus sum, Por seguir, vt sequere Italiã
ventis.

Consequor consequeris consequutus sum, por alcan-
çar, vt consequor id quod volo.

Fateor eris, por confessar por su voluntad : vt fateor
fatenda.

Confiteor confiteris, por confessar sin su volũtad, vt
confiteor confitenda,

Diffiteor diffiteris, por no confessar, o negar, vt diffi-
teor neganda.

Precor aris, por rogar, vt sæpe precor mortem.

Deprecor aris, por rogar, o abominar, vt mortẽ quo
que deprecor idem.

Demereor demereris, por obligar por beneficios, vt
demereor amicum.

Causor causaris, por traer ocasion, o achaque, vt lo-
cum immeritum causatur.

Æmulator aris. Imitor aris, por remedar, vt æmulator
patrem, imitor matrem.

QVART A verborum Deponentium species est que
post se construuntur cum ablatiui, siue septimo ca-
su,

DE VERB. DEPON.

su. qualia sunt hæc.

Lætor lætaris, Delector aris. Por se alegrar, vt lætor meis rebus & delector tuis.

Vtor eris, por vsar, vt rogo te vtere meis omnibus rebus.

Potior potiris, por alcançar lo deseado: vt optata Troes potiuntur arena.

Vescor eris, por comer, vt capræ vescuntur frõdibus.

Fungor eris, por vsar de officio, vt fungor meo munere.

Fruor eris, por gozar de algo, vt fruimur honestis, & quæ sunt propter se.

QVINTA verborum Deponentium species est: quæ post se cum nullo casu construuntur nisi media præpositione. qualia sunt hæc.

Iocor iocaris, por burlar de palabras, vt Citero iocatus est in Antonium.

Grassor aris, por saltar para robar, vt Clodius grassabatur per urbem.

Castrametor castrametaris, por assentar real, vt Cæsar castrametatus est in Alpibus.

Labor laberis. por caer o resbalar deslizando, vt caue labaris in lubrico.

Rusticor rusticaris, por esta en el campo, o en heredad vt rusticatur in ocio.

Philosophor aris, por estudiar en philosophia, vt philosophatur in vrbe.

Tumultuor, aris, por hazer bollicio, tumultuatur in castris.

Cachinnor, naris, por reir demasiado. vt cachinnatur in conuiuio.

SEXTA verborum deponentium species est, quæ post se construuntur cum ablatiuo & præpositione, a, vel, ab. qualia sunt hæc.

Orior eris, vel oriris, por nacer, vt ortus à patribus honestissimis.

Nascor eris, por aquello mesmo, vt natus à clarissimis maioribus.

LIBER IIII.

Patior eris, por padecer, vt rustici patiūtur à ciuibus.

¶ De verbis Communibus. Cap. V.

Comune verbum est, quod definit in or. & nō habet actiuum in o. & retinet actiui & passiuī significationem, vt ego amplector te, tu amplecteris à me. Pauca huius generis reperiuntur. Hæc ferè.

Complector complecteris. Amplector amplecteris, por abraçar y ser abraçado, vt cōplector te & à te.

Osculor oscularis, por besar y ser besado, vt ego osculor te, & tu oscularis à me.

Criminor criminariis, por acusar y ser acusado, vt ego criminor te, & tu à me.

Experior experiris, por experimentar y ser experimentado, vt experior illam, & illa à me.

Veneror veneraris, por honrrar y ser honrado, vt ego veneror deos, & dei à me.

Interpretor interpretaris, por declarar y ser declarado, vt ego interpretor obscura, & illa à me.

Largior largiris, por dar y ser dado, vt largior pecunias, & pecunię largiuntur à me.

¶ De verbis diuersorum generum, atq; sub eodem genere diuersarum formarū. Cap. vi.

Abstineo me ab iniurijs. no hago injuria a otro. Actiuum sextę speciei.

Abstineo manum à muliere. por no tocar a muger. Actiuum est eiusdem speciei.

Abstineo irarum. por no enfañarse. Neutrum primæ speciei.

Adeo domum vel ad domum. por yr a casa. Neutrum quintæ.

Adulor tibi vel te. por lisonjearte. Deponens secundæ & tertię.

Admoueo tibi manum. yo llego la mano a ti. Actiuum tertię speciei.

Amoueo à te manum. yo quito la mano de ti. Actiuum sextæ.

Aduer-

DE VERB. DIVER. GEN.

- Aduersor tibi. yo te contradigo, o soyte contrario.
Deponens secundæ.
- Aduersor te, yo huyo de ti, & abominor te. Deponens tertiar.
- Audio te. Audio vocem. por oyr el sonido tuyo.
Actiuum primæ.
- Audio à te vel ex te vel de te. por oyr tu doctrina.
Actiuum sextæ.
- Audio tibi vel inaudio. por obedecerte. Neutrum secundæ.
- Audio male absolutum, por ser infamado. Neutrum quintæ.
- Assentior tibi vel assentior tibi hoc. por conceder. Deponens secundæ & tertiar.
- Assentio tibi vel assentio tibi hoc. por aquello mesmo. Neutrum & actiuum.
- Cauco tibi. yo te proueo. Cauco te, huyo de ti. Neutrum & actiuum.
- Careo te, vel careo tui. por carecer de ti. Neutrum primæ & tertiar.
- Committo tibi libros. por encomendarte los libros.
Actiuum tertiar.
- Committo prælium, vt milites. por tratar pelea.
Actiuum primæ.
- Committo vt non colam parentes, por pecar. Neutrum quartæ speciei.
- Credo tibi, & credo tibi hoc. por creer. Neutrum secundæ & actiuum tertiar.
- Credo tibi pecunias. por prestarte los dineros. Actiuum tertiar.
- Consulo tibi. por prouerte, o darte consejo. Neutrū secundæ speciei.
- Consulo te, por demandarte consejo. Actiuum primæ speciei.
- Consulo boni, por echarlo, o juzgarlo a buena parte.
Neutrum secundæ speciei.
- Commendo te regi, por encomendarte al rey. Actiuum tertiar.

LIBER IIII.

- Commendo te apud regem , por alabarte delante el rey. Actiuum primæ speciei.
- Certo tibi vel certo tecum , por contender contigo. Neutrum secundæ & quintæ speciei.
- Contendo tibi vel tecum. por aquello mesmo. Neutrum secundæ & quintæ speciei.
- Congredior tibi vel tecum , por encontrar contigo. Deponens secundæ & quintæ speciei.
- Constituo tibi vel tecum. por concertar contigo. Neutrum secundæ & quintæ speciei.
- Do tibi pecunias. por darte dineros . Actiuum tertix speciei.
- Do tibi literas ad amicum , para que gelas lleues. Actiuum eiusdem speciei.
- Do ad te literas. para que en ausencia las leas . Actiuum primæ.
- Do tibi pecunias dono. por darte los dineros graciosos. Actiuum tertix speciei.
- Dono tibi pecunias. por aquello mesmo. Actiuum eiusdem speciei.
- Dono te corona. por darte corona en señal de honra. Actiuum quintæ.
- Dolet mihi caput propriè. doleo caput figuratè. Neutrum secundæ.
- Doleo vicem tuam. pesa me de tu fortuna y desdicha. Figuratum.
- Dego is absolute. vel dego vitam. por viuir. Neutrum quintæ.
- Exigo te pecunias. vel exigo à te pecunias . Actiuum quartæ & sextæ.
- Exeo domum vel exeo domo. por salir de casa. Neutrum quintæ.
- Facio tibi iniuriam. por hazer te injuria &c. Actiuum tertix.
- Facio te maximi . por estimarte en mucho . Actiuum secundæ.
- Facio te certiozem. por auisarte. Actiuum primæ speciei.

Facio

DE VERB. DIVERS. GEN.

Facio tecum, Por conuenir y concertar contigo. Neutrum quintæ.

Induo tibi vestem. Por vestir te la vestidura. Actiuū quartæ.

Induo te veste. Por aquello mesmo, Actiuū quintæ.

Induo te vestē. Por aquello mesmo. Actiuum tertix speciei.

Ignosco tibi vel ignosco tibi peccatum, Por te perdonar. Neutrum & actiuum.

Inuideo tibi vel inuideo tibi vestem, Por auerte embidia. Neutrum & actiuum.

Illudo tibi vel illudo te, Por hazer de ti burla. Neutrū & actiuum.

Indulgeo tibi, Por regular y tratarte delicadamēte. Neutrum secundæ.

Indulgeo operam literis. Por dar obra alas letras. Actiuam tertix.

Impono tibi onus, Por ponerte carga a cuestras, Actiuum tertix.

Impono tibi, Por engañarte, Neutrū secundæ speciei.

Incesso tibi, Inuado tibi, Portentarte, o acometerte. Neutra secundæ.

Incesso te, Inuado te, Por aquello mesmo, Actiua pri.

Lætor malorū vel malis. Par alegrarse con los males. Deponens primæ & quartæ.

Manat aqua ex fonte, vel fons manat aqua, Por manar. Neutrum quintæ & tertix.

Moneo te rem honestā, amonestarte lo honesto. Actiuum quartæ.

Admoneo te honestorum, Por traerte ala memoria. Actiuum secundæ.

Misereor innocentis, por auer misericordia del innocente. Deponens primæ.

Misereor innocentem, por aquello mesmo. Deponēs tertix.

Miseret me innocentis, por aquello mesmo. Imperfonale quintæ.

Metuo te, por auer miedo que te venga mal. Neutrū secundæ

LIBER III.

secundæ.

Metuo tibi, por auer miedo de ti. Actiuum primæ.
Noceo te vel noceo tibi, por empecerte. Neutrum
secundæ & actiuum primæ.

Oro te vel à te rē honestā, por demādarte lo honesto.
Actiuum quartæ & sextæ

Oleo vnguētū, por oler a vnguento. Neutrū figuratū
Olet mihi vnguētū, por olerme el vnguento. Neutrū
secundæ.

Olfacio vnguentum, por oler yo el vnguento. Actiuū
primæ.

Obluiscor tui vel te, por oluidarte. Deponēs primæ
& tertix.

Palpor tibi, por lisonjarte o lialagarte. Deponens
secundę. Palpo te, por aq̃llo mesmo. Actiuū primę.

Pugno tibi vel pugno tecū, por pelcar cōtigo. Neutrū
secundæ & quintæ.

Prouideo tibi, por proueerde y mirar porti. Neutrum
secundæ.

Prouideo te, por mirarte de lexos. Actiuum primæ.

Parco tibi, por perdonarte los errores. Neutrū secunde.
Parco tibi pecunias, por guardarte los dineros. Ac
tiuum tertix.

Pareo tibi vel pareo tibi omnia por obedecerde. Neu
trum secundæ & actiuum tertix.

Postulo te vel à te debitum, por demandarte la deuda
Actiuum quartæ & sextæ.

Postulo te repetūdarū, por demandarte los cohechos.
Actiuum secundę.

Peto te vel à te libros, por demandarte los libros.
Actiuum quartę & sextæ.

Peto te lapide, por herir te cō piedra. Actiuum quintę
speciei.

Potior virgine, yo alcanço la donzella que desseaua.
Deponens quartę. Potior rerum, por alcançar el im
perio delas cosas. Deponens primæ.

Reminiscor tui vel te, por recordarme de ti. Depo
nens primæ & tertix.

Saliō

DE VERB. DIVERS. GEN.

Salio salis. por saltar. Salto saltas . por dançar. Neutrū
quintæ. Salit ouē aries. por saltar sobre ella. Actiuū
primæ.

Timeo tibi. por auer miedo que te venga algun mal.
Neutrum secundæ.

Timeo te. por auer miedo de ti. Actiuum primæ.

Vescor panem vel pane. por comer pan. Deponens
tertiæ & quartæ.

Vtor panem vel pane. por vsar de pan. Deponens
tertiæ & quartæ.

¶ De verbis Impersonalibus.

Verbum impersonale duplex est. Actiuæ vocis,
quod est simile tertijs personis actiuæ vocis,
vt miseret, pudet, Passiuæ vocis, quod est simile
tertijs personis passiuæ vocis, Vt curritur, statur, de
quo paulo post dicemus. Sed verborum impersonaliū
actiuæ vocis complures sunt species. PRIMA verbo
rum impersonalium actiuæ vocis species est que ante
se exigunt genitium, & post se infinitiuum. & sunt
duo: interest & refert, vt præceptoris interest docere.
Senatores refert administrare rempublicam. Constru
untur vero cum ablatiuo generis fæminini numeri
singularis horum pronominum: mea, tua, sua, nostra,
vestra. Adde etiam ab hoc nomine quis vel qui, cuius:
vt mea interest legere, tua refert audire: cuius interest
proferri, eius interest salarium percipere.

SECUNDA verborum impersonalium actiuæ vocis
species est, quæ ante se exigunt datiuum, & post se
infinitiuum. vt

Accidit mihi febrire. Aconteceme tener fiebre.

Contingit mihi ire. Aconteceme yr.

Euenit mihi docere. Aconteceme enseñar.

Conuenit mihi audire. Conuenieme oyr.

Placet mihi legere. Plazeme leer.

Licet mihi amare. yo puedo amar.

Expedit mihi proficisci. Es me vtile partir.

Vacat mihi dormire. Vaga me dormir.

Constat mihi te insanire. Es me cierto que eres loco.

Patet

LIBER III.

Patet mihi te esse ignarū. es me claro que eres nescio.
 TERTIA verborum impersonalium species est, quæ
 ante se construuntur cum accusatiuo, & post se cum
 infinitiuiuo, vt

Delectat me audire. Plazeme oyr.

Iuuat me cantare. Plazeme cantar.

Oportet me docere. Conuieneme enseñar.

Decet me legere. Es me honesto leer.

QUARTA verborum impersonalium species est,
 quæ coniunguntur infinitiuis verborū impersonaliū
 propriè sic dictorum, impersonalia sunt, aliàs vero
 personalia. vt incipit me tædere vitiorum. Comieço
 auer enojo delos vicios.

Desinit uos pudere, vosotros dexays de auer verguẽça
 Solet bonos pudere, Suelen los buenos auer gonçar se.

Debet malos pudere, deuen los malos auer gonçar se.

QUINTA verborum impersonaliū species est, quæ
 ante se construuntur cū accusatiuo & post se cum geni
 tiuo vel infinitiuiuo, & hæc sunt propriè impersonalia,
 (si vlla sunt,) vt Pœnitent me vitæ, pesa me dela vida.

Vel pœnitent me legere, pesa me leer.

Piget me patris, verguẽça he de mi padre. vel piget
 me audire, pesa me oyr.

Pudet me peccati, verguẽça he del pecado, Pudet me
 docere verguẽça he de enseñar.

Miseret me pauperis, misericordia he del pobre.

Tædet me ciborum, enojo he delos manjares.

Verda Impersonalia passiuę vocis semper signi
 ficat actionem cum quadam generalitate, sunt
 que propriè à uerbis neutris absolutis, ut curri
 tur, concurritur, statur, pugnatur, itur, & certatur,
 Transfigurantur tamen (ut dicit diomedes) à uerbis
 neutris quę datiuum casum in seriem orationis recipi
 unt, ut nihil mihi noceri potest. Cum accusatiuo uero
 nullo modo constitui possunt, sed neque cum ablatiuiuo
 cum præpositione a, uel ab, nisi generalitatem illam
 explicet, ut ab omnibus reclamatur (hoc est) quod
 omne.

DE VERB. IMPER.

omnes reclamant. Quod si uspiam apud autores reperiat exemplum: quod huic præceptioni repugnet illud erit perquam rarum, & quod non posset vsum consuetudinemq; efficere: atque ex consequenti neque in artem redigi.

Habent uerba impersonalia sua participia similia participijs uocis passiuæ in neutro genere: quasi substantiuæ posita, ut itum est, eundū est, ab eo quod est itur, ibatur, ibitur,

¶ De Infinitiuis. Cap. VIII.

Infinitiuus dicitur, quia non habet determinatos numeros & personas, & construitur ante se cum accusatiuo personæ agētis in actiua significatione, & in passiuæ personæ patientis, post se uero cōstruitur cū casu uerbi à quo descēdit, ut me amare deū, piū est, me amari à deo fœlicissimum est, me carere voluptatibus & inseruire amicis, & misereri innocētis, iocundum est. Dicimus tamen, uolo esse doctus, & natura beatis omnibus esse dedit. Sed non dicimus uideo mihi esse docto: sed doctus: & uolo me esse poëtam, & non poëta. Verba infinitiua uolunt determinari à uerbis uoluntarijs, quæ græci proergetica dicunt, qualia sunt, Volo, Cupio, Desidero, Opto, Debeo, Habeo, & similia. Iunguntur tamen aliquando etiã alijs uerbis & nominibus adiectiuis: sed figurate, aut ad imitationem Græcorum, ut uideo illum sapere, & iam pridē illos à me abducere Thestylis orat, illud quoq; & cantare pares: & respondere parati.

Circumloquimur futurū infinitiui modi uocis actiuæ per hoc uerbum, ire, & primum supinum. Verbi impersonalis uero, & passiuæ, per hoc uerbum iri, & idē supinum. Ut spero me amatum ire deum, uel deum amatum iri à me.

Alio modo circumloquimur idem futurum per participium futuri in rus, & hoc uerbum esse, in actiua, & per participium futuri in dus, & idem uerbum esse in passiuæ, ut spero me amaturum esse deum, uel deum amandum esse à me,

Posui

LIBER III.

Posuimus præterea proprium infinitiui futurū sim̄
 le participio futuri in rus, in voce actiua, & participio
 futuri in dus, in voce passiuā, iungiturq; omnibus ge-
 neribus vtriusq; numeri: eo tamen non vt timur, vt spe-
 ro virginem nupturum tibi, & virgines nupturum vi-
 ris, & spero fœminas amaturum viros, & viros aman-
 dum à fœminis. Vergil. Et pacem Troiano ab rege pe-
 tendum. & Lucretius, Aeternas quoniā pœnas à mor-
 te timendum.

DVo de triginta anni sunt: ex quo primas intro-
 ductiones grammaticas Hispanę reip. vsui pu-
 blicauī. Vnde quātum vtilitatis sit cōsecutum,
 alij melius incorruptiusq; iudicabunt, interim tamen
 nunquam destiti admonere eos, qui hanc artem profi-
 tebantur, vt si quid inuenirent, quod operi nostro pos-
 set conducere (me prius consulto) suis in locis adde-
 rent. Atq; imprimis Alfonso Aluarez non vulgaris
 ingenij virū, quo cum ijs studijs quibus ego delector
 fuit mihi iucundissima consuetudo, is retulit ad me
 quosdam locos, qui sibi videbantur cōmodius in arte
 tractari posse, quā sunt à me præscripti, vt quod de
 infinitiuo modo, atq; comparatiuis & superlatiuis in
 hac parte subiecti, quæ quia non fuit mihi tempus diju-
 dicandi, aliorum iudicio examinanda relinquo. Mihi
 certe prima fronte summopere placuerunt, atq; alijs
 proinde placitura spero. Infinitiuā, inquit, aut nomi-
 na sunt, aut verba aut participia. Nomina cum in casu
 posita cum tempore non significant, vt scire tuum ni-
 hil est. Participia cum & sunt in casu, & cum determi-
 nato tempore significant, vt miserum est nunq̄ fuisse,
 iucundum est didicisse. Verba vero cum sine casu &
 cum tempore significant. Ex ijs quædam impersona-
 lia sunt, vt pœnitere, pugnari, quę in constructione ni-
 hil prorsus à suis verbis dissentiunt: nisi quod eorum
 oratio imperfecta est, indigetq; alterius adminiculo:
 vt perfectū sensum significet: vt reliquæ infinitæ ora-
 tiones. Infinitiuā impersonalia vnica voce omnes nu-

DE VERB. IMPER.

meros & personas complectuntur: est enim amare tribus vtriusque numeri personis commune: sed ideo infinitum appellatum est, quod per se prolatum parum determinatas habeat personas: determinatur tamen per adiunctionem suppositi, ut me amare deum primae personae numeri singularis est: te amare deum secundae personae eiusdem numeri, &c. Determinatur quoque verbum infinitivum a verbis voluntariis & passivis reciprocis: & quibusdam violentiam aut imperium significantibus, haec enim trahunt infinitivum ad suum numerum & personam: ut volo legere, volo mori, Plato dicitur omnium sapientissimus fuisse: iubeor in senatum venire, iureiurando cogor vera dicere.

Construuntur infinitiva personalia ante se cum accusativo in activa significatione personae agentis, in passiva personae patientis, post se vero exigunt casus, quos & verba a quibus descendunt.

Infinitiva vero a verbis substantivis atque reciprocis poscunt post se casum similem praecedenti, ut volo esse poeta, cupio dici sapiens: volo te esse poetam, cupio te dici sapientem, licet omnibus esse beatis, tamen si posset quoque dici, licet omnibus esse beatos.

Infinitiva omnia tempora habuerunt, ut amare, amavisse, amatum in activa voce: in passiva amari, amatum, amandum, pugnari, pugnatum, pugnandum. Sed nunc his vocibus non omnibus utimur. Circumloquimur enim praeteritum passivae vocis per participium praeteriti & verbum esse vel fuisse, ut pugna dicitur commissa esse, & dicunt pugnam commissam esse, & audio pugnatum esse.

Circumloquimur quoque futurum eiusdem modi vtriusque vocis per suum cuiusque participium futuri cum hoc verbo esse, ut hic creditur venturus esse, ille dicitur accusandus esse, vel hunc dicunt venturum esse, illum vero accusandum esse, & spero mihi meliori conditione vivendum esse.

Circumloquimur quoque idem tempus passivae vocis per primum supinum cum hoc verbo iri: ut spero me
amatam

LIBER III.

amatum iri, & suspicor inter nos pugnatum iri.
 Vtimur præterea futuro infinitiui verborū deponen-
 tium & quorundam neutrorū simili participio verbi
 impersonalis vt scio moriēdam esse mihi, & carendū
 esse sensibus, id est me moriturum & cariturum esse.

¶ De Gerundijs. Cap. IX.

Gerundia, sunt qui verbis annuncient, quia
 regunt casus. Sunt qui nominibus, quia habent
 casus, Sunt qui nomina participialia esse dicāt:
 quod in quibusdam nomini, in quibusdam participio
 similia sunt: nobis tamen vt captiones euadamus, di-
 cendum est esse aliam partem orationis: quæ tamen
 habeat maximam similitudinem cum nomine, neque
 enim id mirum videri debet alicui, cū alij plures, alij
 pauciores quàm octo partes orationis potuerint.

Gerundia ante se casum non regūt. Nam inaudita est
 in sermone latino constructio illa, In conuertendo
 dominus captiuitatem Zion. Et illud: In deficiēdo ex
 me spiritum meum, Illud quoque: In conueniendo po-
 pulos in unum, post se regunt casum verbi à quo des-
 cendant, vt tempus est carēdi voluptatibus, inseruēdi
 amicis: amandi deum.

Gerundia aut sunt substantiua, aut adiectiua. Gerūdia
 adiectiua omnia genera & numeros & casus habent.
 & iunguntur substantiuis, significantque semper pas-
 sionem, vt voluēda dies en atrulit vltro. i. uolubilis,
 hoc est, quæ voluitur. Iusiurandum, hoc est, quod iu-
 ratur. Est mihi cura iurisdicundi: et do operam iuridi-
 cundo, & veni ad iurisdicundū, & delector iuredicūdo.
 Gerundia substantiua tantummodo reperiuntur in
 genitiuo, accusatiuo & ablatiuo generis neutri, quorū
 nominatiuus est amare, cum pronomine vsurpatur,
 vt est mihi cura soluendi pecunias, venio ad soluēdū
 pecunias, & delector soluendo pecunias. Reperitur
 etiam gerundium datiui, vt ego non sum soluendo.
 nescio tamen an post se cum accusatiuo casu possit
 construi.

Gerundia substantiua à verbis actiuis significant
 actionem

DE GERUNDIIS.

actionem & passionem, præterquam quod gerundiū genitiui semper significat actionem. A verbis neutris actionem significantibus gerundia significant actionem tantum. A neutris passionem significantibus, passionem tantum. A cōmunibus, & deponentibus actionem & passionem.

Inter gerundia adiectiua & participia hæc est differentia, quod gerundia significant rei administrationem, siue habitum sine tempore, saltem determinato ad futurum, resoluunturq; in gerundia substantiua, vt est mihi cura iurisdicundi, id est, dicendi ius: & delector iuredicundo, id est, dicendo ius. Participia verò significant tempus futurum in actu sine rei administratione. vt ius dicendum est à me, id est, dicetur: causa est à me oranda, id est, orabitur.

Gerundia accusatiui iunguntur frequenter his præpositionibus. ad, ob, propter, inter, ante. vt ad numerandum, vel ob numerandum, propter numerandum pecunias veni. propter orandum causas studeo, inter agendum capras, ante domandum boues.

Gerundia vero ablatiui iunguntur cum his præpositionibus in, de, ex, à, ab. vt in nauigando venti posuerunt, & est libellus Hieronymi de viuendo deo. & ex defendendo quàm ex accusando maior gloria comparatur.

Aduertendum etiam est, quod gerundia adiectiua in accusatiuo semper iunguntur præpositionibus illis, vt ad numerandas vel ob numerandas vel propter numerandas pecunias veni. præterq̃ cum his verbis loco, conduco, mando, curo habeo pro debeo, vt ego locaui faciendam sepulturam.

Animaduertendum quoque est, gerundium genitiui singularis recte iungi substantiuo plurali, vt Plautus: Nominandi tibi istorum magis erit, quàm edundi copia, aut dicere possumus quod regit post se genitiuum casum.

¶ De verbis supinis.

Caput X.

M

Quod

LIBER III

Quod de gerundijs diximus, idem de supinis dici potest, esse aliam ab octo partibus orationis nisi quod gerundia participijs, supina verbis annumerari possunt.

Primum supinum semper iungitur verbo significati motum ad locum, vt eo deambulatum, vado venatum, significatq; semper actionē: nisi sit à verbis neutris passionem significantibus. Nam illa: do filiam nuptum, venum do seruos, spectatum admissi risum teneatis amici, motū in se continent, sicut & illa superiora.

Vltimum supinum semper iungitur nomini adiectiuo, non tanquam substantiuum, sed tanquam verbum: regiturque ab eo, & significat passionem: vt est res horrenda dictu, id est, vt dicatur, miserabilis visu, id est, vt videatur. Ex quo sequitur, quod neque potest coniungi verbo (vt grammatici indecti dicunt) venio lectu, neq; ponitur pro nomine (vt Priscianus dicit) venio venatu pro de venatione, neq; iungit sibi adiectiuum, neq; recipit præpositionem, neq; regit nomen. Quod si dixeris: Bonus ciuis dignus est gubernatu, dubitaueritq; aliquis gubernatu vtrum sit nomen an verbum supinum, ex adiunctis tolletur hæc ambiguitas. Nam cum est nomen, genitiuum regere potest vt dignus gubernatu reipublicæ, & iungit sibi nomē adiectiuum: vt dignus magno gubernatu, & recipit præpositionem: vt recessit ex gubernatu. Cum vero est verbum supinum (quemadmodum diximus) nihil tale habet, sed tantum à nomine adiectiuo regitur: & in verbum passiuum resoluitur.

¶ De constructione participij.

Caput XI.

Participium eodem modo iungitur nomini & pronomini & verbo, quo nomen adiectiuū, post se vero desiderat casum cum quo cōstruitur verbum à quo descendit, vt Amans filium, Amaturus deum, Amatus à patre, Amandus ab vxore, Inferuens amico, Inferuitur us propinquis, Carens voluptatibus, Cariturus turture magno,

Sunt

DE CONSTRUCT. NOMIN.

Sunt nomina participijs similia, vt amans: doctus: quæ sola constructione discernuntur. Nam cum dico amans vxorem, Participium est. amans vxoris, nomē est. Sed cum sunt nomina, recipiunt comparationem, vt amantior vxoris, Amātissimus vxoris, & doctior Cicerone. Doctissimus omnium. Tempore quoq; pos sunt discerni. Nam cum dico est amandus à me, significat quod à me amabitur: cum verò tantum est amandus quod est dignus amari. Vix tamen sub hac forma recipit comparationem, nam quod quidam dicunt, reuerendissimus, colendissimus, obseruandissimus, ego dicerem potius admodum reuerendus, perquam colendus, plurimum obseruandus, & alia simili modo.

¶ De nominum constructione cum alio casuali.

Caput XII.

Nomina quoq; cum casibus construuntur quædā cū genitiuo qualia sunt nomina adiectiua certæ cuiusdā significationis. vt integer vitæ, Sceleris purus, Præceps animi, Prodigus vitæ, Dubius itineris, Tenax propositi, Cupidus honoris.

Nomina præterea formam participiorum habentia, vt patiens laboris, Negligens amicorum, Fugitiuæ litium, Appetens alieni, Profusus sui, Doctus grammaticæ, Victus animi, Expertus belli.

Nomina quoq; masculina terminata in or, quæ formantur ab vltimo supinò u mutata in or, & feminina terminata in trix, quæ formantur à masculinis, tor mutata in trix, vt amator vxoris, amatrix viri, doctor gentium, expultrix vitiorum.

Et nomina superlatiua construuntur cum genitiuo, sed tantum plurali, nisi sint nomina collectiua, vt doctissimus Græcorum, sapientissimus philosophorum, fortissimus gentis Danaum. Comparatiuum quoq; inter duo, vt Aiacum fortior fuit Telamonius.

Sunt quædā quæ possunt iungi genitiuo vel datiuo. vt similis patris vel patri, fidus regis vel regi, proximus Tullij vel Tullio, propinquus Cæsaris vel Cæsari.

LIBER III

Quædam sunt quæ possunt iungi genitiuo vel ablatiui, vt diues agrorum vel agris, vacuus cerebri vel cerebro, plenus rimarum vel rimis, dignus honoris vel honore.

Datiuo etiam complura iunguntur. vt facilis omnibus, difficilis nemini, clarus sui, iucundus alienis, aptus bello, idoneus paci.

Verbalia quoq; in bilis datiuo iungi possunt. vt amabilis cunctis, visibilis nulli.

Accusatiuo etiã iunguntur cõplura nomina adiectiua, sed (vt diximus figurate) idq; apud poëtas tantum, vt Flauus capillos, niger oculos, horridus barbam.

Ablatiuo quoq; media præpositione, siue se primo casu sui complura iunguntur, vt alienus à crimine, oriundus ex Africa, diuersus à vitijs. Alius ab humanitate, secundus ab hercule, tertius à Ioue, vir singularis ingenio, excellens virtute, insignis pietate.

Comparatiua quoq; cum ablatiui siue septimo casu construuntur, vt nemo est eloquentior Cicerone.

Ablatiuus siue septimus casus plarunq; ponitur absolute, aut per duo nomina. vt rege Ferdinando Munda in dediticem Christianorum venit. Aut per nomen & pronomen, vt ne præceptore didicisti literas. Aut per nomen siue pronomen, & participiũ, vt Deo ducente veniam ad te, te veniente gaudebis.

¶ De constructione quarundam partium orationis. Caput XIII.

Quisq; semper iungitur superlatiui. vt optimus quisq; sapientissimus quisq;.

Omnis & cunctus positiui & comparatiui; vt omnes boni, omnes sapientiores, cuncti sapientiores. At vero quisq; tum positiui iungitur, cum non recipit comparationem positiuus, vt strenuus quisque. Iungitur etiam quisq; cum hoc nomine quotus, sed semper interrogatiue, vt Cicero: Quotus enim quisq; istud fecisset?

Tantum & quantum positiui iunguntur, vt tatum doctus quantum facetus. Tanto & quanto compara-

DE COMPA. ET SVPERL.

duo: vt tanto doctior quanto facctior. Idem quoque dicimus de aliquantum & aliquanto, multum & multo, paulum & paulo.

Per, semp iungitur positiuo, vt perbonus, perdoctus.

Quã superlatiuo, vt quamoptimus, quã doctissimus.

Perquam positiuo, vt perquã bonus, perquã doctus.

Hei & vꝑ semper iunguntur datiuo, vt hei mihi vꝑ tibi, Heu & o, accusatiuo, vt heu me miserum, ò te infelicẽ. En & ecce nominatiuo & actõ, vt eq priamus, en capellas, ecce homo, & ecce hominem.

¶ De Comparatiuis & Superlatiuis.

Cvm de Erotematis nominum ageremus, dictũ est comparatiua & superlatiua, à quibus nominibus positiuis, & vnde formarentur, sed iniquis tunc spacijs exclusi, quoniam alio properabamus non diximus formationem illam in plærifq; deficere. Idem quoq; fecimus cum de constructione partiũ orationis nonnihil perstringeremus, vbi pauca interposuimus. Quare visum est, quæ illic debuerant copiosius pertractari hoc in loco supplere, atq; in primis de illorum irregulari formatione.

Bonus melior optimus.

Malus peior pessimus.

Magnus maior maximus.

Paruus minor minimus.

Nequam nequior nequissimus.

Maturus maturior maturrimus.

¶ Comparatiuum regularem habent.

Magnificus magnificentior magnificentissimus.

Munificus munificentior munificentissimus.

Mirificus mirificentior mirificentissimus.

Beneficus beneficentior beneficentissimus.

Maleficus maleficientior maleficientissimus.

Benedicus benedicientior benedicientissimus.

Maledicus maledicentior maledicentissimus.

Beneuolus beneuolentior beneuolentissimus.

Maleuolus maleuolentior maleuolentissimus.

Multiuolus multiuolentior multiuolentissimus.

LIBER III

Pius piissimus, pientissimus. Comparatiuo caret.

Senex tenior.

Superlatiuo caret.

Iuuenis iunior.

Superlatiuo caret.

Vetus veterrimus.

Comparatiuum regularem habet.

Dexter dextimus.

Comparatiuum regularem habet.

Sinister sinistimus.

Comparatiuum regularem habet.

Facilis facillimus.

Comparatiuum regularem habet.

Agilis agilissimus.

Comparatiuum regularem habet.

Gracilis gracillimus.

Comparatiuum regularem habet.

Humilis humillimus.

Comparatiuum regularem habet.

Similis simillimus.

Comparatiuum regularem habet.

Multus plurimus. comparatiuo caret.

Multa plurima. comparatiuo caret.

Multum plus plurimum.

Multi plures plurimi.

In plurali integrum est.

¶ A verbis.

Detero deteris, deterior deterrimus.

Potior poteris, potior potissimus.

¶ Ab aduerbijs.

Extra, exterior extimus.

Intra, interior intimus.

Ultra, vlterior vltimus.

Infra, inferior infimus.

Citra, citerior citimus.

Supra, superior supremus.

Prope, propior proximus.

Post, posterior postremus.

DE COMPA. ET SVPERL.

Ante, anterior. superlatiuo caret.

Pridem, prior primus.

Penitus, penitior penitissimus.

Ocyor ocysissimus. positiuo caret.

nisi malis ab ocys formare.

¶ Nomina quorum significatio crescere aut minui nō potest, non formant ex se comparatiua aut superlatiua. Qualia sunt: Ingens, omnipotens, summus, vnicus, imus. Et nomina numeralia siue sint distributiua siue ordinalia. Et pronomina, quanquam Plautus dixerit: Ipsissimus est, sicut Vergilius ab ingens iugentior fecit comparatiuum.

Construuntur comparatiua cum ablatiuo vel cum alio casu, quem coniunctio quā poterit pro ratione verbi subintellecti coniungere, vt Plato fuit doctior Aristotele, vel quā Aristoteles. Credo Platonem eloquentiorem Demosthene, vel quā Demosthenem. Vxor te benigniore patre meo, vel quā patre meo. Dicimus tamen sum audior g'orix quā pecuniæ, & non pecunia. & similior patri quā matri, & non matre, quia audus & similis cum genitiuo & datiuo construuntur.

Construuntur præterea cum ablatiuo significante excessum quo aliquid excedit aut exceditur, vt ego sum duplo maior quā tu, & tu dimidio minor.

Superlatiuum nomē est quod ad plures sui generis comparatum omnibus autefertur, vel absolute prolatum significat quantum positiuum cum hoc aduerbio valde, vt Achilles est Græcorum fortissimus: & Achilles est fortissimus, id est, valde fortis.

Superlatiuum construitur cum genitiuo numeri pluralis, aut singularis nominis tantum collectiui, qui resoluitur in ablatiuum cum præpositione ex. vt Achilles est fortissimus Græcorum, & fortissimus gentis Danaum, id est, ex Græcis & ex gente Danaum.

Superlatiuum à comparatiuo differt, q. comparatiuum exponitur per positiuum cum magis & quā. Superlatiuum vero per positiuum etiam cum maxi-

LIBER III

me & ex . vt est eloquentior Cicerone, id est , magis eloquens quàm Cicero , & eloquentissimus omnium, id est , maxime eloquens ex omnibus .

Superlatiuo quoq; non est locus in comparatione duorum . Comparatio vero & duorum & plurium esse potest , vt Aiacum Telamonius fuit fortior , sed nõ dices fortissimus . Præterea digitorum medius est longissimus , & digitorum medius est longior cæteris .

Est & alia differentia , quod optime superlatiuum potest resolui in comparatiuum cum relatiuo diuersi tatis eodem sensu manente , non tamen omne comparatiuum in superlatiuũ conuertitur , vt poëtarũ nobilissimus est Homerus , & cæteris poëtis nobilior est Homerus .

Comparatiuum plus significat quàm superlatiuum si postponatur illi . vt Aristoteles est doctissimus , sed Plato doctior . Aliquando significat minus quàm positiuum , vt Vergilius : Tristior & lachrymis oculos suffusa nitentes , pro subtristis . Et ferè quoties comparatiuum non construitur cum casu illius ad quod fit cõparatio , minus significat quàm positiuum aut quantum positiuum .

¶ De diminutiuis .

Diminutiua non habent certam rationem , qua possint formari , sed illud tantum hoc loco dicendum est : exire in varias terminationes , sed præterea in ulus , ula , ulum , vt frater fraterculus , soror sororcula , munus munusculum . Aliquando in io , vt homo homuncio , senex senecio . Aliquãdo in aster , astra , astrum . vt pinus pinastra , filia filiastra , apium , apiastrum , quæ proprie non sunt diminutiua , sed imitationem quandam significantia . Aliquando in olus , ola , olum . vt sergius sergiolus , corona corola , pallium palliolum . Aliquando in ellus , ella , ellum , vt tener , a , um , tenellus , a , um . Aliquando in illus a , um . vt tantus , a , um : tantillus a , um . Aliquando in leus , vt equus , equuleus . Aliquando in iscus , vt pan , paniscus : basileus basiliscus .

DE RELAVIS.

| ¶ De Relatiuis.

Relatiuum est, quod rem antecedentem refert, Et est duplex: Substantiæ & accidentis. Relatiuū substantiæ est quod refert antecedens substantium, qualia sunt: Qui quæ quod. Suus sua suum. Ipse ipsa ipsum. Ille illa illud. Is ea id. Idem eadem idem. Alius alia aliud. Alter altera alterū. Reliquus reliqua reliquum. Cætera cæterum nam cæter vix reperitur. Horū septem priora sunt relatiua idētitatis, quatuor posteriora sunt diuersitatis.

Relatiuum accidentis est, quod refert antecedens adiectiuum. qualia sunt: Hic & hæc qualis & hoc quale. quātus a um, Plurali nominatiuo quot, quotus, quota quorum, lic & hæc quotennis & hoc quotenne. Quotuplus a, um, lic & hæc & hoc quotuplex.

Relatiuum accidentis cum substantiuo sequenti debet concordare, vt est animal varium, qualis est mulier. Templū magnū quantus est mons. Horatius tamen in Epodo relatiuū accidentis antecedenti retulit. Sed incitat me pectus & māmæ putres equina quales vbera. Relatiuum vero substantiæ cum antecedenti plærūq; debet conuenire, vt dedi tibi libros, sed illos a te acceperam. Si tamen quis vel qui ponitur inter duo substantiua, utrique potest referri: vt est animal quod appellant orygem, vel quem appellant orygem. Si tamē alterum ex duobus substantiuis est proprium: semper ad illud referēdū est, vt Salustius: Est locus in carcere quod Tullianum appellatur. Vergil. Est locus Hesperiam Graij cognomine dicunt, vbi Seruius dicit debere subintelligi quam & nullo modo quem.

¶ De nominibus Patronymicis.

Patronymica masculina in nominibus primæ declinationis formantur à genitiuo e finali mutata in des, vt Aeneæ, æneades. In nominibus secundæ declinationis fiunt à genitiuo addita des, vt Aeacus, æaci, æacides, Quæ tamen in eus, diphthongon terminantur cum duplicem habeant genitiuum in ei, & in i formant patronymicū à genitiuo secundo addita des,

LIBER III.

vt pentheus, pemthei, vel penthi, penthides. In nominibus tertiæ declinationis patronymica formantur à datiuo addita des, vt Nestor, nestoris, nestori, orides,

Sed hæc regula non est vsiquæque vera. Nam auctores aliquando addunt aliquid, aliquando detrahunt vt atlanti, atlantiades, pro atlantides. Amphyrionides, pro amphyrionides. Meneciades, pro menecides. Meniades, pro menides. Aenides quoque Vergilius dixit pro æneades libro 9: Sit satis ænide telis impune Numanum Oppetisse tuis. Idē quoq; Scipiades formauit pro Scipionides. Deucalides, pro deucalionides. Declinanturque per primam nominis declinationem. Patronymica fœminina fiunt à masculinis patronymicis ablata de, vt ab Aeolides, æolidę, æolis, æolidis. à Theseides, theseis, theseidis. à Pelides, pelias, peliadis, declinanturque per tertiã nominis declinationē.

Reperiuntur pauca nomina patronymica fœminina in ne, desinētia per primam nominis declinationē variata, vt Nerine filia Nerci, Adrastine filia Adrastris Acrysiōne filia Acrysi.

Cum patronymica propriè à nominibus patrum deriuentur, aliquando trahuntur à nominibus matrū, aliquando ab auis paternis siue maternis, aliquando à fratribus aut sororibus, aliquando ab vrbibus, siue vrbium conditoribus, de quibus passim exempla reperies apud auctores,

¶ De aduerbijs Localibus.

Aduerbia localia in quadruplici sunt differētia, hoc est, aut in loco, aut de loco, aut ad locum, aut per locum, vbi & vbinam, quærunť de loco in quo, vt vbi est Antonius?

Quo & quorsum, quærunť de loco, ad quem, vt quo proficisceris?

Vnde, quærit de loco à quo, vt vnde venis ò Antonius?

Qua, quærit de loco per quem: vt qua iturus es?

Interrogantibus per hæc aduerbia, aut respondemus

æque

DE ADVERBIIS.

æque per aduerbia, aut per nomina propria locorum aduerbialiter posita. Si respondere velis per nomina propria locorum interroganti vbi est aut sit aliquid: si ciuitas illa siue sit oppidum, siue municipium, siue castellum, siue pagus, siue vicus declinatur per primam aut secundam nominis declinationem in numero singulari, tunc ponitur in genitiuo, vt est Salmanticæ, est Toleti. Si per tertiam, aut pluraliter declinatur, ponitur in ablatiui, siue (vt vult Seruius) in datiuo, vt est Hispali, est Septimancis, est Burgis, est Trallibus. Illa quoque nomina appellatiua Togæ, Militiæ, Domi, Ruri, rationem priorum sequuntur: ponunturque aduerbialiter sicut illa.

Si per aduerbia: per vnum ex ijs quæ sequuntur responderi oportet, Fingamus igitur eum quo cum loquimur sit Hispali, & de quo loquimur sit Toleti: is vero qui loquitur sit Salmanticæ. Quærenti itaque vbi est Antonius? Respondebis hic, id est, Salmanticæ vbi ego sum.

- Istic, id est. Hispali vbi tu es.
- Illic, id est. Toleti vbi aliquis est.
- Vbi, id est in loco vbi aliquis est.
- Sicubi, id est si in aliquo loco vbi aliquis sit,
- Necubi, id est ne in aliquo loco aliquis sit
- Alicubi, id est in aliquo loco.
- Vbiuis, id est in quouis loco.
- Vbique, id est in omni loco.
- Vbiliber, id est in quolibet loco.
- Vbiubi, id est in quocunque loco.
- Vbicunque, id est in quocunque loco.
- Alibi, id est in alio loco.
- Vtrobique, id est in vtroque loco.
- Ibi, id est in eo loco.
- Ibidem, id est in eodem loco.
- Inibi, id est in eodem loco.
- Vsqvam, id est in aliquo loco,

Nusquam

LIBER III.

Nusquam, id est, in nullo loco.

Intus, id est, in interiori loco.

Foris, id est, in exteriori loco.

Supra, id est, in superiori loco.

Infra, id est in inferiori loco.

¶ Significantia ad locum.

Interroganti quo imus, si per vrbium nomina respondemus illa ponimus in accusatiuo aduerbialiter: vt eo Salmanticam, Toletum, Hispalim, Septimancas, Burgos, Trallos, rus, domum. Sed militiam & togam non dicimus. Sed per aduerbia respondemus sic:

Huc, id est, Salmanticam vbi ego sum.

Isthuc, id est, Hispalim vbi tu es.

Illuc, id est, Toletum vbi aliquis est.

Alio, id est, ad alium locum.

Vtrobique, id est ad vtrumque locum.

Quoquo, id est ad quemcumque locum.

Quouis, id est, ad quemlibet locum.

Eo, id est ad eum locum.

Eodem, id est ad eundem locum.

Siquo, id est ad aliquem locum.

Nequo, id est ne ad aliquem locum.

Aliquo, id est ad aliquem locum.

Intro, id est ad interiorem locum.

Foras, id est ad exteriorem locum.

Sursum, id est ad superiorem locum.

Deorsum, id est ad inferiorem locum.

Dextrorsum, id est ad dexteram.

Sinistrorsum, id est ad sinistram.

¶ Significantia de loco.

Interroganti vnde venimus, si per vrbium nomina respondemus, illa ponimus in ablatiue aduerbialiter, vt venio Salmantica . Toletum . Hispali . Septimancis . Burgis . Trallibus, rure, domo. Sed non dicimus militia & toga. Sed per aduerbia respondemus sic:

Hinc, id est ab eo loco vbi ego sum.

Istinc, id est ab eo loco vbi tu es.

Illinc, id est ab eo loco vbi aliquis est.

Sicum

DE VERBIIS LOCAL

Sicunde, id est si ab aliquo loco.

Necunde, id est ne ab aliquo loco.

Aliunde id est ab alio loco.

Alicunde, id est ab aliquo loco.

Vtrinq;, id est ab vtroq; loco.

Vndiq;, id est ex omni loco.

Vndeuis, id est ex quouis loco.

Vndeunde, pro ex quocunq; loco.

Vndecunq;, pro ex quocunq; loco.

Inde, id est ab eo loco.

Indidem, id est ab eodem ipso loco.

Intus, id est à loco interiori.

Foris, id est à loco exteriori.

Superne, id est à loco superiori.

Inferne, id est à loco inferiori.

Cœlitus, id est à cœlo.

¶ Significantia per locum.

Interroganti qua profecturi sumus, si per vrbium nomina respondemus, ponimus illa quæ in ablatiuo, vt Salmantica, Toletu, Hispali, Septimancis, Burgis, Trallibus, rure, domo. Sed non dicimus militia & toga. Sed per aduerbia respondemus in hunc modum:

Hac, id est per locum vbi ego sum.

Istac, id est per locum vbi tu es.

Illac, id est per locum vbi aliquis est.

Siqua, id est si per aliquem locum.

Nequa, id est ne per aliquem locum.

Alia, id est, per alium locum.

¶ Libri quarti finis.

SEQVITVR QVINTVS

Liber, de Syllabis.

LIBER QVIN

TVS QUI EST DE PROSODIA.

¶ Caput primum in quo præmittit
regulas generales.

Syllaba lōga duo cōsumit tempora: sed quæ
Dicitur esse brevis, tēpus sibi vēdicat vnū.
Ancipites profert vocales sermo latinus.
Nā modo correptas, modo lōgas promit easdē
V sequitur post q semper, semperq; liquescit.
At post s & g, vim seruat, vimq; remittit.
L aut r aut s vsu plærunq; liquescunt.
M aut n raro, seruant quandoq; rigorem.

Liber quintus, Prosodia cui inter quatuor præce
ptiuæ Grammaticæ partes syllaba respondet, in
ordine naturæ secunda est, via tamen doctrinæ
vltima. Syllaba vero (quântū ad præsentē considera
tionē attinet) aut attenditur ratione tēporis in q̄ pro
fertur quā syllabæ quantitatē appellamus, aut ratio
ne altitudinis & profunditatis: in quibus ratio cōsistit
accentus. Agit itaq; prius de syllabarum quantitate, si
ne qua accentus latini ratio constare non potest.

¶ Syllaba longa. Anteaq; tradat regulas de syllaba
rum quantitate. Præmittit quasdā suppositiones qua
rum prima est, quod syllaba longa est illa, quæ consu
mit duo tēpora in prolatione, vt mos, rex. Brevis
uero, quæ vnum tempus consumit, vt sal, at duo tēpo
ra, id est spacium duplex ad illud tempus in quo sylla
ba brevis profertur, vt syllaba brevis sit mensura lon
gæ. Consumit, subaudi in prolatione. ¶ Ancipites. Se
cundum præsuppositum est, quod omnes vocales a
pud Latinos ancipites sunt & mēdiæ (hoc est) quod
aliquant

DE SYLLABIS.

aliquando produci, aliquando breuiari possunt, sed qđ dicit sermo latinus. propterea quod apud Græcos dug sunt semper longæ, eta & omega. Duæ æternum breues epsilon & omicron. Tres bitemporales, quæ aliquando producantur, aliquando breuiantur, alpha, iota, ypsilon. ¶ V sequitur post q. Tertium præsuppositum est, quod post q semper sequitur u, sed illud non est vocalis simpliciter, sed cum adiectione vocalis liquida. Itaq; non constituit syllabam per se: neq; habet vim producendi vocalem: quam præcedit: cū neq; in synæresim, neq; in diphthongon coeant, & hoc significat esse liquidam. Sed post s & g, aliquando est vocalis simpliciter: vt suis sua suum, suo suis. ambiguus, irriguus: aliquando est vocalis liquida, vt suavis, suadeo, lingua, languo. ¶ Seruat vim, id est, vocalis rigorem. ¶ Remittit vim, id est, amittit languescitq;. ¶ L, aut r. Quartum præsuppositum est, quod quinque sunt consonantes liquidæ . l. m. n. r. s, sed tres l. r. s, in vsu plærunq; reperiuntur liquidæ. m. n. raro. Dicuntur autem liquidæ: quoniam cum sit proprium duarū consonantium vocalem præcedentem producere si sequatur muta cum liquida: aliquando liquida illa vim suam amittit, aliquando retinet suum vigorem. i. vim intensam & nō remissam siue liquefcentem: sed de hoc paulo post in secunda regula.

Dictio vocali si desinat, atq; sequatur
 Altera vocalis, perimit synalcepha priorem.
 Si finitur in m, vocalis & inde sequatur:
 M perit ec̄thlipsi cum vocali præeunte.
 Syllaba quā scribis diphthongo, lōga notetur.
 Quod si vocalis sequitur breuiabis eandem.

¶ Dictio vocali si. Quintum præsuppositum est: quod si in eodem versu aliqua dictio finitur in vocali, sequiturque altera dictio incipiens quoque a vocali:
 prior

prior, illa dispungenda est: neque in ratione versus numeranda per figuram: quæ à grammaticis dicitur synalœpha in specie metaplasmi, vt sc̄per ego auditor: extrita o. legendum semper egauditor. Aliquãdo etiã ab autoribus fit synalœpha ex fine præcedentis versus & principio sequentis. Vergi. secundo Georgicorum: Inseritur vero ex fortu nucis arbutus horrida. sequitur alter versus. Et steriles platani malos gessere valẽtes. ¶ Si finitur in m. Sextum præsuppositum est: quod si in eodem versu aliqua dictio finitur in m. litera: sequiturque altera dictio incipiens à vocali dispungendum est illud m. cum vocali præcedente ne fiat metacismus. vt ait Victorinus per figuram quæ à Grammaticis dicitur ec̄thlipsis species quoque metaplasmi. Verg. i. Aeneid. Venturum excidio Lybiæ sic voluere parcas, extrita m. cum sua vocali proferendum est: ventur excidio Lybiæ. Fit Ec̄thlipsis aliquando ex fine dictionis præcedentis: & principio sequentis vt apud Vergilium secundo Georgi. Aut dulcis musti vulcano decoquit humorem. Et sequitur alter versus Et folijs vndam tepidi dispumat aheni. Apud antiquissimos m aliquãdo nõ abñciebatur: vt apud Enni. Insignita forent tum milia militum octo. ¶ Syllaba quam scribis. Prima regula est syllaba quæ scribitur diphthongo est longa, vt audio, æquor, euge, pœna. Sed si sequatur vocalis: à qua incipit sequens dictio, aut in eadem dictione si sit composita. diphthongus breuiatur. Verg. 3. Aene. Insulæ Ionio in magno quas dira celo. Item in oct. Stipitibus duris agitur sudibusve præustis.

Siue breuis seu longa tibi vocalis habetur.
 Porrectam dices, si duplex consona subfit.
 Hæc tria sunt elementa tibi geminantia vires.
 Zeta valet sigma cum delta xi. cappa, sigma.
 Atque duas inter vocales iota repertum.
 Pro duplici numeramodo sit tibi dictio simplex
 syllaba

DE SYLLABIS.

Syllaba si brevis est natura, & muta sequatur
 Cum liquida, semper breuiabit sermo solutus:
 At carmen poterit producere seu breuiare.

¶ Siue brevis. Secunda regula est. quod si post vocalem siue longam siue breuem sequantur duæ consonantes aut vna vim duarum habens vocalis illa produci-
 tur, vt vestis salubris. Et subdit quod tres sunt eius-
 modi consonantes vim duarum habentes, z. pro sd. x.
 pro cs. siue pro gs. & iota in medio duarum vocalium
 posita, vt gaza, dixi, maia. In principio tamen dictio-
 num pro simplicibus habendæ sunt, neq; vim habent
 vocalem præcedentem producendi. Vergilius quarto
 Aeneid. Iam medio apparet fluctu nemorosa racyn-
 thus. Et Lucanus in xi. Tumidum super æquora Xer-
 xem. I. quoque consonans pro simplici habetur si di-
 ctio ab illa incipiens componatur, vt bijugus bijuga
 bijugum. à bis & iugum. Vergil. 5. Aeneid. Non tam
 præcipites bijugo certamine campum. Itaq; non sine
 causa est adiectum, modo sit tibi dictio simplex, quod
 etiam ad x. & z. potest pertinere nisi quod exempla
 non succurrunt, propterea quod ab illis literis nulla di-
 ctio incipitur: nisi sit peregrina. ¶ Syllaba si brevis est.
 hæc non tam regula per se est, quàm exceptio siue li-
 mitatio regulæ superioris. dicitq; q; si post vocalē na-
 tura breuem sequatur duæ consonantes quarū prior
 sit muta & posterior liquida in sermone soluto (hoc
 est in prosa oratione) vocalis illa semper est brevis. In
 carmine vero potest produci & breuiari, vt tenebræ,
 pharetra, meleagri. Neque solum in eadem dictione
 sed etiam in diuersis habet verum, vt apud Verg. i. Bu-
 co. Terrasq; tractusq; maris cælumq; profundū. Idē
 in Geor. Tribulaq; trahatq; & iniquo pondere rastro.
 Iuven. Occulta spolia & plures de pace triumphos. Syl-
 laba vero dicitur natura brevis, quæ semper talis re-
 peritur nisi positione producat. Syllaba nam longa
 est quæ nunquam reperitur brevis. Quæ autem si
N brevis

LIBER V.

breuis. quæ longa natura per regulas quæ de syllabarum quantitate traduntur scire poteris.

Si post vocalem vocalis & altera subsit,
 Illa prior brevis est (dū sint modo verba latina)
 Nam Græci variant, nec certa lege tenentur.
 Fio producit dissyllabon, Et genitiui
 Longa penultima sit quintæ, cui iunge datiuū.
 Sed breuiant tantum tria, res q̄, spes q̄, fides q̄.
 Si genitiuus erit, quem dat pronomen in ius.
 Seu nomen, longam poteris proferre breuē q̄.
 Corripit alterius, semper producit aliū.

¶ Si post vocalem. Tertia regula est. quod syllaba que post vocalem alteram habet vocalem brevis est, quod intelligendum est in eadem dictione: nam in diuersis per synalæpham prior abijcitur, quemadmodum in sexto præsupposito diximus: aliquando etiam syllaba longa ratione sequentis vocalis breuiatur. id quod de diphthongo diximus. vt Vergilius in Bucō. Te Coridon ô Alexi trahit sua quenq; voluptas. Idē in eodem: Vale vale inquit Iola. Idem quinto Aenei. Victor apud rapidum Simoenra sub ilio alto. Deinde subdit quod regula intelligitur de dictionibus Latinis: nam græci aliam rationem sequuntur in illis. De vocali ante vocalem nulla certa regula dari potest tametsi nescio quid tentauimus tradere in nostris commentationibus. Deinde ponit exceptionem dicens. quod hoc verbum fio cum est dissyllabum producit primam, vt fio, fiunt, fiam, fies, fiet. Et quod genitiuus & datiuus quintæ declinationis producant penulti. hoc est e ante i. finalem. vt dies diei, species speciei. Sed tria nomina huius declinationis breuiant eandem penultimam. Res rei, Spes spei, fides fidei. ¶ Si genitiuus erit. quod pronomina secundæ declinationis facientia genitiuum in ius. per i, vocalem, & nomina illa octo quæ

DE SYLLABIS.

quæ ad secundam pronominis declinationem referuntur, habent vocalem illam genitiui indifferentem: vt vnus vnius, vllus vllius, nullus nullius, solus solius, vter vtrius. præterq̄ quod alter semper corripit alterius, & alius quod semper p̄ducit alius. Heu q̄q̄ interiectio producitur, & hanc, v trobiq̄, autore Probo.

E. de. præ. se. di. componens non breuiabis.

Sed breuiant: si uocalis subit atq; disertus.

Tenditur a. nostrum: sed Græcis a. breuiatur.

Re. breuiat semper, nisi duplex consona subsit.

Refert pro refert, seu distat porrigere semper.

Sed, pro, componens debes producere sæpe.

(His tamen exceptis) proficiscor, siue profan^o.

Profiteorq; addas, p̄for, atq; p̄fundo p̄fūd^o:

¶ **E. de. præ. se. di. quod hæc præpositiones tres priores separabiles, & duæ posteriores inseparabiles in compositione semper producantur, vt eligo, is, deligo deligis: præligo, is: seligo, is: diligo, is: sed si uocalis sequatur per regulam superius traditam breuiantur, vt deero, deorsum: præco, præuro, seorsum. Breuiat quoque hoc nomē disertus. quod videtur ab eo quod est differo, is, deriuari, altero s. extrito.** ¶ Tenditur a. no. q̄ a. præpositio in compositione producitur, vt auus auia, auium, amens, entis, sed a. particula Græca priuatiua breuiatur, vt acharis, adyta, atomus. ¶ Re breuiat, quod hæc præpositio re. Inseparabilis in compositione breuiatur: vt repono reponis, refero refert, pro eo quod est retro vel iterum ferre. Nā pro eo qd est refert: siue distat: (hoc est differentia est) producitur. vnde à quibusdam per duplex ff scribitur. Inuenialis, Quid refert quanta nemorum ueteretur in umbra? Si tamen sequantur duæ consonantes ex regula generali superius tradita producantur, vt referto, relliquia, relligio, Imo quoties re. inuenitur

LIBER V.

producta in carmine semper consonatis quæ sequitur debet geminari, vt reppuli rettuli. ¶ Sed pro componens, quod hæc præpositio latina pro in compositio ne producit, vt prodo, prodis: promitto is: proluo, is. Excipiuntur pauca quæ sequuntur. Proficiscor proficisceris profectus, quod Gell. lib. 2. ex autoritate Ciceronis primam dicit habere breuem. Vergilius septimo Aeneidos. Arcados his oris genus à Pallante profectum, alij tamen producant. Iuuenalis: Profectura domo Sicula non mitior aula. Profanus, profana, profanum. Vergilius sexto Aeneid. Procul o procul este profani. Profiteor profiteris. Ouidius secundo de remedio: Vtilitas lateat quod non profitebere fiet. Horatius in arte poetica: Inceptis grauibus plærunq; & magna professis. Profer, aris. Vergil. quarto Aene. Et sic accensa profatur. Lucretius in x. Hoc satis est dixisse Iouem, sic ille profatur. Profundo is, quod Gell. dicit primam breuiari. Silius, libro 9. pu. Impia demētis vulgi & vox tota profudit. Catullus tñ producit dicens. Has postq̄ mæsto profudit pectore voces. Profundus, profunda, profundum. Vergilius in Bucoli. Terrasq; tractusq; maris cælumq; profundum.

Et profug⁹, profugitq; pcella, procuro, pfest⁹.
Et ppero, pneposq; Propert⁹, atq; pneptis.
Quæq; pro, vox græca cōponit, corripiantur.

¶ Profugus, profuga, profugum. Idem primo Aenei. Italiam fato pro fugus lauinaq; venit. Profugio profugis. Flaccus 7. argonau. Contingit vix deinde mori, & sic fata profugit. Columella in herto, Sed trepidus profugit, chelas & spicula phœbus. Procella procellæ. Vergilius primo Aeneidos. Talia iactanti stridens aquilone procella. Procuro procuras. Ouidius quinto Fastorum, Risit & his inquit facito mea tela procures. Actius. Exercent epulas læti, famulosque procurant. Vergilius tamen libro nono Aeneidos producit,

D'E SYLLABIS.

cit, dicens. Quod superest læti bene gestis corpora re-
 bus Procurate viri. & Horatius, Hæc ego procurare,
 & idoneus imperor. Profestus sta, profestum. Horati.
 Non ego narrantem temere edi luce profesta Quic-
 quam præter olus. Propero, ras. Vergilius nono Ae-
 neidos: Ne properate meas Teucri defendere naues.
 Pronepos pronepotis. Ouidius xi. Metamorphi. Nep-
 tunus auus pronepos ego regis aquarum. Proneptis.
 Persius, iam reliqua ex amitis patruelis nulla pronep-
 tis. Propertius. Martialis: Accipe facundi carmen iuue-
 nile Properti. Quæq; pro. quod dictiones compositæ
 ab hac præpositione Græca pro. breuiant. vt propon-
 tis propino, prologus. Lucanus in nono: Paruo ruat
 ore propontis, Iuuenal. Quando propinat vitro tibi,
 suntq; tuis contacta labellis.

Compositum nomen si finit parte priori
 In iota aut omicron, semper breuiabit eadsem.
 Sed producit vbiq; tibicen iungis ibidem,
 Omnia præterita profer dissyllaba longa.
 Findo fidi breuiat, scindo scidi: & dedit à do,
 Et bibo dat bibit, & fero dat tulit: & stetit à sto.
 Sed si vocalis præcedit corripitur,

¶ Compositum nomen, quod nomen compositum ter-
 minans in i, vel in o. partem primam compositionis
 breuiat illud i, vel o. Sed in i, partim sunt latina. par-
 tim vero græca, vt armiger, omnipotens, archigenes,
 anthiteton. In o, vero omnia sunt græca. vt Sopho-
 cles, Temistocles, Carpophorus, Christophorus, De-
 mocritus. De latinis producant duo aduerbia, vbiq;
 quod ex vbi. & quod particula componitur. & ibi-
 dem. quod ex ibi & dem, siue demum. Tibicen quo-
 que, quod ex tibia & cano is, ij duplici in vnum coa-
 lescentem per synæresim. Producant præterea com-
 posita quæ in priori parte declinantur. vt plæriq; plæ

N 3   ræq;

LIBER V.

raꝓ, vtriq; vtraꝓ, quanticunque quantacunque. Meridies quoq; quod à medius & dies componitur, d. mutata in r. vt Catullus in carmine Phaleutio. Iube ad te veniam meridiatum. ¶ Omnia præterita, quod præterita duarum syllabarum producunt ex illis priorē, vt lauo laui, caueo caui, moneo moui, facio feci. Breuiat̄ vero sex verba quæ hic explicantur. findo fidi cuius compositum, Verg. in 8. Aenei. protulit. Et media aduersi liquefacto tempora plūbo diffidit. Et scindo scidi, Lucanus in tertio. Qua mare tellurem subitis aut obruit vndis, aut scidit. Do dedi. Vergilius 2. Aeneid. sam Dei phœbi dedit ampla ruinam. Bibo bibi, Martialis. Dixit & ardentes auido bibit ore fauillas: Fero tuli, Ouidius 1. metamor. Et tulit ad Climenem Epaphi conuirta matrem. Sto steti. Vergil. in 5. His magnum cæcidem contra stetit, his ego suetus. Habentia vocalem ante vocalem ex regula superius tradita breuiant quoq; vt ruo rui, luo lui, nuo nui.

Quod si præteriti geminetur syllaba prima,
Vtraq; corripitur, nisi duplex consona, tardet.
Cædo cecidi dat, cui iunges pedo pepedi.
Quæ si componas, ex his dispunge priorem.
Longa supina manent dissyllaba fede priori.

¶ Quod si præteriti, quod præterita geminantia primas syllabas habent illas vtraq; breues: nisi post secundam sequantur duæ consonantes. Verba geminantia primas syllabas in præterito hæc fere sunt. Primæ coniugationis illa duo, do dedi, sto steti. Secundæ, mordeo momordi, tondeo totondi, spondeo sponondi, pendeo pependi. Tertiæ, pario peperci, disco didici, pareo peperci, posco poposci, pendo pependi, tendo tetendi, tundo tutudi, pungo pupugi, tango tetigi, fallo scelli, pello pepuli, tollo tetuli, cano cecini, curro curri: duo vero illa cædo cecidi, & pedo pepedi, producunt secundam licet non sequantur duæ cōsonantes.

Quæ

DE SYLLABIS.

¶ Quæ si componas. Quod verba geminantia in præterito primas syllabas, si componantur amittunt in compositione priorem ex illis, secunda vero perstat in sua quantitate, vt *tondeo totondi, detonco detondi, spondeo sponondi, despondeo despondi, tundo tundi, contundo contudi*. Horatius in Epistolis. *Duram qui contudit hydram*. Ennius tamen produxit dicens. *Virosq; valentes Cõtudit crudelishyems*. ¶ Abscidi præteritum ab eo quod est abscondo breuiat: ab eo quod est abscido producit. Do tamen & sto & pungo cum re, & curro cum præ, in compositione, nihilominus geminant primas syllabas. ¶ Longa supina. quod supina duarum syllabarum produciunt ex illis prioreni, vt *lauo lotum, poto potum, moueo motum, foueo fotum, cresco cretum, nuo nutum*. Breuiant vero quæ hic explicantur cum suis compositis ex prima coniugatione, *sto stas steti statum, consto as, constiti cõstitutum, præsto as, præstitum* Luca. in. x. His ascripsit *aquis quorum stata tempora flatus. staturus tamen* Luca. in 6. producit dicens. *Vnaq; percussit pontum symplegas inanem, & statura redit.*

Hæc breuiat primas, & quæ componis ab illis, Et *stat⁹* atq; *dat⁹*, *ratus*, & *ritus* & *fat⁹*: hisq; Et *situs* & *litus* & *citus* & *quit⁹*, atq; *itus* addes, Ex *ui*, præterito *ui*, in *tum*, faciente supinum (Præter sex illa iam dicta penultima lōga est.

¶ Cõposita vero quæ mutant a, in i, omnia breuiat q̄ vero nõ mutant produciunt vt *consto stiti constitũ constatũ, præsto stiti præstitũ præstatũ, insto stiti institum instatum*. A *dat⁹*, a, um, tam mutantia a, in i, q̄ non mutantia in cõpositione breuiant. vt *circũdo circũde di circundatus, Reddo redditũ, Ratus, a, um a reor*. Vergiliu. 2. *æneid. Nos abisse rati, & ab eo composita & deriuata breuiant, vt irritus & ratio*. *Rutus* à *ruo* suis, quod in supinis facit *ruitũ*: sed in cõpositiõe semp *ruitus* in penultima breuiat, vt *obruo obrui obrutus,*

LIBER V.

diruo dirui dirutus, eruo erui erutus. Satus à sero seris
 Vergilius in Bucol. Dulce satis humor depulsis arbu-
 tus lædis. Composita quoq; mutantia a, in i, breuiant,
 vt consero confitus, infero insitus assero assitus. Situs
 a, um, à sino finis. Ouidius 2. metamor. Hic situs est
 phaeton, & ab eo compositum desitus a, um, etiam bre-
 uiat. Lirus a, um. Verg. 2. Geor. Paribus lira corpora
 guttis, ab eo quoq; composita breuiant, vt Illirus a, ū,
 oblitus a, um, citus a, um, à cieo is, siue cio is. Ouidius.
 2. metamor. Obuius ire polis nec te citus auferat axis.
 Composita vero tum correpta tum producta repe-
 riuntur vt Excitus, cita, citum, accitus, accita, accitum,
 concitus, concita, cōcitum. Quitus a, um, à queo is &
 nequitus à nequeo nequis. Terentius. in Ecyra. For-
 ma in tenebris nosci non quira est. Itus ita, itum, ab
 eo is. Ouidius. sed itum est in viscera terræ, & ab eo
 composita vt peritus a, um, obitus a, um, aditus a, ū.
 ¶ Ex ui, præterito, quod supina venientia à præteri-
 tis verborū, ui mutata in tum produciunt penultimā
 vt amo amas amauī amatum, rogo rogas rogauī ro-
 gatum, cupio cupis cupiui cupitum, quæro quæris
 quæsiui quæsitum, audio audis audiui auditum, quod
 præceptum ad supina etiam duarum syllabarum ex-
 tenditur, præter illa sex quæ in superiori regula sunt
 posita, ea sunt: seui satus, siui situs, liui litus, ciui ci-
 tus, quiui quitus, iui itus,

Dictio composita deriuatiuaq; simplis.

Et primogenitis æqualia tempora seruat,
 Sed sunt multa, quibus non seruit regula semp.
 Illa tamen quæ sunt, primas mediasq; require,

¶ De cremento singulari. Cap. II.

EX a. mittit atis, genitiu⁹, & est breuiandus.
 Onis & enis ab o producit, inis breuiatur.

¶ Dictio cōposita. q. dictio cōposita & deriuatiua æ-
 qualia rē tinent tempora suis primitiuis & simplicibus,
 etiam si

DE CREMENTO.

etiam si vocalis in vocalem mutetur, dūmodo eadem consonans maneat: quod si consonans mutetur, ad regulas particulares recurrēdū est, hoc est, quæ tradētur de primis & medijs syllabis. Esto exempli causa, quæro primam producit diphthongo, in cōpositione mutat æ. diphthongon in i, longum, quia mansit eadē consonans, hoc est r, vt inquirō inquiris, requiro iris. At vero iuuenis primam breuiat, sed quia iunior cōsonantem mutauit, hoc est, u in n, eandem producit, nihilominus tamen patitur hæc regula exceptionem, etiam si consonans non mutetur, vt à tego deriuatur regula, à rego regula, à sedeo sedes, à lateo laterna. In primitiuis tamen breuiāt, in deriuatiuis producunt. E contrario à dico deriuatur dicax, à luceo lucerna, ab areo arista, ab offa offella, à mamma mamilla. In primitiuis tamen producunt, in deriuatiuis breuiant.

¶ De cremento sing. nominis.

EX a mittit atis. Caput secundum. De cremento genitiui super nominatiuum in numero singulari tradit regulas per ordinem terminationū in nominibus quæ possunt recipere crementum illud, quæ omnia sunt secundæ aut tertiæ declinationis.

¶ Ex a mittit atis, quod in a. desinētia quæ sunt græca & ad tertiam nominis declinationem referuntur: breuiant crementum, vt dogma dogmatis, emblemata emblematis, poemata poematis, ænigma atis.

¶ Onis & enis, quod desinentia in o, quæ mittunt genitiuum in onis aut in enis, producunt vt sermo onis, lectio lectionis, dictio onis, anio anienis, nerio enis. Quæ vero mittunt in inis, breuiāt ut apollo apollinis, virgo virginis, homo hominis.

Al alis neutrum producit, sed breuiat mas.
Nomen in el elis protendit, dic & Hebræum.
Il breuiabit ilis. Vl vlis iungere debes.
Vnus in ol est sol, crementum porrigiturque,

N s An anis

LIBER V.

An anis produc, atq; en si mittit in enis.

Quod si mittit inis breuiat. In porrigit inis.

On modo producit, modo corripit o genitiui.

Si tenet o magnum producit, si breue curtat.

¶ Al alis neutrum. quod nomina neutra in al desinentia quæ omnia mittunt genitiuum in alis, producant: vt animal animalis, tribunal tribunalis, vectigal vectigalis; masculina vero breuiant. vt sal salis, hannibal hannibalis. Nomen in el. quod nomina in el desinentia quæ omnia sunt hebræa, mittentia genitiuum in elis, producant. vt Michael Michaelis, Gabriel Gabrielis, Raphael Raphaelis, Daniel Danielis, Manuel Manuelis, Israhel Israclis. ¶ Il breuiabit ilis. quod nomina in il & in ul desinentia breuiant. vt vigil vigilis, pugil pugilis, consul consulis, præsul præsulis, exul exulis. ¶ Vnus in ol. quod in ol vnum tantum reperitur, sol solis, quod producit. ¶ An anis produc. quod nomina in an desinentia, quæ omnia sunt græca, producant. vt pean peanis, titan anis, arcanan anis. ¶ Atq; en. si mittit in enis. quod nomina desinentia in en, quæ mittunt genitiuum in enis producant, vt ren renis, splen splenis, lyen lienis, lychen enis, siren enis, quædam tamen ex græcis quæ videlicet in genitiuo habent epsilō breuiant vt hymen enis, damen enis, quæ vero mittunt genitiuum in inis, quæ omnia sunt latina, breuiant, vt nomen nominis, fulmen fulminis, numen numinis, culmeu culminis. ¶ su porrigit. quod nomina in in desinentia, quæ omnia sunt græca facientia genitiuum in inis, producant, vt delphin delphinis, eleusin eleusinis, salamin salaminis. ¶ On modo producit. quod nomina in on desinentia quæ omnia sunt græca, aliquando producant, aliquando breuiant. nā quæ retinent omega, id est o magnum, in genitiuo producant, vt amydon onis, babilon onis, cytheron onis, quæ vero mutant in omicron, id est breue, breuiant. vt demoni damoni, canon canonis, Agamemnon Agamemnonis, Iason

DE CREMENTO.

Iason Iasonis . sed de his in declinatione græca plura dicemus.

Nomen quod fit in ar , genitiuo protrahit aris.
 Sed breuiat Cæsar, cum nectare parq; iubarq;.
 Atq; arar & baccar, peregrinaq; nomina quæ dā
 Tertia quod nomen declinat siue secunda,
 Si finitur in er, breuiabis. Demis iber, ver.
 Græcum nomen in er, modo curtat vt æther
 & ær.

Et modo producit, ut crater atq; character.
 Et breuiant treuir, & vir, cum martyre gaddir.
 Porrigit oris ab or, breuiant sed marmor & æ-
 quor,
 Et memor atq; arbor, græcū quoq; iūgitur illis
 Et quod componit corpusq; puerq; decusq;.

¶ Nomen quod fit in ar , quod nomina desinentia in
 ar producant. vt puluinar puluinaris, torcular torcu-
 laris, coclear coclearis. Breuiant vero Cæsar cæsaris,
 arar araris, iubar iubaris, nectar nectaris, par paris,
 baccar bæcaris, & nomina quædam barbara, vt limil
 car aris, caspar aris, hostar aris. ¶ Tertia quod nomē,
 q; nomina in er desinentia quæ per secundam siue ter-
 tiam declinationem inflectuntur breuiant, vt puer ri,
 miser miseri, gener eri, anser anseris, mulier mulieris.
 Producant vero ex secunda declinatione iber iberi, &
 ex eo compositum celtiber beri. Ex tertia quoq; ver
 veris. Et nomina græca retinentia in genitiuo eta hoc
 est e longum, vt byzer byzeris, crater ris, lialter eris,
 physter feteris, clyster clysteris, elymater elymate-
 ris, character cteris, chremaster eris, luter eris, pãther
 pantheris, scater stateris, soter eris. Quæ vero mutan-
 tur in epsilon breuiant vt ær æris. Sed de his cum de
 græcis plura dicemus. ¶ Sed breuiant, Quod secundæ
 declinati

LIBER V.

declinationis duo reperiuntur nomina, treuir treuirī,
& vir viri, & tertiæ declinationis item duo martyr
yris, gadir yris, corripientia crementum. ¶ Porrigit
oris, ab or. quod nomina desinentia in or, producant
vt amor oris, dolor oris, decor oris. Sed breuiant q̄
hic ponuntur. s. marmor oris æquor oris, memor oris
arbor oris, & nomina græca, vt castor oris, rhetor
oris, nestor oris, polymnestor oris, & nomina cōposi
ta à corpore, vt bicorper oris, tricorper oris, & à pue
ro, vt marcipor oris, publipor oris, & à dedecore (qd̄
est decus) vt dedecor oris, indecor oris.

Vr breuiat semper, sed de fur dicito furis,
As atis produc, breuiat sed vas vadis & mas.
His addatur anas, & ados. capientia græca,
Es breuiabit etis, vel itis, sed deme quietis,
Et magnes, locuplesq̄. Et græcū quod facit etis
Merces mercedis, illis iungatur & hæres,
Datq̄ ceres cereris, quod solū in ris breuiabit.
Pesq̄ pedis breuiat, nomenq̄ qd' ex sedeo fit.

¶ Vr breuiat, quod nomina secundæ declinationis ter
minata in ur, vt satur turi (nam quod matur, turi, re
periat non constat.) Et nomina tertiæ declinatio
nis exeuntia in uris siue in oris, vt vultur uris, anxur
uris, turtur uris, iecur oris, breuiant crementum, præ
terq̄ fur furis quod producit. ¶ As atis. q̄ nomina de
sinentia in as, producant crementum, quod p̄ ærunq̄
exit in atis, vt pietas atis, estas atis, meccenas atis, ci
uitas atis. breuiant vero vas vadis, nam vas vasis pro
ducit, breuiat quoq̄ mas maris & anas atis, quod ne
cui dubium videatur: probant autores Ruffus in ara
tro. Latipedemq̄ anatem cernes excedere ponto. Ma
cer quoq̄: Anseris aut anatis mixta pinguedine tau
ri. & Marti. in carmine trimetro iambico quod reci
pit in primo loco tribrachū. Et anatis habes vropy
gium

DE CREMENTO.

gium Marce. Et nomina græca excurrentia in genitiuo in ados, & apud nos vero in adis, vt arcas adis, pal-las adis. ¶ Es breuiabit quod nomina desinentia in es, mittentia genitiuum in itis, vt stipes stipitis, limes itis. miles litis, sospes pitis, vel in etis, vt abies etis, paries etis, aries etis, breuiant crementum. Exciipiuntur pau-ca quæ producunt, quies quietis, & ab eo compositum in quies inquietis, & magnes etis, locuples etis. Et no-mina græca propria virorum, vt rhamnes rhamnetis, dares daretis. Et appellatiua, vt lebes leberis, rapes petis. Superioribus adiungit duo facientia genitiuum in edis, merces edis, hæres edis. ¶ Datq; ceres. q; ex desinentibus in es, vnum tantum mittit in eris, breuiatq; cremen-tum, scilicet Ceres cereris. Pesq; pedis, quod hoc nomen pes cum suis compositis, vt bipes, tripes, breuiatur. Composita quoq; à sedeo sedes, vt obses obsidis, præses præsidis.

pluris idis portat

Nomē in is, quod mittit idis, vel eris, breuiabit
 Illud producit quod mittit in itis, & iris.
 Et quæ dant in is, de sanguis sanguinis exit.
 Protrahere nomē in os, quod prodit in oris, & otis,
 Custos custodis producit. Bos bouis arctat.
 Et quod componit potis & pote, cōpos & impos
 Vs breuiabit oris & eris. pecus hæc pecudisq;.
 De pus exit odis, tibi sit pro teste melampus.
 Sed palus, & subscus, atq; incus, & quod in utis
 Tendunt obliquos, Intercus utis, tibi præbet.
 Telluris, Venerisq; dabunt, tellusq; Venusq;.
 Si monosyllaba sunt, genitiuus porrigit vris.

¶ Nomen in is, quod nomina desinentia in is, quæ mit-tunt genitiuum in idis, breuiant, vt lapis lapidis, cus-pis pidis, aspis pidis: vel in eris, vt puluis pulueris, vo-mis eris, cinis eris, cucumis eris. producunt vero quæ mit-tunt

LIBER V.

tunt genitiuum in iris, vt samnis samnitis, quāris itis, lis litis. Et quæ mittunt in iris, vt glis gliris, & quæ in inis, vt delphis delphinis, salamis laminis, cleuis cleuisinis, producent ccrementum: sed excipitur sanguis sanguinis quod breuiat. ¶ Protrahē nomen in os. quod nomina terminata in os, mittentia genitiuum in oris, vel in otis, producent, vt ros roris, flos floris, lepos leporis, monoceros otis, rhinoceros otis, phileros otis eros erotis. Deinde dicit quod hoc nomen custos odis producit ccrementū, & bos bouis breuiat Breuiat præterea duo composita ab hoc nomine potis & potē qđ propemodum significat potens, ea sunt cōpos cōpotis impos impotis. ¶ Vs, breuiabit, quod nomina tertiæ declinationis terminata in us, quæ mittunt genitiuum in oris, vel in eris, breuiant, vt corpus corporis, tēpus oris, stercus oris, vulnus vulneris, sydus eris, vellus eris, Breuiant quoque ex mittentibus genitiuum in udis, hæc pecus pecudis. Et nomina græca composita a pus podos: quod est pes, vt melampus melampodis, decapus decapodis. Tria vero producent: palus udis, subseus subseudis, incus incudis. ¶ Et quod in utis, quæcunque nomina mittentia genitiuum in utis, producent, ea sunt quinque, virtus virtutis, salus salutis, iuuentus iuuentutis, senectus senectutis, seruitus utis. Sed intercus breuiat intercutis. ¶ Telluris venerisq̄, quod duo nomina exeunt in ris, quorum alterum tellus telluris producit: alterum venus veneris breuiat. ¶ Si monosyllaba sunt, quod monosyllaba in us, deficientia quæ mittunt genitiuum in uris producent, vt ins inris, crus cruris, thus ris, pus puris, mus muris, Crus vero & sus breuiat ex regula generali de vocali ante vocalem. Ligus vero sequitur ccrementum alterius terminationis (hoc est) lygur uris, quod & pleraq̄ alia faciunt vt arbor vel arboris, puluer vel puluis neris, delphin vel delphis delphinis.

Ccrementum breuiat s, consona si præit illi.

Porrige seps & plebs diphthōgo, græca notetur

Tenditur

DE CREMENTO.

Tenditur ex illis pars quædam, pars breuiatur.
 Sed capitis breuiat caput, & sua compositiua.
 Quod fit in ax, nomen producit, Fax breuiabit.
 Ex græcis partim producūt, pars quoq; curtāt:

¶ Crementū breuiat, q̄ nomina desinentia in s, habentia cōsonantē ante s breuiāt, vt hyems hyemis, inops inopis, daps dapis, arabs arabis, scobs scobis, scrobs bis Plæbs vero plēbis, & seps sepsis producunt: quia scribūtur diphthongo. Nam seps sepsis pro serpentis genere quodam, breuiat. ¶ Græca notentur, quod nomina græca partim producunt: nam quæ retinent o micrō breuiant, vt epops epopis, cecrops cecropis, Aethiops Aethiopsis, quæ vero habent omega producunt: vt hydrops hydropis, conops conopis, cyclops is, europs europis. sed de his cum de græca declinatione agatur plura dicemus. Gryphs vero gryphis producit, cinyphs cinyphis breuiat. ¶ Sed capitis, quod hoc nomen caput capitis cum duobis cōpositis sinciput sincipitis, occiput occipitis breuiat. Nam composita à capite quæ desinunt in ps. ex regula superiori dicimus breuiari. vt biceps bicipitis, anceps ancipitis, capriceps capricipitis. ¶ Quod fit in ax, quod nomina in ax, producūt vt audax audacis, contumax contumacis, capax acis. Sed fax facis breuiat. Vergili, primo Aeneid. Iā faces & saxa volant. ¶ Græca vero partim producunt, vt Aiax Aiakis, siphax siphacis, partim breuiant vt abax abacis, dropax dropacis, smilax acis, thorax acis.

Nomē in ex breuiat, Produc in gis duo rex, lex
 Et vibex, halex, & veruex, Græca notentur.
 Protrahit ix, icis, nōnulla tamen breuiantur,
 Sunt ea coxendix, hystrixq; filixq; larixq;
 Atq; calix & pix, & onyx varicisq; falixq;
 Bebryx atq; cilix, & eryx, natrix quoq; serpens.
 His numeres in gis mittentia, nix niuis addes.
Nomen

LIBER V.

¶ Nomen in ex. quod nomina desinentia in ex quæ mittunt genitiuum in cis vel gis, breuiant vt pellex pellicis, index indicis. remex remigis, aquilex aquilegis, grex egis. Producent vero vibex vibicis, halex halectis, veruex veruecis. Sed nomina græca partim producent, vt mirmex mirmecis, scolex scolecis, narthex ecis. Partim breuiant, vt alopex pecis. Ex mittentibus genitiuum in gis producent. lex legis & ab eo cõposita exlex exlegis illex illegis, rex regis & ab eo cõposita prorex egis, interrex regis. ¶ Protrahit. q̄ noia desinentia in ix, q̄ mittunt genitiuum in icis producunt, vt coturnix coturnicis, lodix lodicis. breuiant vero q̄ hic ponuntur, coxendix coxendicis, hystrix icis, filix icis, latrix icis, calix icis, pix icis, onyx icis. & ab eo cõpositum sardonix sardonichis, quæ duo habent ch aspiratum. salix salicis, varix varicis, bebrix bebricis, cilix cilicis, eryx ericis, natrix natricis. Lucill. Si natrix natricem impressit. Et mittentia genitiuum in gis, vt nomina propria quorundam principum Gallorũ, vt ambiorix ambiorigis, dumnorix dumnorigis, & oryx orygis. quod per y p̄s̄ on scribitur, & diorix diorigis, q̄d interpretatur fossa, lapyx iapygis. ¶ Nix vero quod solũ in genitino facit in uis, niuis breuiat.

Ox ocis producit vt atrox. Gis breuiabit.

Cappadocis breuiat, & præcox iungitur illi.

Porrige nomẽ in ux, quod mittit in ucis & ugis

Quinque tamen breuiant hæc, nux, crux, dux ducis & trux.

Atq; volux volucis. de coniux coniugis exit.

¶ Ox ocis producit. quod nomina desinentia in ox mittentia genitiuum in ocis producent, vt atrox atrocis, velox velocis. ¶ In gis tamẽ vnum reperio, allobrox allobrogis, quod breuiat. Inuenal. Rufum qui toties Ciceronem allobroga dixit. ¶ Breuiant quoq; cappa-

dox

DE PRIMIS SYLLABIS.

dox cappadocis, & præcox præcocis. Calphurnius: In
 sita præcocibus subreperere Persica primis. Porridge, q̄
 nomina in ux desinencia quæ mittunt genitiuum in u
 cis & ugis, producunt, vt lux lucis, pollux pollucis,
 frux frugis. Excipiuntur quinque breuiantia, hæc sci-
 licet. nux nucis, crux crucis, dux ducis, trux trucis, v̄q̄
 lux volucis. Coniux quoque (vt omnes docti putant)
 siue per n coniunx (vt Priscianus credidit) breuiat.
 Quid si regulam inuertas? quandoquidem plura exci-
 piuntur quàm quæ sub regula continentur.

¶ De cremento plurali.

A Plurale. quod a. o. e. in cremento partium ora-
 tionis quæ per casus declinantur in plurali
 producantur, vt musæ musarum, domini do-
 minorum, dies dierum. I. tamen & u. breuiantur vt pa-
 tres patribus, veru verubus, Aduertendum tamen q̄d
 cremētum plurale, debet intelligi quoties crescit vna
 syllaba super genitiuum singularis, quod si non cres-
 cit super genitiuum, illud ccrementum non pluralis
 sed singularis erit. Tempestatum sermonum magne-
 tum nō producant penultimam ratione ccrementi plu-
 ralis. sed ratione singularis, quod vero diximus de
 genitiuo singulari: de regulari intelligendum est: nam
 irregulares proportionem regularium sequuntur, vt
 ab eo quod est vnus vna vnum, genitiuus irregularis
 est vnus: regularis vni vnæ vni: quare in plurali vno-
 rum vnarium ccrementum habet. non super genitiuum
 irregularem, sed super regularem. Eodem modo de
 similibus.

¶ De cremen-tis, verborum. Cap. III.

Personam primi præsentis verba secundā
 Si numero vincūt, dicas ccrementa tenere.
 Ccrementum uerbi primum dic, quod positurā
 Acquat: bis superans dicatur habere secundum.
 Quod si ter vincit, tria tunc ccrementa notabis.

○

Nam

Nam finem verbi specialis regula signat.
 A crescens verbum producere debet vbiq;
 Ex do, fit breuis a. cum primæ compositiuis.

DE clementis verborum. Post formationem tēporum & personarum nihil est in verbo magis necessarium quàm crescentium syllabarum quantitas, vnde accentus pendet quare visum est in hoc loco de clementis verborum regulas tradere. Sed quia hæc pars satis commode est ab Alexandro pertractata, nisi quatenus in subiunctiui præterito & futuro non nihil aberrauit quatuordecim versus illius mutuati sumus, cætera ex nostro adiecimus.

¶ Personam primi. Quid sit verbi clementum in primis ostendit dicens, quod cum ratio declinandi verbum exigat, vt per vnam aut duas aut tres syllabas crescat supra verbi primam positionem, tunc dicitur habere clementum, quod si vna syllaba crescit, syllaba quæ æquiparat vltimam secundæ personæ erit in primo clemento, nam vltima semper sequitur regulas quæ de vltimis syllabis traditæ sunt. Secundum vero clementum erit, cum duæ syllabæ superant positionem. Tertium præterea cum tres syllabæ superant eandem positionem. Positio autem illa dicitur, vnde nomen siue verbum incipit declinari. Sed hic secundam personam præsentis indicatiui modifacimus positionem, quia prima persona in verbis secundæ & tertię & quartæ coniugationis in o purum desinens, vna syllaba vincit secundam personam, vt doceo doces, cupio cupis, audio audis. ¶ A crescens, quod a in omnibus tribus clementis & in omnibus coniugationum omnium temporibus semper producitur, vt amamus amabamus amaueramus. Excipitur primum clementum huius verbi do das, & ab eo compositum quod breuiatur, vt damus dabam dabo dato darem dare. Venundamus venundabam venundabo venundarem venundare. & in voce passiuæ eodem modo, in alijs
 cremen

DE CREMENTO.

crementis regulam sequitur generalem.

E. nisi cum subit r. debes producere semper.

Cū subit r. curtā dāt plurima, plurima longam:

Omne lego præsens breuiat, quartiq; secundū.

Plusq; perfectum per quamlibet est breuiandū.

Sēper ero vel erim breuiabis, quæq; sequitur.

Curta sit in prima beris & bere siue secunda.

Longum passiuo reris vel rere notato.

¶ E. nisi cum subit. quod e. in clementis verborum nisi sequatur r. litera semper producit, vt amemus, docemus, legemus, audiemus, quod si vocalis sequitur ex regula generali, breuiatur: vt doceam doceamus. si vero sequitur r. numerosior est ratio. Nam aliquando e. breuiatur, aliquando producit. ¶ Omne lego præsens, dicit ergo quod lego, id est, verbum tertie coniugationis, per quam hoc verbum lego legis dec. i. natur. si post e sequitur r. breuiat omne præsens tam in voce actiua quam in voce passiu. ¶ Breuiat quoque secundum quarti. i. præteritum imperfectum quod est tempus. secundum quarti. i. subiunctiui qui est in ordine modorum quartus, vt vtinam legerem, cum legerem, legere. In voce passiu legeris vel legere, in præseni indicatiui, legere legatur in præseni imperatiui. vtinam legerer in præseni optatiui. cum legerer in præterito imperfecto subiunctiui.

¶ Præquam perfectum quoque in omni coniugatione breuiat e. sequenti r. Vt amaueam, docueam, legeram audiueram. ¶ Semper ero, quod tēpora in ero, vel erim, desinentia (hoc est futurum Indicatiui & subiunctiui & præteritum perfectum optatiui & subiunctiui). Quæq; sequuntur. (i. sequētes personæ cū futuro imperatiui) breuiant illud e. in penultima. Vt ama uero, uerim, ama ueris, ama uerit. ¶ Curta sit. q. futurū

LIBER V.

primæ & secundæ coniugationis vocis passiuæ breuiat e ante r. Vt amabor amaberis vel amabere : docebor, doceberis, vel docebere. ¶ Longum passiuo. quod in voce passiuâ reris, vel rere, producit e ante r, quod sit in præsentî optatiui & in præterito imperfecto subiunctiui, vt vtinam amarer amareris vel amarerere, Cum amarer amareris vel amarerere.

E uerbum crescens alibi producit ubiq;.

I. tibi produciunt quartæ crescentia prima.

Primi præterito reperitur imus breuiari.

Rimus uel ritis, uerbum producit ubiq;.

Sed primi præsens breuiat ri, præteritumq;.

Atq; erimus eritis ab eo semper breuiabunt.

Inq; uelim produc cimenta priora uel in sim.

I. breuias alijs, si non u, consona subit.

O. crescens semper producitur. **V.** breuiatur.

¶ **E.** uerbum crescens, quod in omnibus alijs locis ab ijs qui supra notati sunt e in cremento semper producit, cum uidelicet sequitur r, quod si non sequitur, superius iam regula tradita est, vt in præsentî optatiui & præterito imperfecto subiunctiui vocis actiuæ, vt vtinam docerem. Cum docerem. Et in præterito perfecto indicatiui, vt Amauerunt vel amauiere. Docuerunt vel docuere. Legerunt vel legere. Audierunt vel audiere. & alijs in locis qui superius notati non sunt. ¶ **I.** tibi produ. quod i. in primo cremento uerborum quartæ coniugationis producit, vt audimus, auditis, audiuit, audire, audirent. ¶ Primi præterito hæc regula partim præceptum est per se, partim exceptio est. Est in quâ exceptio quod in uerbis quartæ coniugationis quorum præteritum non superat positionem nisi in una syllaba in prima persona plurali. cum, debuerit produci i, breuiat, vt uincio uincis uinxi

DE CREMENTO.

vinxi vinximus. Sancio sancis, sanxi, sanximus. Sentio sentis, sensi, sentimus. Venio venis, veni, venimus. Partim est regula per se: quoniam in omnibus coniugationibus in præterito perfecto Indicatiui illud *i*. breuiatur, vt Amauimus, Docuimus, Legimus, Audiuimus. ¶ *Rimus* vel *ritis*, quod vbiueunq; in coniugatione reperitur rimus, & ritus, illud *ri* debet produci, hoc est, in secundo futuro indicatiui & futuro imperatiui, & in præterito optatiui & subiunctiui: & futuro etiam eiusdem modi quibus in locis eadem est vox idemque accentus. Deinde dicit quod in præterito aut præterito perfecto indicatiui non produci-
tur rimus & ritus, sed sequitur regulam generalem: vt quærimus quæritis. Quod de verbis tertiæ coniugationis intelligendum est nam de verbis quartæ iam tradita est regula quod produciuntur in præterito: vt esurimus, parturimus. In præterito breuiantur, vt comperimus reperimus. ¶ Breuiant quoq; erimus, eritis, in futuro huius verbi Sum, es. Quod vero illud *i*, produci debeat: omnes grammatici qui modo dixi sunt hoc nomine testantur. Probus de præterito perfecto subiunctiui, quem ipse adiunctiuam appellat, in omnibus, inquit, quatuor coniugationum modis prima secundaque plurales penultimam semper produciunt. De futuro quoque subiungitur plurali numero prima & secunda persona omnium coniugationum penultimam longam habent, & subdit exempla, vt clamauerimus clamaueritis, mouerimus moueritis, audierimus audieritis, dixerimus dixeritis. Idem quoque vbi de breuib; pro longis, & longis pro breuib; agit, sic scribit Vergilius cum dicit, egerimus nostri, *ri*, inquit syllabam longam corripuit, cui assentitur Seruius locum illum exponens, *ri* inquit syllabam præter naturam corripuit Vergil. metri gratia, quia aliter non poterat stare versus. Eadē quoq; ratio cogit Ouid. syllabam longam breuiare cum dicit in. ij. metamor. Nuper honoratas summo mea vulnere cœlo Videritis stellas. Et præter auctores quos in cōmen-

LIBER V.

tationibus nostris atulimus. Prudentius in psychocho-
 nate prolog. Si quid trecenti bis nauenis additis pos-
 sint. figura nouerimus mystica. quod est trimetrum
 iambicum. habens necessario in quarto loco iambum
 & consequenter tri. longam. Catullus quoque in car.
 phalencico. & cum millia multa fecerimus. ¶ Inq̄ ve-
 lim. quod velim & sim: in futuro opratiui & in præ-
 senti subiunctiui producunt clementum. vt vrinam
 velimus velitis. vrinam simus sitis. Cum simus sitis.

¶ I breuius. quod in alijs locis ab ijs quæ superius no-
 tati sunt i semper est breuis. vt legimus itis legite. le-
 gitote legimini. amamini docemini audimini.

Quod vero subdit si non u consona subfit: iam
 dictum est de præteriti perfecti clemento

in quarta coniugatione quod produci-
 tur vt audiui stabiliui dormiui. nunc

vero de alijs coniugationibus idē

dicendum præcipimus. vt cu

pio cupiui, sapio sapiui,

quæro quæsiui, cieo ci

ui. ¶ O crescens. q̄ q̄

in clementis ver

borū semper

producitur. vt amato

te docetote. V vero

semp breuiatur.

vt volumus

possumus.

¶ DE PRIMIS SYLLABIS.

Caput III.

A Ante b. breuis est. vt strabo strabonis, trabes
 is, labo as. Producunt vero Abel, crabro onis,
 flabrum i, flabelum i, fabula æ, labicum i, la-
 bor eris, labes is, nabis is, pabulum i, fabura æ, fabus i,
 tabraca æ, tabes is, tabi rabo. Et verbalia in abilis. vt
 fabilis nabilis. Breuiant habilis stabilis.

A ante c. breuis est. vt academia æ achantis idis a-
 cer æris pro arbore: macer a um. Producunt acer acris
 acis

DE PRIMIS SYLLABIS.

acis acis flu. brachium ij brachę arum cacus i cacabo as
 cacabus i, dacus i, facundus a um gracito as machina g
 macero as pacuius ij pachinnus i placo as racipolis is
 trachin trachinis, trache traches, vacia vaciæ vacie-
 nus i, vacinium ij vacillo as.

A ante d breuis est, vt vadum vadi gradior eris. pro
 ducunt vero adā caduceus i clades is, fadus i, gades iū,
 ladon ladonis rado radis radix radicis spadix ipadicis
 suadeo suades trado tradis traduco is vado dis gradi-
 uus indifferentem habet.

A ante f. breuis est. vt vafer a um. Afer vero produ,

A ante g. breuis est. vt ago agis. plagæ plagai um
 pro reti. & pro regione plaga plage. producunt vero
 agea ageæ. agalma atis. bragada æ. fagus fagi. flagito
 flagitas. flagitium ij. flagrum i. fragor fragaris: vnde
 sufragor & refragor. lagus lagi. magalia ium. mago
 onis pagus i, pagina æ. plagi æ, pro vulnere. fagus i,
 Saga ç, strages is. stragulū i, tragula ç, uagio is, uaginæ

A ante l, breuis est. malus a um. alo is. producunt ala ç.
 ales alitis. alea aleæ, alecto alectus, alia alia flu balena
 næ balista stç, bulo as, calo onis, caligo caligas, halo as,
 halex halecis, malus arbor: malum pomū, mala malæ
 pro mandibula. palatiū palatij, palus i, palor palaris,
 pala æ, qualus i, qualis quale, talus i, talis tale, palatum
 mediā habet indifferentem.

A ante m, in dissyllabis producitur. vt fama famæ,
 Breuiant vero amo atnas, chlamys dis, fames famis,
 famos mi, tamen. Et polysyllaba vt mamillæ æ amita
 amita, præterquam amentum i, amineum i, damctas
 damctæ, lamina lamina, lamentor aris, mamercus i,
 mamertinus i, mamura ç & mamurius ij, & bamura ç.
 hamus mi. indifferentem habet.

A ante n, in dissyllabis producitur, vt sanus a um,
 planus a um. Breuiant vero anas anatis, anus us, cano
 is, canis canis, canis fluuius, manus us, planus i pro ne-
 bulone. Et ab ana præpositione græca composita: vt
 analecta orū, anaglyphū i, Et polysyllaba, vt animus
 mi, anubis idis. præterq̄ anulus anuli canabis canabis.

LIBER V.

danubius ij. ganco neonis quæ producunt.

A ante p. brevis est. vt apis is. napus i. rapidus a. um
 Producent vero apis bos. apulus a. um. apulia æ. apce-
 ninus i. Apidanus ni. Africa æ. crapula æ. capetus i.
 pape interiectio. papilio nis. papo as. rapum i. sapo nis.
 sapis is fluuius. superda æ. vapulo as.

A ante q. brevis est. vt aqua æ. laqueus i.

A ante r. brevis est. vt arista æ. harspex icis. hara æ
 producent vero ara ç. pro altari. arados. areo es. area
 æ. barium ij. baris idis. caria æ. carica carica. carex ca-
 ricis. glareæ æ. larius ij. lariffa æ. nares ium. naricia æ.
 pareo es. Et nomina adiectiua in arus a. um. vt clarus
 clara clarum. varus rarum.

A ante s. brevis est. vt asia æ. casa æ. producent Asi-
 us sia um. asis idis. atopus i. basium ij. caseus i. nasus i.
 naso onis. phasis idis. pasithea. sason onis.

A ante t. brevis est: vt quater & quaterni. nato as.
 Producent vero arys yos. atagena æ. atella æ. atina æ.
 ater a. um. canilius li. chratis idis. rates is. crater ris.
 clatrus i. frater tris fatum fati. gratus grata gratum.
 latus lata latum. laterna æ. latona næ. mater tris. mate-
 ria æ. maturus a. um. matutinus a. um. pratum i. patagia
 æ fluuius. saturnus i. scatinia lex. vates is. vaticanus i.

A. ante u. cõsonantem brevis est. vt auis. producent
 vero auis a. um. claua æ. clauus i. clavis is. David no-
 men proprium. dauus. flauus, a. um, gnauus, a. um, ga-
 uisus, a. um, lauinium ij, mauors ortis, mauis à malo,
 nauis is. pauo onis, prauus, a. um, rauus, a. um, suauis
 suauæ, suauium suauij.

E Ante b. brevis est. vt trebia æ. nebris idis. pro-
 ducunt vero creber a. um, crebenus i flu. Debeo
 es, debilis e, flebilis e, gleba glebæ. hebe es. hebe
 sus hebesi, rhebus thebi, sebhethi sebhethi, flu. crebula æ,
 thebç thebarum. thebe thebes. Imo omnia græca quæ
 per eta scribuntur.

E. ante c. brevis est. vt secus, pecus. producent vero
 secius pro minus, securus a. um. Græca vero quæ per
 eta scribuntur. omnia producent vt echo us, lecytos
 ti theca

DE PRIMIS SYLLAB.

ri, theca cæ, & ab eo composita, vt dactilotheca dacti-
lothea, pinacotheca pinacotheca.

E. ante d breuis est, vt sedeo es. Produciuntur vero
cedo is, cessi. Pedit is pepedi, sedulus a, um, sedes is,
seditio onis. Et græca quæ per era scribuntur, vt me-
dæa æ, medea æ, rheda rhedæ.

E. ante f. breuis est, vt nefas, nefarius, nefandus.

E. ante g. breuis est, vt lego is, rego regis, tego te-
gis. Produciunt vero lego legas, pegasus pegasi, regu-
la regulæ, regulus i, regina næ, rhegium rhegij, tegula
tegulæ.

E. ante l. in dissyllabis longa est, vt chela chelæ. Bre-
uiant vero chelys ys, celer is, gela gelæ, gelu indecli-
nabile, lelex lelegis, helix icis. Et à meli. hoc est melle,
& à melan, quod est nigrum, composita & deriuata,
vt melilothus i, Melanthium ij, scelus eris, telon onis,
velim is, velut veluti, & nomina polysyllaba, vt me-
lior. Produciunt vero belua æ, delibutus a, um, deliciae
arum, delubrum i, elisium ij, electrum i, helios i, sol, &
ab eo composita. Peligni pelignorum, pelusium ij, pe-
lium pelij, pelias adis, spelunca æ, spelcum i, telephus
telephi, pelamis idis, telegonus i, telemachus i, tele-
nus i, velabrum i.

E. ante m. breuis est, vt emo is. Produciunt vero cre-
mentum i, demum aduerbium, demo is, & à demos
composita, vt Demosthenes, emathia æ, emolumen-
tum i, eminus aduerbiū femen inis. Et ab hemis (quod
est semis) composita, vt hemina heminae, hemus mi,
hemyceclus hemycecli, nemo neminis, phemone phe-
mones, remus remi, schema schematis. Et à semis cõ-
posita, vt semita tæ, temo onis.

E. ante n. longa est, vt vena venæ, veneo venis.
Breuiant vero bene aduerbium, beuignus a, um, enyo
us, enipus enipi. Enim coniunctio, fenestra fenestæ,
& à Genes, quod interpretatur genus, & à geno genis
deriuata & composita, vt Genesis Geneleos, genus ge-
neris, menalippus menalippi, menapi menaporum,
Menander Menandri, phrenitis phrenitis. Penes præ-

LIBER V.

positio, penitus aduerbiū, penetro penetras, penates penatium, penus penus vel penoris, senex senis, Seneca Senecæ. Senon Senonis, sthenelus stheneli, teneo tenes, tenor tenoris, tenuis tenue, tenus præpositio, venafrum venafri, venilia veuilia, & venetus a um, venia venia. Venus Veneris, venenū veneni, venio venis, xenium xenij.

E, ante p. breuis est, vt lepus leporis, nepa nepæ. Producent vero cepa cepæ, cephus cephisi, epirus epiri, repo repis, sepes sepis, sepia sepia.

E, ante q. breuis est. vt equus, nequeo nequis, neque producent vero nequam, nequitia æ, nequaquam, nequis, sequana sequanæ fluuius.

E, ante r. breuis est. vt serum feri, herus heri. producent vero beryllus berylli, beritus beriti, cerusa cerusæ cerinthie cerinthies, cera ceræ, clerus cleri, crydanus crydani, eretum ereti, eruca erucæ, feralis ferale, feronia feronia, feria feriarum. geryones geryonis, heres hæredis, heros herois, Herodes Herodis, meriones merionis, neritos neriti, neris neris, nerio nerienis, pera peræ, pero peronis, serus a, um, seres serium, spero speras, seria seria, seria seriorum, theron theronis, thera theræ, thereus therei, verus vera verum, veratrum veratri, verona veronæ. Et axeros, hoc est, siccus composita, vt xerampelinus, xerolophus.

E, ante s. longa est, vt theseus thesei. Breuiant vero sesostris is, thetis, vesulus vesuli, & veseus veseui, vesuius vesuij.

E, ante t. producitur, vt meta metæ, tethys tetlyos. Breuiant vero etiam cōiunctio, fretum freti, getes getæ, hetruria hetruriæ, meto metis, metuo metuis, metallum metalli, metaurus metauri, metopon metopu. Et à metros siue meta composita & deriuata, vt metreta metreta, metaphora metaphoræ, retro aduerbium tetricus a, um, thietis thetidis, & à terra composita, vt tetrarcha, veto as, vetus eris, veterinus veterini. Et habentia p. ante e. vt petra petræ, peto petis.

E, ante u. consonantē longa est, vt lauus a, um, leuis & leus.

DE PRIMIS SYLLAB.

& leue proterius & planus: Breuiant vero breuis breue. leuis leue. pro non grauis, seuerus seuera seuerum.

I Ante b. breuis est vt liber libri. producant vero fibula fibulæ. Inbernus a um. ibis ibid s, liber liberi pro Baccho & homine libertatem habente, liberthru oppi. libo libas libum libi, scribo is. scibilis le. sibilo sibilas. tibia tibiæ. tibur tiburis, tribulum tribuli. Nam tribulus breuiat, viburnum viburni, vibex icis.

I. ante c. breuis est. vt dicax d caxis, ficulus a um. producant vero dico is. ficus i. icarus i. icon onis, ico icis. lica æ. licium ij. mica æ. Nice es. i. victoria, phycus untis oppi. pica picæ, picus i, picenum i, sica æ. sicut cõiunctio. Sicilia æ. sicheus sichei. sicania æ. spica æ, spiculum i, ticius i. trica tricæ, triceni tricenæ tricena, viceni vicenæ vicena, vicus vicî, vicinus vicina vicinum

I. ante d. longa est, vt idem in genere masculino. Breuiant vero cidon onis, didymus i. didyme es, fidelia, fidis chorda, fides ei. fidenæ arum. gnydos. hydalpes is. hydrus i. Idem in genere neutro, idoneus a um, idume es, Ideo cõiunctio, Quidẽ cõiunctio, video vides. vidua viduæ.

I. ante f. nõ reperitur. nisi in cõpositis, & breuiatur.

I. ante g. breuis est, ut figulus i, producant vero: bigearum, figo figis, fligo fligis, frigus frigoris, frigilla æ, gyges gygæ, pyga pygæ, pigardus pigardi, strigilis strigilis, striga gæ, stigo gas, trygæ garum, triginta, viginti, vigesit aduerbium.

I. ante l. longa est, Ilyssus fla. hyle es, pileus i, pila æ, pro colūna, Breuiant vero cilium ij, cilydrus i, cilyndrus i, cilix cis, filix cis, hilaris e, ilaria æ, llerda æ, lilia æ, lylibeum i, miliu ij, milo onis, pila æ, qua ludimus, pilus i, pylos i, phyllos i. phylera æ, phylene es, siler is, silex icis, sila silæ, fileo es, siligo inis, siliqua siliquæ, silurus siluri, stilus stili, rilia rilia.

I. ante m. in dissyllabis longa est, vt limus limi. Breuiant

LIBER V.

uiant vero: *simus mi*, *hymen enis*. *mimasantis*. *nimis aduerbium*, *simon onis*. *simul aduerbium*. *thymus thymi*. *poly syllaba quoque vt similis e*. *producunt vero simius simij*. *simia simiæ*. *similus simili*. *hymera eræ*. *chymerinos chymerini*. *timeus timei*. *dimidium dij*.

I ante n longa est, vt *linum i*. *sinum i*. pro vase *Breuiant vero cynapes is flu*. *cynedus i*. *ciqis eris*. *cyniras æ*. *cynicus a*. *um*. & à *cynos composita*. *inula inulæ*. *inuus i*: *Linus i* nomen p. *lino is*. *minæ arum*. *Minerua æ*. *minium ij*. *minius ij flu*. *minio onis*. *minyæ pop*. *mina æ*. *minister i*. *minæ arum*. *minor aris*. *verbum*. *minor oris*. *nomen*. *minuo is*. *miniscor*. *ninus i*. *sinapis sine præpositio* *sinister a*. *um*. *sino is*. *sinon siuonis*. *sinopis sinopis*. *sinus sinus*. *sinuessa sinuessa*. *tinea tineæ*. Et à *sin præpositione græca composita*. vt *synagoga græ*. *synhedra æ*.

I ante p breuis est, vt *stipes is*. *typhæus ei*. *scyphus i*. *producunt vero gryphes*. *gryphus i*. *iphitus i*. *pipo as* *pipilo as*. *riphæi riphæorum*. *ripa ripæ*. *Scipio Scipionis*. *siphon siphonis*. *stipes stipitis*. *stipo stipas*. *scrypulus scrypuli*. *sipharium sipharij*. *sipus sipuntis*. *typhis is*. *typhon onis*. *vipera vipera*.

I ante q breuis est, vt *liqueo es*. *liquo as*. *siquidem*. *Producunt vero liquetium tij*. *liquor eris*. *liquor oris*. *liquidus a um*. *mediam habet indifferentem*.

I ante r longa est, vt *lira* pro *sulco*. & à *chir* (quod est *manus*) *deducta*. *partim breuiant*. vt *chiragra græ*. *partim producunt*. vt *chirurgus gi*. *chironomon ontis*. *Breuiant vero dirimo is*. *hyrie es*. *hirudo dinis*. *hirundo hirundinis*. *lyra lyra*. *miron mironis*. *nomen proprium viri myron* (quod interpretatur *vnguentum*) *nireus i*. & à *pyr* (quod est *ignis*) *deriuata partim breuiant*. vt *pyra*. *pyracmon monis*. *pyretum ti*. *pyropus pyropi*. *partim producunt*. vt *pyramus pyri*. *pyramis pyramidis*. *pyrene pyrenes*. *pyrous roi*. *pirus piri*. *pirum piri*. *quirinus quirini*. *firus fira firum* *firaculæ farum*. *tyrus tyri*. *tyrannus tyranni*. *viridis viride*. *virco vires*. *viriatatus viriati*. *virosus à viro*.

I ante

DE PRIMIS SYLLABIS.

I ante s longa est, vt nisus nisi. Breuiant vero bison
bifontis, cissum cissi, disertus diserti, isara isaræ, isau
rus isauri, miser misera miserum, nisi coniunctio,
prisana prisanae, prisus prisus. siser siseris, sisimbri-
um sisimbrii.

I ante t breuis est, vt italus itala italum, mitra mi-
træ, citrum citri, vitrum vitri, britannia britanniae,
vitium vitii, litera literæ. Produciunt vero birhinia
birhiniae, briton britonis, clitella clitellæ, clitumnus
i, clitorius ij, cliton clitonis, dito ditas, ditefce is, friti
nio fritinis, Italia æ. Itlyreus a, um, mitis e, mitylus
mityli, nitor eris, pythagoras pythagoræ, pitheus i,
pythion onis, pythius pythia, um, pyteleon ontis, py-
tisma atis, pituita pituitæ, indifferentem habet Riuus
us, rito as, scitor scitaris, sithon onis, triicum triici,
triton tritonis, Tityrus tityri, tirã titanis, titillo titil
las, vita vitæ, vitis vitis, vito vitas, vitupero vitupe
ras, xithum xithi.

I. ante u, cōsonantē lōga est, vt liuor oris, viuo viuis.

O Ante b, longa est, vt gobius gobij, robur oris.
Breuiant vero globus g'obi, obesus a, um, obe
lus i, obolus i, obex icis, probus a, um, probo
as, probrum i, soboles is.

O. ante c, breuis est, vt proceres um, voco as. Produ
cunt vero cocytus i, croca'us i, focale is, locusta stæ,
oceanus i, ocyor, & ocyus. phoca cæ, phocus ci, phocis
dis, procerus a, um, pocu'um poculi, vocalis vocale.

O ante d, longa est, vt dodius dij, lodix lodicis, ro
do rodis. Breuiant vero fodio fodis, modus modi, mo
do aduerbium, oder odoris, odium ij, & à pus podos
(hoc est pes) & à rodos (quod est rosa) composita &
deriuata, vt podalyrius ij, rhododaphne es, rhodus i,
rhodope es, rhodanus i, sodalis is.

O, ante f, breuis est, vt ofe'la. producit vero tofus fi.

O. ante g, longa est, vt cogo is. Breuiant vero logos,
& ab eo cōposita & deriuata, vt theolegus, regus gi,
rogo rogas, roge roga.

O, ante l, breuis est, vt colō membrum, colo is, coloca
sia æ.

LIBER V.

ſta æ. Producent vero boletus i, bola æ, colum coli, colyphium ij, dolium ij, dolon onis, moles is, n. o. lior iris, moly yos, nola nolæ, nolo verbum, olearus i, ole nos ni, oim aduerbiu: n, prolixus a um, proles is, poly pusi, poly damasantis, ſolus a um, ſol'or aris, ſolers ſolertis, ſolemn s e, ſpoletium ij, tinolus li.

O ante m, longa eſt, vt doma aris, vomer vel vomis eris, como is, comeſſor aris. Breuiant vero bromius bromij, coma mæ, comes comitis, chromes chromis, comedo comedis, domuius domini, domus domus, domo domas, homo hominis, Homerus homeri, nomas dis, amatum amaſi, glomero glomeras, onitro o mittis, ſtomachus ſtomachi, Tomos, & ab eo compoſita & deriuata, vt aromus atomi, prototomus prototomi, tomacula, vomo vomis.

O ante n breuis eſt. vt bonus nã num, moneo nes. Producent conor conaris, cone es, conopeum i, conus ni, donum i, donec, monychus menychi, nonus a um, nonæ nonarum, pronus a um, pono is, pone præpoſitio & aduerbium, zona æ, & gonia quod interpretatur angulus, & phonæ quod eſt vox. & ab eis compoſita & deriuata, vt trigonus a um, phonaſcus phonaſci, de quibus in medijs ſyllabis dicemus.

O ante p breuis eſt, vt populus i, opis opem ab e pe. Et in plurali opes, ſopor oris. Producent vero Copã copæ, nomen proprium fœminæ, copia æ, copula læ, copo onis, cophos i, hoc eſt, ſurdus. dropax acis, opis is nympha: opilio oris, popu iſ li, pro arbore, p opednium ni, propago pro vite, propitio as, indifferentem habet, pſophis idis, ſcopæ arum, ſopio is, ſelopus i.

O ante q breuis eſt, vt loquor eris, coquo is. Quinq;

O ante r breuis eſt, vt chorus i, cora æ, oppidum Italia. Producent vero corus i, pro vento argeſte, corant præpoſitio & aduerbium, corycus i, coritus i, coraliũ ij, chloreus i, doris idis, doricus ca cum, dorion ij, doron (hoc eſt donum ſiue palmus) hora horæ, morus i, morio onis. Noricum ci, ora oræ. oro oras. orythia thia, orion onis. oricos oppidum. prora æ, ſora ſoræ. ſoraçts

DE PRIMIS SYLLABIS.

foracte is, forex icis, thorax thoracis. Et habentia lan-
te o, vt lorum lori, gloria gloriæ, ploro as.

O ante s longa est, vt Moses is, prosa sæ. Breuiant
vero cofæ cofarum, cosyra cosyra. dosis hoc est datio.
mosa sæ, osyris idis, profecucha æ, prosymna næ, posui
a pono ponis, rosa rosæ.

O ante r breuis est, vt Notus ventus, nothus norhi
spurius, nota notæ, & noto notas, botrus borri. Pro-
ducunt vero clotho clothus, lothos lothi, poro potas.
proteus rei, sorades soradis, totus tota totû. Et a pro-
tos, quod interpretatur primus, composita, vt proto-
genes prorogenis.

O ante n consonantem breuis est, vt ouis, nouus no-
ua nouum. Producit vero ouum oui.

VAnte b breuis est, vt ruber rubra rubrum. Pro-
ducunt vero bubulcus ci, bubo onis, bubalus
bubali, bubastus sti, iubilus li, lubricus ca cum,
nubes bis, nubo bis, pubes is, rubigo inis, suber eris, su-
bula subulæ, tuber eris, vber eris.

V ante c longa est, vt duco ducis, Luceo ces. Breui-
ant vero cucufas cucufatis, cuculus li, cuculo as, cucul-
lus li, cucuma mæ, cucumis eris, cucurbita tæ, cucurio
ducenti tæ ta, duceni næ na, Incundus a um, lucerna æ,
lucrum i, lucumo onis, lucellum i, sucerda dæ.

V ante d longa est, vt rudo rudis ludo ludis. Breui-
ant vero pudor pudoris, pudet pudebat, rudis e rudis
dis virga Prætoris, rudens rudentis, sudes is, studium
dij, tuder eris, tuders erris.

V ante f longa est, vt vfens vfentis, bufo bufonis.
Breuiant vero rufæ rufarum.

V ante g longa est, vt iugerû i, nugæ arû. Breuiant ve
fugio is, fuga æ, iugum i, iugis e, pugil lis, tuguriû rij.

V ante l breuis est, vt fulix icis. Producent vero cu-
lus li, dulichium ij, fuligo inis, Iulius ij, mulus li, mula
læ, pulegium gj, pul'ex icis, thule es, uligo inis.

V ante m longa est, vt humor humoris, humidus da-
dum, humanus na num, Iumentum ti. Breuiant vero
cumulus i, crumena æ, humus i, humerus i, numa ç, nu-
mantia

LIBER V.

mantia æ. numanus i. nomen proprium viri numerus
 j. numisma atis. rumex rumicis. tumeo tumes. tumulus
 j. tumultus us.

V, ante n. longa est: vt munus muneris. Breuiant
 vero cuneus cunei. cuniculus cuniculi. tunica tunicæ.

V, ante p. breuis est: vt lupus. producant vero cupa
 cupæ. Iupiter nuper aduerbium, pupus pupi, pupa pu
 pæ. pupulla pupullæ. pupillus pupilli. rupes is. scrupus
 i suparus i. stupa stupæ.

V, ante r. longa est: vt cura curæ. curio curionis. Breui
 ant vero curius curij. cures curium. oppidum, curetes
 populi, curulis curule. durius ij. fluuius, furio is, muria
 æ. nurus us. (purus ij).

V, ante s. longa est: vt pufio onis. Breuiant vero fru
 sino onis. pusillus a, um. susanna æ. susurrus susurri.

V, ante t. longa est: vt vtor vteris. breuiant vero cutis
 cutis. Frutex fruticis. futuo futuis. futurus a, um. lutum
 luti. muina mutinæ. mutilus a, um, muto mutonis.
 nutrio is. puteus putei. putris putre. puto as, ruteni po
 puli. rutilus a. um. rutuli populi. rutrum rutri, rutuba
 rutubæ fluuius. rutupe oppidum. vter a, um, vter is.
 vterus ri. vtica vtice, vti coniunctio.

V, purum ante v. consonantem longum est: vt vua.
 Quod si consonans præcedat, breuiatur: vt fluuius ij.
 Iuuo as. pluuia æ.

¶ De medijs Syllabis. Cap. V.

Ante b. in medijs syllabis breuis est, vt Cala
 bria calabriæ. syllaba syllabæ. Producant vero
 atabulus atabulis & verbalia in abilis desinētia
 vt amabilis. Et in abundus a, um. vt populabundus a.
 um. Et in abulum. incunabulum incunabili, venabulū
 tintinabulum, & in abrum: vt velabrum velabri.

A, ante c. breuis est: alacer cris. producant vero be
 nacus benaci, cloaca æ. Iracundus a. um. meracus a.
 um. mustacium mustacij. nouacula nouaculæ. opacus
 opaca, opacum: pastinaca pastinacæ. pistacium pistacij.
 portulaca portulacæ. retinaculum retinaculi, sarracū
 sarraci. Et nomina deriuatiua in acrum, vt lauaclirū.

simula

DE MEDIIS SYLLABIS.

simulachrum, ambulachrum. vel in aculum, vt gubernaculum gubernaculi. Et in aceus a, um, vel acius a, um, vt ordeacius a, um, gallinaceus a, um, accinacius a, um, vinacium.

A, ante d, breuis est: vt bragada flu. producit vero cicada.

A, ante g, longa est, vt imago inis, indago as. vel indago inis, Breuiant vero aruiragus i, asparagus i, chiragra æ, lalage es, mandragora æ, massigeta æ, paragia æ, pelagus i, podagra æ, vertagus i. Et composita ab agoraza (quod est emo is) vt pythagoras Anaxagoras. Et ab ago (quod est duco) vt pedagogus, Synagogæ, paragoge es, Et à frango is, vt naufragus. Et à vagus a, um, vt noctiuagus.

A, ante l, breuis est: vt Mænalus mænali, italus itali, producant vero canalis, omphale, sardanapalus, stimpalus, sandalium i. Et in alis desinentia, deriuata à nominibus vel verbis, vt animalis, voca'is, venalis.

A, ante m, breuis est: vt calamus calami, thalamus i. producant vero dictamum dictami, Et verbalia in amen, siue amentum finita, vt solamen, iuuamen, iuuamentum. Et hebreæ ad declinationē nostram reducta: vt adam adamus i, abramus i.

A, ante n, longa est: vt inanis. Breuiant vero apidanus apidani, balanus balani, clibanus clibani, drepanū drepani, dardanus i, eridanus eridani, Galbanum ni. hypanis hypanis, hippomanes. laganū lagani, libanus i, raphanus i, rhodanus rhodani. Et nomina græca desinentia in phanus vel phanes. vt Stephanus Stephani, epiphanes is, aristophanes is. sicanus a, um, &, cyanē indifferentem habent.

A, ante p, breuis est: vt alapa æ, terapne es. producant vero anapis is, mesapus i. priapus i, serapis is, sinapis sinapis.

A, ante q, breuis est, vt tanquil. Producant vero nequaquam, & vtraque in ablatiuo, & vsquequaque aduerbium.

A, ante r, breuis est, vt cithara, ræ: barbarus a um,

P   Produ

LIBER V.

Producunt vero amaracus i, amarus a, um, auarus a um, cochlear is, denarius ij, tiaras æ. Et denominatiua in aris vel arius a um, vt auxiliaris e, antiquarius a um, sextarius ij, Sacrarium ij.

A ante s, breuis est, vt petaso onis, carbasus i. Producunt vero agaso onis, amasis is, onasum i, pernasus i,

A ante t breuis est: vt cyathus i, calathus i. Producunt vero acathes æ, pro lapide: aratus arati, aratrum aratri, egates insulæ. Et propria nomina in ates, vt phrates phraatis, cuphrates cuphratis, mithridates. Et denominatiua in atus, vt senatus.

A ante u, consonantem longa est. vt cadauer eris, papauer eris. Breuiant vero batauus a um, Patauiū ij.

E Ante b. breuis est, vt tenebræ arū, erebusi. Producunt vero corebus i, ephæbus i, perrebus a um.

E ante c, longa est, vt imbecillus a um, & à theca composita: vt bibliotheca, apotheca. Breuiant vero seneca æ, senecio onis, illecebræ arum.

E ante d, longa est: vt teredo teredinis. Breuiant vero Andromeda andromedæ, effedum effedi, lebedos di, macedo onis, peucedanum i. Tenedos di, vnedo onis. Et ab hedra cōposita, vt cathedra: sinedra: & à medeo (quod est impero) composita: vt Diomedes, & à cleos (quod est gloria) vt Empedocles.

E ante f, indifferens est, vt reperfacio is, calefacio is. Producunt vero venificus i, venifica æ.

E ante g, breuis est: vt elegia æ. telegonus ni. Producit vero cethegus i, aliqui diplithongo scribunt.

E ante l, breuis est: vt obelus i, sepelio sepelis. Producunt vero phaselus i, philomela philomelæ. Et derivatiua in elis. vt crudelis, & in ela, vt tutela. Cybele indifferentem habet.

E ante m, longa est, vt cremus i. Breuiant vero artemis, idos, id est diana, & ab eo composita, elementū i, ptolemæus i, tlepolæmus i, veliementis tis.

E ante n, producit, vt verbena æ. Breuiant armenia æ, ebenus i, helenus i, helena æ, iuuenis is, ingeniū ij, ingenius a ū, olenus i, orcomenos, porsena æ. Et cōposita à venio

DE MEDIIS SYLLABIS.

ariminum i, discrimen discriminis, enthymema atis, opimus a, um, quadrimusa um, sublimis e. Et noia à verbis quartę cõiugationis in mē, exeuntia: vt à munio munis. munimen inis: à lenio is. lenimen inis. à farcio is. farcimen farciminis. Et quæ ex imen exeunt in entuni: vt vestimentum i, pauimentum i.

I, ante n. longa est: vt clandestinus a um, pachinus i. Breuiant vero accinus i. amineum i, apirinum i. arimnum i, asinus i, asine es oppidum. buccina æ. catina æ. circinus i. ciminus cimini mons & lacus Italiae, cominus aduerbiũ. destino as. dominus i. Eminus aduerbiũ. euphrosyne es. eleemosyna æ. fiscina næ. fuscina næ, fuscinus i. fœmina æ. frusino onis inquino as. Licinus i. nomen proprium viri. Lamina æ. machina æ. mutina æ. morinus a um. nundinae arum. pagina næ. patina æ. pampinus i. proserpina æ. protinus aduerbium ruspina æ. sasina æ. sarcina æ. sibina æ. statina æ. sophrosina æ. tacinus i. trutina æ. Et quædam nomina adiectiua ab aduerbijs temporalibus deriuata: vt crastinus a um. diutinus a um. hornotinus a um. pristinus a um. perendinus a um. serotinus a um. Alia tamen producunt. vt matutinus. vespertinus. Et à nominibus materiam significantibus deriuata: vt oleaginus a um, Faginus a um. tiliaginus. cerrinus. Et à nominibus colores & lapillos siue odores & vngueta significãtibus. vt adamantinus a um. amethystinus a um. amaracinus a um. amygdalinus a um. bombycinus a um. Bissinus a um. glaucinus a um. gausapinus a um. ianthinus a um. hyacinthinus na num. myrrhinus a um. prasinus na nũ. smaragdinus a um. sandicinus a um. ty ianthinus na nũ. crystallinus. crocinus. coccinus. carbasinus. Et quædã nomina græca in rinos. desinentia. vt carinos. oporinos. therinos. chimerinos

I ante p breuis est, vt demiphō demiphonis. antiphō antiphonis. producunt vero euripus euripi. Euripides tamē apud Sido. breuiat scriphos, colophuum colophij obstipus a um.

I, ante q longa est, vt antiquus a. um. vbiq. Breuiat

P 3 vero

LIBER V.

vero reliquus a um, siquila siquila, vndiq; vtiq;

I ante r breuis est, vt zephyrus zephyri. Producunt vero bufris bufridis, cercira cercira, camiros camiri, corcyra æ, colyra æ, collirium collirij, cypirus cypiri delirus a um, epirus epiri, ithyreus a um, magiros magiri, nifirus nifiri, papyrus papyri, podalyrius ij, sapphirus i, semiramis idis.

I ante s longa est, vt Anchises. Breuiant vero cythrus i, eliseus a um.

I ante t breuis est, vt digitus digiti, lechytus ti. Producunt vero aconitum i, architas æ, beritus i, catamitus i, cocytus i, coritus i, hermaplroditus i, idolothytum i, irrito as, lusitania æ, margarita ç, mauritania ç, pituita æ, parafius i, therfites ç, valetudo valerudinis. Et nomina græca in itis desinentia, vt phrenitis, nephritis, pleuritis. Et à nominibus proprijs virorum siue locorum deriuata in ites vel ita, pro masculinis, in itis p fœmininis desinētia, vt leuites vel leuita ç, leuitis idis: moabites vel moabita, moabitis idis. Et denominatiua in itus a um, exeuntia, vt auritus a um, turrus a um. Verba quoq; frequentatiua & nomina participialia, quæ formantur à supinis verborum quartæ coniugationis in itum, penultima lōga terminatis, vt dormio is dormitum, dormiro dormiras, audio audis auditum, auditus auditus. Seruitus tamen à seruiō seruis penultimam breuiat, & seruitium tij.

I ante u consonantem longa est, vt saliuæ saliuæ. Breuiant vero rediuuius a um, Niniue Niniues.

O Ante b breuis est, vt orobus orobi. Producunt vero Iacobus Iacobi, october octobris.

O ante c breuis est, vt colocasia. Producunt patrocinium patrocini, negocium negocii.

O ante d longa est, vt erodius rodij, Herodes Herodis, orodes orodis. Et nomina græca in odes finita, vt geodes, id est, terrenus, capnodes, id est, fumosus. Et ab ode quod est cantus, vt epodos. Ab hodos vero quod est via, composita breuiant, vt exhodus exhodi, perihodus

DE MEDIIS SYLLABIS.

venio, vt aduena ç, & à genes (hoc est genus) vt archi genes, antigenes, diogenes, hermogenes, menogenes, origenes, proto genes. Et à sthenos (hoc est robur) vt anthi sthenes, calli sthenes, demosthenes, et à parthenos (qd est virgo) vt parthenius ij, parthenope partlienope us. & in mene, vel menes finita, vt climene es, nyctime nes, philopomenes is, periclemenes is, achæmenes is.

E ante p, breuis est. vt teleplus i. Producent vero asepus i, asclepius ij, iosephus i, præsepe is.

E ante q, breuis est. vt diequarti, diequinti.

E ante r, breuis est, vt cerberus cerberi. Producent vero abdera æ, austerus auster a austerum, chimera ræ. cythiera orum, cytheron onis. cyperus i. galerus i. homerus ij. Et à hieros composita, vt hiera æ. hierapolis is, iberus i, machera æ. megera æ. mysterium mysterij niceterium rij, panthera pantheræ. poderis ris. synce rus ra rum. trieteris idis. seuerus à um.

E ante s, breuis est, vt apelas apesatis. Hæresis. Producent uero carthesium carthesij, dicæcesis eos, galesus i, halefus i, Iesus, Lyrnelus i, milesius a um, marpesus i. magnesia æ, poësis is. synteresis is. & ab esus a um, composita: vt obesus a um.

E ante t, longa est: vt moretum moreti. Breuiant vero Amethistus sti, aretusa aretusç. chrysendetum ti, iapetus iapeti, lampetia. macetes macetæ, pharetra æ. pheretrum pheretri, piretrum i. phaeton phaetontis. phaetusa phaetusa. taygeta æ. taygetus i. triquetra æ, triquetrus a um. temetum temeti, venetus a um. vietus a um. Et denominatiua in etas desinentia. vt pietas pietatis, varietas varietatis. & ab arete (hoc est virtute) composita, vt paneretos i. aretalogus i.

E ante u, consonantē producitur, vt veseuus, Sucus.

IAnte b, breuis est, vt sensibilis e, alibi.
IAnte c, breuis est, vt rusticus, Amycus n. p. viri. Producent vero amicus a ũ, apicius ij, apricus a um. aricia æ, caicus i, canicula ç, craticula æ, cuticula æ, cunçulus i, conuicium ij, cervical alis, equicolus i, febricula æ, formica ç, labicū labici, lectica lecticæ, lorica lorice.

LIBER V.

*Iumbricus i, mirica æ, marica æ, mendicus a um, mere-
 tricola æ, multicium ij, nascica æ, nouicius a um, Numi-
 cius ij, palicus i, periculum i, posticus a um, posticus i,
 pudicus a um, pedico pedicas, pediculus i, phœnicopte-
 rus i, redimiculum i, rubrica rubricæ triuicus i, tibicen
 tibicinis, tegeticula æ, vesica vesicæ, vmbilicus, vrrica
 æ, vstica vsticæ vaticanus i, vtricola æ. Et à nice hoc est
 victoria composita, vt polynices is, olympionices e,
 Et nomina barbara in icus, vt alaricus alarici. Theo-
 doricus i, Fredericus i.*

*I, ante d, breuis est, vt liuidus a ñ, cupidus a um, pro-
 ducunt vero abydos i, accidalia æ, desidero desideras,
 fastidio is, formido as, trucido trucidas, Et nomina in
 do exeuntia, vt crepido crepidinis, cupido inis, formi-
 do formidinis, libido libidinis. Et nomina patrony mi-
 ca masculina à nominibus in eus, diphuhongon desirẽ
 tibus vt à promethius promethides, à Tydeus ei, tydi-
 des, Nam reliqua fere omnia breuiant, vt à priamo pri-
 amides, à Nestore nestorides, ab Agamẽnone agomẽ-
 nonides.*

*I. ante f, vnum reperio productum. Allifæ arum,
 & ab eo deriuatum.*

*I, ante g, breuis est: vt litigo. producunt vero auriga
 æ, caligo as, castigo as, fatigo as, fastigium ij. Et à fligo
 is, composita, vt affligo is, infligo is, instigo as Lastry-
 gones um, præstigiæ arum, salpyga æ, origanum i,
 quadrigæ arum, vestigo as, vestigal alis.*

*Et nomina exeuntia in igo, vt caligo inis, Vertigo inis
 vligo vliginis.*

*I, ante l, breuis est: vt massilia. producunt vero asy-
 lus i. Asylum i, asylas æ. nomen proprium viri: apri-
 lis is, ædilis is, crocodylus i, eriphile es, exilis e, massi-
 lus a um, pamphilia ç, Petilia ç. quintilis is, sextilis is,
 subtilis e, venilia ç. Et nomina neutra in ile, desinentia,
 vt cubile, sedile. Et adiectiua à nominibus deriuata: vt
 à puero puerilis: à sene senilis. Breuiant tamẽ ab humo
 humilis, à pari, parilis, à dape dapilis.*

*I, ante m, breuis est: vt optimus a um. producunt vero
 ariminũ*

DE MEDIIS SYLLABIS.

hodus perihodi, synhodus synhodi.

O ante g brevis est. vt composita à logos, quod est sermo, vt theologus theologi, astrologus astrologi, aretalogus gi. Producunt vero ab ago, quod interpretatur duco, composita. vt pedagogus, isagoga, synagoga æ, paragoga paragoæ.

O ante l brevis est. vt asbolus li, soboles lis. Producunt vero ætolia ætolia, capitolium capitolij, cimolus cimoli, idolum idoli, Mediolanum Mediolani, pætolus li. Et à poleo (hoc est vendo) composita. vt pharmacopola æ, bibliopola læ.

O ante m longa est. vt amomum mi. Breuiant vero Sodoma, Salomon, Salome. Et à stomos composita, vt Chrysoftomus mi, & à dromos, vt catadromos. & à tomos, vt atomus.

O ante n longa est. vt corona, Bellona. Breuiant vero abrotonum abrotoni, aponus aponi, aufonius aufonia aufonium, coctonum coctoni, ger yones geryonis, hermione hermiones, mycone mycones. Et à gonos siue gone (quod est genus) composita. vt antigonus ni, erigone es. Et à phonos (quod est mors) vt Tisiphone es, Persephone es, Leontophonus i. Nã à gonia (quod est angulus) producunt, vt trigona figura. aut tetragona, pentagona. Et à phone (quod est vox) vt symphona, antiphona, aphonea.

O ante p brevis est. vt caropus, æsopū, rhodope. Producunt vero anthropos, asopus i, Aesopus i, canopus pi, conopeum i, crotopus pi, europa pæ, hyfopus i, iopas æ, metopon, pyropus pi, sinope es, sinopsis idis.

O ante r brevis est. vt pacorus. Et composita à choros, vt messochorus, philochorus. & ab agoreo (quod est mercor) vt pythagoras æ, anaxagoras æ. & à phoro (quod est fero) vt carpophorus i, doriphorus doriphori. Producunt vero aurora ræ, anthores is, cytorus tori, diores is, florus ri. Et denominatiua in orus ora orum. vt Decorus decora decorum. Odorus odora odorum. Et à doron, quod interpretatur palmus siue donum composita, vt Polydorus polydori. Theo-

LIBER V.

dorus theodori, Isidorus isidori. Et à moros, quod est fatuus. vt Sycomoros.

O ante s, longa est, vt Hircosus, dolosus, alofa. metamorphosis, metamorphoseos. Breuiant vero Ambrosia ambrosiæ, ambrosius ambrosij, theodosius sij. Et græca habentia o micron, vt Mnemosyne,

O ante t, longa est, vt ægrotus tatum. Breuiat vero à dotos quod est datus, composita, vt Antidotum ti, herodotus i.

V Ante b, breuis est, vt celuber, rutuba æ, delubrum i. producant vero ambubaia, anubis idis, saluber bris, solubilis, volubilis, à nubo nubis composita breuiant duo pronuba, innuba. Cõnubium vero indifferentem habet.

V, ante c, longa est, vt Eunuchus i, caducus a um. Breuiant vero Volucer cris cre, volucris volucris.

V ante d, longa est, vt hirudo hirusinis. testudo inis, Breuiant vero Dryuda æ.

V ante f, vnum reperio nomē proprium viri Cucufas, quod breuiat.

V ante g, longa est, vt falsugo ginis. ærugo inis.

V ante l, breuis est, vt annulus li, æmulus a um, producant vero Adulor aris, anulius ij, apulia æ, curulis curule, edulis edule, getula æ, peculium ij, torcular ris, tribulis bule. Et à bule, quod est consilium composita, vt trasibulus trasibuli, aristobulus aristobuli, cleobulus cleobuli.

V, ante m, longa est, vt acumen inis, alumē inis. Breuiant, Autumo as, aurumedon tis, columen inis, columella æ, documentum i, emolumentum i, Irrumo as, Incumo onis, monumentum i. Et a tumeco composita, vt contumax contumacis, contumelia contumeliæ.

V, ante n, longa est, vt Fortuna fortunæ. Breuiat vero albunea albuneæ.

V, ante p, breuis est: vt vpupa æ, centurupe rupes.

V, ante r, longa est: vt silurus siluri, ligurio is. Breuiant vero bituri orū, camarus a um, ceturio ceturionis.

lemures

DE MEDIIS SYLLAB.

lemures lemurum, luxuria luxuriæ, mamurius mamurij, mercurius mercurij, purpura purpuræ, sabura saburæ, tugurium tugurij. Et verba desideratiua quæ formantur ab ultimo supino addita rio, vt ab esu esurio esuris. à partu, parturio is.

V, ante s. producitur: vt cerusa cerusæ. Breuiat brūdusium, blandusia, canusium, perusium ij, velusius ij, venusium ij.

V, ante t. longa est: vt cicuta cicutæ, præputium ij, confuro confutas, refuto refutas. Breuiant arbutus i, defrutum defruti, recutitus a, um, & à quatio quatis, composita, vt concutio concutis.

V, ante u. consonantem breuis est, vt diluuiū ij, exuix exuuiarum.

¶ De ultimis syllabis. Cap. VI.

A Terminalis longa est, vt ama, supra. Breuiant vero, ita, puta aduerbium, quia. Postea, indifferentem habet. Nominatiuus quoq; actūs & vocariuus v triusq; numeri, præter nomina numeralia inginta, desinentia, vt triginta quadraginta. Et à nominibus græcis in as, & in es, productas desinentibus, vocatiuus in a producitur, vt Aeneas ò ænea. Anchises ò anchisa. Nominatiuus quoq; à græcis plærunq; producitur, vt nemea nemeæ, tegea tegeæ.

E, terminalis breuis est, vt hoc mare, lege, legere. Producuntur vero accusatiui trium pronominiū, ego me, tu te, sui se. Et nomina græca fœminina quæ ad primam nostram declinationem referuntur, vt penelope in nominatiuo dariuo vocatiuo & ablatiuo. Et nomina græca pluraliter declinata, vt cete, tempe, mele. Et vocatiuus ablatiuusque à nominibus græcis terminatis in es, productam, quæ ad primam & tertiam declinationem latinam referuntur, vt Anchises ò Anchise ab Anchise, Vlyxes ò Vlyxe ab Vlyxe. Et ablatiuus singularis à nominibus quintæ declinationis, vt dies à die. Et genitiuus regularis quintæ declinationis in e vt dies die. Et secunda persona singularis præsentis imperatiui modi, secundæ coniugationis actiuæ vocis,

P § vt do,

LIBER V.

Vt doce, mone, aude. Et aduerbia illa, ferè ferme, quare, ne pro non, nã pro certe, vã pro hei. Sed hæc duo diphthongon habent. Interiectiones quoq; producuntur vt pape, ohe. Et aduerbia à nominibus adiectiuus deriuata, vt à pulchro pulchrè. Breuiant tamen à bono bonè, à malo malè. Et præpositiones è, de, producuntur.

I terminalis longa est, vt gummi, amaui. Breuiant vero nisi, quasi. Datiuus quoq; & vocatiuus græci in ï. desinentes à nominibus quintæ declinationis illorum quæ ad tertiam nostram referuntur, vt Palladi, Philidi, Priami, Pari. Mihi vero, tibi, sibi, ibi & vbi indifferentem habent.

O terminalis indifferēs est, vt ego, ergo, sermo onis amo as. Producent vero datiuus & ablatiuus singulares secundæ declinationis, vt dño à dño, & aduerbia datiuus similia vt falso, certo. Et nomina græca forminna in o desinentia, vt sapho, alecto, clio, & dictiones monosyllabæ, vt o, do, pro. Breuiant tamen cedo pro dic, cito, ilico, modo, duo, ambo. Gerundia vero datiuus & ablatiuus indifferenter desinunt.

V terminalis longa est, vt cornu, gelu.

B terminalis breuis est, vt ab, ob, sub. Barbara vero producunt, vt Iacob, Aminadab.

C terminalis longa est, vt hoc, dic, duc, sic. Breuiant vero fac, lac, donec, nec. Hic pronomen indifferēs est.

D terminalis breuis est, vt ad, apud, sed, illud, istud.

L terminalis breuis est, vt tribunal tribunalis. Producent vero nil indeclinabile, sol solis. Et nomina barbara, vt Baal, Michael Michaelis, Israel Israelis.

M terminalis ab antiquioribus breuis ponebatur, sed in vsu autorum aut abijcitur aut cum sequenti cõsonante vocalem præcedentem producit.

N terminalis longa est, vt pæan pæanis, non, quin. Breuiant vero, an, forsan, forsitan, tamen, in. Et ex iis composita, vt attamen, exin, dein, proin. Et nomina græca in on. finita. quæ ad secundam nominis declinationem latinam referuntur, vt Ilion ij, pelion pelij.

DE VLTIMIS SYLLABIS.

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.
 Obstupui, steteruntq; comæ & uox faucib⁹ hæsis.
 Posthabita coluisse Samo, hic illius arma.
 Vnius ob noxam & furias Aiakis Oilei.
 Ipsi⁹ ante oculos ingens à uertice pontus.
 Cum subito assurgens fluctu nimbosus Orion.
 Egerim⁹ nosti, & nimum meminisse necesse est.
 Hi tibi momentum & gabios urbemq; Fidenã.

¶ Breues pro longis.

Italiam fato profugus lauinaq; uenit.
 Exercet Diana choros, quam mille sequuta.
 Troas reliquias Danaũ, atq; immitis Achilli,
 Relligione patrum multos seruata per annos.

¶ Longæ pro breuibus. notauerunt autores in poetis
 Vergil. maxime, quosdã locos quibus posuerunt sylla
 bas longas pro breuibus, atq; ediuerso breues pro lō
 gis, vt in Bucolic. Matri longa decem tulerunt fasti
 dia menses. Nam per regulam superius traditam (hoc
 est) E uerbum crescens alibi producit vbique. e pe
 nultima producit, cum in carmine illa breuiatur.
 Idem secundo Georg. Miscueruntq; herbas, & non in
 noxia verba. Idem secundo Aeneid. Obstupui stete
 runtq; comæ. Diomedes tamen autor est antiquiores
 tertiam illam personam breuiasse, idq; confirmat Te
 rentij autoritate in prologo Eunuchi scribentis. post
 quam ædiles emerunt, sic enim proferendum esse di
 cit, vt accentus sit in tertia à fine. ¶ Hic illius arma. il
 lud i. ante us natura esse longum dicit, breuiare tamē
 autoritate. Et idem dicendum de vnius & ipsius simi
 liter declinatis. ¶ Nimbosus orion. o in prima breuē
 posuit. cum sit natura longa. vt Ouidius secundo Fa
 storum: Ensifer orion aspiciendus erit. Lucanus in pri
 mo, Ensiferi nimum fulget latus orionis. ¶ Egeri
 mus

LIBER V.

mus nosti. Et de hoc paulo ante ex autoritate Probi & Seruij multa diximus. Urbemq; Fidenam. cum Fidenæ Fidenarum primam producant, vt apud Iuue. Viuat Fidenis vt vixit in agro. Atq; rursus: An Fidenarum Gabiorumq; esse potestas. Verg. 6. Aeneid. breuiavit dicens: Gabios urbemq; Fidenam.

Breues pro longis.

¶ Italiam fato. cum Italus primam breuiet. vt in septimo Aeneid. Antiqua ex cedro Italusq; paterq; fabinus. & Horatius secundo sermon. Prædia cæsar an est Itala tellure daturus? necessitate carminis producit, quia tres syllabæ breues non veniant facile in carmen heroicum. ¶ Exercet Diana choros. Diana que primam breuiat, siue dicta sit à die vt Cicero voluit; siue adiecta d. diana quasi iana ab eundo. Vergil. 7. Aeneidos. produxit dicens: Exercet Diana choros. Troias reliquias. cum reliquiæ dictæ sint à relinquendo, quod primam breuiat. Vergilius primo Aeneid. producit dicens: Troas reliquias Danaum. ¶ Religione patrum. cum religio dicta sit à religando, quod æque primam breuiat. Vergilius idem producit dicens: Religione patrū multos seruata panniōs. Et eodē modo de cōpluribus alijs, q̄ per autores sparsa reperies;

¶ De pedibus qui syllabis constant.

Caput VII.

PEs est sublatio ac positio duarum ampliùsve syllabarum spacio comprehensa.

¶ Duarum syllabarum pedes sunt quatuor.

Pyrrhichius constat duabus syllabis breuibus. vt deus furor, amor.

Spondeus constat duabus syllabis longis. vt montes, gentes, audi.

Trocheus siue Choreus constat ex longa & breui. vt tempus, corpus.

Iambus constat ex breui & longa. vt dies, amant.

¶ Trium syllabarum pedes sunt octo.

Tibrachus cōstat ex tribus syllabis breuibus. vt dñs.

Dactyl

DE VLTIMIS SYLLAB.

Accusatiuus quoq; primæ declinationis à nominibus græcis in α, breui terminatis, & secundæ in οs. & tertiæ in is, vt Aegina æginan, menelaos menelaon, daphnis daphnin. Et nomina latina in en. desinentia, que mittunt genitiuum in inis. vt nomen nominis, fulmẽ fulminis. Et dictiones compositæ cum hac particula ne. interrogatiua quæ in fine abscinduntur, vt egon pro egone, viden pro vidēs ne?

R terminalis breuis est. vt Cæsar cæsaris. Producent vero far farris, par paris, nar naris, ver veris, iber iberi, cor cordis, fur furis. Cur aduerbium. Et nomina græca in er mittentia genitiuum in eris. vt ær aëris. Acther ætheris.

As terminalis producitur, vt æstas æstatis. Breuiãt vero græca mittentia genitiuum in adis vel ados, vt arcas arcadis vel arcados. Accusatiuus quoq; pluralis à nominibus græcis, quæ ad tertiam nostram nominis declinationem referuntur, vt arcas arcadas, menias menadas.

Es terminalis longa est. vt proles prolis, leges. Breuiant vero Es à sum es fui, cum compositis. Penes præpositio, seges segetis, tegetes tegetis, indiges indigetis, perpes perpetis, interpres interpretis, teres teretis, præpes præpetis, hebes hæbetis inquietis. Et mittentia genitiuum in itis vel idis, vt stipes stipitis. obses obsidis. Et pes cum suis compositis. vt bipes, tri pes. Et nomina græca quintæ declinationis, quæ ad tertiam nostram declinationem referuntur in nominatiuo & vocatiuo plurali. vt arcades ô arcades. peliades ô peliades.

In is breuiant, vt panis legis. Producent vero dis ditis. lis litis. samnis samnit is. quiris quiritis. glis gliris. pyrois pyroentis. simois simoentis. Et similia que per ei diphthongon à græcis scribuntur. Et græca mittentia genitiuum in inis. vt salamis salaminis. delphis delphinis. Et mittentia genitiuum in yos. vt tethys tethyos. erynnis erynnios. Datiuus quoq; & ablatiuus plurales primæ & secundæ declinatiōis. vt musa musis.

à mu

LIBER V.

à mussis. Dominus dominis à dominis. Et accusatiuus
 tertiæ declinationis quando exit in is. vt omnis tris.
 Vis etiam in uoninatio & genitiuo. Vis quoq; in se
 cūda persona à volo, Velis quoq; & Nolis, & sis à sum
 es fui. & sis à fio. Et secunda persona singularis præsen
 tis indicatiui modi quartæ coniugationis, vt audis ab
 audio. Venis à venio. Nescis à nescio.

Os terminalis producitur. vt ros roris, sacerdos sa
 cerdotis. Breuiant vero os offis. Nam os oris produ
 citur. compos cōpotis, impos impotis. Et græca quar
 tæ declinationis desinentia in os. quæ ad secundam de
 clinationem latinam referuntur, vt abydos abydi,
 chaos chai. Et genitiuus græcus in os. vt tereus tereos
 arcas arcados.

Us terminalis breuis est, vt dominus, amamus. Pa
 lus paludis mediam habet. Producent vero tellus tel
 luris, incus incudis, subscus subscudis. Et nomina mo
 nosyllaba. vt grus gruis, thus thuris. Et quæ mittunt
 genitiuum in utis. penultima longa. vt virtus virtu
 tis. Et nomina græca mittentia genitiuum in un
 tis. vel in odis. vt amatus untis. melampus melampo
 dis. Et nomina quæ habent apud illos oy diphthon
 gon, vt panthus panthu, Iesus Iesu. & genitiui synæri
 zati à nominibus fœmininis desinentibus in o. vt sap
 pho sapphus, manto mantus. Genitiuus quoq; singula
 ris, & nominatiuus & accusatiuus & vocatiuus quar
 tæ declinationis, vt manus manus, sensus sensus.

T terminalis breuis est, vt caput, amat.

Omnis syllaba in fine carminis aut profæ oratio
 nis clausula indifferens est, quia lōga pro breui, & bre
 uis pro longa inuicem ponuntur.

Dictiones barbaræ que accentu acuto in fine profe
 runtur, in quæcunq; literã desinunt, vltimas syllabas
 producent, vt Iacob, Iosepli, Alaric, Leonor, Enric:

¶ Longæ pro breuibus.

Pro breuibus longas posuerunt sæpe poëtæ.

Pro longis contra correptas sæpe dederunt.

Matri

DE PEDIBVS.

- Dactylus** constat ex prima longa & duabus breui-
 bus, vt tempora.
Anapestus constat ex duabus breuibus & longa, vt
 dominos.
Bacchius cōstat ex breui & duabus longis, vt Athenę.
Antibacchius constat ex duabus longis & breui, vt na-
 tura.
Amphimacer constat ex longa & breui & longa, vt
 aureos.
Ampli-brachus constat ex breui, & longa & breui. vt
 amoris.
Molossus constat ex tribus syllabis lōgis. vt Aeneas.
 ¶ Quatuor syllabarum pedes sunt sedecim.
Proceleumaticus constat ex duobus pyrrhichis, vt a-
 biete, ariete.
Dispondeus constat duobus spondeis, vt oratores.
Dichoreus siue **Ditrocheus** constat duobus choreis si-
 ue trocheis. vt cantilena.
Dijambus constat duobus iambis, vt propinquitas.
Choriābus constat ex choreo & iambo, vt nobilitas.
Antipastus cōstat ex iambo & trocheo, vt medulina.
Pæon primus constat ex choreo & pyrrhichio, vt tē-
 poribus.
Pæon secundus constat ex iambo & pyrrhichio, vt co-
 lonia.
Pæon tertius constat ex pyrrhichio & trocheo, vt ca-
 ramitus.
Pæō quartus cōstat ex pyrrhichio & iābo, vt celeritas.
Epitritus primus constat ex iambo & spondeo, vt sa-
 cerdotes.
Epitritus secundus constat ex trocheo & spondeo, vt
 conditores.
Epitritus tertius constat ex spondeo & iambo, vt dis-
 cordiæ.
Epitritus quartus constat ex spondeo & trocheo, vt
 audiuiſtis.
Ionicus à maiori constat ex pyrrhichio & spondeo.
 vt Diomedes.

Ioni

LIBER V.

Ionicus à minori constat ex spondeo & pyrrhichio, vt Demetrius.

¶ Quinq; syllabarum pedes sunt trigintaduo. Orthiuscōstat ex pyrrhichio & tribracho, vt aīa meā Periābus ex trocheo & tribracho, vt tempora tua.

Reliqui quoq; pedes qui ex superioribus componūtur, de quibus Diomedes multa. Est quoq; huius ordinis pes constans ex bacchio & iambo, appellaturq; Dactimus, de quo apud autores crebra fit mentio. De illo Ruffinus scribit, Rhetoricas pulcher structuras dochimus ornat. Principium Bacchius erit. Concludet iambus.

¶ De metris qui ex pedibus componuntur.

¶ Caput VIII.

Metrum ex pedum iunctura numero modoq; finita. Denominantur autem ab autoribus, vt alcaicum, archilochium, hipponasticum, sapphicum, alcaicum simonideum. Aut à materia, vt heroicum, elegiacum, lyricum, tragicum, comicū. Aut à pede frequentiori, vt iambicum, trochaicum, spondaicum, dactylicum, anapesticum. Aut à numero pedum, vt hexametrum, pentametrum, tetrametrum. Aut à numero syllabarum, vt tetrasyllabum, pentasyllabum, heptasyllabum, octosyllabum, duodecasyllabum.

Præterea aut deficit vna syllaba, & dicitur catalecticum, aut deficit duabus syllabis, & dicitur brachycatalecticum: aut abundat vna syllaba vel pluribus, & dicitur hypercatalecticum siue hypermetrū: aut neq; abundat neq; deficit. & dicitur acatalecticū. Qualia sunt omnia carmina regularia.

Constat præterea carmen vnico genere versus, & dicitur monocolon, vt Aeneis Vergilij, Metamorphosis Ouidij, Pharsalia Lucani: aut constat duplici genere versus, appellaturq; dicolon, vt Ouidij opera præter Metamorphosin. Tibulli quoq; & Propertij Elegiæ, & carmina sapphica mixta adonicis, & asclepiadea mixta glyconicis: aut constat triplici genere carmi-

DE METRIS.

carminis, appellaturq; tricolon, vt quædam Odę Horatii poetæ.

Præterea carmen, aut est distrophon (hoc est, cum tertius versus primo similis est, & quartus secundo) vt in carmine elegiaco, quod ex distichis constat.

Tristrophon carmen est, cum quartus versus similis est primo, quintus secundo, sextus tertio, vt apud Prudentium in præfatione cathemerinon.

Tetrastrophon carmen est, cum quintus versus primo, secundo sextus, tertio septimus, quarto octauus similes sunt, vt in carmine sapphico quod per tetrastichis (id est, quaternos versus) digeritur.

Hexametrum carmen (quod etiam heroicum appellatur, constat dactylo & spondeo indifferenter, nisi q̄ in quinta regione frequentior est dactylus, in sexta vero spondens. In quo genere carminum scribuntur gesta heroum clarissimorumq; virorum, debetq; habere vnâ ex tribus cæsuris saltem, hoc est, penthemimerim, i. semiquinariâ, hepthemimerim, i. semiseptinariam, hemipenthemimerim, i. semiquinariæ dimidiâ, vt in hoc versu, Arma virûq; cano, Troiæ qui primus ab oris, Arma virum, hemipenthemimeris est, Arma virumq; cano, penthemimeris est, Arma virumq; cano Troiæ, hepthemimeris est. Quod si nulla harum trium cæsurarum interuenit, versus erit retorridus.

Pentametrum elegiacum constat primis duobus pedibus versus heroici (hoc est, dactylo vel spondeo indifferenter, & cæsura) tum duobus dactylis atq; iterû cæsura, vel potius syllaba terminans versum, vt Nil mihi rescribas, atramen ipse veni. Est autem cæsura syllaba terminans dictionē in medio carminis, q̄ cum post duos pedes carminis heroici venit, penthemimeris heroica dicitur. Iambica vero dicitur cū alteruter ex illis pedibus est iambus: vt apud Horatium in primo carminum: O mater pulchra filia pulchrior, vbi post spondeum & iambum sequitur cæsura.

Phaleuticum carmen, constat spondeo, dactylo & tribus trocheis, vt Passer delictum meæ puellæ.

Q.

Sapphi

LIBER V.

Sapphicū, constat trocheo spondeo dactylo & duobus trocheis: vt Nocte surgentes vigilemus omnes.
Adonicū, cōstat dact. & spōdeo, vt Dulciter hymnos.

Asclepiadeū, constat spondeo & duobus choriābis & pyrrhichio, vt Sanctorum meritis inclyta gaudia.

Glyconicum, constat spondeo & duobus dactylis: vt Hymnographus: Victorum genus optimum.

Pherecratum, constat spondeo dactylo atq; iterum spondeo, vt Horatius. Crato Pyrrha sub antro.

Phaliscum, constat vltimis quatuor pedibus versus heroici, vt idē: Aut Ephesum bimarise Corinthi.

Alcaicū constat spondeo, iambo, cæsura, & duobus dactylis, vt Horat. O matre pulchra filia pulchior.

Alcaicū alterū, constat ex luppio secundo siue epitricto, duobus choriābis & bacchio, vt idem Horat. Te deos oro sybarim cur properas amando.

Anacreontiū, constat choriābo & bacchio, vt Lydia dic per omnes. & sequitur, Te deos oro sybarim. &c.

Sapphicum alterum: hexdecasyllabum constat spondeo, tribus choriābis & pyrrhichio, vt Horat. Nul- lam Vare sacra viræ prius seueris arborem.

Archilochium constat parte versus heroici, quæ vocatur bucolice (hoc est primis duobus pedibus dactylo vel spondeo) deinde dactylo quo bucolicè clauditur: postea vero tribus trocheis: vt soluitur acris hyēs grata vice veris & Fauoni.

Dimetrum iambicum constat spondeo vel iambo indifferenter in primo & tertio loco, & iambo necessario in secundo & quarto loco: vt Iam lucis orto sydere deum precemur supplices.

Dimetrum iambicum catalecticum deficit vna syllaba superiori: vt Prudentius in hymno ante somnū. Adespater supreme.

Trimetrum iambicum archilochium constat spondeo vel iambo indifferenter in locis imparibus, hoc est primo tertio & quinto & iambo necessario in locis paribus, vt Martialis: Vir celtiberis non tacende gentibus, Videbis altam Liciane Bilbilim,

Trime

DE METRIS.

Trimeter iambicū hipponacticū quod & scazon & choliabon & goliambō dicitur, eadem lege currit, qua & archilochium, nisi q̄ vltimi duo pedes permurantur: iambus pro spondeo, & spondeus pro iambo: vt Persius: Nec fonte labra prolui caballino.

Tetrametrū iambicū archilochiū constat spondeo vel iambo indifferenter in locis imparibus. In locis vero paribus iābo qualia sunt multa apud Plaut. & Ter.

Dimetrum anapesticū pindaricū cōstat quatuor pedibus, qui plerunq; sunt anapesti, recipit tamē & alios pedes, vt Seneca: Turbine magno spes sollicita.

Tetrametrum trochaicum archilochium catalecticū cōstat octo pedibus minus vna syllaba, vnde & catalecticū appellatur, habetq; in locis imparibus trocheum, in locis vero paribus trocheum vel spondeum indifferenter, vt scande cœli templa virgo digna tanto fœdere. Lustra sex qui iam peracta tempus implēs corporis. Quod si dixeris tempus implens corporale, erit catalecticum.

Alemanū dactylicū trimetrū hypercatalecticū constat tribus dactylis & semipede, vt Prudē. in hymno ante cibum: O crucifer bonæ lucis fator.

Partheniacum anapesticum dimetrum catalecticū constat tribus pedibus & syllaba, recipitq; in primis duobus locis anapestum, & spondeum indifferenter, in tertia autem semper anapestum, vt Prudentius in exequijs defunctorum, Deus ignee fons animarū.

Euripidium dimetrum catalecticū constat tribus pedibus & syllaba, qui omnes plerunq; sunt trochei; vt Prudent. in operis sui coronide. Dona conscientię.

¶ De accentu.

Cap. IX.

Accentus nobis est: dicta prosodia Gręcis;
Atq; tonus, quē Romani dixere tenorē;
Accentus lex est: qua tendit syllaba sursum
Vel qua deprimitur, vel qua signatur vtrunq;:

Q 2

Primus

LIBER V.

Primus acutus erit, quo syllaba surgit in altum,
Rursus & ille grauis, quo syllaba pressa deorsū,
Est circumflexus quo surgit deprimiturq̃.

DE Accentu. Caput. ix. Hucusq̃ disputatum est de quantitate syllabarum (hoc est de illarum longitudine & breuitate) nunc restat vt de syllabæ cuiusque altitudine & profunditate (hoc est de accentu) differatur . Imprimis igitur dicit aliquid de nomine, (scilicet quod accentus est) deinde quid est accentus, postea diuidit accentum in tres species . Exinde ponit regulas ad dinoscendos cuiusq̃ dictionis accentus. ¶ Accētus nobis, quod illa pars grammaticæ quæ à nobis dicitur accentus vel tenor: à græcis dicitur prosodia siue tonus: vnde latini appellauerunt illum tenorem autore Quintil. lib. i. Ab A. Gel. atq̃ ab alijs autoribus tum voculatio, tum nota vocis, tū nō deramentum nuncupatur. ¶ Accentus lex est, penit accentus diffinitionem ab antiquis autoribus traditam dicit quod accentus est certa lex vel regula ad eleuandam vel deprimendam, aut eleuandam deprimendâq̃ simul cuiusque particulæ orationis syllabam accommodata: ad eleuandam (inquam) cum acuitur (hoc est sursum impellitur) ad deprimendam, cum grauatur ferturq̃ deorsum, ad eleuandam deprimendâq̃ simul, cum syllaba circumflectitur (hoc est eleuatur sursum & deprimitur) sed simul intelligo eadem syllaba: non in eodem instanti, ideo dicit vel qua signatur vtrunq̃, i. eleuatur & deprimitur. Nam cum accentus circumflexus semper collocetur in syllaba longa, quæ (vt diximus) duo tempora consumit in prolatione: in priorî tēpore eleuatur: in posteriori deprimitur. ¶ Primus acutus, ex diffinitione superius tradita colligit tres accentus. Acutus est quo surgit in altum, id est acuitur. Et q̃ grauis accentus est, quo syllaba est pressa deorsum, id est deprimitur. Et quod circumflexus est q̃ syllaba surgit & deprimitur, id est, partim acuitur partim

DE ACCENTV.

rim grauat. Alexan. dicit hunc accentū ab vsu recessisse: & indacit aliū græcis atq; latinis inauditum: itaq; autoritate sua tollit quod est, atq; esse debet, inducitq; quod non est, neq; esse potest. moderatum ipsum nouo nomine appellat, & à se primum excogitato.

Sed circumflexus & acutus dicitur esse Verborū accentus, Grauis est, quo syllaba cōstat, Quæ monosyllaba sit natura dictio longa Circumflectetur, Si non, profertur acute, Syllaba si duplex fuerit, suspende priorem: Quæ si natura longa est: curtaq; sequatur Circūflectēda prior est, reprimesq; secundam. Si polysyllaba sit uox atq; penultima longa. Natura, sequiturq; breuis, tunc flecte priorem. Si fuerit longa prior, & tunc longa sequatur: Est acnenda prior, quæ si breuis est, acuetur Antepenultima, Sed non semper regula seruit.

¶ Sed circumflexus. Dicit quod accentus acutus & circumflexus: dicuntur accentus dictionum. Grauis vero accentus syllabicus (ac si dicat) quod isti accentus dicuntur proprii, hic vero improprius. ¶ Quæ mono. Incipit tradere regulas de accentu: & est prima regula de accentu dictionum monosyllabarum quod dictio vnius syllabæ si est natura longa circumflectitur, vt mos ros. Et subdit quod si non (iubaudi) est natura longa, sed aut breuis aut longa positione, acuitur: vt sal gens. ¶ Syllaba si duplex. Secunda est, quod si dictio sit duarum syllabarum & fuerit vtraque breuis: aut vtraq; longa, aut prima breuis, & altera longa, prior illa acuitur vt deus, musq; dei. Quod si prior fuerit longa natura & sequatur breuis, est prior circumflectenda, vt musa in nominatizo & vctō. Suspēde priorem id est acue penultimam, Reprimes id est grauabis

secundam. ¶ Si polysyllaba. Tertia regula est, quod si dictio est trium aut plurium syllabarum, consideranda, sunt duæ ultimæ: & si vtraq; fuerit longa, prior accuetur, vt Romanos. Si prima longa & altera breuis: prior circumfleetur, vt romanus. Si vtraque breuis, aut prima breuis, & altera longa: transfertur in antepenultimam, vt animus animi. & subdit, quod hæc regula non viquequaque sunt veræ: nam aliquando patiuntur exceptionem.

Imprimis fallit, vt sit distinctio vocum.

Vt puta, pone, palā, porro, ergoq;, una, aliasq;: Quæ circumfleetur, sed & illa in fine acuuntur. Dictio præterea si sit conscissa, manebit Integre accentus in eadem sede locoq;.

¶ Imprimis fallit, dicit q; regulæ superiores fallūt primo distinctione (nec est differentia causa) ponitq; aliqua exempla in quibus autores differentia causa mutauerunt: accentus. vt puta, pro sicut ne putetur secunda persona imperatiui modi huius verbi puo putas acuit ultimam. Pone quoque ne putetur secunda persona eius se modi ab hoc verbo pono, etiā eandē acuit Palam præterea ne putetur accusatiuus ab hoc nomine pala palæ, instrumento rustico. Porro ne putetur datiuus aut ablatiuus ab eo quod est porrum porri, o lus notum. Ergo pro causa, ne putetur esse coniunctio illatiua, vt apud Vergilium sexto Aeneidos. Illius ergo venimus, quam Probus circumfleetur. Vna pro simul, ne putetur, esse vocatiuus generis feminini ab vnus vna vnum. Alias pro alio loco & tempore: ne putetur esse accusatiuus pluralis ab alius alia aliud, quod Priscianus dicit ultimam circumfleetur cum superiora illa in fine acuuntur. In alijs vero particulis in quibus autores non assignauerunt hanc accentus differentiam, nec nos assignare debemus. ¶ Dictio præterea, secundo fallunt regulæ superiores abscissione (hoc

DE ACCENTV.

est) cum à fine dictionis syllabam abijcimus: manet
 que accentus in eadem syllaba: in qua erat ante ab-
 scissionem, vt in nominibus proprijs secundæ decli-
 nationis terminatis in ius. quæ abiecta us. in voca-
 tivo acuunt penultimam: quanquam eadem sit breuis
 vt Vergilius ô vergili. Ouidius ô Ouidi. Volusius ô
 Volusi. Quanquam Publius Nigidius referente Au-
 lo Gellio libro secundo noct. atti. vir sui sæculi om-
 nium eruditissimus putauerit in vocandi casu huius
 ius nominis. Valerius primam accentu acuto esse
 proferendam, quod quanquam non defuerint qui
 irriderent, quis non malit cum Nigidio Figulo er-
 rare, quàm cum omnibus grammaticis verum dice-
 re? Eadem præterea ratio manet in illis nominibus &
 pronominibus quæ antiquiores terminabant in atis
 & ate, vt Arpinaris arpinate. Casinatis casinate. No-
 stratis ate. Vestratis vestrate, pro quibus posteritas
 fecit arpinas, casinas, nostras, vestras, accentu in vlti-
 ma circumflexo, quemadmodum ante erat,

Cum coniunctiuæ uoces & præpositiuæ
 Dissimulãtq; tonos sèper, semperq; grauentur.
 Si postponentur, retinebit finis acutum.
 Attrahit accentum uox attractiua prioris
 Particulæ finalem acuendo, quattuor hæc sunt:
 Cũ, q;, ne, ue, sed cum, si sit pronomine iunctũ,
 Finales acuit percunctans, teq; rogansq;.
 Hebreæ uoces plærunq; in fine acuuntur.
 Nō tamē & semper, quia sæpe in fine grauãtur.

¶ Cum coniunctiuæ vo. Tertio deficiunt regulæ su-
 periores in coniunctionibus & præpositionibus, in
 quibus accentus dissimulatur & supprimitur, nam
 quia partes orationis erant, debuerunt accentum
 per se habere, quia tamen altera non tam pars o-
 rationis erat quàm uinculum partium orationis, ai-

tera quasi articulus vel pro articulis noīs iusta quadā ratione illarum accentus particulis subsequentibus incumbit, cum illiſq; coaleſcit. Quod ſi poſtponantur, quoniam illarum natura ſit, vt ſemper præponi debeant, habent accentum in fine acutum. vt ſi dixeris, homo currit, me uetur igitur, & quod Vergilius dixit 1. Aeneidos. Errabant acti fatiſ maria omnia circum. ¶ Attrahit, quarto quod diſtiones attractiuæ quas græci vocant encliticas, id eſt, inclinatiuas, attrahunt ad ſe accentum ſyllabæ præcedentis diſtioneſ, eã demq; acuiunt vel potius circumſectunt. Sunt autem particulæ inclinatiuæ quatuor, cum, q; ne, ue. Sed q;, ne, ue, coniunctiones ſunt, cum vero præpoſitio, quæ contra naturam ſuam poſtpoſita, attrahit ad ſe accentum in quinq; tantū ablatiuſ pronominum, me cū, te cum, ſecum, nobiſcum, vobiſcum. De, q;, ne, ue, exempla ſunt in promptu. Vergilius. 1. Aeneidos. O qui res hominumq; deorumq;. Idē in eodem: Homines ue feræ ne. Idem ſecundo Aeneid. Dolopum ve exercitus omniſ. atq; ibidem, ſubiectiſ ve vrere flammis. ¶ Finales acuit. Quinto deficient regulæ ſuperiores in interrogatione: nam cum nulla diſtio latina in fine accentum habeat (niſi ſit corrupta) vltimæ tamen ſyllabæ clauſularum ſuſpēduntur eleuanturq; in accentum acutum. Sed interrogationiſ ſpecies duæ ſunt, altera quæ dicitur percunſtatio: altera quæ uomine generiſ dicitur interrogatio: nam (vt inquit Auguſtinuſ quarto libro de doctrina chriſtiana) inter percunſtationem & interrogationem hoc intereſt, quod ad percunſtationem multa reſponderi poſſunt: ad interrogationem non poteſt reſponderi, niſi aut non, aut etiã vt ſi dixeris, Quis nouuſ hic noſtriſ ſuſceſſit ſedibuſ hoſpeſ? poſt percunſtationem multa potuerunt reſponderi: aut cum dixit, Aut quid in euerſa vidi crude liuſ vrbe? vnum tantum potuit reſponderi (hoc eſt) nihil. ¶ Hebrææ voceſ. Sexto deficient regulæ ſuperiores idiomate (hoc eſt cum diſtioneſ peregrinæ cum ſua literaturâ tranſferuntur) peregrinaſ autem hoc lo

DE ACCENTU.

co intelligimus hebraicas & græcas itaq; de hebraicis tradit primam regulam. Quod plerunq; (hoc est pro maiori parte) acunt vltimam, non tamen semper.

Id quod Alexander (deceptus forte) putauit,
 Si casus græcos vsurpet sermo latinus,
 Accentu græco talis vox est referenda.
 Græca sit at si vox, sed declinata latine,
 Accentus noster casus moderabitur illos.

¶ Id quod Alexander à Villa dei putauit. Quoniam complures acunt penultimam, & nonnullæ in tertia à fine acuntur. Nam quemadmodum in Repetitione illa quam fecimus nuper: pluribus est à nobis disputatum. quod dictiones hebraicæ: quæ in veteri ac nouo testamento continentur (nam de alijs in præsentiarum non curamus) non excedunt numerum quinque milium, ex quibus quadringentæ aut non multo plures acunt penultimam: tertiam vero à fine multo pauciores: sexaginta opinor: aut vt multum octoginta, quas licebit vt videas in suo loco. Sed quod de dictionibus hebraicis diximus: intelligendum est de illis, quæ non declinantur græca aut latina inflexione. Nam si græce declinantur: accentum quoque græcum habebunt: si latine, accentum latinum, vt ecce *Abbias*, si non declinetur, accentum habet in fine, si declinetur, græce *Abias abiu*, accentum habet in penultima: quia vltima est longa. si latine *Abias Abiæ*, accentum habet in antepenultima: quia penultima est breuis, sed de hoc in memorata repetitione plura. ¶ Si casus græcos. subiungit alteram partem de dictionibus græcis. dicitq; quod si ex declinatione græca latini aliquos casus vsurpauerint: necessario accētū græco sunt proferendi. Hæc regula ab omnibus in commune doctis pariter & indoctis recepta est: nondum tamen ab aliquo quod ego sciam, elucubrata: non tamen in præfata Repetitione pro virili nostra hanc partem enu-

Q 5   cleauimus

DE ACCENTU.

eleuimus hoc in loco tantum admonuisse lectorē du-
 ximus esse satis. Deinde subdit: quod si dictio græca
 declinatione latina inflectatur accentu quoque latino
 est proferenda. Esto exempli causa: lampas in recto
 græca est simul & latina: sed à græcis in fine, à latinis
 in penultima acuitur. In genitiuo lampadis latine ac-
 centum in antepenultima, lampados græcè in penulti-
 ma profertur. In datiuo quoque lampadi vltima lon-
 ga, accentu in antepenultima profertur à latinis: sed
 lampadi vltima breui, accentu in penultima profer-
 tur à græcis. In accusatiuo præterea lampadem & lam-
 pada, sed lampadem latine, lampada græce vtriq; suo
 accentu proferunt. Vocatiuus similiter vt nominati-
 uus. Ablatiuus, quia mere latinus est, accentu latino
 tantum profertur. In plurali nominatiuo lampades à
 Græcis es correpta terminatur atque proinde ab illis
 accētū in penultima profertur. Latini tamen eandem
 produciunt quare suo accentu, hoc est in antepenulti-
 ma acuto enunciabunt. In accusatiuo plurali lampa-
 des, quia casus mere latinus est: accentu latino profer-
 tur. Lampadas vero: quia græcus græcum quoq; ac-
 centum habebit hoc est in penultima. Sed de his ad suf-
 ficientiam in Repetitione identidem repetita disse-
 quimus.

VOCABVLA

RIVM INTRODVCTIONVM.

¶ Dictiones Græcæ & Latinæ quæ per artem
sparguntur, in ordinem Alpha-
betarium redactæ.

- A** Bacus i, por el aparador, o tabla para conrar.
Abas antos, nomen proprium apud poëtas.
Abax abacos, idem est quod abacus abaci.
Abel filius Adam ex Eua.
Abdera abdera, por vna ciudad de Thracia.
Abderitanus tana tanum, cosa de aquella ciudad.
Abies abietis, el abeto arbol peregrina.
Abydos abydi, ciudad de Asia.
Abies abietos, id est, non missus vel iniectus.
Abraham, nomen proprium primi patriarchæ.
Abramus abrami, por el mesmo patriarcha.
Abrotonum abrotoni, yerua lombriguera.
Abs præpositio retractionem significat, por sin.
Academia academiæ, lugar cerca de Athenas.
Academi academi, vir vnus ex heroibus.
Acamas acamantos, interpretatur irrequietus.
Achanthus achanti, interpretatur carduus.
Achanthis idos, el sirguerito aue.
Acarnan anis, hombre de Epiro.
Acastos Pelix regis Argiuorum filius.
Acidalia acidaliæ, por la diosa Venus.
Accino accinis, por cantar a otra cosa.
Accipiter accipitris, el gauilan, açor o halcon.
Aceo aces, vel acefco is, por azedar se.
Acer aceris, fuerte, o ingenioso, o agro.
Acer aceris, por el azre arbol.
Acetum aceti, por el vinagre.
Acharis interpretatur sine gratia.
Achates achata, nomen proprium viri & lapidis.
Achemenes

VOCABVLARIVM.

- Achemenes** nis, vn rey delos parthos.
Acheron tos, rio del infierno.
Acinus i, por el grãno del razimo.
Acis cis, nomen proprium viri, y rio de Sicilia.
Aconitum i, por el rei algar.
Acras odos. por el peruetano.
Acragas antos, ciudad de Sicilia.
Acris idos, langosta, o renueuo.
Acropolis eos, la fortaleza de ciudad.
Acuo is ui, por aguzar.
Acumen inis, por el agadeza.
Acus aci, por el aguja paladar pece.
Acus acus, por el aguja de hierro.
Acus eris, por granças de trigo.
Ad cum accusatiuo locum & personam significat.
Ad pro apud aliquando ponitur.
Adam por nuestro primero padre.
Adamas autis, por el diamante.
Adamantinus, a, um, cosa de diamante.
Adamus i. idem est quod adam.
Adeps adipis, por la grossura no seuo.
Adhuc es, por añadir a otra cosa.
Aden enis, por la landrezilla.
Adigo gis egi, por empuxar.
Adyta orum, por el sagrario del templo.
Adimo adimis ademi, por quitar.
Adipiscor eris, por alcançar.
Admes etos. interpretatur indomitus.
Adonis adonidos amasius veneris.
Ador adoris, por farro o iscandia.
Adoria adoriae. por la gloria o paz.
Aduena aduenaæ, estrangero o estrangera.
Adulor aris, por lisongear.
Aduersus vel aduersum, por contra.
Aeas antos vir fuit & fluuius.
Aacus i, Iouis ex agina filius.
Aedes ium, por la casa o morada.
Aedilis is, por el fiel o alarife.

INTRODVCTIONVM.

- Aegeon onis. vnus ex gigantibus.
 Aegeon onos nomen proprium pastoris.
 Aegina α . insula & femina.
 Aegrotus α grota α grotum, por cosa enferma.
 Aemon onis. vir à quo dicta est α monia.
 Aemulus α um, passiuè, lo que se ha embidia.
 Aenretes α . vir simulator.
 Aeneas Aene α . por el hijo de Anchises.
 Aenygmatos interpretatur α irpus.
 Aeneis idos opus Vergilij.
 Aequor oris, la llanura de la mar o campo.
 Aerugo inis. por el moho de cobre.
 Aes α ris. Por cobre metal o moneda.
 Aesopus i. por vn philosopho antiguo.
 Aestas atis, por el estio parte del año.
 Aestuas auj, por auer calor.
 Aether eris, por el cielo o ayre.
 Aethiops is. por el varon de guinea.
 Aethiopissa α ethiopiss α muger de guinea.
 Aetolia α . regio est in Epiro.
 Actulia α vna regio circa de Albania.
 Afer α um, cosa de Africa.
 Affligo is xi, por derribar a tierra.
 Agalma atis interpretatur statua.
 Agamemnon nomen proprium viri.
 Agamemnonides, el hijo, o nieto de aquel.
 Agaso agasonis, el harriero o recuero.
 Agathos interpretatur bonus bona bonum.
 Agathocles rex fuit Siciliae.
 Agea α . por la tilla dela naue.
 Age, agedum, agite, aduerbia para exhortar.
 Agelipholis nomen proprium viri apud graecos.
 Agis Lacedemoniorum rex.
 Agya α . interpretatur via.
 Agito as auj, por aguijar, o acossar.
 Aglaphon pictor nobilis est.
 Aglauros vna ex filiabus Cecropis.
 Aglis aglithos interpretatur spica spic α .

Agnos

VOCABULARIVM:

- Agnosco agnoscis agnoui. por reconocer.
 Agonalia agonaliorum. fiestas eran delos Romanos.
 Agrippa agrippæ. el que nace de pies.
 Ah interiectio est dolentis.
 Aiax aiacis. nombre proprio de dos griegos.
 Alacer alacris alacre. por cosa alegre.
 Alapa alapæ. por la bofetada græce colaphus.
 Alaricus alarici. por vn principe delos godos.
 Alcman almanos. poeta fuit græcus.
 Alcmcon almeonos amphiarai filius.
 Alcymedon vir apud Vergilium.
 Albunea albunee. vn bosque cerca de Roma.
 Alea aleæ. qualquier juego de fortuna.
 Ales alitis. aue o cosa que buela.
 Algeo alges vel algesco algesces. por enfriarse.
 Algius algi vel algius algius. por el frio.
 Alecto alectus. por vna delas tres furias.
 Alia æ. por vn rio de Italia.
 Alibas alibantos vir apud Homerum.
 Alibi aduerbium. por en otro lugar.
 Allifæ allifarum. por vna ciudad de Italia.
 Allifanus a. um. cosa de aquella ciudad.
 Alipes alipedis. lo que tiene alas en los pies.
 Aliphar aliphatos interpretatur vnguentum.
 Allicio cis. atraer por lialagos.
 Allido allidis. por herir vna cosa con otra.
 Allobrox allobrogis. pueblos son de Francia.
 Alosa alosæ piscis est qui græce thrissa.
 Alopex alopecos interpretatur vulpes.
 Alumen inis. por el alumbre.
 Althea æ. meleagri mater.
 Alueus aluei. por el vientre mas baxo.
 Amaracus amaraci. amoradux yerua.
 Amaracinus a. um. cosa desta yerua.
 Amarus a. um. por cosa amargosa.
 Amasis amasis. por vn rey de Aegyptio.
 Amathus iuntis. ista del arzapielago.
 Amazon amazonos interpretatur sine mamma.

INTRODVCTIONVM.

- Ambo** ambæ ambo, por dos junta mente.
Ambrosius ambrosij, vn santo deste nombre.
Ambrosia ambrosiæ, por el artemisia yerua.
Ambulacrum i, por lugar para passear.
Ambubaia æ, muger que tañe flauta.
Amentis ris por loco sin seso.
Ameutum ti, por aniento como de dardo.
Amethystus i, amethysto piedra preciosa.
Amethystinus a, um, cosa desta piedra.
Ametor oros interpretatur carens matre.
Amia as, genus est piscandi.
Amicus amici, por amigo en buena parte.
Amycus amyci, vn varon deste nombre.
Amicus a um, por cosa amigable.
Amydon onis, ciubdad de Macedonia.
Amygdalus li, por el almandro arbol.
Amygdalinus a, um, cosa de almendras.
Amicio is ui, por cobrir o vestir.
Aminadab nomen proprium apud Hebræos.
Amineum ei, vinum ex Campania.
Amita æ, hermana de padre.
Arimon onos, cognomen est Iouis.
Amithaon onos Creti filius, Melampiperæ.
Amnis is, rio que siempre corre.
Amomum amomi, vnguento oloroso.
Amonita æ populus Palestinæ.
Amonitis idis fœmina ex illo.
Ampelos u, interpretatur vitis.
Amplusa æ, por vna ciudad de phocis.
Amphitryon onos alcei filius, Alcmenæ vir.
Amphimedon ontos Penelopes procus.
Amphion onos filius Iouis ex antiope.
Amphrisus si, vn rio de thessalia.
Amplustre is, los ornamentos de la naue.
Amulius ij, rey de los albanos.
An coniunctio interrogatiua por auentura.
Anabis anabis, fluuius est Siciliae.
Anadiptosis interpretatur reduplicatio.

VOCABULARIVM

- Ante præpositio accusat. por ante o delante.
 Anaglyphum anaglyphi, lo sinzelado.
 Analectica analecticorum interpretatur relictã.
 Analectam analecti, el relieue del manjar.
 Analogia analogiæ interpretatur proportio.
 Anapis anapis, vn rio de Sicilia.
 Anas anæ, por guadiana rio.
 Anas anatis, por el anade aue.
 Anacharsis sapiens vnus ex septem.
 Anatole anatoles interpretatur oriens.
 Anax anactos interpretatur rex.
 Anaxagoras anaxagoræ, vn philosopho notable.
 Anceps ancipitis, por cosa dudosa.
 Anchises anchisæ, vn Troiano padre de Aeneas.
 Andrias andriantos interpretatur statua viri.
 Androgeos u, Minois ex Pasiphe filius.
 Andromeda andromedæ muger fue de Perseo.
 Ango angis anxî, congoxar o angustiar.
 Anielo anhelas anhelaui, por acezar.
 Anio anienis, por vn rio de Italia.
 Anomalon interpretatur irregulare.
 Antes antium. los liños caberos dela s vides.
 Anthedon anthedonos oppidum Bœoticiæ.
 Antennæ antennarum, las antenas dela naue.
 Anteris anteridos interpretatur obluçtatio.
 Anthracia anthracias interpretatur pruna.
 Anthropos interpretatur homo.
 Anthores anthoris, vn varon enel Vergilio.
 Antidotum antidoti, remedio contra ponçoña.
 Antichir antichiros, interpretatur pollex.
 Antix antiarum, el copete delos cabellos.
 Antigenes antigenis, nombre proprio de varon.
 Antigonos antigonu, nomen celebre multorum.
 Antilochus antilochi, filius Nestoris.
 Antiochus antiochi, rey fue de Syria.
 Antipho antiphonis, nomen proprium viri.
 Antiphona antiphonæ, interpretatur vox reciproca.
 Antiphora antiphoras interpretatur responso.

Antiquarius

INTRODVCTIONVM.

- Antiquarius antiquarij, amador de antiguedad.
 Antistes antistitis, por el parlado o parlada.
 Antistia antistia, la muger parlada.
 Antisthenes anthistenis, philosopho notable.
 Antyx antygos. est curuatura rotæ.
 Anubis idos, vn dios delos Aegyptios.
 Anulus anuli, anillo, o estauon, o heuilla.
 Anus anus, por la vieja.
 Anxur anxuris, ciudad de Italia.
 Aor os, interpretatur ensis.
 Apage apagesis interiectio silendi.
 Apator oros interpretatur carens patre.
 Apes apis, por el abeja.
 Apes apedis, el arrexaque, o vencejo auc.
 Aphona aphonæ interpretatur sine voce.
 Apesas apesantos mons est Nemeæ.
 Apicius nomen propriū ingenio mirus ad omnē luxū
 Apidanus apidani, vn ryo de Thessalia.
 Apirinum apirini, por la granada casari.
 Apis apis, el toro dios de Aegypto.
 Apisaon apisaonos vir apud Homerum.
 Aplustre is, los ornamentos de la naue.
 Apœninus apœnini monte de Italia.
 Apocope interpretatur abscissio.
 Apollo apollinis, el dios Apollo.
 Aponus aponi, vn lugar cerca de padua.
 Apostolos apostolu interpretatur missus.
 Apostrophe interpretatur conuersio.
 Appello appellas appellauī, por llamar.
 Appello is puli, por arrimar.
 Apricus a, um, por cosa abrigada.
 Aprilis is, por el mes de abril.
 Apto aptas, por atauiar o aparejar.
 Aptos otos interpretatur non cadens.
 Apotheca æ, la bodega, o tauerna, o tienda.
 Apulia apulia, region de Italia.
 Apulus apula, apulum, por cosa de Apulia.
 Aposphax interpretatur vigilator.

R

Apud

VOCABVLARIVM

- Apud prepositio cerca de lugar o persona.
 Aqualiculus . por el bajo del vientre.
 Aqualis is por jarro de agua.
 Aquilex egis. pozero que busca pozos.
 Aquor aquaris. por yr por agua.
 Arabs arabis. el varon de Arabia.
 Arabissa arabisse por muger de Arabia.
 Arados aradi insula adiacens Phœnicia.
 Arar araris. por vn rio de Francia.
 Araris araris . por el mesmo rio.
 Arbutus arbuti. por madroño arbol.
 Aratus arati. por vn poeta griego.
 Arcas arcadis . varon de Arcadia.
 Arceo arces. apartar y arredar de si.
 Arcesso is. por llamar.
 Arctos arctu interpretatur vrsa animal.
 Archigenes archigenis no. p. de vn medico.
 Archilochus archilochi. poeta lyrico griego.
 Archiras æ. vn philosopho Pythagorico.
 Arceo es. vel arefco is. por secarse.
 Areralogus areralogi. fingidor de nouellas.
 Arete aretes interpretatur virtus generaliter.
 Arethusa arethuse. nympa y fuente de Sicilia.
 Arges argetos interpretatur candidus.
 Argia argia. hija del rey adastro.
 Argi argorum. por vna ciudad de Gracia.
 Argos argi por aquella mesma ciudad.
 Argyreos argyreu interpretatur argenteus.
 Argiodus argiodi habens dentes argenteos.
 Argo argus. la primera naue de Iason.
 Arguius a, um. por cosa de aquella naue.
 Argutus a, um. cosa aguda y foril.
 Argutulus a, um. diminutiuum ab argutus.
 Argutia argutiarum. las agudezas y astucias.
 Aricia æ. vna ciudad de Italia.
 Arimonum i. oppidum Gallia cisalpinæ.
 Arista aristæ. por la raspa dela espiga.
 Aristobolus i. nomen celebre multorum,

INTRODVCTIONVM.

Aristophanes aristophanis vn poëta griego.
 Armenia armeniaë. region de asia la mayor.
 Armiger. el page delas armas.
 Arpinas arpinatis. cosa de arpino ciudad.
 Arabon arabonis interpretatur pignus.
 Arsen siue arren interpretatur masculus,
 Artemus artemidos interpretatur Diana.
 Arthron arthru interpretatur articulus.
 Artifex is. por hazedor de arte.
 Arto artas frequentatium est ab arceo arces.
 Artus artuum los miembros del cuerpo.
 Aruspex aruspiciis. a deuino por sacrificios.
 Aruiragus aruiragi. rey de In glaterra.
 Aruifium aruifii. vn cabo dela ista Chio.
 Arx arcis fortaleza o alcaçar.
 As assis. la libra o heredad entera.
 Asbol asboli nomen proprium canis in Ouidio.
 Ascisco asciscis. llamar y traer de lexos.
 Asclepius ij. vn medico celebre.
 Asepus i. vn rio de Troia.
 Asia asiaë. la asia menor o mayor.
 Asius a. um. cosa destas dos asias.
 Asis idis. hembra de alli.
 Asylum i. lugar priuilegiado como yglisia.
 Asilus asili. la moscarda o rauano.
 Asilas asilaë. nombre de varon enel Vergilio.
 Asine asines. vna ciuidad de Achaia.
 Asinus asini. por el asno græcè. onos.
 Asina asinatos interpretatur canticum.
 Asopus i. vn rio de Boëcia.
 Asopus oppidum & fluuium pelopontus.
 Asopus fluuius quoq; Achaiaë in peloponesso.
 Aspalax aspalacos interpretatur talpa.
 Aspar varon fue hijo de Anibal.
 Asparagus asparagi. asparrago spina conocida.
 Aspis aspidis. serpiente propria de Africa.
 Aspledon aspledonos Phocidis regionis ciuitas.
 Affecla affeclaë. el que acompaña a otro.

R z

Assero

VOCABVLARIVM

- A**ffero afferis affcui, plantar cerca de otra cosa.
Affero afferis afferui, afirmar o delibrar.
Assideo assides, asseniar se cerca de otro.
Assilio assilis assilui, saltar hazia otra cosa.
Assisto assistis, estar cerca de alguna cosa.
Assulto assultas, resurtir hazia otra cosa.
Aster asteros interpretatur stella.
Asthma atos, interpretatur auhelirus.
Astyanax astyanactos, Hectoris filius.
Astysmos, u. interpretatur vrbalitas.
Astur asturis, hombre de Asturias.
Asturica asturicae, muger asturiana, o de astorga.
Arabulus arabuli, vn viento de Apulia.
Ater atra atrum, por cosa negra.
Athamas antos, phrivi & helles pater.
Atheroma atheromatis, vna especie de vlcera.
Arina atinae. ciudad de Italia.
Atys yos. vn moço que amo Cibeles.
Ailas atlantos, vnus ex gygantibus.
Attagen attaginis. el francolin aue.
Attagena e, por la mesma aue.
Atella e, ciudad de Campania.
Arringo attingis attingi, por alcançar.
Atomus est sine incisione.
Atrax acos. ciuitas est Tessaliae.
Atrox atrocis. cosa cruel.
Auceps aucupis. caçador de aues.
Auchen auchenos, interpretatur ceruix.
Audax audacis. cosa osada sin prudencia.
Audeo audes, por osar.
Auernus auerni. lago de Italia, o infierno.
Auius a, um. por cosa sin camino.
Ausilena ausilena, nomen proprium foeminae.
Augur auguris, adeuino por aguero.
Augeo es. por acrecentar.
Aulax acos. interpretatur sulcus.
Aule. aules, interpretatur aula atrium vel caula.
Auletris idos, tibicina,

INTRODVCTIONVM.

- Auriga aurige, regidor del carro.
 Aurigo auriginis, por la iterieia dolencia.
 Auritus a, um, cosa de grandes orejas.
 Aufonius aufonia, aufonium, por cosa de Italia.
 Aufonius aufonij, nombre de vn poëta latino.
 Austerus a, um, por cosa aspera.
 Authographum phi, scriptura de propria mano.
 Autumedon, diorei filius armiger achillis.
 Autumo as, por dezir rarum.
 Auxiliaris auxiliare, por cosa para ayudar.
 Axis axis, ex exe o el carro dela carreta.
Baal nomen dæmonis est.
 Bacchar baccharis por el assarabacar.
 Bacchanalia orum, fiestas eran de Bacco.
 Balanus ni, pars illa quæ præputio tegitur.
 Banacus ci, por vn Lago de Lombardia.
 Betis betis, el rio de Guadalquiuir.
 Balanus ni, por la cala para fazer camara.
 Balanus balani, interpretatur glans.
 Balena næ, por la vallenga.
 Balteusi, por la vanda, o cinta.
 Bamura ræ, nomen proprium viri.
 Barathrum barathi, vaso sin hondon, o infierno.
 Barbitos barbiti, cierto instrumento musico.
 Baris baridis cierta especie de naue.
 Barium ij, barleta ciudad de Italia.
 Bassium ij, beso de enamorado.
 Batauium ij, vna isla del rio reno.
 Batauus, a, um, por cosa de alli.
 Barytonon interpretatur grauis accentus.
 Bauus ij, pessimus fuit uir.
 Bebrix icos, nomen celebre apud poëtas.
 Bema atos, interpretatur gradus.
 Bendis idos, dea quæ ex thracia venit.
 Benignus a, um, por cosa liberal.
 Belides danai filia fuerunt, à Belo auo.
 Bellona bellonæ, la diosa dela guerra.
 Berillus berilli, beril piedra conocida.

VOCABVLARIVM

- Beritus ti, vna ciudad de Phenicia.
 Bessis por ocho partes de doze.
 Beta, la segunda letra de los griegos.
 Bex becos, interpretatur tussis.
 Biblioteca bibliothecę, por la libreria.
 Bibliopola bibliopolę, por el que vende libros.
 Biceps bicipitis, cosa de dos cabeças.
 Bicolor bicoloris, cosa de dos colores.
 Bicorpor bicorporis, cosa de dos cuerpos.
 Bifrons bifrontis, cosa de dos frentes.
 Bigę bigarum, el carro de dos cauallos.
 Bijugus bijuga, bijugum, por yunta de cauallos.
 Bilis bilis, por la colera.
 Bini binę, bina, por cada vno dos.
 Bipes dis, cosa de dos pies.
 Byrrhias, nomen proprium serui.
 Bison bisontis, animal es no conocido.
 Bissinusa, um, cosa de bizzo especie de lino.
 Bituri orum, los burgoñones pueblos.
 Bithinia bithinię, region de Asia.
 Bizeres, pueblos son septentrionales.
 Blandusia blandusię, regio est Sabinorum.
 Bogud bogudis, vn rey de Africa.
 Bola bolę, vna ciudad antigua de Italia.
 Boletus boleti, hongo que nasce en el arbol.
 Bombyx icis, el gusano que nasce de la seda.
 Bombicinus bombicina bombicinum, cosa de seda.
 Bostar aris, varon de Africa.
 Botrus botri, vel Botrio onis, el razimo.
 Brachę arum, las bragas marineras.
 Brachys eos, interpretatur brevis.
 Bradys eos, interpretatur tardus.
 Brabion u, quod certantibus proponitur.
 Bragada dę, vn rio de Africa.
 Bryax acis, vn entallador o platero.
 Britannia inglaterra ista.
 Briton onis, bręton de bretaña.
 Bromius bromij, vno de los nombres de Bacco.

Brundu

INTRODVCTIONVM.

Brudusium ij. oppid. Calabriae portus.

Bubo onis. interpretatur inguen inis.

Bubo onis. el buho aue.

Bubalus i. el bufalo animal.

Bubastus i. ciudad de egipto.

Bubus i. morbus est inguinalis, el encordio.

Bufo onis. rana terrestris. el sapo.

Buccina ꝛ. por la borsilla para tañer.

Bucolica orum. obra de vergilio.

Butis buris. la cama del arado.

Burdo onis. el burdiegano.

Bus boos, bós, masculus aut foemina.

Busiris idos. tyrannus ægyptiorum.

Butyrum i. caseus ex lacte bouis.

CAbax acos. interpretatur vaser astutus.

Cacabo as. por catar la perdiz.

Cacaturio. por auer gana de aquello.

Cacula ꝛ. el rapaz de escudero.

Cacus i. hijo de vulcano que mato hercule.

Cadauer aueris. el cuerpo muerto.

Cadaceus i. la vara del embaxador.

Caducus a, um. por cosa caediza.

Cædo is. cæcidi. por herir o matar.

Cælebs soltero o soltera no casados.

Caicus i. vn rio de Mysia o Phrygia.

Caistros. asiæ proprie dictæ fluius.

Calabria ꝛ. vna region de Italia.

Calamus calami caña o paja como de trigo.

Calamus i. por la caña para escriuir.

Calathus calathi. el canastello de mimbres.

Cathus cathi. por el vaso para beuer.

Calefacio calefacis. por calentar otra cosa.

Calendæ calendarum. el primer dia del mes.

Calydon calydonos ciuitas est Aetoliæ.

Caligo inis. por la escuridad.

Caligo as. por escurecerse.

Callipso callipsus nympia atlantis filia.

Calix calicis. vaso para beuer.

VOCABVLARIVM

- Calyx calycis, el erizo dela castaña.
 Calisthenes calisthenis, discipulo de Aristoteles.
 Callis callis, el camino hondo y estrecho.
 Callitrix icos, interpretatur pulcher capillus.
 Callipethes thæ, nomen proprium vini.
 Calo calonis, por el leñador del real.
 Calos u, interpretatur bonus.
 Caluo caluis calui, por engañar.
 Calx calcis, por la cal para edificar.
 Cambyses cambysis, vn rey, o rio delos Persas.
 Caminos caninu interpretatur fornax.
 Camirus camiri, ciuitas est in insula Rhodo.
 Camurus camura camurum, por cosa retuerta.
 Cannabis cannabis, por el cañamo.
 Caualis, la canal por do algo corre.
 Cancelli cancellorum, las rejas del apartamiento.
 Candeo candes, por enblanqueserse.
 Cani. las canas dela cabeça.
 Canis, perro, o estrella, o azar en los dados.
 Canicula caniculæ, perra pequeña o estrella.
 Canon canonis, interpretatur regula.
 Canopus canopi, damiata ciudad de Ægypto.
 Canusium canusii, ciudad de Apulia.
 Capesio capessis, tomar para gouernar.
 Capetus capeti, pro fossa, por el hoyo.
 Capitolium capitolij, el capitolio monte de Roma.
 Capistrum capistri, por el cabestro.
 Cappadox cappadocis, hombre de Cappadocia.
 Capriceps, cierta aue. græce ægocephalos.
 Caprile caprilis, por el aprisco de cabras.
 Car caros vir ex caria regione.
 Carbasus carbasi. specie de lino muy blanco.
 Carbasinus carbasi, carbasinum. cosa deste lino.
 Carceres. cuerda que yguala los cauellos.
 Carchesiū ij. la copa o gauia dela naue.
 Carchedon onos, Carthago ciuitas.
 Cardo cardiuus, el quicio dela puerta.
 Carex caricis, el carizo yerua conocida.

INTRODVCTIONVM.

Caria carię. vna region de asia.
 Care atos. interpretatur caput.
 Carica æ. por el higo passado.
 Caries cariei. por la carcoma.
 Carpo is. pñ. coger rompiendo.
 Carpophorus ri. nombre de vn varon.
 Carpos interpretatur fructus.
 Casses cassium. la red para prender algo.
 Cassis cassidis. la armadura dela cabeça.
 Cassinum cassini. vna ciudad de Italia.
 Cassinas atis. cosa de aquella ciudad.
 Cassus a. um. participium à careo cares.
 Castigo castigas. por corregir y castigar.
 Castrum i. por la villa cercada.
 Castra orum. el real dela hueste.
 Catelips pos. interpretatur. scala.
 Catadromus i. la corredera.
 Cathedra æ. cathedra o silla.
 Catillus i. el poblador de tibur.
 Catina catinæ. por catina ciudad de Sicilia.
 Catamitus catamiti. idem est qui Ganimedes.
 Catholicus a. um. interpretatur vniuersalis.
 Caueo caues. por huyr o por proueer.
 Cauillor aris. vsar de malicias.
 Cauliodos habens dentes exertos.
 Caulis caulis. la verça o taillo de yerua.
 Caupo cauponis. el tauernero o ventero.
 Caupona caupona. tauernera o ventera.
 Cecrops opis. primero rey de athenas.
 Cedo cedis cessi. dar la ventaja mesoria.
 Cedo pro die. secunda persona imperariui.
 Celor oros. interpretatur vox.
 Celeber bris. bre. cosa famosa.
 Celer is. e. por cosa ligera.
 Celox celocis. vna especie de uaue.
 Celtiber eri. el que mora cerca del ebro.
 Censeo censes. iuzgar o pensar o contar.
 Centaurus centauri. nomen proprium nauis.

VOCABVLARIVM,

- Centussis, por cien asses, moneda .
 Centurio onis . el capitan de ciento.
 Cera æ . la cebolla de comer.
 Centurupe es. vna ciudad de Sicilia.
 Cephisus cephisi . vn rio cerca de parnasso.
 Cer ceros , interpretatur pestis.
 Cer ceros, interpretatur cor.
 Cerasus cerasi . por el cerezo arbol.
 Cerasus untus, ciudad de Cappadocia.
 Cerberus i . el can perro del infierno.
 Cercyra ræ . por vn genero de naue.
 Cercira ræ . nombre fue de Corintho.
 Cercopitecus cis , por el gato paus.
 Cerdo cerdonis . official mecanico.
 Ceres eris , la diosa delas mießes.
 Ceremoniæ arum . por las ceremonias.
 Cerinthe es. herba ex qua apes decerpunt mel.
 Cerrinus a um . cosa de mesto arbol.
 Cerno is . mirar con los ojos.
 Certo aduerbium . por ciertamente.
 Cervical alis . la cabecera o cabeçal.
 Cervical alis . el almohoda de cama.
 Cerusa æ , el aluayalde o blanquibol .
 Cesena æ . ciudad de Lombardia.
 Cesenas atis . cosa desta ciudad.
 Cespes itis , cespel tierra con rayzes.
 Cete indeclinabile . pescado grande.
 Cethegus gi . vn varon Romano .
 Cethis fluuius Carmanię regionis.
 Cetus ti . qualquier pesce grande.
 Ceu aduerbium . por assi como.
 Chalceos . interpretatur æ reus.
 Chalcoodon ros . habens dentes æ reos.
 Chalybes chalybum . pueblos son de Ponto.
 Chalybissa . cosa hembra de alli.
 Chaos . la confusion delas cosas.
 Character characteris . por la esculpidura.
Charchesium

INTRODVCTIONVM.

- Charchesium ij, genus poculi est.
 Charijs entos interpretatur gratiosus.
 Charientismos interpretatur gratiositas.
 Charibdis dis, cierto peligro de mar.
 Charites tum, por las tres gracias.
 Charon onto, portitor inferorum.
 Charopus interpretatur pulchros habens oculos.
 Chela chelæ, el braço del escorpion.
 Chelidon chelidonos, interpretatur hirundo.
 Chely os, interpretatur cythara.
 Chelydrus dri, por cierta serpiente.
 Chen clienos, interpretatur anser.
 Chernyps bos, interpretatur februm.
 Cherophon onto, discipulus Socratis.
 Chersos, interpretatur terra.
 Chimera ræ, monstrum triceps fabulose.
 Chimerinos, interpretatur hyemalis.
 Chir chiros, interpreta tur manus.
 Chiragra græ, la gota dela mano.
 Chiron onos, centaurus Saturni filius.
 Chironomon. por el trinchante.
 Chironomos i, el que dança por personaje.
 Chirurgus, por el cirugiano.
 Chitrapus odis, por olla de tres pies.
 Clamis idis, por vestidura militar.
 Cloreus i, auis est quæ vitideo interpretatur.
 Chlorion, auis est eadem.
 Chorebus bi, vir Atheniensis.
 Chnus oos, interpretatur lanugo.
 Chænix interpretatur semodium.
 Chordax genus est choreæ.
 Chorus ri, a yuntamiento de yguales.
 Chratis chratidis, vn rio de Apulia.
 Chremaster eris, nerui testiculorum.
 Chremes etis, nombre proprio de varon en Terentio
 Chrysendetum chrysendeti, plato o vaso de oro.
 Chryseos, interpretatur aureus.
 Chryseus, genus cometæ aurei coloris,

Chrysoſt

VOCABVLARIVM

- Chryſoſtomus, interpretatur os aureum.
 Chriſtophorus interpretatur ferens Chriſtum.
 Chronis, n. pro. de varon.
 Chronica orum. la historia de los tiempos.
 Chroschrotos, interpretatur corpus.
 Cyamos u, fiba legumen.
 Cyane es, vna fuente de Sicilia.
 Cyane es, vnas rocas del boſphoro.
 Cyathus i, por medida de vn ſorbo.
 Cibaria orum. por el mantenimiento.
 Cybele es, la madre de los dioses.
 Cicada cicadae, por la cigarra.
 Cicer ciceris, por el garuanço.
 Cici interpretatur galla gallae.
 Cicon ciconos, populus est traciae.
 Cicuta cicuta, la cygura yerua conosciada.
 Cyclops o pos, monstrum vnius oculi.
 Cidon donis, vna ciudad de Creta.
 Cio is, vel cieo es, ciui mouer o incitar.
 Cylindrus cylindri, por coluna rolliza.
 Cilix cilicis, vn varon de Cilicia en Asia.
 Ciliffa ciliffae, por cosa hembra de alli.
 Cilium ij. por cunca del ojo o parpado.
 Cymbalista ae. por el que tañe campana.
 Cymbalistris ae. por la que la tañe.
 Cimius i. vn monte y lago de Italya.
 Cymolus i, vna ista del arzapielago.
 Cynnabari ios, interpretatur minium.
 Cinædus cinædi, por el puto que padece.
 Cinips cinipis, fluuius est in cerenaica.
 Cynipes cinipis, por vn rio de Ponto.
 Cynicus i, interpretatur caninus.
 Cyniras cynirae, vn rey que fue de chipre.
 Cynodus cynodontis interpretatur dens caninus.
 Cynomia interpretatur musca canina.
 Ciparissos viri & ciuitatis est nomen.
 Cypias cyplantos oppidum Peloponnessi.
 Cyperus cyperi, por la juncia olorosa,

INTRODVCTIONVM.

- Cypirus cypiri, por aquello mesmo.
 Cypris idos dicitur Venus vel pulchritudo.¹
 Cyprus cyprī por chipre isla.
 Circa circum præpositiones por enderredor.
 Circinus circini por el compas.
 Circiter, vn poco mas o menos.
 Circum vel circa, por enderredor.
 Cyrnus cyrni, por corcega isla.
 Cysium cysii genus veliculi gestatorij est.
 Cis interpretatur vermis.
 Cis & citra præpositiones por aquende.
 Cisseris interpretatur pumex
 Cytharus cythari, por monte de Asia menor.
 Cythara cytharæ, harpa instrumento musico.
 Cytharistes, por el que tañe la harpa.
 Cytharistria cytharistriæ, por la que la tañe.
 Citheron mons est bæotiæ.
 Cithera orum, vna ciudad de Cipre.
 Cithareus citharei, vn monte de paphlagonia.
 Citimus superlatiuum est à citra præpositione.
 Cythisus cythisi, cierta flor y yerua.
 Cito aduerbium, por prestamente.
 Cytorus mons est Macedoniae Serus.
 Citus cita tū, pro eo quod est velox velocis.
 Citra præpositio por aquende.
 Clades cladis, por mortandad a hierro.
 Clam præpositio, por ascondidas.
 Clāculum aduerbium por ascondidillas.
 Clandestinus a um, cosa a escondidas.
 Classes classis, por la flota de naues.
 Clatrus clatri, la rexa deapartamento.
 Claua æ, por la porra.
 Cleobolus cleoboli, vno de los siete sabios.
 Clepo clepis, clepsi, por hurtar.
 Cleruscleri, enfermedades en la colmena.
 Clibanus i, por el horno.
 Climater climateris, grado que corta la vida.
 Climax interpretatur scalæ scalarum,

Climene

VOCABVLARIVM.

- Climene es, lijo de oceano y rheris.
 Clio us, vnaex nouem musis.
 Clis idos, interpretatur clauis.
 Clyster steris, por el clyster o ayuda.
 Clitella æ, por el albarda.
 Clitorius clitorij, fuente de Arcadia.
 Cliton clitonis, nombre de varon.
 Clitumnus clitumni, por vn rio de Italia.
 Cloaca æ, por albañar.
 Clodius clodij, por lo mesmo qui Claudio.
 Clotho clothus, vna delas parcas.
 Clunis clunis, por la nalga.
 Coccinus coccina coccinum, por cosa de grana.
 Cochleare cochlearis, por la euchará.
 Cocynus cyti, por vn rio del infierno.
 Cocles clytis, por el tuerto de vn ojo.
 Coctonum coctoni, vna especie de ligos.
 Codicilli lorum, el codicillo de testamento.
 Cœnatio cœnationis, por la sala baxa.
 Cœnaturio is, por auer gana de cenar.
 Cœnomyia æ, interpretatur commune muscarum.
 Cœlites tum, los moradores del cielo.
 Cœpio pis, començar verbo antiguo.
 Coerceo coeres coerci, por refrenar.
 Cognosco cognoscis, por conoser.
 Cohibeo cohibes, por refrenar.
 Collido collidis, por herir vno con otro.
 Colliptium colliptij, pan cozido so la ceniza.
 Collirium collirij, vnguento para los ojos.
 Colis colis, el farmiento que no lleua fruto.
 Colis colis, el tallo de qualquier hierua.
 Colocasia siæ, la culcasiá yerua.
 Colon, interpretatur membrum.
 Coluber colubri, por la culebra.
 Colum coli, por el coladero.
 Colus coli vel colus colus, por la rueca.
 Columen columinis, por el altura.
 Columella columellæ, nombre de varon,

INTRODVCTIONVM.

- Comedo comedonis, comilon o gloton.
 Comes comitis, conde o el que acompaña a otro.
 Comessor aris, por ser comidado.
 Cominus aduerbium, por amateniente.
 Comys comythos interpretatur fascis.
 Conimi interpretatur gummi.
 Cominiscor cominisceris, fingir o pensar.
 Como comis compsi, por afeitar.
 Compar, por cosa ygual con otra.
 Compedio is iui, impedir o embaraçar.
 Compes compedis, por la prision de pies.
 Compendium compendiij, por el atajo.
 Compelco compescis, por refrenar.
 Comperio comperit: comperi, por hallar.
 Compello compellis, por constreñir.
 Compello compellas, por llamar.
 Compingo compingis, ayuntar o componer.
 Complodo complodis, por disfauorecer.
 Compos compotis, poderoso de alguna cosa:
 Concerpo concerpis, coger rompiendo.
 Concido concidis, por caer o morir.
 Concido concidis, por herir o matar.
 Concupisco concupiscis, por codiciar.
 Concutio concutis, sacudir vno con otro.
 Conchyle is, la concha de carmeso.
 Concors concordis, cosa concorde.
 Conculco conculcas, hollar pisar, o acocear.
 Condyloma atis, especie de almorranas.
 Conis conios, interpretatur puluis.
 Cone cones, vna ista del danubio.
 Conopæum, pauellon contra los mosquitos.
 Conops is, por el mosquito.
 Conor conaris, por esforçarse.
 Confertio confertis, recalcar vno con otro.
 Confiteor confiteris, confessar por fuerça.
 Confringo is confregi, por quebrar.
 Confuto confutas, destruyr los argumentos.
 Congredior, andar o encontrar con otro.

Coniux

VOCABVLARIVM.

- Coniux coniugis. por marido o muger.
 Conniueo conniues. inclinar la cabeça o ojos.
 Conquinisco conquiniscis aquello mesmo.
 Connubium connubij. por el casamiento.
 Conquiro conquiris conquisui. por buscar.
 Consciscere mortem. por matarse.
 Consero conseris conserui. por plantar en vno.
 Consero conseris conserui. por trauar en vno.
 Consors consortis. por compañero ygual.
 Conticeo contices. por callar en vno.
 Contrecto contrectas. por tratar entre manos.
 Contumax contumacis. por el porfiador.
 Contumelia contumeliæ. por la injuria.
 Conuitium conuitij. por el denuesto riñendo.
 Conus coni. el agalla de cipres.
 Cooperio is ui. por cubrir.
 Copa copæ. nombre de muger.
 Cophos interpretatur surdus a, um.
 Copiæ copiarum. por la hueste dela gente.
 Copia copiæ. por la abundancia o facultad.
 Coponis. por el tauernero.
 Copona. la tauernera o ventera.
 Copos interpretatur labor.
 Copula copulæ. a yntamiento o trailla.
 Coquo coquis coxi. por cozer.
 Coralium coraliij. por coral.
 Cora coræ. vna ciudad antigua de Italia.
 Corax coracos interpretatur coruus.
 Corbis la goja para las missas.
 Corcyra corcyræ. vna ista del mar Ionio.
 Corinthios ciuitas celebris.
 Coriphas oppidum Aeolidis.
 Corhys corhythos interpretatur galea.
 Coronis coronidos interpretatur extremitas.
 Corytus coryti el goldre para frechas.
 Cornicen cornicinis. el varon trompeta.
 Cornicina cornicinæ. por la muger trompeta.
 Cornus corni. por el cereço siluestre.

INTRODVCTIONVM.

- Cornu cornu. por el cuerno o trompeta.
 Corus cori. por el viento gallego.
 Cos cotis. la piedra aguzadera.
 Coscinomantis. vates cribro diuinans.
 Cosæ cosarum. vna ciudad antigua de Italia.
 Cosyra cosyra. vna isla cerca de Sicilia.
 Coxendix coxendicis. por donde juega el anca.
 Cras aduerbium. por mañana otro dia.
 Crabro. el tauarro genero de abispa.
 Cratis cratidis. por vn rio de Achaia.
 Craticula æ. las parrillas para assar.
 Crates is. el sarzo.
 Crater eris. nomen proprium philosophi.
 Crater eris. por la concha dela pila.
 Crater eris. por la copa.
 Crapula crapulæ. por la embriaguez.
 Creber a, um. por cosa espessa.
 Crebenus. por vn rio.
 Credo credis. por creer o confiar o prestar.
 Crementum ti. por el acrescentamiento.
 Cremaster. el neruio delos testiculos.
 Cremon os vicus prope Corinthum.
 Creononos mons Lesbi est.
 Crepis crepidos interpretatur solca.
 Crepis crepidos interpretatur fundamentum.
 Crepo crepas. sonar quebrando algo.
 Crepundia orum. por los diges del niño.
 Cresces tos nomen proprium apud latinos.
 Cresfa cresfa. nombre de hembra fue.
 Cres cretis. rey o varon de creta isla.
 Crimin r aris. acusar o ser acusado.
 Crystallinus a um. por cosa de cristal.
 Crocalus li. vn rey de Sardinia.
 Crocis genus herbæ est.
 Crocinus a, um. cosa de açafran.
 Crocodilus li. pro la cocodríz del nilo.
 Croton ciuitas Italiae in sinu Tarenti.
 Crotopus i nomen proprium viri.

S

Crumens

VOCABVLARIVM

- Crumena** crumenæ. bolsa para dineros.
Crustumium ij, vn rio de Italia.
Cris Etinos interpretatur pestem.
Cubile is, por cubil de fiera .
Cuias cuiatis, por de que tierra.
Cuculus cuculi, por cuclillo aue.
Cuculo cuculas, por cantar el cuclillo aue.
Cucullus cuculli, la capilla o cogulla de frayle.
Cucuma æ, cierto vaso de barro o arma.
Cucumis eris, el pepino o melon.
Cucurbita æ, la calabaza o ventosa.
Cucurio is, por el cacarear del gallo.
Cudo is, por herir como en yunque.
Cudo onis, por caxquete de cuero.
Cuticula æ, inquit Festus, dicitur fustis paruus.
Culus culi, id est, podex, græce colos.
Cumulus i, el colmo o monton.
Cum præpositio ablatiui, por con.
Cum coniuñctio, por quando.
Cunæ narum, la cuna delos niños.
Cunabula orum, por la crianca dellos.
Cuneus ei, cuña o batalla o assiento.
Cuniculus i, el conejo o madriguera.
Cuniculus i, la que se haze minando.
Cupidus a um, cosa codiciosa.
Cuppa æ genus est nauigij.
Cuppa æ, por la cuba o copa.
Cur aduerbium interrogantis, por que.
Cur aduerbium relatiuum, vt dicam cur feci.
Cures etis, pueblos son de Creta.
Cures curium, ciudad delos Sabinos.
Curulis e, cosa de carro o corrida.
Currus currus, por el carro
Curius ij, nombre de varon Romano.
Curio onis, nombre de varon Romano.
Curio per quem populo respondebat princeps.
Curio maximus apud nos el papa.
Curio, pro quocunque sacerdote, como cura.

INTRODVCTIONVM.

Curio onis, qui erat curiæ præfectus.

Cupido inis, la codicia o dios de amor.

Cupio is por codiciar.

Custos odis, guardador o guardadora.

Custodia æ, la guarda, o guardadora.

Cuspis idis, por la punta.

Cuticula æ, la pellejuela o cuero.

D Actylos dactylu interpretatur digitus.

Dactyloteca æ, por caja de anillos.

Daces æ, pueblos son septentrionales.

Dacus daci, por aquellos mesmos.

Dæmon onis, dicitur fortuna sapiens deus.

Damar os, interpretatur vxor.

Dametas, nombre proprio de vn pastor.

Dama damæ, la dama especie de ciervos.

Damen enos, vnus fuit ex heroibus.

Damno as, condemnar o obligar.

Dane es, fuit acrisij filiz.

Danubius ij, vn rio de vngria.

Daphne daphnes, nemus Antiochiæ.

Daphne, accentu in penultima, nomen puellæ.

Daphnon onis, por el lauredal.

Daphnis idis, nombre de vn pastor.

Daps dapis, el manjar costoso.

Dapsilis e, cosa magnifica.

Dapsilis cosa abundante y costosa.

Dardanus i, hijo de Iupiter y Eletra.

Dares etis, nombre proprio de vn varon.

Dasipus odis, por liebre.

Dauid dauidis, el propheta, y rey.

De in compositione aliquando auget, vt deamo.

De, aliquando minuit, vt demens.

Debilis debile, por cosa debil y flaca.

Decas decadis, numerus est denarius.

Decapus decapodis, la medida de diez pies.

Decoctor oris, el que quiebra el credito.

Decorus a um, cosa graciosa.

Decus oris, por la honrra.

VOCABVLARIVM

- Dedecus dedecoris, por la deshonrra.
 Decerpo decer pis, coger rompiendo.
 Dedoceo dedoces, de enseñar lo enseñado.
 Decus decuncis, diez partes de doze.
 Defetiscor sceris, canzar o desfaller. *sceris*
 Decussis is, por diez asses.
 Defraudo defraudas, defraudar o amenguar.
 Defrudo defrudis, pro eo quod defraudo.
 Defrutum defruti, vino cozido ala mayrad.
 Degener ris, lo que no responde a su genero.
 Deglubo deglubis, por quitar el hollejo.
 Deigo degis degi por viuir.
 Delusco deluscis, por henderse.
 Dein, vel Deinde, por dende o despues.
 Deiero deieras deieravi, por jurar mucho.
 Deinceps aduerbium, por despues.
 Delear atos, illecebra esca ad decipiendum.
 Delecto delectas delectavi, por deleytar.
 Deleo deles deleui, por quitar o raer.
 Delibutus delibuta delibutum. cosa vngida de olores.
 Delicium delicij, Deliciae deliciarum, por deleyte.
 Deliteo delites delitui, por esconderse.
 Delphin vel Delphis delphinis, el delphin.
 Delirus delira delirum, cosa desuariada.
 Delubrum delubri por el templo.
 Demeter demeteros, interpretatur la diosa ceres.
 Dementia dementiae, por la locura.
 Demipho nombre proprio de varon.
 Demo demis dempsi, por quitar.
 Democoon democoonos, Priami filius nothus.
 Demophon demophonos, Thesei filius
 Demosthenes Demosthenis, orador fue griego.
 Democritus democriti, philosopho griego.
 Demum aduerbiu, por finalmente.
 Denarius denarij, moneda que vale diez asses.
 Deni denae dena, de diez o a cada vno diez.
 Denso densas, por espessar.
 Denseo denses, por aquello mesmo.

Depeciscor

INTRODVCTIONVM.

- Depecifcor depecifceris, hazer turpe pacto.
 Deperco depercis, por perdonar.
 Depleo deples, por vaziar o menguar.
 Desero deseris deserui, por desamparar.
 Deses desidis, ei perezolo à nimium sedendo.
 Desi leo desides fedi, por emperezar.
 Desilio desilis desilui, por saltar abaxo.
 Despondeo es, por prometer.
 Destino destinas, por deliberar o comprar.
 Detero deteris detriui, por gastar por vso.
 Deterior deterioris, por cosa menos buena.
 Deuns deuncis, por onze onças.
 Dextans dextantis, diez partes de doze.
 Dexter dextera dexterum, por cosa diestra.
 Diadema diadematis, la diadema, o corona.
 Diagon, consonantia dupla.
 Diatessaron consonantia sexquinario.
 Dias diadis, por la dualidad.
 Dicax dicacis, por dezidor o parlero.
 Dicaxos interpretatur iustus.
 Dico dicas, por dedicar o consagrar.
 Ditio onis, por el señorio.
 Dictamum dictami, por el dictamo yerua.
 Dicticos interpretatur demonstratiuus.
 Dicto dictas, dezir lo que otro escriue.
 Dictito dictitas por dezir a menudo.
 Didymus didymi interpretatur geminus.
 Didyme es, vna ista cerca de Sicilia.
 Dido didus, la que poblo a carthago.
 Die quarto, por quatro dias passados.
 Die quinto, por cinco dias passados, &c.
 Diffiteor diffiteris, no confessar o negar.
 Differtio differtis, recalcar por diuersas partes.
 Digitus digiti, el dedo generalmente.
 Digredior digrederis, por se partir de obo.
 Diluo diluis, por desteir o desauar.
 Diluuium diluuij, por auenida o diluui o.
 Dimico dimicas, por pelear.

VOCABVLARIVM

- Dimidium dimidij, por la meitad delo entero.
 Dindymus dindymi, vn monte de Phrygia.
 Diptoton diptoti, cosa de dos casos.
 Dipus dipodos, interpretatur bipes.
 Diogenes nis, vn philosopho griego.
 Diocesis, por la diocesis o juridicion.
 Diomedes rex fuit Aetoliæ.
 Dione nes, Venus siue illius mater.
 Dionysia orum, fiestas eran de Bacco.
 Dionysius dionysij, proprio nombre de varon.
 Diore dioris, vn varon enel Vergilio.
 Dioryx diorychis, el fossado o caua.
 Diræ arum, por las furias del cielo.
 Dirimo dirimis, por apartar.
 Diruo diruis, por derribar edificio.
 Dis ditis, por cosa rica.
 Discludo discludis, por hechar a defuera.
 Disclusio onis, aquella obra de echar fuera.
 Discors discordis, cosa discorde.
 Discumbo discumbis, por assentarse ala mesa.
 Discrimen discriminis, el apartamiento.
 Discrimen discriminis, el peligro o differencia.
 Discutio discutis, sacudir por diuersas partes.
 Disertus diserta disertum, por cosa eloquente.
 Dispar disparis, por cosa desigual.
 Dispergo dispergis, por esparzir en partes.
 Dispertior dispertiris, por partir en partes.
 Dispesco dispescis, por apartar del pasto.
 Displiceo displices, por desagradar.
 Displodo displodis, por disfauorescer.
 Dispungo dispungis, por cassar la cuenta o raer.
 Disquiro disquiris, buscar por partes diuersas.
 Dissero disseris disserui, por declarar con palabras.
 Dissipo dissipas, por dissipar y destruir.
 Dissulto dissultas, resurtir por partes diuersas.
 Ditesco ditescis, por enriquezescer.
 Dito ditas, por enriquezescer a otro.
 Dium dij, por el cielo, o sereno,

INTRODVCTIONVM.

- Dius día dium, cosa diuina, o de Iupiter.
 Diutinus diutina diutinum, por cosa de mucho tiempo.
 Dinos interpretatur seruus.
 Dinois dinoidos, interpretatur serua.
 Documentum documenti, por la enseñanza.
 Dodrans dodrantis, nueue partes de doze.
 Doedix icos, interpretatur cochleare.
 Dogma dogmatis, por el decreto o ley.
 Dolium dolij, nomen proprium apud Strabonem.
 Dolium dolij, por tinaja, o cuba.
 Dolobella æ, nomen propriū, de varones Romanos.
 Dolo dolonis, por arma offensa secreta.
 Dolon onis, varon fue Troiano.
 Dolon onis, vela mas pequeña dela naue.
 Dolopion onis, Hipsenoris pater.
 Dololius dolosa dolosum, por cosa engañosa.
 Doma domatos, domus siue tectum interpretatur.
 Douec aduerbium, por hasta que.
 Dorion, oppidum messeniæ in Peloponesso.
 Doron, oppidum Syriæ phœnicis.
 Doros, oppidum est quod Doron.
 Doron, palma vel donum interpretatur.
 Doris idis, Helladis siue Achaia regio.
 Doris idis, por vna diosa dela mar.
 Doricus a um, por cosa de Grecia.
 Doryphorus, interpretatur ferens hastam.
 Dormito dormitas, por entre dormir y velar.
 Dos dotis, por la dote dela muger.
 Dosis interpretatur datio.
 Dotos, interpretatur datus data datum.
 Draco draconis, por el dragon o sierpe.
 Dracena dracena, por la dragona o sierpe.
 Drama dramatis, rei representatio.
 Drepanum drepani, drepana ciudad de Sicilia.
 Drepanum quoq; interpretatur falx.
 Dryas dryados, la diosa delos arboles.
 Dryudæ, pueblos y philosophos en Francia.
 Drys yos, interpretatur quercus.

VOCABVLARIVM

Dropax acis. el ataquia para pelar.
 Duce mēnā, Por cada dozientos.
 Ducto as, aui, por guiar, o capitanear.
 Dulos u, interpretatur seruus.
 Dalichium ij, insula in mari Ionio.
 Dumus dumi, por maleza de matas.
 Durius durij, por duero rio de España.
 Duo dux duo, dos en numero.
 Dux ducis, por la guia, o capitan.
E Arinus interpretatur uernus a, um.
 Ebenus ebeni, por la abenuz arbol.
 Ebenum ebeni, por la madera del.
 Ebur oris, por el marfil de elephante.
 Ebusus ebuti, luita isla contra Valencia.
 Ecce aduerbium, para demonstrar.
 Echion onos, vir thebanus.
 Echis ios, por la biuora.
 Eccum aduerbium. para demonstrar.
 Echo us, el son que resurte dela boz.
 Edo edis edidi, publicar y sacar a luz.
 Edonis idis, foemina fuit ex Thracia.
 Educo educas caui. criar con criança.
 Educo cis, por sacar a fuera, o arriba.
 Edulis edule, par cosa de comer.
 Eleemosyna eleemosynæ, est misericordia.
 Electrum i, ambar, o oro de. xvij. quilates.
 Elegia æ, est carmen flebile.
 Elephas antis, animal est & mons æthiopiæ.
 Eleon. u. interpretatur oleum.
 Eleusis vel eleusin, ciudad cerca de athenas.
 Eleuther interpretatur. liberator.
 Elis elidis. regio est peloponnesi.
 Elisa æ, la mesma es que reyna dido.
 Elisium ij, lugar delos bienauenturados.
 Elisius a um, cosa de aquel lugar.
 Elisius ij, vn rio de aphiica region.
 Elorus i, vn rio de Sicilia.
 Elus eos, interpretatur palus.

INTR ODUCTIONVM.

- Emaneo es, por quedarse en lugar.
 Emathia thiæ, region de Thessalia.
 Emblema atis, por el esmalte.
 Eminéo es emínui, por estar encima.
 Eminus aduerbium, por alexos.
 Emolumentum ii, por la ganancia.
 Emo is, por comprar.
 Empedocles philosophus poëta maximus.
 Empturio is, auer gana de comprar.
 En aduerbium demonstrandi he.
 Endimion endimionis, amasius lunæ.
 Enyo enyus, hermana fue de Mars.
 Enipeus i, por vn rio de Thessalia.
 Enriqus nomen proprium Hispaniarum regis.
 Enthymema atis, argumento oratorio.
 Epelis idos, interpretatur aduena.
 Ephebus i, el que comiença a barbar.
 Epiales epialis, febris lente genus.
 Epicenos u, interpretatur promiscuus.
 Epiphanes is, interpretatur illustris.
 Epirus ri, por albania region de Grecia.
 Epictisis interpretatur adquisitio.
 Episcepsis ios, interpretatur fictio.
 Epodos du, interpretatur incantator.
 Epos, est carmen heroicum.
 Epodos du, carmen siue incantatio est.
 Epopo opts, est auis quæ v pupa latine.
 Epulum li, por sala, o combite publico.
 Epulæ arum, por los manjares.
 Eques itis, por el cauallero.
 Equiculus i, pueblos fueron de Italia.
 Erasinus fluuius Peloponnessi.
 Erato, vna ex nouem musis.
 Erebus i, por el infierno.
 Eremus mi, por el yermo o desierro.
 Erenum ni, vna ciudad antigua de Italia.
 Eretum i, oppidum est Italia.
 Ereutalon onos, vir apud Homerum.

S r

Erga

VOCABVLARIVM.

- Erga præpositio, por cerca en voluntad.
 Ergo anſi que concludiendo por cauſa.
 Eridanus i, por el Po, rio de Italia.
 Erigo is, erexi, por enheſtar.
 Erigone es, Icarĩ filia in cælo poſita.
 Erinnyſ furia inferorum.
 Eriphile es, muger fue de amphiarao.
 Erimanthos, arcadiæ mons.
 Eris eridos, interpretatur diſcordia.
 Erix icis, vn varon y monte de Sicilia.
 Eruca erucæ, oruga, yerua conoſcida.
 Erodius ij, aue es incierta, o la garça.
 Eros erotis, morbus ex amore proueniens.
 Eros otis, nombre proprio de varon y del amor.
 Eſſedum di, por el carro para carga.
 Eſca eſcæ, por el manjar, o comida.
 Eſurio is, por auer gana de comer.
 Ethica orum, libro de philoſophia moral.
 Erymologia, interpretatur veriloquium.
 Ethre es, nomen proprium fæminæ celebre.
 Etor oros, interpretatur cor.
 Euandruſi, rex arcadiæ.
 Euentuſ uſ, la ſalida delo que aconteſce.
 Euge, aduerbium vel interiectio, para loar.
 Eunuchuſ i, por el caſtrado.
 Eupcan ab eu & pean compoſitum.
 Euphrateſ tiſ vel teſ, meſopotamiç fluuiuſ.
 Euphroſyne es, vna delas tres gracias.
 Eupoliſ idis, poëta comicuſ græcuſ.
 Eurimedon fluuiuſ Pamphiliæ.
 Euryopſ nomen proprium viri celebre.
 Euripideſ is, poëta fue griego.
 Euripuſ i, vn mar cerca de Nigroponte.
 Eurytion, nombre proprio en Vergilio.
 Euriopſ euriopis, rey fue dela Morea.
 Europa europæ, tertia pars eſt orbis.
 Euroſ ventuſ ab ortu ſpiranſ.
 Ex, præpoſitio ablatiuĩ por de.

INTRODVCTIONVM.

- Exanguis is, cosa sin sangre.
 Excretus a um cosa crescida.
 Excello is, por sobrepujar.
 Excio is, por mouer o despertar.
 Excitus a um, participium est ab excio is.
 Excito as, frequentatiuum ab excio is.
 Exhedra æ, locus ad sedendum aptus.
 Exin pro exinde, por dende o despues.
 Excubiæ excubiarum, por las escuchas.
 Excludo excludis, por echar a fuera.
 Exculco exculcas, por hollar o acocear.
 Exculpo is, por esculpir.
 Excutio excutis excussi, por sacudir.
 Execror aris, abominar o maldezir.
 Exequiæ exequiarum, por las exequias.
 Exerceo es, por exercitar o trabajar.
 Exlex legis, por cosa fuera de ley.
 Exigo gis, por demandar por fuerça.
 Eximo is emi, por sacar a fuera.
 Exilis exile, por cosa feble, o delgada.
 Exhodus interpretatur exitus.
 Exoletus a um, cosa que dexa de crescer.
 Experior iris, por experimentar.
 Expergiscor eris, por despertar.
 Expes expedis, por cosa sin esperança.
 Explodo explodis, por patear en disfauor.
 Extor extorum, las assaduras del animal.
 Exui exulis, hombre o muger desterrados.
 Exuuiæ exuuiarum, por los despojos.
FAbilis e, à faris vel fare quod est loquor eris.
 Facundus, da, facundum, cosa elegante.
 Facetiæ facetiarum, por los donaires.
 Faceffo is, por hazer molestia, o enojo.
 Facetus faceta facetum, por cosa donosa.
 Fex fecis, por la hez o borra.
 Fagus fagi, por la haya arbol.
 Faginus fagina faginum, por cosa de haya.
 Falernum falerni, vino de campania,

Far

VOCABVLARIVM.

- Far farris, por el farro simiente.
 Falso aduerbium por falsamente.
 Fama græce, latine rumor interpretatur.
 Farcio farcis, farfi, por recalcar.
 Farcimen inis, morcilla o longaniza.
 Fas indeclinabile, por lo licito en religion.
 Fascis fascis, por haz, o emboltorio.
 Fastidio dis diui, hastiar o hazer hastio.
 Fastigium ij, por la cumbre, o altura.
 Fasti orum vel fastuum, por el calendario.
 Fateor eris, por confessar por voluntad.
 Fatisco is, por henderse.
 Fatigo as, por acossar.
 Fauo es faui, por fauorescer.
 Fax facis, por la hacha para quemar.
 Febris is, por la calentura græce pyretos.
 Fabricula æ diminutiuum est à febre.
 Femen inis, por el musto por dedentro.
 Femur oris, por el muslo por defuera.
 Feralis e, por cosa de fiera.
 Fere, ferme, aduerbia por quasi.
 Feriæ arum, por las fiestas de guardar.
 Feronia feroniæ, por vna fuente de Italia.
 Fibula æ, por heuilla.
 Fidelia æ, por la olla.
 Fidenæ arum, vna ciudad de Italia.
 Fidicen is, el que tañe instrumento de cuerdas.
 Fidicina æ, la muger que tañe.
 Fidus a um, por cosa fiel.
 Figo is, xi, por hincar.
 Figulus i, por el ollero.
 Filix icis, por el helecho.
 Filius ij, por el hijo legitimo.
 Filiastra æ, la semejante a hija.
 Fimusi, por el estiercol.
 Fingo gis xi, por fingir.
 Fiscina æ, por la encella, o esportilla.
 Flabrum i, por el moscadero, o viento.

INTRODVCTIONVM.

- Flabellum, por moscadero.
 Flabilis e, por cosa que se sopla.
 Flagitium s̄j, pecado digno de castigo.
 Flamen inis, por el sacerdote.
 Flamina æ, por la sacerdotissa.
 Flauus a um, por cosa rubia.
 Flecto etis xi, por doble, garo enclinar.
 Flo fles fleui, por llorar.
 Fligo as, à quo est profligo as.
 Fligo is, à quo est profligo is.
 Fluo is fluxi por correr lo liquido.
 Fluxus a um, por cosa floxa y cayda.
 Focale is, por la beca.
 Fodio dis di, por cauar.
 Fœdus eris, por la confederacion.
 Follis follis, por la bolsa, o fuelle.
 Fomes fomitis, por la astilla de madera.
 Fori fororum, por la tilla dela naue.
 Formica cæ, la hormiga. græce myrmex.
 Formica genus est morbi Galeno.
 Formido as, por auer miedo.
 Formido inis, por aquel miedo, o temor.
 Fornix icis, por el arco o boueda.
 Fornix aliquando dicitur lupanar.
 Forpex icis, por las tenazas.
 Forsan, forsitan, forte, fortassis, por auentura.
 Fors forte, por la fortuna.
 Fortunæ arum, por las riquezas.
 Fragor aris, à quo suffragor & refragor.
 Fredericus, nomen proprium regis Romanorum.
 Fremo is, por bramar.
 Fretum i, por el estrecho de mar.
 Frigeo es, por se resfriar.
 Frigo is xi, por freir en sarten.
 Frigulo as, por cantar ciertas aues.
 Friguilla æ, cierta aue que canta conel frio.
 Fririnio is, por chillar la cigarra.
 Frico as, por fregar.

Frit,

VOCABVLARIVM.

- Frit, por el grano menudo de trigo.
 Frons frondis, por la hoja del arbol.
 Frons frontis, por la frente.
 Fraudo as, por defraudar o menguar.
 Frumentor taris, yr por trigo, o ceuada.
 Fruor eris, por gozar de alguna cosa.
 Frusino onis, por vn lugar de Italia.
 Frutex ticis, por mata menor que arbol.
 Frux frugis, por el fruto dela tierra.
 Fulcio cis fulciui vel fulsi, por sustentat.
 Fulix fulicis, por el aue cerceta.
 Fulgeo fulges, por resplandescer.
 Fulgur uris, el relampago.
 Fullo fullonis, el que laua los trapos.
 Fullona lonæ, la que laua los trapos.
 Fulmen inis, por el rayo que cae del cielo.
 Funis funis, por la cuerda para atar.
 Funus funeris, el mortuorio.
 Fur furis, el ladron o ladrona.
 Furio furis, insaniui. por enloque scer.
 Furfures um, por la caspa dela cabeça.
 Fustis is, por vara para hostigar.
 Fuscinus ni, lacus nominatissimus Ital'æ.
 Fuscina æ, el arrexaque de tres puntas.
 Futuo is, est coire virum cum fœmina.
 Futurus a um, lo que esta por venir.
GAdes ium, por la isla, de Calez.
Gadir iris, ciudad desta isla.
 Galbanum i, por el galbano gomma conocida.
 Galesus i. vn rio de Tarento en Italia.
 Galerus i, por el sombrero.
 Ganeo onis, el que come por tauernas.
 Gargarus gargari, vn monte de apulia.
 Gargarus i, por vn monte de Frigia.
 Garrio is, por gorgear las aues.
 Garrulo as, por gorgear amenudo.
 Gausape gausapis, por vestidura vellosa.
 Gausapinus a, um, cosa assi como vello.

INTRODVCTIONVM.

- Gauisus a, um, participium à gaudeo es.
 Gela æ, por vn rio y ciudad de Sicilia.
 Gelu indeclinabile, por el yelo.
 Genæ arum, las maxillas, o parpados.
 Gener neri, el yerno marido dela hija.
 Genes interpretatur genus.
 Geno is, antiqui dicebant pro gigno is.
 Genys y os, interpretatur barba.
 Geometres æ, interpretatur terræ mensor.
 Geryones is, vn rey antiguo de españa.
 Getes æ, pueblos son de thracia.
 Getulia æ, por vna region de Africa.
 Gibber beri, el córcobado o corcobada.
 Gigas antis, interpretatur filius terræ.
 Gyges is, vn rio y pastor de Lidia.
 Gingiuæ arum, por las enzias.
 Gynis idos, interpretatur fœminæ vir.
 Gigno is genui, por engendrar.
 Git indeclinabile, por el axenuz.
 Glans glandis, por bolleta, o fruta siluestre.
 Glarea æ, el cascajo, arena con guijas.
 Glaucoma atis, enfermedad delos ojos.
 Glaucinus a, um, cosa de color verde vn poco.
 Gleba glebæ, por el terron de tierra.
 Glen glenos, interpretatur pupilla.
 Glyco onis, nomen viri celebre.
 Glis gliris, por el liron animal conocido.
 Glisco gliscis, por crescer, o engordar.
 Globus i, la redondez, o ouillo, o pelora.
 Glomero as, redondear, o deuanar.
 Glossa æ, interpretatur lingua.
 Gluten inis, por el engrudo.
 Gnauus a, um, por cosa industriosa.
 Gnidos, vna ista del arzapielago.
 Gobius ij, vel gobio gobionis el gobe pece.
 Gonia as, interpretatur angulus.
 Gortyn os, à latinis cortina dicitur.
 Gortyn, ciuitas est quæ Cortyn,

Gra

VOCABVLARIVM.

- Gracito as, granzar el anfar.
 Gradius gradiui, por el dios delas guerras,
 Grador eris, por andar o passear.
 Gracisso cissas, por remedar a griegos.
 Gramma, interpretatur litera.
 Graus, interpretatur vetula.
 Grates ium, por las gracias.
 Grex gis, la piara, o manada de ganado.
 Gryphus i, por el grypho animal.
 Grypus pi. por naryz corua o aguileña.
 Grus gruts, la grulla, græce geranos.
 Gummi indeclinabile, por la goma.
HAbilis e, cosa abile, o ligera.
 Habitior, pro pinguiori accipitur.
 Hæma atos, interpretatur sanguis.
 Hæresis interpretatur electio.
 Halefus i, mons & fluuius iuxta athenas.
 Halæx ecis, por el alache pece.
 Halec ecis, por la salsa que del se haze.
 Halescus i, vn rio de Sicilia.
 Halo as aui, por euaporear, o vaziar.
 Hals alos, interpretatur sal siue mare.
 Halmitis idos, interpretatur salfugo.
 Halter eris, por alçadera para saltar.
 Hamilcar caris, capitan delos Carthaginenses.
 Hamus hami, el anzuelo para pescar.
 Hannibal alis, hijo fue de Hamilcar.
 Hara æ, por la pocilga delos puercos.
 Harpago onis, interpretatur harpax.
 Harpia æ, por aquella aue de rapina.
 Haurio is, sacar o recebir, o herir.
 Heautonrimorumenos, id est, se crucians.
 Hebdoas ados, interpretatur septimana.
 Hebe es, por la diosa dela mocedad.
 Hebes etis, por cosa bora y no aguda.
 Hebesus i, ciuitas est Lybiæ.
 Hedra æ, interpretatur sedes sedis.
 Helenus ni, propheta fue hijo de Priamo.

Helena

INTRODVCTIONVM.

- Helena helenæ, por la muger de Menelao.
 Helicops pos, id est, nigros habens oculos.
 Helios u, interpretatur sol.
 Helyx icis, por vna specie de yedra.
 Helix cos, interpretatur coætaneus.
 Helenenos, interpretatur græcus.
 Helien helienis, filius fuit Deucalionis.
 Hellepontus, fretum celebre.
 Helmins thos, vermis lumbricus.
 Helorus helori, fluuius Sicilia.
 Hemera hemeras interpretatur dies.
 Hemicyclus hemicycli, el semicirculo.
 Hemina heminae, por media medida.
 Hemus hemi, vn monte de Thracia.
 Hepar hepato, interpretatur iecur.
 Hermagoras ræ, vn orador y philosopho.
 Hermaphroditus, hijo de venus y de mercurio.
 Hermione hermiones, filia deæ veneris.
 Hermogenes, vn celebre philosopho.
 Herodotus ti, vn historiador fue celebre.
 Heros herois, por el medio dios.
 Heroina heroiuæ, hija de algun heroe.
 Herodes herodis, por vn rey delos ludios.
 Herus heri, por el señor delos siervos.
 Hyacinthus hyacinthi, por vna flor y piedra.
 Hyacinthinus a um, cosa deste color.
 Hyacinthinus na num, cosa de color de violeta.
 Hyaspis hyaspidis, vna piedra preciosa.
 Hybris hybridos, ex duobus animalibus genus.
 Hic hæc hoc, por este, o esta, o aquel demonstrando.
 Hydaspes, vn rio delos medos.
 Hydrops hydrosis, por la idropesia.
 Hydromeli, por el aloxa.
 Hydrus hydruntis. otranto ciudad de Italia.
 Hytrax hytracos, interpretatur accipiter.
 Hyericus untis. ciud id de Hierico.
 Hiera hieræ, por vna isa cerca de Sicilia.
 Hiera hieræ, por la girapliga.

T

Hierapo

VOCABVLARIVM

- Hierapolis ciuitas Phrigiæ in asia minori.
 Hierapolis oppidum Cretæ in ora maritima.
 Hilax nomen proprium canis.
 Hile hiles, interpretatur materia.
 Hymen hymenis, el dios delas bodas.
 Hymen hymenis, la red en que nace el niño.
 Hilaris hilare, por cosa alegre.
 Himera, por vn rio de Sicilia.
 Hypanis hypanis, por vn rio de Tartaria.
 Hypar hypatos, interpretatur veritas.
 Hyperio hyperionis, vnus ex titanibus.
 Hyppomanes, sudor dela yngle de yegua.
 Hypponax hypponatis vn poeta griego.
 Hyppotion onos, vir apud Homerum.
 Hir indeclinabile, la palma de la mano.
 Hyrie hyries, por vna ciudad de Boccia.
 Hyrcosus hyrcosa, um, cosa que huede a cabron.
 Hyrudo hyrudinis, por la sanguiucla.
 His henos, interpretatur vnus vna vnum.
 Hys hyos, interpretatur sus suis.
 Hyssopus hyssopi, por el hysopo yerua.
 Hystrix is, por el puerco espin.
 Histrion histrionis, el representador.
 Hendecasyllabum, carmen. xi. syllabarum.
 Hexdecasyllabum, quod sex syllabarum est.
 Hodos interpretatur via, el camino.
 Homocosis, interpretatur similitudo.
 Holus holeris, por la liortaliza.
 Homerus homeri, vn poeta griego.
 Homostyx homostigos, interpretatur coniux.
 Hornorinus a, um, cosa del mesmo año.
 Hospes hospitis, el huesped, o huespeda.
 Hulus eris, por la llaga con materia.
 Humus humi, por la tierra.
I Acio iacis ieci, por lançar tiro.
I acob, hijo de Rebeca y Isaac.
I acobus iacobi, nombre proprio de varon.
 Iacchos, idem qui Bacchus.

INTRODVCTIONVM.

- Iader iaderis**, vn rio de Esclaunia.
Ianthinus ianthina um, cosa violada en color.
Iapetus iapeti, por vno delos gigantes.
Iapyx iapygis, el viento proprio de apulia.
Iazyx iazygis, pueblo septentrional.
Iber iberi, por hombre de España.
Iberus iberi, por ebro rio de españa.
Ibis ibidis, aue propria en Egypto.
Icarus icari, nombre de varon fue.
Icor icoris, interpretatur sanies & cruor.
Ichthys yos, interpretatur piscis.
Ico icis ici, por herir.
Icon iconis, figura o imagen.
Idar idatos, esca vel cibus.
Idolum idoli, idolo, ymagen o estatua.
Idolothitum idolothi, sacrificio delos idolos.
Idume idumes, region en Iudea & Arabia.
Idus iduum, cierta cuenta delos meses.
Ignosco ignoscis, por perdonar o no conocer.
Iecur iecoris, por el higado.
Iesus interpretatur Saluator.
Iynx iynxis, torccuello aue conocida.
Ilaira ilaira, liija fue de Leucipo.
Ilerda ilerda, Lerida ciudad de España.
Ilia ilium, las tripas delgadas o ijares.
Ilico aduerbium, por luego ala hora.
Ille illa illud, por aquel tercera persona.
Illecebra illecebrarum, los halagos.
Illex illicis, por el añagaza.
Illex illegis, por hombre, o muger sin ley.
Illiberitanus illiberitana, ñ, cosa de granada ciudad.
Illicio illicis, atraer con halagos.
Illido illidis, herir vna cosa con otra.
Ilios aut ilium, por la ciudad de Troia.
Ilissus, vn rio cerca de athenas.
Ilos ilotos, interpretatur seruus.
Imas imantos, interpretatur scutica.
Imbecillus imbecilla um, siue imbecillis, cosa flaca.

VOCABVLARIVM

- Imbrex imbricis**, por la teja.
Imbuo buis, por embeuer en otra cosa.
Immane es, quedar en algun lugar.
Immineo es, citar encima de otra cosa.
Impedio impedis, por embaraçar.
Impertior iris, por dar parte.
Impetix impetigis, por el empeine.
Impete, ablatiuus ab impetu.
Impingo impingis, por empuxar.
Impos impotis, por cosa no poderosa.
Impubes bis, el que aun no tiene barba.
Inanis inane, cosa hueca, vazia, o vana.
Inculco inculcas, recalcar vna cosa con otra.
Incubo, acostarse sobre algo.
Incunabula incunabulorum, la criança de niñez.
Incus incudis, por la yunque.
Incuio incufas, por quejarse de alguno.
Indago indagas, por buscar por el rastro.
Indago indaginis, por el mesmo rastro.
Indecor indecoris, cosa fea y sin honor.
Indiges indigeris, el santo canonizado.
Indidem, aduerbium loci, por del mesmo lugar.
Ingruo is, por arremeter con impetu.
Indoles is, señal de virtud en los niños.
Induciae induciarum, por las treguas.
Ineptior iris, por hazer bouerias.
Inferi inferorum, los dioses del infierno.
Inferiae inferiarum, la ofrenda de los muertos.
Infero inferi intuli, por traer adentro.
Inficias eo, negar lo hecho.
Infligo infligis, por imprimir apretando.
Infringo infringis, por quebrar.
Ingenium ingenij, la condicion natural.
Ingenium ingenij, la naturaleza, o ingenio.
Ingenuus ingenua um, el hidalgo, o libre.
Inguen inguinis, por la ingle.
Inoleo inoles, vel **Inolesco is**, por crecer.
Inops inopis, por pobre, o menguado.

- Innuba innubæ, muger no casada.
 Inquies inquietis, por cosa sin holgança.
 Inquino inquinis, por ensuziar.
 Insculpo inculpiss, por esculpir.
 Infideo es, por assentarse en algo.
 Insidiæ insidiarum, por asechanças.
 Instar instaris, por semejança.
 Instigo instigas instigauis, hostigar o aguijoncar.
 Insulto, saltar por mal liazer.
 Inter præpositio por entre.
 Intercus intercutis, cosa entre cuero y carne.
 Intercipio intercipis, por entre sacar.
 Internodium ij, por el cañuto.
 Interrex interregis, el visrey entre reyes.
 Interrex, por el conuil entre consules.
 Interpres el faraute o trujaman.
 Intra præpositio, por dedentro.
 Intubus intubi, por la cicorea o endibia.
 Iusto instas institi, por dar priessa.
 Inula inulæ, por la enula campana.
 Inuus inui, por el dios pan.
 Iocus ioci, burla de palabra.
 Ionium ionij, el mar entre grecia y Italia.
 Iosephus iosephi, vn caudillo delos Iudios.
 Iopas iopæ, cantor enel Vergilio.
 Iphytus i, vn varon enel Vergilio.
 Ipse ipsa ipsum, por el mesmo.
 Ir iros interpretatur procella.
 Irrito irritas, prouocar açomar o encender.
 Irrumo irrumas, est mentulam ori inferere.
 Isagoga æ, interpretatur introductio.
 Isara isaræ, vn rio de Francia.
 Isaurus isauri, vna ciudad de Sicilia.
 Isaurus isauri, vn rio de Italia.
 Isidorus i, nombre es de varon.
 Ismarus i, vn monte de Thracia.
 Israel populus est Hebræorum.
 Israël interpretatur vir videns deum.

VOCABVLARIVM

- Iste ista istud, por esse, secunda persona.
 Ita aduerbium, por si assi.
 Ithereus interpretatur directius.
 Ithareus ithareum, hoc est parthicus parthicum.
 Iubar aris, interpretatur claritas.
 Iubilus, la grita dela alegria.
 Iugis iuge, por cosa perpetua.
 Iugis iuge, por cosa manatial.
 Iugum iugi, por yugo de bueyes.
 Iugum, enxullo de telar o banco de galera.
 Iuga iugorum, la cumbre del monte.
 Iugerum iugeri, vna huebra de tierra.
 Iupiter iouis, aquel dios delos gentiles.
 Iuratus iurata iuratum, cosa iuramentada.
 Iusticium iusticij, las vacaciones del iuizio.
 Iusta iustorum, las exequias delos muertos.
 Iuuenis iuuenis, mancebo o manceba en edad.
 Iuuamen iuuaminis, por el ayuda.
 Iuuamentum idem significat.
 Iuuo iuuas, por ayudar.
 Iuxta praepositio, por cerca.
 Ixion ixionis, ixion qui torquerur apud inferos.
L Abes labis, por la corruption.
L Labicum labici, vn lugar cerca de Roma.
L Labo labas aui, caer derrocando.
 Labor laboris, caer desfizandose.
 Laburnum, vna especie de roble.
 Lacedæmon lacedæmonis, vir ex Lacedemonia.
 Lacer lacera lacerum, cosa despedaçada.
 Lacesso lacesis, por defasiar o prouocar.
 Laches lachetis, vn varon en Terencio.
 Lacon laconis, varon de Lacedemonia.
 Lacæna lacænae, muger de Lacedemonia.
 Lactes lactium, por entrefijo.
 Lacto lactas, por amamantar.
 Ladanum ladani, sudor dela xara.
 Ladon ladonis, vn rio de Theffalia.
 Lado laedis, por lissar o dañar.

INTRCDVCTIONVM.

- Laelaps laelapis, interpretatur procella.
 Laelaps, vn can enel Ouidio.
 Laestrygones, pueblos fueron de Italia.
 Leuis leue, por cosa liã sin pelos.
 Laginum lagini, por la laña o hojula.
 Lagus lagi, el padre de Ptolemeo.
 Lagoopus, animal que tiene pies de liebre.
 Lalage lalages, nombre celebre de muger.
 Lalax lalagos interpretatur loquax.
 Lamentor lamentaris, llorar gritando.
 Lamina laminæ, la lamina o hoja de metal.
 Lampedo lampedus, nomen celebre foeminarum.
 Lampetia lampetiæ filia Solis, sic appellata.
 Lampon, nomen viri celebre.
 Lanista lanistæ, por el esgremidor.
 Laocon, varon fue Troiano.
 Larius larii, vn lago fue de Italia.
 Larissa, vna ciudad de Thessalia.
 Larix laricis, especie de pino arbol.
 Larynx laringis pro gutture.
 Lasser lasseris, por el assar.
 Latebræ latebrarum, por escondedijos.
 Larex laricis, por el vino o agua.
 Laterna laternæ, por la lanterna.
 Latio lationis pro ipsa ferendi actione.
 Latona latonæ, la madre de apollo y diana.
 Latrina latrinæ, por la priuada.
 Lacris lacridos, interpretatur ancilla.
 Lauinium lauinij, ciudad antigua de Italia.
 Lauinia lauinia, vna hija del rey Latino.
 Learchos learchi, Arhamantis filius.
 Lebedos oppidum Colophoniorum in Ionia.
 Lebes lebetis, el calderon de cobre.
 Lecythus lecythii, por el aze y tera.
 Lectica lecticæ, las andas de binos.
 Lectito lectitas, por leer a menudo.
 Legolegas, por mandar o embiar.
 Legolegis, leer, coger, hurtar o nauagar.

VOCABVLARIVM

- Lelex lelegis, pueblos fueron de Theſſalia.
 Lemures lemurum, las fantasmas dela noche.
 Lenio lenis, halagar o amañar.
 Lenimen inis, por aquel halago.
 Lens lendis, por la liendre.
 Lens lentis, por la lenteja.
 Leontophonos, leonem necans.
 Leonor nomen proprium Hispaniarum reginæ.
 Lepos leporis, la gracia en el hablar.
 Lepus leporis, la liebre.
 Lesbos, vna iſta de nueſtro mar.
 Lestes leſtæ, interpretatur latro.
 Lethes lethæ, vn rio del infierno.
 Leucaspis nomen ecelebre apud Vergilium.
 Leuir leuiri, por el cuñado.
 Leuus leua leuum, coſa ſiniestra.
 Leucipos virorum nomen.
 Leuis leue, por coſa liuiana.
 Leuites æ, vel leuita leuitæ, vir ex tribu Leui.
 Leuitis leuitidis, fœmina ex eadem tribu.
 Leuiticus a, um, poſſeſſium eſt.
 Libertus liberti, el libre hecho de eſclauo.
 Liberta libertæ, la libre hecha de eſclaua.
 Liberi liberorum, el hijo o hijos o nietos.
 Libethrum libethri, oppidum.
 Libye libyes, quæ latine dicitur Aphrica.
 Lybis lybis, vn varon de Aphrica.
 Libs os, interpretatur ventus aphricus.
 Libyſſa lybiſſæ, muger de aphrica.
 Libido libidinis, luxuria o antojo.
 Libo as aui, guſtar ſacriſiẽdo libũ. i. la ofrẽda q̃ ſacriſi
 Liripens dis el que peſa la moneda. (camos
 Lieabas nomen proprium apud Ouidium.
 Lycas æ, el que lleuo a Hercules la camifa.
 Lichen lichenis, el viagre o empeine.
 Liceor liceris, poner en precio o en almoneda.
 Licinus licini, vn varon Romano.
 Licitor licitaris, poner en precio o en almoneda.

INTRODVCTIONVM.

- Liceo lices, por ser vendido en almoneda.
 Licium licij, el lizo dela tela.
 Lyen lyenis, por el baco.
 Lyenteria, el fluxo de vientre.
 Liger ligeri, nombre de varon.
 Ligo ligo nis, açada o açadon.
 Ligo ligas ligau, por atar.
 Lignor ignaris, por yr por leña.
 Ligor liguris, varon o muger de Genoua.
 Ligurio liguris, comer cosas delicadas.
 Lilea lileæ, por vna ciudad de Bœotia.
 Lylibeum lilybei, por vn cabo de Sicilia.
 Limax acis, por el caracol o limaso.
 Limen enos interpretatur portus.
 Limes limitis, la linder o senda.
 Limus i, el limo dela tierra.
 Lindos, cibdad de Rhodos ista.
 Lingo lingis, la mar con la lengua.
 Lingo linquis, por dexar.
 Lino linis, por vntar.
 Linum i, el lino yerua y materia.
 Linus lini, poeta antiguo frjo de Apollo.
 Linther lintheris, por la barca pequeña.
 Linx lingos, interpretatur singularis.
 Linx lincis, vn animal no conocido.
 Liqueo liques vel liquefco liquefcis derretir se.
 Liquetium liquetij, vn puerto cerca de Venecia.
 Ligo liquas au, por colar.
 Liquor oris, lo que se derrite.
 Lira æ, la tierra entre dos sulcos.
 Lira lira, instrumento musico.
 Lyricen inis, el que lo tañe.
 Liricina æ, la que lo tañe.
 Literæ arum, la carta mensagera.
 Litura litura, el borron o raedura.
 Liuidus liuida liuidum, cosa cardena o enuidiosa.
 Lixa lixæ, por el aguador del real.
 Loculi loculorum, la bolsa o bolsico.

T 5

Locuples

VOCABVLARIVM.

- Locuples locupletis, por rico o rica.
 Lodix lodicis, por la manta.
 Lætum læti, por la muerte.
 Logos logu interpretatur sermo.
 Lorica loricæ, por la malla o cota.
 Lorum lori, la cuerda o coyunda.
 Lotos loti, arbol propria de Africa.
 Lubricus lubrica lubricum, cosa que desliza.
 Lucellum lucelli, por ganancia pequeña.
 Luceo luces por resplandescer.
 Lucumo lucumonis, pueblos fueron de Tuscia.
 Luceres lucerum, vna de tres partes delos Romanos.
 Ludo ludis, per jugar o burlar.
 Lues luis, por la mortandad.
 Lugeo luges, por traer luto.
 Lumbricus lumbrici, por la lombriz.
 Luo luis, lastar o pagar pena.
 Lupercalia lupercaliorum, fiestas eran del Dios Pan.
 Lusitania lusitanæ, por Portugal.
 Lustrum lustris, espacio de quatro años.
 Lustra lustrorum, por la puteria o breña.
 Luter luteris, barreña para nos llauar.
 Lutum luti, por lodo o cieno.
 Luxuria luxuriæ, la luxuria o demasia.
M Acar aros, siue macars artos, interp. beatus.
 Macedo macedonis, varon de Macedonia.
 Macer macra macrum, cosa magra.
 Macero maceras, curtir o remojar.
 Macetes macetum, los Macedones.
 Macete in vocatiuo, o acrescentado.
 Maceti in vocatiuo, o acrescentados.
 Machina machinæ, ingenio o edificio.
 Mæa mæas, quæ à Latinis Maia.
 Mæandros fluius est Lydiæ.
 Mænealis vn monte de Arcadia.
 Megalia megalium, majuda delos pastores.
 Magiros interpretatur coquus.
 Magnes magnetis, piedra iman.

INTRODVCTIONVM.

- Magnes magnetis, varon de Magnesia.
 Magnetis magnetidis, cosa o hembra de alli.
 Magnesa magnesæ, aquello mesmo.
 Magefia magefiæ, vna region de Thessalia.
 Maiores maiorum, por nuestros antiguos.
 Mala mala, la maxilla dela cara.
 Malus mali, por el mançano.
 Malum mali, por la mançana.
 Mamercus mamerci, pretiombre de Romanos.
 Mamertinus mamertini, populi sunt Siciliae.
 Mamma mamme, la teta de muger.
 Mamiila mamiilæ, la teta pequeña.
 Mamurra mamurræ, nombre de vn Romano.
 Mamurius mamurij, por vn herrero.
 Mandibula mandibulæ, por la quixada.
 Mando mandas aui, por embiar.
 Mando mandis mandidi, por comer o mascar.
 Mandragora mandragoræ, la mandragora yerua.
 Manco manes mansi, quedar o esperar.
 Manes manium, las animas del infierno.
 Mango mangonis, el que vende esclauos.
 Mantile mantilis, peñezuelo de manos.
 Mantis mantios, vates diuinus.
 Manto mantus, Tyressiæ filia.
 Manubiæ manubiarum, dinero del botin.
 Mapalia mapalium, majadas de pastores.
 Marcipor marciporis, el esclauo de marco.
 Margarita margaritæ, el alhufar o perla.
 Margo marginis, la margen o ribera.
 Marica marica, nemus Italiæ, & nomen nymphæ.
 Marpesus marpessi, vn monte de paros isla.
 Mars martis, por el dios dela guerra.
 Martyr martyrís interpretatur testis.
 Mas maris, el macho de cada especie.
 Massagetæ populi sunt Scithiæ in Asia.
 Massilia massiliæ, vna ciudad de Proencia.
 Massylus massyli, pueblos son de Africa.
 Massylius massylia massylium, por cosa de alli.

mastiche

VOCAEVLARIVM.

Mastiche mastiches. por el almaciga.
Mastix masticis. por aquella mesma.
Mastyx mastigis. interpretatur flagellum.
Mastygia mastygia interpretatur verbero onis.
Mathesis mathetios interpretatur de Strina
Mauors mauortis. por el dios mars.
Mauritania mauritania. la africa occidental.
Mecon onis. interpretatur papauer.
Medea medea. aquella grande hechizera.
Menon menonis oppidum est Bœoria.
Medeor mederis. por melezinar.
Mediolanum. Milan ciudad de Lombardia.
Medis medenos. interpretatur nullus.
Medon medonos. vnus ex procis Penelopes.
Meges megetos vir est apud Homerum.
Megetis interpretatur congregatio.
Meo meis minxi. por mear.
Melan melanos. interpretatur nigrum.
Melas melanos interpretatur niger.
Mela melç. vn rey de Lydia.
Melampus melampedis. varon fue aduino.
Melanthium melanthij. por axenuz.
Melilothus melilothu. corona de rey yerua.
Melite melites. intula prope Siciliam.
Meleo os. interpretatur cantus siue membrum.
Memor memoris por cosa que se acuerda.
Memphis is. ciuitas Aegypti.
Men menos interpretatur mensis.
Menalipus i. nomen viri celebre.
Menander menandri. vn poeta comico griego.
Menapi menaporum. pueblos son de Francia.
Menas menadis. la sacerdotissa de Bacco.
Menalus i. rex Laconum.
Menis idos. interpretatur ira.
Mendicus a. um. cosa pedigueña.
Meninx meningis. membrana que cubre el meollo.
Menogenes. nombre de varon.
Menon menonis. Aurora filius.

Mens

INTRODVCTIONVM.

- Mens mentis, por el anima.
 Mentor mentoris, celator nobilis.
 Meracus meraca meracum, por' cosa pura.
 Merces mercedis, la soldada o jornal.
 Meretricula meretriculæ, puta pequeña.
 Merges mergitis, por manojo.
 Mergo, por anegar en el agua.
 Mermis mermitos, interpretatur funiculus.
 Meridies meridiei, por el medio dia.
 Meriones merionis, por vn griego.
 Merops meropis, el abejeruco aue.
 Merops meropis, nomen proprium viri.
 Messana messanæ, Mecina ciudad de Sicilia.
 Mesapus mesapi, vn varon en el Vergilio.
 Mesochorus meso. hori, el principe del coro.
 Mestor mestoris, filius Priami.
 Metallum metalli, por el minero.
 Metamorphosis metamorphoseos, est transmutatio.
 Metaphysica metaphysicorū, vn libro de Aristoteles.
 Metaphora metaphoræ, interpretatur translatio.
 Metaurus siue Metaurum, rio de Italia.
 Meter meteros, interpretatur mater.
 Merior metiris, por medir.
 Methodus, interpretatur doctrina.
 Metro metis, por segar o cortar.
 Metreta metretæ, medida para medir.
 Mica micæ, por mica o migaja.
 Mico micas micaui, por resplandescer.
 Micos mici, interpretatur fungus.
 Mycol, muger fue de Dauid.
 Mycone nes, vna isla del arzapielago.
 Myconus myconi, aquello mesmo.
 Micturio, auer gana de mear.
 Mydas mydæ, rex Phrygiæ.
 Mygdon, vir celebris apud Homerum.
 Miles militis, varon o muger armada.
 Milesius milesia milesium, cosa de Mileto ciudad.
 Milo milonis, nombre proprio de varon.

Mi lium

VOCABVLARIVM,

- Milium milij, por el mijo legumbre.
 Mimas mimantis, monte de Asia menor.
 Mina minæ, vna cierta moneda.
 Minæ minarum,, por las amenazas.
 Minerua mineræ, la diosa palas.
 Minæ minarum, pueblos de thessalia.
 Minio minionis, vn rio de Italia.
 Miniscor cris, à quo reminiscor.
 Minius minij, por vn rio de galicia.
 Minium minij, por el bermellon.
 Minos minois, vn rey de Creta.
 Minores minorum, los nietos y descendientes.
 Myops myopos, interpretatur tabanus.
 Mirmex mirmecos, interpretatur formica.
 Myron interpretatur vnguentum.
 Myron mironis, platero o entallador.
 Myrrhinus a urn, cosa de miri ha.
 Mys myos, interpretatur mus.
 Mysterium, el mysterio secreto.
 Mirilus i, vn genero de concha.
 Myton mytonos, nomen proprium viri.
 Mitra mitræ, por la cofia.
 Mna mnæ, idem quod mina minæ.
 Mnemosyne es, mater est musarum.
 Moabites vel moabita, aliquis ex terra moab.
 Moabitis idis, muger de aquella tierra.
 Moles molis, muela o edificio.
 Molimen inis, el aparato del edificio.
 Moly molyos, herba centum capita.
 Molion molionos, vir apud Homerum.
 Molior moliris, por aparejar.
 Molops molopos, interpretatur vibex.
 Mœnia mœnium, los muros dela ciudad.
 Monoptota cosa de vn caso.
 Monas monadis, la vuidad.
 Monile monilis, el collar de oro.
 Monoceres monocerotis, el vnicornio.
 Monops opos, interpretatur monocolus.

Monumen

INTRODVCTIONVM.

- Monumentum, memoria o sepultura.
 Moretum moreti, el almodrote.
 Morges morgetos vir & rex Italiæ.
 Morio morionis, por el bouo.
 Merini, pueblos son de Brujas.
 Morus mori, el moral orbol.
 Morum mori, por la fruta del.
 Mosa mosæ, fluuius est Galliæ Aquitanicæ.
 Mos moris, por la costumbre.
 Moses mosis, propheta delos Indios.
 Mulceo es tii, por halagar.
 Mulciber mulciberis, el dios vulcano.
 Mulgeo mulges mulsi, por ordeñar.
 Mulcto mulctas, penar en dinero.
 Mulho onis, azemilero o mulatero.
 Multicium, vestidura delicada.
 Municeps cipis, morador dela villa.
 Municipium, villa con juridicion.
 Munimen muniminis, guar necimiento.
 Munus muneris, por el don.
 Muria æ, salmuera o salmoreio.
 Mus muris, por el raton.
 Musa musæ, la musa o inquisidora.
 Muscus musci, el almizque.
 Muscus musci, por molio de arbol.
 Mustacium cij, pan amassado con mosto.
 Mutina mutinæ, vna ciudad de Italia.
 Mutilus a, um, cosa mochla o desmochlada.
Nabis, la girafa animal peregrino.
 Nabilis nabile, por cosa que se puede nadar.
 Nanciscor eris, alcançar y ganar.
 Napus napi, por nabo luengo.
 Nar naris, vu rio de Vmbria en Italia.
 Narcissus narcissi, puer & flos.
 Nares narium, por las narizes.
 Naricia æ, vna ista enel mar Ionio.
 Nastica nascæ. nomen proprium de yaron Romano.
 Naso nasonis, hombre narigudo,

Nasus

VOCABVLARIVM.

- Nasus nasi, por la nariz.
 Narthex cos, interpretatur ferula.
 Natalis, el dia del nascimiento.
 Natales natalium, el estado en que nascemos.
 Natu, por el nascimiento.
 Natrix natricis, por cierta serpiente.
 Naufragus fraga fragum, el que se le quebro la naue.
 Nausicaa, filia Alcinoi.
 Nebris nebridis, pelleja del gama.
 Necys necyos, interpretatur mortuus.
 Neco necas necaui, por matar.
 Nectar nectaris, lo que beuen los dioses.
 Necto nectis nexui, por enlazar.
 Nefas, indeclinabile, por lo illicito.
 Nefandas nefanda nefandum, por cosa no licita.
 Nefarius nefaria nefarium, por lo mesmo.
 Nefrens nefrendis, el cochino de menos de año.
 Negligo negligis neglexi, menospreciar.
 Nelys nelydos, super adueniens.
 Nemea nemeæ, regio est Elydis.
 Nemesis, dea indignationis.
 Neniæ neniærum, por las endechas.
 Neo nes ueui, por hilar.
 Nepa nepæ, el escorpion o alacran.
 Nepos nepotis por el nieto.
 Neptis neptis, por la nieta.
 Neoterici, los autores modernos.
 Neptunalia neptunaliorum, las fiestas de Neptuno.
 Nequam indeclinabile, cosa luxuriosa.
 Nequaquam en ninguna manera.
 Nequeo nequis, por no poder.
 Nequitia nequitia, por luxuria o malicia.
 Nequis, por que ninguno.
 Ne, aduerbium est negandi.
 Nereus nereï, por dios del mar.
 Nerio nerienis, la muger del dios marte.
 Neris neridos, nomen proprium apud Papinium.
 Neritus ti, vn monte dela isla Itaca,

Nestor

INTR ODNCTIONVM.

- Nestor nestoris, por vn varon griego.
 Nestorides æ, hijo o nieto de Nesto.
 Nex necis, por la muerte.
 Nexo as nexui, por enlazar o trauar.
 Nexo nexis nexui, por aquello mesmo.
 Nice nices, interpretatur victoria.
 Niceterium ij, insignias del vencimiento.
 Nyctalops opos, interpretatur lusciosus.
 Nycticorax nycticoracis, la lechuza aue.
 Nyctimene, moça fue de Lebo ista.
 Nimirum, aduerbium ciertamente.
 Niniue niniues, por la ciudad de Ninitre.
 Niebe niebes, vna hija de Tantalo.
 Ninus nini, rey fue delos assyrios.
 Nystyrus styri, vna ista en la ribera de caria.
 Nireus rei, por vn niño muy hermoso.
 Nisus nisi, alcaton o esmerejon.
 Niteo nites, por resplandescer.
 Nitro niteris, estribar o esforcarse.
 Nix niuis, por la nieue.
 Noctiuagus a um, cosa que anda de noche.
 Noctu aduerbium, por de noche.
 Nola nolæ, vna ciudad de Italia.
 Nolo non vis, por no querer.
 Nomas adis, pueblo es de Aphrica.
 Nomion nomionos, vir apud Homerum.
 Nonæ nonarum, ciertos dias del mes.
 Nonagies aduerbium nouenta vezes.
 Nongenties aduerbium, nouecientas vezes.
 Nongies por aquello mesmo.
 Noricum norici, vna region de Dalmacia.
 Nostras atis, cosa de nuestro vando.
 Nota notæ, la señal o letra escrita.
 Noto notas notavi, por señalar.
 Notus noti, viento de media dia.
 Notus a um, cosa conosciada.
 Nothus i, el bastardo no legitimo.
 Nouacula æ, por la nauaja,

VOCABVLARIVM

- Noueni nouenæ nouena, de nueue en nueue.
 Nouicius nouicia nouicium, cosa nueua en arte.
 Nouies aduerbium, nueue vezes.
 Nubes nubis, por la nube.
 Nubo nubis, por casarle la muger.
 Nugæ nugarum, por los desuorios.
 Numa numæ, el segundo rey de los Romanos.
 Numanus numani, varon es en el Vergilio.
 Numantia numantiæ, vna ciudad de España.
 Numen numinis, dios o poder diuino.
 Numicius numicij, vn rio de Italia.
 Nundinæ, ferias de nueue en nueue dias.
 Nunquid aduerbium por auentura.
 Nno nuis, por guiñar y hazer del ojo.
 Nuper aduerbium, por poco ha.
 Nuptiæ nuptiarum, por las bodas.
 Nus noos, interpretatur mens.
 Nutrio nutris, por criar.

- O**B præpositio, por enderedor.
Obelus obeli, interpretatur veru.
Obeliscus obelisci, interpretatur veruculum.
Obesus obesa obesum, por cosa gruessa.
Obex, el obstaculo o estoruo.
Obijces est obstaculum.
Obijcio obijcis obijci, por contrapenar.
Oblecto oblectas, por alegrar a otro.
Obliuiscor obliuisceris, por olvidar.
Obolus oboli, por cierra moneda.
Obruo obruis obrui, poner so tierra, y agua.
Obses obsidis, por el rehen.
Obstipus obstipa obstipum, cosa como cabezcaida.
Obticeo obtice s obticui, por caillar.
Obtrecto obtrectas, reptehender lo que otro fazc.
Ochema ochematos, interpretatur currus.
Occido occidis, penultima breui caer.
Occido occidis, penultima longa, matar.
Occino occinis, cantar en contrario.
Occiput occipitis, por el colodrillo,

INTRODNCTIONVM.

- Ocys, interpretatur velox siue citus.
 Octies aduerbium, por ocho vezes.
 Octoni octonæ a, de ocho en ocho.
 Oculo is ui, por esconder.
 Odon odontos, interpretatur dens.
 Oeconomica eorum, la económica.
 Oeconomus nomi, interpretatur villicus.
 Oecophilax acos, domi custos.
 Oedipus œdipodis, vn rey de Thebas.
 Oenomeli, clarea de vino y miel.
 Oenops, vir Homero in Odiss.
 Oesopum i, la grossura de lana suzia.
 Ossa ossæ, por la carne sin huesso.
 Ossella ossellæ, por aquello mesmo.
 Offendo offendis, por trompezar.
 Officio officis eci, por empecer.
 Ogdoas ados, interpretatur octaua.
 Olearos i. vna ista del arzapielago.
 Oleaster oleastri, por azebuche.
 Oleaginus oleagina um, cosa de oliuas.
 Olenos oleni, ciudad de Etolia en Boecia.
 Oleo oles, oler echando de si olor.
 Olfacio olfacis oler recibiendo olor.
 Olympia orum, los juegos olympicos.
 Olympionices æ, el vencedor dellos.
 Olympus i, mons est multis in locis.
 Oloason oloasonos, nomen proprium viri.
 Olix olicos, interpretatur sulcus.
 Omasum omasi, grossura en la barriga.
 Omelix interpretatur coætaneus.
 Omitto omittis, por dexar.
 Omostix interpretatur coniux.
 Onar aros, interpretatur somnium.
 Onyx ychis, la cornerina piedra.
 Onos onu interpretatur asinus.
 Opa æ, nomen proprium fœminæ.
 Opacus a um, cosa sombria.
 Opaon onos, nomen proprium viri.

Λ

1

operio

VOCABVLARIVM

- Operio operis operui, por cobrir.
 Opes opum, por las riquezas.
 Ophis interpretatur serpens.
 Opilio opilionis, por pastor de ouejas.
 Opimus opima opimum, cosa fertil y gruesa.
 Opis opis, por vna nympa.
 Opis in genitiuo, por ayuda.
 Opis interpretatur retro.
 Opois idem est quod opus opontos.
 Operinos interpretatur autumnalis.
 Opifex, official de arte alguna.
 Opperior opperis, por esperar a otro.
 Ops os, per omega est oculus.
 Ops opos per omicron est vox.
 Optimates optimatum, los buenos cibdadanos.
 Opus opuntos cibdad de grecia.
 Ora ora, la orilla o costa de mar.
 Orbis orbis, por la redundez.
 Ordior ordiris, ordiro o començar.
 Orichalcum alaton morisco.
 Argentorix, vn principe frances.
 Oricum oppidum est Thraciæ.
 Origanum origani, el oregano yerua.
 Origenes origenis, nomen proprium de varon.
 Origenestes origenestæ, ex origen secta.
 Orion orionis, vna cierta constellacion.
 Orior oriris, por nacer.
 Orithya orithyæ, nomen fœminarum.
 Oryx orygis, animal proprio de africa.
 Ornithos ornithos interpretatur gallina.
 Orobis orobi interpretatur eruum i. el yerua.
 Ortix ortigos, interpretatur colurnix.
 Os otos, interpretatur auris.
 Oscan oscinis, el que canta con la boca.
 Osyris osyridos, vno dios delos griegos.
 Oximeli, potio ex aceto & melle.
 Oxyis interpretatur velox & acutus.
 Oxitonos interpretatur accentus acutus.

INTRODVCTIONVM.

Præripio præripis, por arebatar antes.
 Præstigiæ arum, iuego de passa passa.
 Præsto indeclinabile, cosa presente.
 Præsul præsulis, perlado o perlada.
 Præter præpositio, por sacando a fuera.
 Præsbyter, interpretatur senior.
 Præster, cierta especie de sierpe.
 Præster præsteris, llama del cielo.
 Præx precis, por el ruego.
 Priamus i, rey de Troia hijo de Laomedon.
 Priamides æ, hijo o nieto de priamo.
 Priamis priamidos, hija o nieta de priamo.
 Priapus priapi, por el dios delos huertos.
 Pridie, por vn dia en antes.
 Primates um, los principes de la ciudad.
 Primores primorum, aquello mesmo.
 Pristinus na num, cosa de pocos dias.
 Proauus proaui, por el bisauuelo.
 Probrum probri, por el denuesto.
 probus a, um, cosa buena y prouehosa.
 Procella procellæ, por tempestad.
 Proceres um, los principales varones.
 Procerus a, um, cosa grande en su especie.
 proculco cas, nollar o trompillar.
 procumbo procumbis, caer lexos.
 prodigo prodigis prodegi, por destruyr.
 prodigus prodiga um, cosa gastadora.
 prodo is, manifestar, o dar por traicion.
 profanus profana um, cosa no sagrada.
 profestus a um, cosa no de fiesta.
 proficio proficis, por aprouechar.
 proficiscor eris, partirse a algun lugar.
 profiteor profiteris, hazer profesion.
 profor profaris, por hablar.
 profugio profugis, huyr o lexos.
 profundo profundis, derramar mucho.
 profundus a um, cosa honda.
 progenies ei, por la generacion.

prohibeo

VOCABVLARIVM

Prohibeo es, vedar o apartar. Proles is, la generacion.
 Proluo is, lauar mucho. Promantlis idos, vaticinās.
 Prometliæus i, por el hijo de Iapeto.
 Prometides prometidæ, liijo de aqueste.
 Promineo es, estar ěcima. Promno is, sacarlo guardado.
 Pronepos is, el bisnieto. Proneptis, la bisniera.
 Pronuba pronubæ, la madrina dela boda.
 Pronus prona pronum, cosa cuesta yuso.
 Propago, la prouena dela vid.
 Prope, cerca en lugar. Propertius tij, n. de vn poeta.
 Propino nas, dar a beuer delo que beuiste.
 propontis, el mar cerca de Constantinopla.
 Propietes prophetæ, el propheta varon.
 Proprietissa æ, vel tis, la propheta muger.
 Propter, dar causa. Protinus, aduerb. por luego.
 Prosa prosæ, la diosa que endereça el parto.
 Prosa æ, la oraciõ prosa. Proserpina, æ, muger de plutõ
 proseuchia chæ, el liospital de pobres.
 prosymna næ, vna ciudad de Tessalia.
 Prospera um, cosa que da prosperidad.
 proteus vn dios dela mar, protogenes, primogenitõ.
 prototypou, el original. Prudes entos, n. p. viri.
 prurigo nis, la comezon. Prunus i, el cituelo arbol.
 psallo is, por cantar. Psaltes tæ, el cantor.
 psaltria æ, la cantora. Pseudo in compositione, falso.
 Pterix, interp. ala, Pterisana æ, el ordiate o fresadas.
 Ptolemæus, nombre delos reyes de Egypto.
 Ptolemæus, matheumatico notable.
 Prox os, interp. lepus timidus. Pubes is, el pendeño.
 Publicor oris, el moço de publico. Pudes es, n. p. viri.
 Pudicus a, ñ, cosa casta. Pugil is, luchador, o luchadora.
 Pugillares, las tablillas para escreuir.
 Pulex cis, por la pulga. Puls tis, por las puchas.
 Puluinar aris, estrado de almoliadas.
 Puluis eris, por el poluo. Pungo gis, por punçar.
 Pupa æ, la muñeca, o mochacha pequena.
 Pupus i, por el muñeco. Pupula æ, la niñilla del ojo.
 Pupillus i, por el pupilo,

INTRODVCTIONVM.

QVadrigæ arum, carro de quatro cauallos
 Quadragies aduerbium, quarenta vezes.

Quadrans tis, la quarta parte de doze.

Quadrimum a um, cosa de quatro años.

Quadringenties, cccc. vezes. Quæstus us, la ganança.

Quæro is, ganar o buscar. Quæso quæsumus, rogar.

Quallus i, el canastillo. Quater aduer. quatro vezes.

Quaterni næ na, por cada vno quatro.

Quatio is affi. sacudir. Queror eris, querellarse.

Quercus, encina arbol. Questus us, la q̄rella o q̄xa.

Quies etis, la holgança.

Quicuns cis, las cinco partes de doze.

Quinquatria orum, fiestas eran de Minerua.

Quinquagies, cincuenta vezes. Quinquies cinco vezes.

Quinq̄ni æ a, cada vno v. Quinquageni, cada quiniētos

Quirinus i, Romulo rey delos Romanos.

Quiris itis, el Romano. Quintilis is, el mes de Iulio

Quisquiliæ arum, por frascas, quasi nadas.

Quisquilia æ, la coscojo arbol.

RAbula æ, el abogado indocto.

Racipolis is, rex fuit barbarus.

Rapio is, arrebatar. Rapum i, el nabo.

Raphanus i, el rauano. Rastrū i, el raistro, o rastrillo.

Raucio cis, si, enronq̄scerse. Recido is, por recaer.

Recido is, pe. lō, cortar. Reclino as, inclinar, o recostar

Recludo is, arbrir lo cerrado. Recumbo is, acostarse.

Recuso as, rehusar. Recutitus a ũ, Iudio circuncidado.

Redigo redigis redegi, por reduzir.

Redimo redimis, redemi, arrendar o redemir.

Redimiculum i, el ornamento.

Reddo is, tornar a dar. Redolco es, oler bien.

Reficio reficis, reliazer o restaurar.

Refercio is si, recalcar. Refringo gis, quebrar.

Refuto as aui, por redarguir.

Releo reles releui, por raer, o quitar.

Reliquiæ arū, las reliquias. Remaneo es así, quedar.

Remex gis, por remador o galeota.

Ren renis, por las renes, o riñones.

Reor

VOCABULARIVM:

- Reor reris por pensar.
 Reperio reperis, por hallar.
 Repo repis repsi, por entrar no sentiendose
 Requies requiei, por la holgança.
 Requiro, is, siui, por buscar o requirir.
 Resideo, es, edi, estar mucho assentado.
 Resilio, is, por saltar atras.
 Respuo respuis, por menospreciar.
 Restis restis, por foga, o riestra.
 Resulto as, por resurtir.
 Reticeo es, por callar mucho.
 Retinaculum retinaculi, por el retinedor.
 Rhamnes etis, por vn varon enel Vergilio.
 Rhebus rhebi, vn nombre de cauallo.
 Rheda rheda, el carro o carreta.
 Rhegium rhegij, vna ciudad de Italia.
 Rhetor rhetoris, por el orador rhetorico.
 Rhin rhinos, interpretatur naris.
 Rhinoceros otis, vn animal no conoscido.
 Rhiphei orum, mōtes sunt septentrionales.
 Rhodanus ni, el ros, o rona rio de Francia.
 Rhodos rhodi, la isla y ciudad de Rhodas.
 Rhododaphne rhododaphnes, el adelfho.
 Rhodope es, por vn monte de Thracia.
 Ringo ringis, por reñir o rifar.
 Ringor ringeris, por lo mesmo.
 Rito ritas, a quo sunt prorito as, irrito tas.
 Ritns ritus, la costumbre antigua.
 Robur roboris, robre o fuerça.
 Rogus rogi, por el fuego.
 Ruber rubra rubrum, cosa bermeja.
 Rubigo rubiginis, por herrumbre o añubla
 Rubrica rubrica, por el almagra.
 Rubus rubi, por la çarça mata conocida.
 Rudens rudentis, por la cuerda dela naue.
 Rudis rude, cosa nueua, o no labrada.
 Rudis rudis, la vara del alcalde.
 Rudo rudis rudi, por rebuznar,

INTRODVCTIONVM.

- P**Abulum pabuli, pasto que no es grano.
 Pabulor pabularis, por yr a buscar pasto.
 Pachinus pachini, por vn cabo de Sicilia.
 Pachys pachios, interpretatur crassus.
 Pacifcor pacifceris, por hazer pasto.
 Pacorus, por vn rey de parthis.
 Pacuius, por vn poeta antiguo.
 Pactolus, por vn rio de Lidia.
 Padus padi, por vn rio de Italia.
 Pæan pæanis, apollo aut laus eius.
 Pæs pædos interpretatur puer.
 Pædagogus, por el ayo del niño.
 Pædico pædicas, por hazerlo a moço.
 Pædotribes interpretatur exercitor puerorum.
 Pægma pægmatis, interpretatur ludus.
 Pagasis pagasidos, fœmina à pagasa vrbe.
 Pago pagis pepigi, por hazer pasto.
 Pagus pagi, por el barrio o aldea.
 Palatum palati, por el paladar.
 Palinodia palinodias, interpretatur recantatio.
 Pallas pallantis, hijo de rey Euandro.
 Pallefco, por amarrillecerse.
 Pallicus pallici, filius Iouis ex thalia.
 Palmes palmitis, el famiento en la vid.
 Palor palaris, por huyr el desbaratado.
 Palus paludis, por la laguna.
 Palus pali, por el palo, o picota.
 Pamphiagos interpretatur omnia comedens.
 Pamphylia pampylia, region de Asia la menor.
 Pampinus pampini, por el pampano dela vid.
 Pan panos, deus pastorum.
 Panaretos est omnimoda laudatio.
 Pandamator, omnia domans.
 Pando, por abrir o manifestar.
 Panegyris yos, interpretatur festum & laus.
 Pansa pansæ, por patudo de pies llanos.
 Panter eris, penultima acuta nomen proprium viri.
 Panther pantheris, penultima acuta animal celebre.

VOCABVLARIVM.

- Panthoos pantous, vir troianus.
 Panthoides panthoidæ, filius panthus.
 Papauer papaueris, por la dormidera.
 Pape interiectio admirantis.
 Pape papas, por comer papas.
 Papas papæ, interpretatur, auus auī.
 Papilio papilionis, por la mariposa.
 Paradisus paradisi, est hortus.
 Paragoge paragoges, interpretatur deductio.
 Parasceue, interpretatur præparatio.
 Parasitus parasiti, por el truhan por comer.
 Parco, por perdonar o guardar.
 Paris, por vn hijo de Priamo.
 Parnasus parnasi, mons phocidis.
 Parthenius parthenij, por vn monte de Arcadia.
 Parthenius parthenij, vn rio de paphlagonia.
 Parthenope, ciuitas est Neapolis.
 Parthenopus parthenoperi, vn rey de Arcadia.
 Partior paritris, por partir.
 Parturio, auer gana de parir.
 Pasco, apascentar el ganado.
 Pascor pasceris, passer el ganado.
 Pascua pascuæ, el pasto o dehesa.
 Passer passeris, por el gorrion.
 Passus passus, el passo o passada tendida.
 Passum passi, el vino bastardo.
 Pistinaca pistinacæ, çanahoria o cierto pece.
 Patagia patagiæ, por vn rio de Sicilia.
 Patauium patauij, por patauia ciudad.
 Pateo pates patui, ser manifesto.
 Patina, el plato o caçuela.
 Patrisso patrisas, remedar al padre.
 Patro patras patraui, por hazer.
 Patrocinium, el abogamiento.
 Paueo paues paui, pauesco, por auer pauer.
 Paulatim aduerbium, poco a poco.
 Pesten el peine o pendejo.
 Pecto pectis, por peinar.

- Peculium peculij, por el pegual.
 Pecus pecoris, por el ganado.
 Pecus pecudis, la res como oueja.
 Pedes peditis, por hombre o muger de pie.
 Pediculus por el piojo o ladilla.
 Pedissequa pedissequæ, por el que acompaña a otro.
 Pedo pedonis, por el que tiene grandes pies.
 Pegasus pegasi, cauallo con alas.
 Peiero peieras, por perjurar se.
 Pelagon pelagonos, vir apud Homerum.
 Pelamis pelamidis, por aton nueuo.
 Pelix interpretatur galea.
 Pelecan pelecanis, auis est quæ pelecanus.
 Pelecas pelecantos, eadem auis est.
 Peleus pelei, Aeci filius fuit.
 Pelias æ, hijo de neptuno rey de Thessalia.
 Peligni pelignorum, pueblos de Italia.
 Pelion pelij, por vn monte de Thessalia.
 Pelliceo is pellexi, atraer con halagos.
 Pello pellis pepuli, por empuxar.
 Pelops pelopos, Tantali filius.
 Pelor peloros, interpretatur magnum.
 Peloros, idem quod pelorus.
 Pelorus pelori, por vn monte cabo de Sicilia.
 Peluis peluis, por el bacin de pies.
 Pelusium pelusij, por vna ciudad de Ægypto.
 Penates penatum, los dioses de casa.
 Pendeo pendes, por estar colgado.
 Pendo pendis, por dar o pagar pension.
 Penelope penelopes, filia Icari, mulier Ulixis.
 Penes præpositio, por cerca en señorio.
 Penes interpretatur pauper.
 Penetro penetras, por meter adentro.
 Penitus aduerbium, por del todo punto.
 Pentagonus pentagoni, por de cinco rincones.
 Pentatopon, por cosa de cinco casos.
 Penthecoste es, interpretatur quinquagesima.
 Pentheus penthei, por vn rey de thebas.

VOCABVLARIVM.

- Penus penoris, por la prouision de comer.
 Penus penus, aquello mefmo.
 Peper peperi, interpretatur piper.
 Permaneo permanes, permanecer hasta el cabo.
 Pera peræ, el curron o esclauina.
 Perdix perdicis, la perdix auc.
 Perendic aduerbium, por tras mañana.
 Percello percellis perculi, por herir.
 Pergamum pergami, vna noble ciudad de Asia.
 Pergama pergamorum, la ciudad de Troia.
 Pericles periclis, vn capitan de los Atheniense s.
 Peryclemenes menæ, hijo de neleo rey de pilo.
 Periction, nomen proprium viri.
 Periculum periculi, por peligro o esperiencia.
 Perihodus est circuitus finis aut terminus,
 Perimo perimis, por matar.
 Peripetasma peripetasmatis, el cielo dela cama.
 Periphas antos, nomen proprium apud Vergilium,
 Peristromaton genus quoddam vestis,
 Permissus permissi, vn rio de Boccia.
 Pernicies muerte o destruycion.
 Pero, abarca de cuero crudo.
 Perpes perpetis, cosa perpetua y continua,
 Perpetior perpeteris, sufrir hasta el cabo.
 Perpetro, hazer en mala parte.
 Perliebus perlieba um, cosa de Thessalia.
 Perusium perusij, perusa ciudad de Italia.
 Pessundo pessundas, por acocear.
 Petafo petafonis, por el focino.
 Petilia petiliae, ciudad de Brucia.
 Peto petis, por herir o demandar.
 Phæx acos, aliquis vir ex phæcia.
 Phaeton phaetonis, hijo del sol y Climene.
 Phætusa phætusæ, hija del sol y necra.
 Phabs os, interpretatur palumbes.
 Pharynx gos, interpretatur guttur.
 Pharmacopola pharmacopolæ, el boticario.
 Phasellus phaselli, por la barça,

INTRODVCTIONVM.

- Phasis, vn rio delos colchos.
 Phalanx phalangis, por batalla a pie.
 Phemonoe vna de diez sibillas.
 Phenax phenacos interpretatur deceptor.
 Pheretrum pheretri, por las andas.
 Pher pheros, interpretatur fera.
 Phicus phicuntos, ciuitas Africae.
 Phidas phidantos vir apud Homerum.
 Phigopolis interpretatur fugiens ciuitatem.
 Phyx phycos, interpretatur custos.
 Phylis phylidis, vna reyna de thracia.
 Phylocorus phylocori, vn historiador.
 Phylopatris amans patriam.
 Philopemencs, vir celebris apud graecos.
 Phylus oppidum est Messeniae.
 Philotesites æ amans Therstem.
 Phylura phyluræ, por la teja arbol.
 Physereris, vna especie de valena.
 Physica physicomum, vna obra de Aristoteles.
 Phlegeton ontos, fluuius inferorum.
 Phebs phebos, interpretatur vena. 1
 Phlius untis, vna ciudad de Achaia.
 Phoca phocæ por el lobo marino.
 Phocis idis, por vna region de Græcia.
 Phocus phoci, por vn hijo de Caco.
 Phonasus i, maestro que adoba la boz.
 Phœnicopterus phœnicopteri, por el aue flamenco.
 Phœnix phœnicos, vir à quo dicta phœnice.
 Phœnissa phœnissæ, por muger de phenicia.
 Phor phoros interpretatur fur.
 Phorbas pharbantos, filius priami.
 Phorcin deus marinus quod phorcus.
 Phos photos interpretatur vir siue lumen.
 Phrater interpretatur tribulus.
 Phrear phreatos, interpretatur puteus.
 Phren phrenos, interpretatur mens.
 Phrenetis non frenesis, la frenesia.
 Phryx phrygis, por varon de phrygia.

V S Phrygia

INTRODVCTIONVM.

- Phrygia æ, muger de phrygia.
 Pthir iros, interpretatur pediculus.
 Pthifis pthifis, por tífica dolencia.
 Pica picæ, por la picaza.
 Picenum, la marca de ancona:
 Picentinus a, um, cosa de alli.
 Picus i, varon fue buelto en aquella aue.
 Pydes etos, nomen proprium viri.
 Pyga æ, interpretatur clunis.
 Pygargus i, especie de aguila y cieruo.
 Phryges etos, nomen proprium viri.
 Pila pilæ, pelota para jugar.
 Pila, por el pilar para sostener.
 Pileus pilei, el bonete o caperuca.
 Pylene es, por vna ciudad de Aetolia.
 Pyles pyletos, nomen proprium viri.
 Philos, ciudad de Tessalia.
 Pilus, por el pelo dela cabeça.
 Pipopipas, por piar el halcon.
 Pipilo pipilas, por cantar el gorrion.
 Piper piperis, por la pimienta.
 Pinso pinfis, por batir el farro.
 Pyr pyros interpretatur ignis.
 Pyreus i, por vn puerto de Athenas.
 Pirus piri, por el peral.
 Pirum piri, por la fruta deste arbol.
 Pyragmon onos, vn delos ciclopes.
 Pyramis dis, cosa que sube en agudo.
 Pyrene es, por los montes pyreneos.
 Pyretrum i, el pelitre rayz conocida.
 Pyrgoteles sculptor gemmarum.
 Pyrois entis, vno delos caualllos del sol.
 Pyropus i, el cabuncol piedra.
 Pistacium ij, el alhozigo arbol y la fruta.
 Pistris, nombre proprio de vna naue.
 Pitheus pithei, vn rey de troezen.
 Pituita pituitæ, la flema humor.
 Piteleon ontis, por vn varon griego.

INTRODVCTIONVM.

- Pity**s pityos, interpretatur pinus.
Pythagoras æ, nombre proprio de vn philosopho.
Pytius pytia pytium, cosa de appollo.
Pitisma pitismatis, interpretatur irroratio.
Pilisma, por aquello melmo.
Pythion is, la serpiente que mato Apollo.
Placus untos interpretatur placenta.
Plaudo plaudis, fauorecer con boz y manos.
Plaga plagæ, por region o playa.
Plaga plagæ, la red para tomar fieras.
Plaga plagæ, por la llaga o herida.
Platanon onis, lugar de platanos.
Plebs plebis, por el pueblo.
Pleuron onos, ciuitas est Aetoliæ.
Plico plicas plicauit por plegar.
Plecto plectis, por herir o punir.
Plutax nomen proprium viri.
Pncuma pueumatis, por le espiritu.
Podagra podagra, por la gota delos pies.
Podalirius ij, medico hijo de esculapio.
Poderis poderis, vestidura hasta en pies.
poësis, la poesia arte.
poëma poëmatis, la obra del poeta.
poëmen poëmcnos, interpretatur pastor.
polis interpretatur ciuitas.
polius polidos, ciuis fœmina.
olidamas antos vir troianus.
polydorus i. vn hijo, del rey priamo.
polymnestor oris, rey fue de Tracia.
polynices nomen viri celebre.
polyphemus vnus ex cyclopihus.
polypletos i. vn enrallador o estatuario.
polypus polypi, pulpo pescado.
pollex pollicis, el dedo pulgar.
pollis pollinis, lo futil dela liarina.
pollux pollucis, liijo fue de Iupiter.
polin polinos, rex fuit Thraciæ.
pompholix lauadura de escoria.

pompho

INTRODVCTIONVM.

- Pompholix popholigos, interpretatur bulla.
 Pondo in plurali, por libra.
 Pondus ponderis, por la carga,
 Pone præpositio & aduerbium, por tras,
 Penos interpretatur labor vel dolor.
 Pontus ponti, por el mar.
 Popa popæ, grossura del vientre.
 Popeanum popeani, cierto aseyre de mugeres.
 Popisma popismatis, herida de vna mano con otra.
 Poples, la rodilla por de tras.
 Populus populi, por el pueblo.
 Porſena porſenæ, rey fue de los Ethruscos.
 Portio portionis, la parte o racion.
 Portulaca portulacæ, la verdolaga.
 Posidon posidonos interpretatur neptunus.
 Posterī posterorum, los que vernan despues.
 Postis postis, por la puerta de madera.
 Posticus postica posticum, cosa trasera.
 Posticus postici, el postigo puerta de tras.
 Postridie aduerbium vn dia despues.
 Potior potiris, alcançar lo desseado.
 Potis pote, por cosa que puede.
 Poto potas, beuer, o dar a beuer.
 Præ præpositio ablatiui por ante.
 Præcino præcinis præcinui, por cantar antes.
 Præcipito præcipitas, derribar o caer.
 Præcipio præcipis, mandar enseñando.
 Præcox præcocis, cosa temprana.
 Præcoquus a, um, por aquello mesmo.
 Præcordia præcordiorum, las relas del coraçon.
 Præcurro præcurris, correr delante.
 Prædo prædonis, el robador.
 Prædico prædicas, por predicar.
 Prædico prædicis, por dezir antes.
 Præpedio præpedis, por impedir.
 Præpes præpetis, el aue que buela.
 Præputium præputij, por el capillo del &c.
 Præs prædis, el abonado en heredades.

INTRODVCTIONVM.

Rudus vel ruder, la suziedad, o vassura,

Rufæ rufarum, Campaniæ oppidum.

Rumex rumicis, la romaza yerua.

Ruo ruis, por caer, o derribar.

Ruspina ruspina, oppidum Africæ.

Rusticus rustica rusticum, por cosa del campo.

Ruteni rutenorum, pueblos son de Alemaña.

Rutilus rutila rutilum, cosa roxa o ruuia.

Rutuli rutulorum, pueblos son de Italia.

Rutuba rutubæ, vn rio de Liguria.

Rutupe, vna ciudad de Sicilia.

SAbura saburæ, vn capitan de Africa.

Sabus sabi, vn rey delos sabinos.

Sagus fagi, saga sagæ, por el adeuino o adeuina.

Salamin salaminis, vna ciudad y isla de Grecia.

Sales salium, por los donaires.

Salix salicis, por el salze arbol.

Salmacis, nympha & fons.

Salio salis, por saltar.

Salomon, rey delos ludios.

Salome salomes, muger judia.

Salpe salpes, nombre de vna muger partera.

Salpiga salpigæ, cierta serpiente en Africa.

Salsugo falsuginis, sudor de cosa salada.

Salto saltas, por baylar, o dançar.

Saluber salubris salubre, por cosa saludable.

Salum sali, por el mar.

Sambucistes sambucistæ, el que tañe sambuca.

Sambucistria sambucistria, la que la tañe.

Samos fami, insula maris Ionij.

Samnis samnitis, hombre de samnis en Italia.

Sancio sancis sanxi, por establecer.

Sandix sandicis, yerua para teñir colorado.

Sandicinus sandicina um, cosa deste color.

Saperda saperdæ, vn cierto pescado.

Sapis sapis, por vn rio de Lombardia.

Sapo saponis, por el xabon.

Sapphyrus iri, el çafir piedra preciosa.

VOCABVLARIVM

- Sappho us, poetis mitylene.
 Sarcina æ, por carga, o xarcia.
 Sarcio por cofer, o furzir.
 Sarcophagus i, genus lapidis.
 Sardis ciuitas est Asiæ.
 Sardonix ichis, cierta piedra preciosa.
 Sarmates æ, varon de tartaria.
 Sarmatis idis, muger de aquella tierra.
 Sarpedon onos, filius est Iouis.
 Sarracum sarraci, por el carro.
 Sarsina æ, por vna ciudad de Italia.
 Sarx farcos, interpretatur caro.
 Sason onis, ista entre bronosio y Epiro.
 Saties vel satias, por el hastio.
 Satelles, el armado que acompaña a otro.
 Saturnalia orum, fiestas eran de Saturno.
 Scabo scabis scabi, por rascar.
 Scalæ arum, por las escaleras.
 Scalpo is psi, rascar o esculpir.
 Scando scandis, por subir.
 Scannum scanni, por el escaño.
 Scelus eris, por gran pecado.
 Scepsis ios, interpretatur excusatio.
 Schema atis, figura interpretatur.
 Scyphus i, vaso era para sacrificar.
 Scytes æ, hombre de tartaria.
 Scythis idis, por muger de alli.
 Scitus a, um, cosa hermosa o sabia.
 Sciscitor, preguntat para saber.
 Scolex eos, interpretatur vermis.
 Scolopendra herba est & animal.
 Stolos opos, interpretatur palus paludis.
 Scommatos, interpretatur facetia.
 Scopæ arum, escoba para berrer.
 Scopos as, berrer con escoba.
 Scrobs scrobis, por el hoyo.
 Scrupulum i, por cierta pesa.
 Scrupus i, por la piedra.

INTRODVCTIONVM.

- Scrupulus, la pedrezita, o china.
 Scurra scurræ, por el trulian.
 Sebetus sebeti, vna fuente de Napoles.
 Seco secas, por cortar.
 Securis, por la segur, o hacha de armar.
 Securus securum, cosa sin cuydado.
 Secus præpositio, por cerca.
 Secus aduerbium, en otra manera.
 Secundum præpositio, por segun.
 Secundum præpositio eadē, por cerca, o des-
 Sedes is, por el asiento. (pues)
 Sedile sedilis, silla de assentar.
 Seditio, bollicio o alboroto.
 Sedulus sedula um, por cosa diligente.
 Seges segetis, la miesse dela tierra.
 Seleis seleentos, ciuitas est homero.
 Seligo feligis egi, por apartar lo eicogido.
 Semel aduerbium, por vna vez.
 Semis semis, la meitad dela libra.
 Semis aduerbium, por medio delo entero.
 Senecio senecionis, por vejezuelo.
 Senium senij, por la vezez.
 Senon senoes, pueblos son de francia.
 Seorsum aduerbium, apartamente.
 Sentes sentium, por las espinas.
 Sensim aduerbium, poco a poco.
 Seps sepis, seto o cierta sierpe.
 Sepes sepis, por aquello mesmo.
 Separ separis, por cosa desigual.
 Sepelio sepelis, por enter rar.
 Sepia sepiæ, por la xibia pescado.
 Sepio sepis, sepsi, por cercar de seto.
 Septeni septenæ septena, cada vna siete.
 Sequana sequanæ, vn rio de Francia.
 Sequani orum, pueblos cerca deste rio.
 Ser seros, vir ex serica regione.
 Serapis serapidis, dios de egypto.
 Seres serium, ciertos pueblos orientales.

VOCABVLARIVM

- Seria, tinaja o vasiya de barro.
 Seria seriorum, por las veras no burlas.
 Sero seras aui, cerrar con cerradura.
 Sero seris seui, por seminar.
 Sericus serica sericum, cosa de cirgo.
 Serotinus ferotina ferotini, por cosa tardia
 Serta sertorum, las agurnaldas.
 Serum seri, el suero dela leche.
 Sestos, ciudad de Europa al estrecho.
 Sextilis sextilis, el mes de agosto.
 Sextans sextantis, las dos partes de doze.
 Sextarius, cierta medida.
 Sesostris, vn rey de Egipto.
 Seuerus seuera seuerum, por cosa graue.
 Sibulus sibuli, por el siluo.
 Sibaris ciuitas Apuliae.
 Sibina sibiua, genus teli est.
 Sica sicæ, la daga o copagorja.
 Sicarius sicarij, por el homiciano.
 Sicania sicania, ista de Sicilia.
 Sicanus sicana sicanum, cosa desta ista.
 Siculus sicula siculum, por lo mesmo.
 Sycomorus sycomori, la higuera loca.
 Sicheus sichei, el marido de Dido.
 Sideros, interpretatur ferrum.
 Sido fidis fidi, por hazer assiento.
 Sidus sideris, la constelacion.
 Sila silæ, vn bosque de Lucania.
 Siler sileris, la vimbrera.
 Siler sileris, vn rio de Italia.
 Silex silicis, la piedra pedernal.
 Siligo filiginis, el escandia o trigo candial.
 Siliqua, la vayna dela legumbre.
 Simrus siluri, vn pescado del Nilo.
 Simbolum simboli, la conueniencia.
 Simius simij, el mono.
 Simia simia, la mona.
 Simois sim oentos, vn rio de Troia,

INTRODVCTIONVM.

- Simon simonis, philosopho de Athenas.
 Symplegas, saxum iuxta Bospherum.
 Symphonia æ, vel symphonia la consonancia.
 Simulus simula um, cotaroma vn poco.
 Synagoga synagogæ, interpretatur conuentus.
 Sinapis, la moñaza o zenable.
 Sinapi, quod latine sinapis.
 Syncerus syncera syncerum, cosa limpia.
 Sinciput itis, vn pedaço de cabeça.
 Sydon sydonis, vna ciudad de Francia.
 Sindaon sindonos, lintheum ex serico.
 Singuli singulæ singula, por cada vno.
 Singilis, por guadaxenil rio.
 Synhedra æ, interpretatur confessus.
 Synhodus, interpretatur concilium.
 Sinon sinonis, vn varon griego.
 Sino finis siui, por dexar.
 Sinopis, vna ciudad de ponto.
 Synterefis, interpretatur conseruatio.
 Sinuessæ, vna ciudad de Italia.
 Sinum fini, la barreña para leche.
 Sinus sinus, el seno o golfo.
 Siphax siphacis, vn rey de Africa.
 Sipharium sipharij, velo para sombra.
 Siphonionis, por el agua rodio.
 Sipus sipuntis, vna ciudad de Apulia.
 Syracusæ syracusarum, çarogoça de Sicilia.
 Syren syrenis, animal aquatile.
 Syrix syringis, siringa o vna nympha.
 Syrus syra syrum, cosa de Syria.
 Siser siseris, rayz de chiriuia yerua.
 Sisimbrium sisimbrij, axedrea yerua.
 Sisto sistis, estar quedo o durar.
 Sisto sistis, escançar o hazer estar.
 Sithon sithonis, vn monte de Thracia.
 Siticen, el rañedor delos mortuorios.
 Siticina siticinæ, la rañedora assi.
 Smaragdinus na num, cosa de esmeralda.

VOCABVLARIVM.

- Smilax smilacis, cierta especie de yedra.
 Soboles sobolis, la generacion.
 Socer soceri, por el suegro.
 Socors socordis, cosa descorzada.
 Sodalis is, compañero en los plazerés.
 Sodoma sodomæ, ciudad de palestina.
 Soleo soles, por acostumar.
 Solen solenis, aqueductus siue piscis.
 Solers tis, el que presto halla medio para el fin.
 Solertia solertiæ, aquella facilidad.
 Sollenter aduerbium, por facilmente assi.
 Solium solij, la silla real o caldera de baños.
 Soluo soluis, pagar o desatar.
 Solox solocis, lana grossera de cabras.
 Sophia græce, est sapientia latine.
 Sophocles, poëta tragicus.
 Sophistes sophistæ, philosopho fingido.
 Sophos u, interpretatur sapiens.
 Sophrosine es, interpretatur modestia.
 Sophos aduerbium, interpretatur sapienter.
 Sopor is iui, adormescer a otro.
 Sora soræ, vna ciudad de Italia.
 Soraçte soraçtis, vn monte cerca de Roma.
 Sorex soricis, por el sorze o raton.
 Sorbillo sorbillas, sorber a menudo.
 Sordes sordium, suziedad o auaricia.
 Sory indeclinabile, cierto medicamento.
 Soror sororis, por la hermana.
 Sortes sortium, la respuesta de los dioses.
 Sospes, sano y saluo hombre o muger.
 Sospita sospitæ, cosa hembra desta manera.
 Soter soteris, interpretatur saluator.
 Spado spadonis, por el castrado.
 Spadix, el raziño de datiles.
 Spanys yos, interpretatur raritas.
 Spargo spargis sparsi, por derramar.
 Specus specus, por la cueua.
 Spelæum spelæi, por aquello mesmo.

INTRODVCTIONVM.

- Spelinx spelincis, por la spelunca.
 Spelunca speluncæ, por la cueua.
 Sperno spernis, por menospreciar.
 Spinx vel sphinx, animal no conosciuo.
 Spinter spintheris, la trença dela vestidura.
 Spiculum spiculi, la lança facta o caxquillo.
 Spondeo spondes, por prometer.
 Spolia spoliatorum, por los despojos.
 Spoletium spoletij, lugar de Italia.
 Sponsalia sponsaliorum, los desposorios.
 Sponte aduerbium, voluntariosamente.
 Splen splenis, el baço dela assadura.
 Spurius spurij, el bastardo no legitimo.
 Stabilis, cosa que esta y permanece.
 Statiua, estancia del real para poco tiempo.
 Strabo strabonis, el turno hombre.
 Straba strabæ, la muger turno.
 Strages, el estrago de muertos.
 Stagulum straguli, repostero silla, o albarda.
 Stater stateris, el peso o balança.
 Steatoma steatomatis, especie de vlcera.
 Sterno sternis, ygualar lo aspero.
 Sterto stertis, por roncar dormiendo.
 Stepsicetos tis, vna especie de cierno.
 Strigo stigas, à quo sunt instigo, castigo.
 Sthenos, interpretatur robur, la fuerça.
 Stimmis stimmios, por el alcohol.
 Stipo stipas, por tubir y coñtribar.
 Stilus stili, graphium, el punçon.
 Stipes stipitis, por el tronco.
 Stirps stirpis, el arbol o gñacion.
 Stryx stychos, interpretatur tricenturia.
 Stryx stygis, aqua inferorum.
 Stlopus stlopi, el sonido delos ouchetes.
 Styrax styracis, por el estoraque.
 Storax storacis, por aquello mesmo.
 Stonis, populus Euganeorum.
 Strategis, interpretatur dux femina.

VOCABVLARIVM

- Strepo is, hazer estruendo con los pies.
 Strideo strides, rechinar con los dientes.
 Striga strigæ. por el manojo.
 Strigilis, la sarten o estregadera.
 Stringo stringis strinxi, por apretar.
 Strimon strimonos, fluuius est Thraciæ.
 Strix is. bruxa o cierra aue nocturna.
 Struo struis, edificar o ordenar.
 Strues struis, lignorum congeries.
 Stupco stupes, pasmarse despanto.
 Stupidus a um, quod motu & sensu caret.
 Suadeo suades, induzir con razones.
 Sub præpositio, por debaxo.
 Suber suberis, por alcornoque.
 Subtus, por debaxo sin medio.
 Subter por aquello mesmo.
 Subscus, el taruga o souina.
 Subcollo subcollas, traer en el cuello.
 Succumbo succumbis, caer o ser vencido.
 Sucerda sucerdę, suis stercus.
 Sucula suculę, puerçæ del torno o liu sillo.
 Sudes sudis, por vara para tyrar.
 Sueus, populi Germaniæ.
 Suffimen suffiminis, el sahumerio.
 Suppellex suppellectilis, el alhaja de casa.
 Superstes superstitis, el que viue sobre otro.
 Super præpositio, por sobre.
 Suppetiæ suppetiarum, por aynda de gente.
 Suppleo supples, suplir lo que falta.
 Supparus suppari, la vela o tienda.
 Supplex supplicis. por cosa humilde.
 Supra præpositio, por sobre encima.
 Sursum aduerbium, arriba o de arriba.
 Sus suis, el puerco o puerca.
 Sufurrus susurri, por el zumbido.
TAbes la sangre corrompida.
Tabi tabo, aquello mesmo.
Tabraça tabriacæ, por yna ciudad de Africa.

INTRODVCTIONVM.

- Tachys** eos, interpretatur velox, citus.
Tenarus, vn monte de Lacedemonia. —
Taygeta α, vna ex pleiadibus.
Taygetus vel ta torū, mons in Lacedemo.
Talas interpretatur miser.
Talpa α, el topo animal.
Talus tali, el carnicol.
Talio talionis, la pena de tanto por tanto.
Tanaquil, muger Romana.
Tango tangis tetigi, por tocar.
Tantundem tantidem, por otro tanto.
Tapes tapetis, el tapere o alquetifa.
Tarbarix, nomen proprium viri.
Tartarus tartari por el infierno.
Taumas mantis, vnus ex titanibus.
Tecmor oris interpretatur finis.
Tegea α, oppidum Arcadiae.
Teges tegetis, por cabaña o choça.
Tegeticula α, pequeña cabaña.
Tego regis, por cubrir.
Telchin nos, populus Cretae.
Telegonus oni. filius vlyssis.
Telephus, fijo fue de Hercules y auge.
Telemachus i, filius vlyssis & penelopes.
Telemus, vn propheta delos ciclopes.
Telos, interpretatur finis.
Telon onos, interpretatur publicanus.
Tellus telluris, la diosa dela tierra.
Temerum temeri, por vino.
Themistocles dux Atheniensium.
Temno temnis, por menospeciar.
Temon onis, timon de arado.
Tempe, vn valle de Theffalia.
Tendo is tetendi, estender o enderezar.
Tenedos, vna ista enfrente de Troia.
Tenuis e, cosa sutil y delgada.
Tenus praepositio por hasta.
Tepe seco tepe se cis, por emtibiarse.

X S

Terapne

VOCABVLARIVM.

- Terrone** terragnes, aldea de Lacodemonia.
Terrido inis, guano de la madera.
Terris nos interpretatur terrar.
Terris etis, cosa rolliza.
Tereus i, vn rey de Thracia.
Terreus es, por el panar.
Termez, el renueno del azol.
Tergo is, tergeo terges, por limpiar.
Terni na na, por cada tres.
Tero is, por hallar o gustar.
Tesquid inis, por el galapago.
Tesquz, sint boca de terra & inculca.
Theris yos, la diosa del mar.
Terra, interpretatur quatuor.
Tetragrammaton.i. quatuor litterarum.
Tetrarcha, vno de los quatro principes.
Tetricus ca cum, cosa leuera y traue.
Texrix gos, interpretatur tela.
Texo texitur texui, por tezer.
Thales, vnus ex septem sapientibus.
Thamyris, vn cantor de thracia.
Theribz bos, nomen proprium viri.
Thaumas antis, vnus ex gigantibus.
Thebais thebais, opus de thebis.
Thebar barum, vna ciudad de Bexotia.
Thebe thebes, vna ciudad de Egipto.
Theca theca, interpretatur cofra.
Themis themidos, dea vaticiniorum.
Thenar aros, interpretatur vola manus.
Theodorus, nomen proprium de varon.
Theodoricas a um, vn rey de los godos.
Theodosius ij, emperador de Roma.
Theognis idos, poëta celebre.
Ther theros, interpretatur fera.
Theon onos, nomen celebre multorum.
Thera theræ, insula, Calimachi patria.
Therinus a um, por cosa de estio.
Therma arum, por los baños.

INTRODVCTIONVM.

- Thersites** thersitē, vn griego muy couarde.
Thes thētos, interpretatur seruus.
Theseus thesei, vn rey de Athenas.
Thesis, interpretatur positio.
Testylis, nomen proprium feminae.
Thetis, la madre de Achilles.
Thymus thymai, por el tomillo, mata.
Typhis, gouernador de la naue de Argos.
Typhon, vna especie de cometa.
Thoas antos, rex Lemni insulae.
Thomix thomikos, por la tomiza.
Thops thopos, interpretatur adulator.
Thorax thoracis, las coracas o jubon.
Thos thoos, interpretatur lupus canarius.
Thrace es, vna region de Europa.
Thrax thracis, por vn varon de alli.
Thracin cinis, vna ciudad de Beroicia.
Thrascias ventus ex Thracia spirans.
Thrason onos, nomen proprium virorum.
Thrax thracis, hombre de Thracia.
Thrasibulus thrasibuli, lacon fuit.
Thrix thricos, interpretatur capillus.
Thule thules, vna ista septentrional.
Thus thuris, por el encienso.
Thiaras thiarē, mitra regum.
Tibia tibiae, por la flauta.
Tibicen tibicinis, por el que la tañe.
Tibur tiburis, vna ciudad de Italia.
Ticinus ticini, vn rio de Lombardia.
Tydeus tydei, pater diomedis.
Tytides, hijo o nieto de tydeo.
Tilia tiliae, por la teja arbol.
Time times, interpretatur honor.
Timis timentos, interpretatur honoratus.
Timon onos, vir Atheniensis.
Thimeus, vn philosopho pytagoreo.
Tympanistes, el que tañe adufe o atabal.
Tympanistria æ, por la que los tañe.

Tingo

VOCABVLARIVM

- Tingo tingis, por mojar.
 Typha typha, por el centeno.
 Typhæus, vnus ex gygantibus.
 Tyriantinus a um, cola de color violado.
 Tyrins tyrinthos, oppidum est Pelopõnesi.
 Tyrus tyri, vna ciudad de phœnicia.
 Titan titanis, sol aut vnus ex titanibus.
 Titillo titillas, por hãzer cosquillas.
 Titillatus us, por las mesmas cosquillas.
 Tityrus, nombre proprio de vn pastor.
 Tmolus tmeli, mons Lydiæ.
 Tlepolemus, hijo de hercules y astiocha.
 Tosus tosi, la toua o piedra arenisca.
 Toga togæ, la vestidura de los Romanos.
 Tolmas tolmantos, nomen viri celebre.
 Tollo tollis sustuli, por alçar.
 Tomos interpretatur incissio.
 Tondeo tondes, por trasquillar.
 Tono tonas tonui, por tronar.
 Tonitruum tonitruui, por el trueno.
 Tonitru indeclinabile por lo mesmo.
 Topica topicorum, libros son de logica.
 Torcular torcularis, el torno de husillo.
 Toreuma toreumatis, el vaso hecho a torno.
 Torqueo torques, por atormẽtar o torcer.
 Torquis torquis, por el collar de oro.
 Torris torris, por el tizon o torreño.
 Tot indeclinabile pluraliter, por tantos.
 Toxotes toxotæ, interpretatur sagittarius.
 Toxotis toxotidos, sagittaria.
 Trado tradis tradidi, por traspassar.
 Traduco is, por traspassar o acusar.
 Tragœdia tragœdiæ, carmen est tragicum.
 Tragula tragulæ, por el passador.
 Traho trahis traxi, por arrastrar.
 Trames tramitis, por la fenda o camino.
 Trans præpositio por allende.
 Trapezus trapezuntos, ciuitas est Thraciæ.

Trafena

INTRODVCTIONVM.

- Trasena æ, por ventana o finiestra.
 Trebia æ, vn rio de Lombardia.
 Tremo is, por temblar temiendo.
 Tressis, por tres asses de moneda.
 Treuir i, pueblos son de Francia.
 Tribulum i, por el trillo para trillar.
 Tribulus i, por el abrojo.
 Tribus us, por el tribu o litage.
 Tribrachis eos, interpretatur tribreuis.
 Trica æ, cazcaria o enherra.
 Trichæ arum, por los cabellos.
 Triceni næ na, por cada vno treinta.
 Tricies aduerbium por treynta vezes.
 Triceps itis, por cosa de tres cabeças.
 Tricorpor tricorporis, cosa de tres cuerpos.
 Trieteris idis, por espacio de tres años.
 Triens tis, la tercera parte de doze.
 Trigæ arum, carro de tres cauallos.
 Trigessis, por treynta asses moneda.
 Trygon, figura de tres rincones o ista.
 Trygonus na num, por lo mesmo.
 Trygon onis, vn cierto pescado.
 Tripes edis, cosa de tres pies.
 Triphon onos, nomen proprium viri celebre.
 Tripudium ij, por corro o dança.
 Tripes odis, ataifor mesa de tres pies.
 Triptoton, cosa de tres casos.
 Triton, por vn dios dela mar.
 Triquetra æ, por Sicilia ista.
 Triquetrus a, um, cosa de tres rincones.
 Triuicus i, vn lugar cerca, de Roma.
 Troas adis, vna region de troia.
 Troezen enis, oppidum Atticæ.
 Tros troos. vir troianus & rex.
 Trucido as, por matar despedazando.
 Trudo is, por empujar.
 Trutina æ, el peso o balança grande.
 Trux cis, por cosa terrible,

tuba

VOCABULARIUM

- Taba æ, por la trompeta.
 Tabicen, por el que la tañe.
 Tablicina, por la que tañe.
 Tuber is, por la turba de la tierra.
 Tuder is, ciudad de Italia.
 Tuder, cosa de aquella ciudad.
 Tueor ris, mirar o desacer.
 Tugurium ij, por cabaña o choça.
 Tumulus i, por el cerro o sepultura.
 Tumultus us, por el alboroto.
 Tundo is, por tundir o herir.
 Tunica æ, vestidura interior.
 Turgeo es, por hincharse.
 Turritus a um, por cosa torreada.
 Turtur is, por la tortola an.
VAcia æ, por el cancelo.
 Vacienus i, aquello mesmo.
 Vacillo as, por bambanear.
 vacinium ij, por violeta negra.
 vado is, por yr camino.
 vadum i, por vado del rio.
 vafer a, um, por cosa astuta.
 vagio is, por llorar el niño.
 valde aduerbium, por muy mucho.
 vales entos nomen proprium viri.
 valuarum, por las puertas.
 vanus i, por la caranda o harnero.
 vappidus a um, cosa desuaneida.
 varus a um, por cosa tuerta.
 varix icis, por el nudo delas venas.
 vas vadis, por el fiador dela persona.
 vas vasis, por el vaso.
 vates is, por el aduino por instinto.
 vaticanus i, vn monte de Roma.
 vber eris, cosa fertil o fertilidad o teta.
 vectis is, por la barra de hierro.
 vectigalis, por la renta in portatis.
 vectis is, infula est oceani Britannici.

INTRODVCTIONVM.

- Vro vris, por quemar.
- Vrtica æ, por la horriga yerua.
- Vrgeo es, por constriñir.
- Vsque præpositio, por hasta.
- Vtica æ, por vn lugar de Apulia.
- Vter a um, por qual de dos.
- Vter eris, por el odre del vino.
- Vxor vxoris, por la muger.
- Vulcanalia orum, fiestas eran de vulcano.
- Vulnus eris, por herida con sangre.
- Vulpes is, por la raposa.
- Vultur uris, por el bueytre.

- X**Enios interpretatur hospes.
- Xeniũ ij, por el presente del huésped.
- Xeros, interpretatur siccus.
- Xerampelinus na, num, por cosa verde.
- Xerolophos, por fossario de muertos.
- Xilon xili, interpretatur lignum.

- Z**Acyntos insula in mari Iouis.
- Zen zenos interpretatur Iupiter.
- Zephyrus zephyri, por el viento occidental.
- Zelotibus zelotipi, por el celoso.
- Zeugma zeugmatis, vna figura de grammatica.
- Zeus dios, interpretatur Iupiter.
- Zeta, la vltima letra del, a, b, c.
- Zoma zomatos interpretatur cingulum.

Vocabularij introductionum finis.

Y

AL:

337

Blonvau
quæ hinc vtriusque est hinc est
centum a quatuor
in hac centum est de qua scilicet - tur

fallida
lofia
et lina
et bary

ALPHABETVM GRAECVM.

Litteræ apud Græcos sunt quatuor & uiginti.

Α α	Αλφα	Alpha	a
Β β	Βήτα	Vita	b
Γ γ	Γάμμα	Gamma	g
Δ δ	Δίλτα	Delta	d
Ε ε	Επίλωρ	Epsilon	e tenue
Ζ ζ	Ζήτα	Zita	z
Η η	Ητα	Ita	e longum
Θ θ	Θήτα	Thita	th
Ι ι	Ιώτα	Iota	i
Κ κ	Κάππα	Cappa	c
Λ λ	Λάμβδα	Lambda	l
Μ μ	Μυ	My	m
Ν ν	Νυ	Ny	n
Ξ ξ	Ξι	Xi	x
Ο ο	Ομικρόν	Omicron	o paruum
Π π	Πι	Pi	p
Ρ ρ	Ρω	Rho	r
Σ σ	Σίγμα	Sigma	s
Τ τ	Ταυ	Taf	t
Υ υ	Υπίλωρ	Ypsilon	y tenue
Φ φ	Φι	Phi	ph
Χ χ	Χι	Chi	ch
Ψ ψ	Ψι	Psi	ps
Ω ω	Ωμικρον	Omega	o magnum

De diuisione litterarum Græcarum.

Diuiduntur hæ quatuor & uiginti litteræ in duas partes, in Vocales, & consonantes. Vocales sunt septem:

α. ι. η. ε. ο. ω.

Consonantes sunt decem & septem. β γ δ ζ

θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ

Quarum sunt octo semiuocales, ζ ξ ψ λ μ ν ρ σ

Et nouem mutæ: β γ δ η θ τ θ φ χ ι

ORATIO DOMINICA

Ὑψυχικυριδχκ.

Pater noster qui es in caelis, sanctificetur no-

πᾶτερ ἡμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιάσθητω τὸ ὄνο-

men tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat vo-

μέ σου, ἕλθῆτω ἡ βασιλεία σου. γίνῃ θῆτο τὸ θέλη-

ritas tua, sicut in caelo & in terra. Panem no-

στῆρον quotidianum da nobis hodie. & dimitte nobis de-

μῶν τὸν ἑπιούσιον ὄσος ἡμῖν σήμερον. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλῆ-

bita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et

ματὰ ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμᾶς ἀφίμεν τοῖς ὀφιλῆταις ἡμῶν. καὶ

ne inducas nos in tentationem. Sed libera nos a ma-

τῇ ἐπιείκῃς ἡμᾶς ἐς πειρασμῶν. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονη-

λο. Amen.

ροῦ. ἁμήν.

Salutatio Angeli ad beatissimam Virginem.

ἡσπασμός τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὴν ἁγιωτάτην παρθένον.

Ave gratia plena Maria, Dominus tecum. Benedi-

χαῖρε κεχαριτωμένη μαρία, ὃ κύριος μετὰ σοῦ. ἑυλογη-

ta tu in mulieribus. Et benedictus fructus utris tui, quo-

μὲν σὺ ἐν γυναίξι. καὶ ἑυλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὃ

niam Salvatorem peperisti animarum nostrarum.

τί σωτήρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Y 3 Errores

Pater noster

ERRORES GRÆCORVM,

Quod sic proferunt β sicut nos Latini u consonā
tem, cum differant genere, vt vita pro beta, val
lista pro ballista.

Quod alio modo proferunt γ, sequentibus ι ψilon,
η ι υ ψilon, quā sequentibus α θ ω, vt Ganyme-
des geryones.

Quod proferunt ζ, quasi sit litera simplex, cum sit
composita ex ζδ, per quas debet enunciari. vt zetvs
pro sdetus.

Quod proferunt κ eodem sono quo iota, cum nihil dif-
ferat ab ι ψilon, nisi tempore solo. vt lida pro le-
da.

Quod alio modo proferunt κ, sequentibus ι η ι υ, quā
sequentibus α θ ω, vt carpos, copos, ceras, cer, cir-
nos, cyclops.

Quod alio modo proferunt λ sequētibz ι η υ, & diph-
thongis quæ per iota pronunciantur, quā sequen-
tibz alijs vocalibus.

Quod alio modo proferunt υ, sequentibus ι η υ, & diph-
thongis, quæ quasi per iota pronunciantur quā se-
quentibus alijs vocalibus.

Quod non rectè proferunt γ υ, quasi vnam literam
voce inarticulata, cum vtraque suis vocibus enun-
ciari debeat.

Quod non bene proferunt ς, quasi per sibilum, cum
habeat vocem hebraici. vt ς, aut anseris strepen-
tis.

Quod non rectè proferunt τ, quoties sequitur post
υ, quasi per d literam. vt synderesis pro synterefsis.

Quod male proferunt υ ψilon, quasi iota, cum sint li-
teræ diuersorum generum. vt lira per iota, pro ly-
ra per υ ψilon.

Quod male proferunt χ, sequentibus ι η ι υ voce inar-
ticulata, quā sequentibus alijs vocalibus, vt chari-
tes, chersos.

Quod

Quod perperam enunciant diphthongos per vnam
vocalem, cum vtraq; (quanquam raptim) profer-
ri debeat.

Quod non recte proferunt ypsilon quasi u consonan-
tem, cum diphthongis subiicitur α vel ε.

Quod per o micron, & ypsilon, non potest designari
u vocalis nostra, sed voces quæ per illas duas lite-
ras raptim enunciantur.

Quod per literas suas non possunt repræsentare vo-
ces, quæ sunt Latinorum proprie, vt f, & i, & u, cum
pro consonantibus accipiuntur.

ERRORES LATINORVM.

Quod aliter proferunt c & g e vel i vel y sequen-
tibus, quàm si sequantur aliæ vocales, vt pica
picæ, fuga fugæ.

Quod non recte proferunt gn voce quadã inarticula-
ra, in quo errore Græcos quoque versari diximus.

Quod male proferunt t quasi c, quoties post t sequi-
tur i, & post i alia vocalis, vt prudentia per c, pro
prudencia per t.

Quod nõ recte proferunt z, quasi litera simplex cum
sit composita ex sd, melius tamen quàm Græci per s.

Quod ita proferunt phi Græcum quasi f, cum sit vt
diximus, hæc Latinorum propria: illa vero Græ-
corum.

Quod non recte proferunt ch & th aspiratas, quasi c
& t exiles, vt corus pro chorus, talamus pro thala-
mus.

b. r.

ÆL. ANTONIO NEBRIS

sensi Arius Lusitanus.

Direæo quantum Thebæ memorantur alūno,
Versus Palladia cuius in æde micant,
Aut quantū Lesbos plectro, spectabilis aureo
Exultat numeris docta puella tuis.
Cultra suo tantum fœlix Nebrissa poëta,
Bellorophontæi s arua rigauit aquis,
Miscuit hic sacris Tormin Permissidos vndis.
Barbaricum nostro reppulit orbe genus.
Primus & in patriam Phœbum doctasq; sorores,
Non vlli tacta detulit ante via,
Pegasidumq; ausus puro de fonte sacerdos,
Nostra per Ausonios orgia ferre choros,
Ore potens vario est, seu condit amabile carmen,
Dulcior Andino defluit ore liquor,
Seu velut orator lingua dixisse soluta,
Eloquium dices hic Ciceronis habet.
Ipse triumphali redimitus tempora lauro,
Viuus sydereas incipit ire vias,
Viuet in æternum, viuert tua musa decusq;
Antoni, æthereus dum vehet astra polus,
Hæc te fama leuat nullo interitura sub æuo,
Hæc facit vt volites docta per ora virum.

IDEM ARIUS AD LECTOREM.

Tempora Rhēniacos contēnant nostra libellos,
Dictaq; Aristarchi iudiciumq; graue,
Priscorum quicquid dictarunt corda virorum,
Hæc breuis Antoni docta pagella docet,
Si via longinqua est, hæc ars compendia monstrat,
Si timor, hæc tuta per freta linthre vehit.
Carmine demulcet melius, quo seruet odorem,
Testa recens, paruo pondere gaudet Hylas.
Liuor edax maciem, atque atros rubigine dentes,
Tūque tuum uasum comprime Rhinoceros.
Inuidia rumpi, nec quicquam liuor obesse,
Nec poteris quicquam tu quoque Rhinoceros.

INTRODVCTIONVM.

- V**ehementer aduerbium, por muy mucho.
Veho vehis, lleuar acuestas o encina.
Vello vellis vulsi, arrancar o sacilgar.
Vellus velleris, por el veledno.
Veicut, veluti, conuñctiones, así como.
Venafrum venafri, va lugar de Campania.
Veneficus fica ficum, por nechizero.
Veneo venis veniui, por ser vendido.
Venetus ta tum, cosa parda o de Venecia.
Venilia venilig, la nympa madre de turno.
Venus veneris, la diosa delos amores.
Ver veris, por el verano.
Veratrum veratri, por el vedegambre.
Verbena nae, por la grama propriamente.
Verber verberis, por açote o vara.
Vercingentorix ingis, vn principe Frances.
Vereor vereris, por temer con verguença.
Verna vernę, por el sieruo que nace en casa.
Vernus verna vernum, por cosa de verano.
Verona veronae, por vna ciudad de Italia.
Verres is, por el verraco.
Verro is, por barrer o raer.
Versificor versificaris, por hazer verso.
Versus praepositio, por hazia.
veruex ecis, por carnero.
Veru indeclinabile, por el assadero.
Vertagus tagi, por podenco, o can.
Vertigo nis, el remolino, o desuanecimięto.
Verto vertis, voluer alguna cosa.
Veseuus, por vn monte de Campania.
Vesuuius ij, por aquel mesmo monte.
Vesper vesperis, por la tarde o estrella.
Vestras atis, lo de vuestra tierra, o vando.
Veternus ni, por la ydropesia.
Veto vetas vetui, por vedar.
Vetus veteris, por cosa vieja.
Vibex vibicis, por seńal del golpe.
Viburnum ni, por vna especie de vimbre.

VOCABULARIVM.

- Vicies aduerbium, por veynte vezes.
 Viceni vicenæ vicena, por cada veynte.
 Vicem à vice, por la vez, o por la fortuna.
 Vicus vici, por el aldea.
 Vietus vieta vietum, por cosa marchita.
 Vigessis vigessis, por veynte asses moneda.
 Vigil vigilis, por velador, o veladora.
 Vinacium vinacij, por granillo de vua.
 Vinalia vinaliorum, por las fiestas del vino.
 Vincio vincis, por atar.
 Virus viri, por liedor, ponçoña.
 Viriatus viriati, por vn varon de España.
 Vis, vim, ò vis, à vi, la fuerça.
 viscum visci, por liga para tomar paxaros.
 viscus visceris, por la carne o entrañas.
 viso visis, por yr a ver.
 viticula viticulæ, por la vid pequeña.
 vlciscor vlcisceris, por vengar se.
 vlcus vlceris, por llaga con podre.
 vligo vliginis, por la humedad de la tierra.
 vltor vltoris, por vengador.
 vltrix vlticis, por vengadora.
 vltra prapositio por allende.
 vnedo vnedonis, por el madroño.
 vnguen vnguinis, por la grossura.
 vnio vnionis, por la perla.
 volucris volucris, por el aue.
 volucer volucris volucre, por cosa ligera.
 voluo voluis, por boluer en derredor.
 volubilis volubile, por lo que assi se buelue.
 volusius volusij, nomen proprium viri.
 voluox voluocis, por gusano rebolton.
 voluox voluocis, por vn varon de Africa.
 vomis vel vomer, eris por la reja.
 vomo vomis, vomui, por vomitar.
 voueo voues, por hazer voto.
 vpupa vpupa, por la Abubilla, aue
 vrbs vrbis, por la ciudad de edificios.